

2256/14

O RACHUNKOWOŚCI KUPIECKIEJ

TOM III.

Buchalteria Podwójna

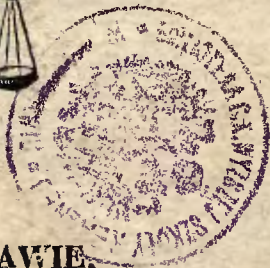
ZASTOSOWANA DO FABRYK I GOSPODARSTW
WIEJSKICH

z dodatkiem

OBEJMUJĄCYM ZBIÓR ZNACZNIEJSZYCH WYRAZÓW TE-
CHNICZNYCH HANDLOWYCH I BANKOWYCH
Z STOSOWNÉM OBJAŚNIENIEM

PRZEZ

A. Barcińskiego.

W WARSZAWIE,
W Drukarni Józefa Węckiego
przy ulicy Senatorskiej № 403.

1835.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowej.

28605

3 1

11

x-63849
28605 II

U-80/10 774

20.10.

[50-5]

PRENUMERATOROWIE.

Angel Gustaw.	Gruszecki Władys. Obyw.
Adamowski Alexander.	Goltz Adam.
Andrychiewicz Xawery.	Gołuchowski Walenty Obyw.
Brzeziński Alexander.	Gluziński Józef.
Białecki Michał Obyw.	Garbiński.
Bohrowski.	Gostkowski Karól.
Bielanowski.	Hr. Grabowski Karól.
Bachman Karól.	Izdebski Gracjan Obyw.
Belejowski.	Janczewski Kazim. U. K. S.
Bontemps.	Izdebski Alexander Obyw.
Bryczyński Exem. 2.	Kohn Bernard.
Bojarski Józef U. K. S.	Kłobuchowski Marcin.
Borowski Karól U. K. S.	Kubeszewski.
Beithel Karól Prof.	Kozłowski Wiktor.
Borzewski Felix.	Kiewlicz Stanisław Prof.
Białobłocki Izidor	Koncewicz Jan.
Borkowski Karól U. K. S.	Krukowski.
Barankiewicz Szymon U. K. S.	Kosiński.
Bojarski U. K. S.	Kątkowski Michał Exem. 2.
Cyroński Konrad U. K. S.	Kopczyński.
Chęciwski Wojciech Prof.	Kuszkowski Teodor.
Czartoryski Andr. U. K. S.	Kąsinowski Florian U. B.
Czernicki Hycynt.	Lewicki Ludwik Mecenas.
Cieszkowski August Obyw.	Łacki Leopold Obroń. Prok.
Chrzastowski Adam.	Łubieński Antoni U. K. S.
Cissowski Alexander.	Łukański Andr. U. K. S.
Deskur Obyw.	Markowski.
Domaszewski Edward.	Młodzianowski.
Dłuski Tomasz Obyw.	Meciszewski Felix
Dawid Jan Prof.	Makulski Ludwik U. K. S.
Dziewanowski Ignacy.	Modrzejewski Marcin.
Dziewanowski Kazimierz.	Michelis Leon.
Dąbrowski Ignacy U. K. S.	Mackiewicz Stanis. U. K. S.
Drzewicki Wiktor U. B.	Modzelewski Stan. U. K. S.
Englert Józef U. K. S.	Miklaszewski Józef Patron.
Elsner Franciszek U. K. S.	Niewęglowski August.
Fryze Ludwik.	Niewęglowski Józef.
Greyber Adam.	Nosarzewski Leopold.
Gordon.	Nosarzewski Michał.
Grabowski.	Opaliński.
Gumiński Fel. Ref. St. U. K. S.	Orłowski Seb. Dr. Exem. 10.

Pieglowski.	Swidziński.
Pawłowski.	Hr. Sierakowska.
Pawłowski Alexander.	Skalski Leon.
Poznański.	Swiatkowski.
Popławski Stanisław.	Szałajkowski Antoni.
Pasiutewicz Xawe. Dyr. Gim.	Tomaszewski.
Poznański Wincenty.	Tetzner Fryderyk.
Pozarzycki Felix U. K. S.	Trzetrzewiński.
Piaskowski Jan Obyw.	Terlecki Ignacy Radca homo.
Radwan.	Tyrawski Antoni.
Rozen Zygmunt.	Hr. Tarnowski Jan Teodo.
Rómocka Julia.	Twardowski Józef Marsza.
Rómocka Józefa.	Ptu Pińskiego Kaw. Ord.
Rómocki Stanisław.	Witmann Jan Prof.
Rómocki Ignacy.	Xże Woroniecki Jeremiasz.
Raczyński.	Xże Woroniecki Ewaryst.
Sliwowski Alexander.	Witkowski Klemens.
Sendzimir.	Wierzejki Andr. U. K. S.
Sunderland.	Wilczewski Józef.
Szyller.	Ziołkowski Wojciech.
Słomiński Józef Mag. Filo.	Zdzitowiecki Leonard Radca
Stenke Gustaw U. K. S.	Proku. Jlněj.
Szymanowski Felix Dyr. B.	

WSTĘP.

Rachunkowość wiejska, również jak przemysłowa polega głównie na pojęciu ogólném ale dokładném od początku do końca ducha i treści każdego interessu, czyli operacji. W przemyśle przemiana różnych przedmiotów jest częstsza, w skutku czego nabierają one nowych własności i stają się więcćj warte, wysledzenie sposobem rachuby wszystkich zmian, jakim ulegają wartości pod naszą dykcją zostające i okoliczności ubocznych, ale w pieniądzech wyrazić się mogących, a wpływających na takowe zmiany, stanowi sztukę wyłącznie do buchalterji podwójnej należącą.

Ponieważ jasność i zwięzłość, są jedynemi zaletami wszelkich rachunków; wypada przedewszystkiem zastanowić się i zbadać, jakim sposobem najłatwiej do tego celu trafić można.

Kontrolla przedmiotów czyli wartości pod naszym zarządem zostających, oraz czynności czyli interessów, doprowadza do bardzo ważnych wypadków, przez nią to dowiadujemy się o stanie naszych interessów, i zarazem nabieramy pewności, o skutkach spekulacji rozpoczętych, lub rozpocząć się mających, ona to jest jedynym przewodnikiem we wszystkich przedsięwzięciach, bez niej kupiec lub

fabrykant, słowem każdy przemysłowy człowiek postępowałby na ślepo; i po zrujnowaniu się zupełnie, dopiero by się dowiedział o nędzném swoim położeniu.

O Buchalteryi Centralnej w Dobrach.

Na czele administracyi dóbr, bywa zwykle jak u nas Rządca, Kommissarz lub Administrator, od którego wychodzą wszystkie ważniejsze i ogółu zarządu dotyczące się rozporządzenia. Nieopisując jak się dzieje powszechnie, ale jakby było lepiej, skreślę obraz gospodarowania, zapisywania do ksiąg i zdawania sprawy naprzód: przez osoby którym częściowe zatrudnienia są powierzone samemu Rządcy, a przez Rządcę właścicielowi dóbr.

Ponieważ pieniądze uważają wszędzie za najgłówniejszy przedmiot, wskażę więc sposoby, za pomocą których, kontrolła dokładna tychże utrzymać być może.

Gotowizna powinna wpływać do Kassy i być pod dozorem odpowiedzialnego Kassjera, przymioty jego, uczciwość, przytomność umysłu, roztropność, zdolność i wprawa w liczenie i rachunki. Pieniądze w Kassie zostają pod wyłączną dyspozycją samego Rządcy. Kassjer bez wyraźnego na piśmie upoważnienia Rządcy ani pieniędzy wydawać, ani takowych do depozytu przyjmować nie powinien, czyni się to dla tego, aby Rządca mógł wiedzieć z wszelką ścisłością ile Kassjer w każdej chwili pieniędzy posiada w depozycie. W tym celu, ustanawia się 3 księgi sznurowe, z tych dwie to jest Księga assygnacji, i Księga delat czyli upoważnień do przyjęcia pieniędzy u Rządcy, a 3cia to jest Księga kwitów, u Kassjera znajdować się ma. Ponieważ wydatki, jakto w gospodarstwie wiejskiem często się zdarza, są jedne bardzo drobne a inne większe, przeto; dla uniknięcia marnotrawstwa czasu, i niepotrzebnój a kilkakrotnie powtarzanój bazgraniny, na

wszelkie drobne wydatki, będzie wyasygnowana tytułem awansu, do zdania szczegółowego obrachunku, pewna summa dla jednego z Officyalistów, który będzie utrzymywał małą Kassę, i wszelkie tego rodzaju drobne wydatki zaspakajał, dowody stósowne zbierał, i do księgi wydatków osobno na ten cel przeznaczonej kategorycznie zaciagał, nowy awans dopóty danym mu niebędzie, dopóki z dawnego Głównemu Buchalterowi, a ten Rządcy nieusprawiedliwi się, tym sposobem unika się matwaniny, małe i prawie nic nieznaczące wydatki, niebędą ómiły ruchu wielkich kapitałów.

Wzory do 3ch powyższych ksiąg, poniżej umieszczone same z siebie są jasne, i skoro raz zostaną w wielkiej ilości wydrukowane, wystarczyć mogą na czas długi. Każdą assygnacyą, również jak delatę podpisuje Rządca i temi tylko składać się będzie Kassjer przy rewizyi Kassy.

Buchalter naczelny powinien być uważany w Administracyi wiejskiej, równie jak jest uważany w handlu i bankierstwie za najważniejszą figurę, on zna stan rzeczywisty interessów, dla tego musi zasługiwać na ufność, inaczćj nie będzie nigdy na swoim miejscu, z tego powodu, jako obeznany z tokiem wszystkich interessów, bo im się z powołania swego bliżej i w szczegółach przypatruje, powinien być uważany za Sekretarza Rządcy, w tym razie Rządca nie powinien wyasygnować ani delatować, bez wiedzy Buchaltera, wszelkie preiensusy do Kassy lub obrachunki, powinny być temu ostatniemu przedstawiane, w razie wątpliwości Buchalter zasięga rady i decyzji Rządcy, krótko je redaguje, upoważnienie do delaty pisze i Rządcy wręcza, tem wsparty dopiero wydaje upoważnienie do wypłaty lub do przyjęcia pieniędzy.

Pisarz prowentowy: Trudni się nadzorem wszystkich artykułów przerobionych lub surowych, z produkeyi rolni-

częj otrzymanych. Nie on przyjąć bez dellaty ani wydać bez assygnacyi Rządcy nie powinien. Trzy księgi sznurowe w podobny sposób jak dla pieniędzy uformowane służą głównie za podstawę Kontrolli przedmiotów, w Magazynie złożonych. Dwie z nich to jest księga assygnacyi produktów, i księga delat u Rządcy, a księga kwitów sznurowych u Pisarza prowentowego znajdować się ma; produkta ściągają się z folwarków od Ekonomów.—tym więc wydają się pokwitowania i Pisarz prowentowy, utrzymuje nadto Księgę Magazynu, której wzór podam niżej, i w niej w porządku dat, zapisuje wpływy i wydatki, tak że w każdej chwili wiedzieć może co było, wyszło i jeszcze pozostaje w Magazynie. Dowodami u niego, są dwa rodzaje kartek, to jest assygnacyi i delat, ponieważ wszystkie są równego i niewielkiego formatu, łatwo je przechowywać w skrzyneczkach umyślnie na ten cel przeznaczonych.

Pisarz propinacyjny. Ten powinien posiadać część wiadomości Buchaltera, atrybucje jego będą wskazane wraz z wiadomościami potrzebnymi niżej. Tu tylko powiem co radzę rozciągnąć, do wszystkich funkcij po wsiach, aby rozporządzenia głównejsze odbywały się na piśmie.

Ekonom. Oficjalista ten najmniej posiada nauk, najmniej też powinien się zajmować zawikłaniami czynnościami, potrzebującemi nabytych naukowych wiadomości. Ma on codzień zapisywać byle porządnie i czysto, wszystko co w śród dnia tego, w folwarku pod jego zarządem zostającym uskutecznioném zostało, jego pismo lubo niemające związku, służyć będzie Buchalterowi za zasadę zaciągnięcia odbytych czynności i zaszytych wypadków w folwarku. W jaki to sposób uskutecznić się może powiemy na swoim miejscu.

Rządca dóbr. Tego, potrzeba uważać za gospodarza i spekulanta, główném jego zatrudnieniem bydź powinno, umiejętne użycie własnych zdolności sił ludzkich zwierzęcych i kapitału, w celu wyprodukowania jak można najwięcej i najtaniej takich produktów, któreby mieć mogły najłatwiejszy i jak najkorzystniejszy odbyt. Ma on w rękach swoich odpowiadające środki, użycie ich tylko stosowne i dobre, zapewnia korzyści. Nie jeden Rządca jest wzorowym gospodarzem, ale złym i nieświadomym rzeczy spekulantem; u takiego kręcencja z kilku lat, zawala magazyny, sprzedaje ją później ze stratą—przewidzieć przyszłość, umieć ocenić okoliczności wszystkie wpływ mieć mogące na cenę ziemiopłodów i sprzedać wówczas gdy jest pewność jejniżenia, o to jest sztuka, na której polega każda dobrze zrozumiana spekulacja.

Nagromadzenie funduszków do kassy i trzymanie ich martwo, w celu zawiezienia właścicielowi dóbr, wielkiej importancji od razu, uważam za najnierozsądniejszy sposób dogodzenia Panu. Dobry Ekonomista powinien *a priori*, przewidzieć wszystkie wydatki, i taką tylko w Kassie swojej zatrzymać sumę, aby bieżące potrzeby, bez narażenia się na chwilowe bankructwo zaspokoił; resztę wieźć do Warszawy i u Bankierów, przedstawiających dostateczną rękojmią składać na procent. Tym sposobem importancja będzie większą i korzyść dla kraju z ruchu kapitałów znaczna.

O Inwentarzu.

Chcąc jakiegokolwiek przedsięwzięcie przemysłowe do skutku przyprowadzić, wypada poprzednio obeznać się z środkami odpowiadającemi zamiarowi. Bez pracy i kapitału niema produkcyi, bez obliczenia ilości i wartości obu tych źródeł, nie można ani z pewnością działać, ani o skutku naszych przedsięwzięć czyli korzyściach sądzić.

W tym celu przedewszystkiém powinien Rządca spisać dokładny stan majątku pod zarząd mu oddany, czyli inaczej, mieć przed oczyma obraz statystyczny dóbr, i tego co do nich należy. Obraz ten będzie inwentarzem, ale nieta- kim jakie dziś po wsiach się znajdują, lecz inwentarzem, w którym wszystkich przedmiotów ilość i wartość chociaż przybliżonym do prawdy sposobem podana być powinna.

Opis inwentaryczny majątności wiejskich obejmować w sobie powinien.

Realności. Miasteczka jeżeli są, wsie, kątńcy, kolonje młyny, tartaki, cegielnie; wszelkie zakłady fabryczne, lasy, jak w nich urządzona straż i t. p.

Położenie. W jakim Województwie, Obwodzie, Powiecie Gminie, Parafii. Odległość od stolicy, miasta wojewódzkiego, obwodowego, powiatowego, od miejsc w którym mieszka Wójt Gminy; od Kościoła parafjalnego, od rzek spławnych, dróg bitych, traktów głównych, fabryk, lasów i t. p.

Granice. Czyich granic dotyka, na wschód, zachód, południe i północ.

Budowle. Numer bieżący, do czego przeznaczona, z czego wybudowana, gdzie się znajduje, czém pokryta, czy nowa, stara, lub do użytku niezdadna, rozmiary, szacunek w towarzystwie ogniowém, wartość niepodanych do Towarzystwa ogniowego, ilość i jakość lokaliów. Jakie i ile warte są apparata i narzędzia w budowlach fabrycznych, jakich brakuje jeszcze budowli w folwarku opisywanym i ileby kosztować mogły, i jakichby z ich wybudowania korzyści spodziewać się można, Kto budowli już istniejących używa, na jak długo, i pod jakimi warunkami.

Grunta. Numer bieżący; nazwisko pola i jego położenie, rozległość na miarę nowopolską, gatunek pola, przez

ile lat bywa obsiewane, przez ile ugórowane po zasiewie, ile na każdym z pól wysiewa się i jakiego ziarna, ilość pól zdolnych do najkorzystniejszej uprawy, na pszenicę, żyto, jęczmień i t. p. Co potrzeba aby grunta opisane ulepszyć: np. czy przekopania rowów, wykarczowania zarosli i t. p.

Łąki. Nazwisko łąki i jej położenie, rozległość na miarę nowopolską, rodzaj ziemi, czy łąki są suche lub mokre, ile razy koszą się w roku, łąki polne kiedy ugórują, a nieugórujące ile razy się koszą, roczne zbiory z łąk, siano, potrawa. Co potrzeba do ich ulepszenia.

Pastwiska oddzielne. Ich nazwisko, rozległość, gatunek, położenie, czy przydatne dla owiec, lub bydła rogatego, jeżeli niema oddzielnych własnych u kogo się najmują i po jakiej cenie. Środki ulepszenia.

Ogrody. Rodzaj ogrodów i gdzie się te znajdują, grunt, ilość ziemi zajętej przez drzewa i krzewy do uprawy na różne rośliny, ilość stosownie wyrażona, roślin warzywnych i włósczynny, krzewów i kwiatów, drzew fruktowych i dzikich i ich jakość.

Wody. Nazwisko wody i jej położenie, czy jest rzeką, stawem, sądzawką, jeziorem, bagnem, ich rozległość, jakie dotąd z każdej są użytki, czyli nie można i jakich fabryk nad niektórymi z nich zakładać.

Lasy. Rozległość lasów, gatunek i wiek drzew przybliżonym sposobem. Wyszczególnienie osób nadzorem lasów zajętych. Jakież prócz drzewa lasy korzyści przynoszą.

Nieużytki. Nazwisko realności, gdzie się nieużytki znajdują.

Obce ziemie. W okręgu dóbr opisywanych będące, do kogo należy obca posada, jej rozległość, i na co przeznaczona.

Rowy. Wykaz ogólny rozległości rowów, w gruntach, łąkach, pastwiskach, lasach.

Ogrodzenia. Gdzie się te znajdują, około czego, z jakiego materiału i jakiej rozległości.

Wysiewy. Nazwisko pola obsianego. Rodzaj zboża, warzywa, nasion trawnych, ich ilości.

Inwentarz żywy. Wyszczególnienie, zbliżając rasy, gatunki i rodzaje, ilości koni, bydła rogatego, świń, owiec, pszczoł, oddzielając skarbowe od innych. Nadmienić jakie i gdzie w dobrach, w jakiej ilości mogą być utrzymywane z korzyścią zwierzęta domowe.

Źródła dochodu. Wioski, z jakiej realności, z sprzedaży produktów ziemnych, z ogrodów, z inwentarza żyjącego, z gorzelni, z cegielni, młynu, propinacji, fabryk, z czynszów od Włościan i t. p.

Ciężary realności opisywanych. Ilość ciężarów, jakość, w jakich ratach, kiedy i komu się składają.

Kontrowersa graniczne. Z powodu której realności zachodzi kontrowersa, w jaki sposób, co w tym przedmiocie już wykonano aby je umorzyć, a co do zrobienia pozostaje.

Fundusze gromadzkie. Nazwiska realności które mają zakłady i fundusze, ich rodzaj, czy w naturze, czyli w pieniądzach. Wyjaśnienie szczegółowe stanu podobnych zakładów.

Narzędzia, aparata i inne sprzęta w gospodarstwie używane.

Te podzielić: na rolnicze, fabryczne i domowe, każde w szczególności opisać i wartość podać, zbliżając stosownie do materiałów z jakich są robione.

Mappy.

Regulacja. Osobno wypisać uregulowaną, a osobno nie. Przy każdej realności gdzie regulacja nastąpiła, wykazać, jaką ilość gruntu wypuszczono na czynsz, a z jakiej odraabiają pańszczyznę. Przy osadnikach zrobić wzmiankę, kiedy lata wolne im się kończą.

Ludność Nazwisko wsi, osady, kątów, nowych kolonji i t. p. numer księgi ludności i domu, imie i nazwisko osadnika prestacyjnego. Religja, liczba ogólna z każdej religii.

Zabudowania! osadników własne, chałupy, stodoły, obory i chlewy; w jakim znajdują się stanie. Brakujące zabudowania osadnikom. Ich własny inwentarz żyjący, brak niektórych do roboty, do potrzeb domowych, ile i jakiego ziarna wysiewają, ilość posiadanych gruntów, obowiązki osadników dla Skarbu Dziedzica.

Zapasy. Ilość, jakość i cenę wszystkich produktów w naturze i przerobionych, a w chwili sporządzania inwentarza znajdujących się.

Do inwentarza przy końcu każdego roku wypada przyłączyć tablicę śmiertelności wioskami, pisząc ile było ludności męskiej, żeńskiej, ile się w roku urodziło, ile umarło. Dochodzić stosunku śmiertelności z nadmienieniem o tyle o ile się da, przyczyn mogących na nią wpływać.

Kapitał brzęczący jaki na prowadzenie całego gospodarstwa może lub powinien być użyty, również na ulepszenie czyli amelioracje.

Gdy rządca będzie już miał inwentarz w podobny sposób sporządzony, zajmie się wówczas doбором ludzi, którzyby go czynnie i skutecznie wspierali w wykonaniu jego przedsięwzięć. Mało oficjalistów, a uczciwych, pracowitych, dostatecznie usposobionych, i dobrze płatnych, więcej zrobić potrafią, aniżeli wielu a niedoświadczonych. Podział pracy zręczny i zastosowany do natury rzeczy i zdolności Oficjalistów znacznie ułatwi zarząd, i przyczyni się do pożądaney oszczędności kapitału i pracy.—Niech więc każdy Oficjalista w dobrach, ma ściśle sobie wyznaczoną pracę, niech nie będzie od niej odrywany, a może być rządca pewny, że wszystko pójdzie jak najlepiej.

Osoby mające udział pośredni lub bezpośredni w rachunkowości wiejskiej są następujące:

Pośredni Ekonomowie: ci zdają rapporta co Sobota w wieczór, a nazajutrz to jest w Niedzielę, przedstawiają się takowe na sessji.

Pisarz prowentowy, pisarz propinacyjny, wszyscy naczelnicy fabryk i t. p.

Z bezpośrednim udziałem są: Buchalter kluczowy, inaczéj naczelný, jego pomocnik prostý kancelista, i kassjer.

Rapporta ogólnego stanu dóbr, zwyczajnie buchalter składa Rządcy co miesiąc, lubo w każdym razie na żądanie powinien byđz gotowym, zdać sprawę z szczególnych lub ogółu tyżających się interessów,

Po takim wstępie nieodrżeczy będzie wspomnieć w jakí sposób ułożyłem wykład Buchalterji wiejskiej.

1. Podałem ogólne wyobrażenie Buchalterji podwójnej.

2. Aby jej zasady dać lepiej uczuć, i bacznieć oswoić czytelnika z nową w kraju naszym nauką, przystąpiłem do praktyki, zaczynając od rzeczy prostych, ale wiele szczegółów obejmujących.

Zasady Buchalterji podwójnej.

Cała Buchalterja podwójna polega na śledzeniu i wykryciu ruchu rozmaitych wartości; ruch ten jest skutkiem zamiany. Zamiany zaś w przemyśle, handlu, i w prywatném życiu, odbywają się, albo za pośrednictwem innych rzeczy czyli wartości, albo gotowizny, albo kredytu. W każdym porządném utrzymywaniu czynności i interessów starać się potrzeba o to szczególnie, aby się nie wkrađł nieład i zamieszanie, coby nieochybnie nastąpiło, gdyby nie miano względu na podobieństwo przedmiotów. Zapobiegamy temu przez ustanowienie *a priori* pewnych

klass, inaczej kategorii, inaczej rachunków, z których każdy ogólnym wyrazem nazwany, mieścić w sobie będzie wszystkie szczegóły związek z jego przeznaczeniem mające. Rachunki czyli kategorie względem Rządcy dzielą się na dwa rodzaje, do pierwszego należeć będą wszystkie te które są zaprowadzone na kontrollowanie wartości składających cały majątek, i dochód pod jego zwierzchnim dozorem zostające; a drugi, obejmować w sobie będzie, rachunki osób, z któremi Rządca ma stosunki pieniężne z kredytu wynikające, lub rachunki interesów pieniężnych na rzecz innych prowadzonych.

Wszystkie te rachunki z samej natury zamiany, mogą się z sobą wiązać tylko w skutku długu i wierzytelności.

Kto odbiera rzecz jaką, lub kto jest winien z prawa pewną wartość jest dłużnikiem; prawdą ta znana jest od wieków, a jej zastosowanie do przedmiotów, późniejszym jest wynalazkiem, i to właśnie doprowadziła do utworzenia Buchalterji podwójnej. Dla początkujących, śmiesznym zdawać się będzie to wyśłowienie, że stodoła, obora, gorzelnia, żyto i t. p. wartości są winne, dla tego np. że na pokrycie stodoły, lub na wybudowanie obory, gorzelni i t. p. wyłożony został pewien kapitał, lecz kto bliżej pozna ten przedmiot, przekona się niezawodnie o użyteczności tego sposobu uważania rzeczy.

Kto daje jaką wartość, komu się należy z prawa, a nie odbiera równiej wartości jest wierzycielem.

Dwie te prawdy rozciągnawszy od osób do przedmiotów, odkryjemy tajemnicę Buchalterji podwójnej.

Interessa i zatrudnienia przemysłowe i gospodarskie uławetnione w ciągu dnia i zapisane do Dziennika, przybierają tytuł artykułów, te oddzielają się dwoma linjami poziomymi, w pewnej od siebie odległości położonymi, dla umieszczenia w miejscu próżném daty, w której się to stało.

W każdym artykule trzymać się trzeba téj zasady, że niema dłużnika lub dłużników, bez odpowiadających im wierzyciela lub wierzycieli, czyli dług albo summa długów, musi być koniecznie równa wierzytelności, lub summie wierzytelności; wykryć więc związek między dłużnikami i wierzycielami tegoż samego interessu, lub kilku z sobą powiązanych, i napisać go zrozumiale i treściwie w Dzienniku, stanowi najważniejszą część zatrudnień Buchaltera.

O rachunkach otworzonych w Wielkiej Księdze.

Otworzyć Rachunek w Wielkiej księdze, jest to w niej napisać większemi literami pośrodku nad linią poziomą od wierzchu tytuł przedmiotu, lub interessu obejmujący treściwe znaczenie jego, np. aby wiedzieć ile było, ile wyszło i ile się zostaje pieniędzy w kassie, otwieramy rachunek pod nazwiskiem Kassa, przeznaczają się w Wielkiej księdze dwie stronicie obok siebie położone, li tylko dla tego Rachunku, po lewej stronie to jest po stronie długu, zapisywać będziemy każdą summę, która do kassy wpływa, a po prawej wszystkie summy wypłacone, ztąd różnica ogólnej summy wierzytelności, od ogółowej summy długu, wskaże ilość pieniędzy zostającą w kassie. Okazałem wyżej ze związek Rachunków, czyli przedmiotów i interessów, utrzymuje się w skutku zamiany, albo inaczej w skutku długu i wierzytelności, poznać więc ten związek, albo ruch ogólny całego majątku, jest toż samo co wykazać ile każdy rachunek jest winien innym i ile jemu się od innych należy. Z tego powodu, każdy Rachunek czyli kategoria musi mieć koniecznie dwie stronicie, różne od siebie, leżące obok siebie, dla łatwiejszego porównania; z którychby pierwsza wyobrażała dług, a druga wierzytelność. Stronicie te wraz z odpowiadającemi im rachunka-

Dla skrócenia używam R./ zamiast Rachunek

mi są umieszczone w Wielkiej księdze, dla tego tak nazwanej że zrobiona jest z papieru wielkiego formatu; nazywają ją także Conto - Buch z niemieckiego. (opis téj księgi będzie później). Przedmioty są różne, w miarę więc jak zapagniemy o którymbądź z nich bliższą powziąć wiadomość, otworzymy na niego R /czyli poświęcimy dwie lub więcej par stron w Wielkiej księdze. I tak chcąc np. wiedzieć ile zyskujemy lub tracimy na produkcji żyta, otworzymy Rachunek pod tytułem R. Żyto, z r. 18³⁴/₃₅ lub innego roku. Po lewej stronie tego rachunku umieścimy, 1ód procent od kapitału na kupno téj części gruntu przypadający, na której, to zboże zasiewamy; 2re wszystkie koszta produkcji; 3cie koszta przy sprzedaży i t. p. A po prawej zaś summę otrzymaną po sprzedaży, lub użyciu tego zboża na inny cel, zawsze szacując go po cenie targowej. Po takiem zapisaniu, jeżeli summa długu, mniejszą będzie od summy wierzytelności, przewyżka będzie zyskiem, a jeżeli przeciwnie stratą.

Dwa wyrażenia ciągle trzeba mieć na pamięci, to jest zadłużyć i kredytować. Zadłużyć Rachunek jaki, jest to zapisać że ten rachunek jest winien, zakredytować zaś Rachunek, jest to zaciągnąć do ksiąg, że rachunkowi temu należy się pewna summa i za co.

Co powiedziałem o tym jednym rachunku, to samo rozumie się o wszystkich innych. Ruch zaś wartości śledzi się za pomocą związku długu z wierzytelnością Rachunków. I tak gdy powiem że R. Kassa winna R. Narzędziom rolniczym, wyrażenie to znaczy, że pieniędzy przybyło do kassy i za nie została kassa zadłużona, a ubyło narzędzi rolniczych, z powodu ich sprzedaży, za co został Rachunek ten zakredytowany. Dwie zatem wartości różne od siebie, to jest pieniądze i narzędzia odbyły ruch i ten został sposobem wskazanym zapisany. Wyraz *do między* tytuła-

mi naczelnych dwóch Rachunków każdego artykułu w Dzienniku zastępuje wyrażenie, winien lub winne, i tak np. *Prowent do Kassy* znaczy toż samo co *Prowent winien kassie*, w tém wyśłowieniu trzeba upatrywać jeszcze wyraźny ruch wartości. Jakoż *Prowentowi* przybyła też sama ilość pieniędzy, jaka z kassy w chwili zapisania artykułu ubyła. Ruch więc wartości, śledzi się wskutku tych dwóch czynności, ubycia i przybycia; któremu z Rachunków przybywa pewna wartość, taki jest dłużnikiem któremu zaś ubywa też sama wartość, Rachunek taki jest wierzycielem. Ubyt ten lub przybyt, może jeszcze pochodzić niekoniecznie z dania lub odebrania pewnej wartości, ale z wierzytelności, lub długu, z powodów prawem przewidzianych. I tak np. Budowla zaasekurowana w Towarzystwie ogniowém spłonęła, Towarzystwo ogniowe winno wartość spalonej budowli na mocy zobowiązania, chociaż równej wartości nieodebrało, tak jak Rachunkowi Budowli należy się chociaż ona nie dała, będzie jednak w księgach utrzymywanych podwójnie, interes przypuszczony zapisany w taki sposób, *Towarzystwa ogniowe do Budowli spalonej*; tu jest ruch; i tak, wartość Budowli z powodu spalenia zniknęła, czyli ubyła, ale przybyła równa wartość w skutku zobowiązania od Towarzystwa ogniowego,

Podobnież straty ponosi zwykle ten, który stał się ich przyczyną, chociażby sam ztąd żadnej nieodniósł korzyści czyli inaczej musi być zadłużony z summy odpowiadającej wielkości doznanych szkód, a Rachunek któremu się wynagrodzenie należy, będzie zakredytowany. Pojawszy tę zasady nietrudno będzie ogarnąć myślą treść i ducha całej metody utrzymywania podwójnego rejestrow czyli ksiąg,

O księgach Głównych.

Trzy księgi liczą się do głównych, czyli uważają się za podstawę Buchalterji wiejskiej, to jest: Bruljon, Dziennik i Wielka księga, potrzebne są jeszcze wiele innych posłankowych, drobne szczegóły obejmujących, których urządzenie musi być koniecznie zastosowane do przeznaczenia, opisywać ich tu, i podawać projekta nowe do ich zakładania nie myślę, bo by mi wiele miejsca zajęło, bez czego obejść się zupełnie można, zwłaszcza że kto pojmie zasady teoryi którą wykładam, ten niewątpliwie niedozna trudności w utrzymywaniu pomocniczych rejestrów, kierując się zdrowym rozsądkiem i wprawą jakiej mógł już nabyć.

O Bruljonie.

Księga w której porządkie wszystkie szczegóły, historycznie trzymając się dat i następstwa, interessa i czynności zapisują się. Wprawny Buchalter może się bez niej obejść, szczegóły potrzebne znajduje w pomocniczych rejestrach i korespondencjach, rapportach ekonomów i rozporządzeniach Rządcy przywiedzionych do skutku. Z nich wprost układa artykuły w Dzienniku.

Dziennik.

Wzór urządzenia téj księgi, wraz z przeznaczeniem kolumn, znajdzie Czytelnik w niniejszém dziele poniżej, tu tylko dodać mi wypada, że księga ta powinna być z papieru wielkiego formatu, kilka liber obejmująca. Każda stronnica numerem bieżącym opatrzona, przyjąć za правило dla większej rzetelności aby nie w niej nie mazać ani skrobać, na przypadek pomyłki napisać na marginesie że artykuł ten kasuje się. Dziennik jest zbiorem artykułów; czyli związków katagorycznych czyli rachunków. Związki te

są pojedyncze, gdy do interessu załatwionego wchodzi jeden dłużnik i jeden wierzyciel, złożone mogą być podwójnego rodzaju, do pierwszego należą, związek jednego dłużnika z kilkoma wierzycielami, i odwrotnie jednego wierzyciela z kilkoma dłużnikami, do drugiego zaś, wielu dłużników w połączeniu z kilkoma wierzycielami, ten ostatni bardzo rzadko w Buchalterji używać się powinien, z powodu niejasności jaką do rachunku i w wysłowieniu interessu wprowadza,

Każdy artykuł Dziennika obejmować w sobie ma: 1. Datę i miesiąc; powtórę, nazwisko dłużnika lub dłużników, większemi literami przy marginesie napisanych z odpowiadającemi im summami długów; po 3ie nazwisko wierzyciela lub wierzycieli, wraz z wierzytelnościami także większemi literami przy marginesie, po 4te opisanie treściwe ale jasne, za cośmy, różne rachunki na czele artykułu umieszczone jedną zadłużyli, a drugie zakredytowali. W kolumnie ostatniej po prawej stronie, zaciąga się ogólna summa długu, a tém samém wierzytelności, bo jak nam wiadomo dług jest równy wierzytelności.

Wielka księga.

Wielka księga, inaczej Conto-Buch, zrobiona jest zwykle z papieru większego formatu aniżeli dziennik, uważać ją należy za wyciąg katégoryczny treściwy i jasny, tego wszystkiego co się znajduje w Dzienniku, a zatem wszystkich bez wyjątku interessów i czynności. Podzielona ona jest na Rachunki przedmiotów, interessów i osób. Dla każdego rachunku przeznacza się pospolicie dwie stronic, albo kilka ich par, w miarę rozciągłości interessów, dotyczących się tego rachunku. Od góry na dwa lub $1\frac{1}{2}$ cala przez dwie stronicy ciągnie się linja pozioma atramentem, nad nią pisze się tytuł rachunku np. R. / Kassa. Żyto z r.

18³³/₃₆ i t. p. po lewój zaś ręce od samego końca umieszcza się wyraz *Winien*, po prawej także od końca wyraz *Ma*, dorozumiewając się Rachunek. Pod linią poziomą reszta papieru dzieli się po każdej stronie liniami atramentowymi na kolumn 8, z tych pierwsza po lewój przeznaczona na rok i miesiące, druga na datę, trzecia na umieszczenie nazwiska R/wierzyciela, czwarta na opis krótki za co Rachunek na czele będący jest dłużnikiem, piąta na folja dziennika, gdzie interes ten jest zapisany, szósta foljo Wielkiej księgi, gdzie Rachunek wierzyciela znajduje się, 7ma i 8ma na summy pieniężne w złotych i groszach. Stronica po prawej ręce ma takąż samą liczbę kolumn, i takiej samej rozciągłości. W pierwszej zapisuje się miesiąc i rok, w drugiej datę, w trzeciej nazwisko dłużnika naczelnego, w czwartej treściwy opis, za co rachunek na czele umieszczony jest wierzycielem, w piątej foljo Dziennika odpowiadającego interessu, w szóstej foljo Wielkiej księgi, gdzie się znajduje dłużnik w 7ej i 8ej summa wierzytelności w złotych i groszach wyrażona.

Tłomaczenie buchaltéryczne artykułów Dziennika czyli sposoby ich układania.

Ponieważ dzieło to ma obejmować zastosowanie Buchalterji podwójnej do zakładów fabrycznych i gospodarstw wiejskich; przeto obrałem za przykład taką fabrykę, która najwięcej u nas jest upowszechnioną, to jest Gorzelnią. Aby jednak, rzecz tę całą, przez najskomplikowańsze stosunki przeprowadzić, przypuściłem, że ją trzeba było wybudować, i rachunki naprzód z budowania oniej, a następnie z fabrykacji i sprzedaży okowity, utrzymywać. Pisarz prowentowy, w mojem przypuszczeniu zastępuje tu miejsce rzeczywistego Dyrektora fabrycznego, wszystko więc z ma-

łemi odmianami, co powiem, o tym jednym zakładzie fabrycznym, stosować się może do wszelkich innych.

Kto chce rzeczywistą odnieść korzyść z czytania dzieła mego i bez uprzedzenia o wartości jego sądzić, powinien zadać sobie pracy, i przeczytać go z uwagą od początku do końca, nadto: dla wprawy przerabiać i wpisywać do umyślnie na ten cel zrobionego Dziennika każdy artykuł, i z tego przenosić do Wielkiej księgi, a to podług instrukcji, jaką następnie znajdzie.

Artykuły w Bruljonie i im odpowiadające w Dzienniku, opatrzone są temi samemi numerami bieżącemi, dla łatwiejszego porozumienia się.

Wszystkie artykuły potrzebne na budowanie Gorzelni, Wołowni brane są z prowentu, na mocy upoważnienia Rządu.

Ner. (1) Brul. A. Prowent dał pieniądze, w zamian nic nieodebrał, jest wierzycielem, Kassa przy Pisarzu prowentowym odebrała je, nic w zamian nie dawszy, jest dłużnikiem, interes więc ten napiszemy w Dzienniku.

Kassa winna Prowentowi złp. 5000 albo krócej,

Kassa do Prowentu złp. i t. d. ob. Dziennik art. 1.

Ner. (2) Brul. A. Kassa wypłaciła nic w zamian niewziąwszy, jest wierzycielem. Paweł, Goswajler, André, Neumann, którzy pieniądze wzięli, a nic w zamian nie dali są dłużnikami. Interes więc ten zapiszemy w Dzienniku.

Różne dorozumiewając się Rachunki winne są Kassie, albo krócej Różne do Kassy złp. 3100 za i t. d.

Sposób w jaki ten artykuł powinien być zapisany, znajdziesz w dzienniku art. (2).

Ner. 3. Brul. Prowent dostawił rozmaite wartości w pieniądzu wyrażone, wynoszące razem sumę złp. 4308, nic w zamian tego dnia nie odebrał, jest wierzycielem. Rachunki zaś: *Cegły, Wapna, Piasku, Materjałów Ciesiel-*

skich, Roboty grabarskiej, odebrały pewne odpowiadające im wartości do swęj kontrolli, nie w zamian nie dawszy będą dłużnikami. Cały więc ten interes zapiszemy w Dzienniku.

Różne Rachunki winne są *Prowentowi* złp. 4308 albo krócej, *Różne do Prowentu* złp. 4308 za i t. d. ob. dzien. art. 3.

Ner. 4. ob. art. 1.

Ner. 5. *Jan Stolarz* wziął pieniądze, a nie nadał dziś w zamian, jest dłużnikiem, a kassa dała powyższą sumę nie w zamian nieodebrawszy, jest wierzycielem, będzie więc w Dzienniku.

Jan Stolarz winien *Kassie* złp. 200 albo krócej,

Jan do Kassy złp. 200 za i t. p. ob. Dzien. art. 5.

Artykuły 6, 7 i 8 są zupełnie podobne do art. 3.

Ner. 9. Brul. *Paweł Mularz* podał likwidacją z ukończonych robót, 600 złp. wynoszącą, ale dawniej wziął 300 złp. z których został zadłużony, resztę odebrał w gotowiźnie, a zatem *Paweł*, dla umorzenia awansu; Kassa za gotówiznę powinny być zakredytowane, a R/Robota Mularska zadłużony ob. Dzien. art. 9.

Brul. Ner. 10. Gdy wypada zdać sprawę z wydatków na każdą w szczególności budowlę, pod dozorem *Pisarza prowentowego* stawianą, przeto otworzyłem w Wielkiej książce R/osobny na *Wołownią*. Z artykułu 10 dowiaduje się że *Prowent* dostawił ludzi do roboty grabarskiej, a nie w zamian dziś nie dostał, jest więc wierzycielem, a R *Roboty grabarskiej*, który pracę tych ludzi zużył bierze a nie daje jest dłużnikiem: napiszę w Dzienniku.

Robota Grabarska R Woł. do *Prowentu* złp. 62 gr 20 za i t. d. ob. Dziennik art. 10

Brul. Nr. 11. taki sam jak 9 art.

Brul. Nr. 12. Kował wziął pieniądze, i oddał w zamian robotę już wykonaną, nie jest ani dłużnikiem ani wierzycielem, ale R/Roboty Kowalskiej jest dłużnikiem a *kassa* wierzycielem, ob. Dzień. art. 12.

Brul. Nr. 13. Zupełnie podobny do art. 3.

Brul. Nr. 14. Paweł wziął awans, a nic nie dał w zamian jest dłużnikiem kassy, która pieniądze dała nic w zamian, niecodebrawszy będzie więc, *Paweł* winien *Kassie*, albo krócej *Paweł* do *Kassy* za i t. d. ob. Dzień. art. 14.

Brul. Nr. 15 (a). Neumann złożył likwidacją na uskutecznione roboty nie dziś w zamian niewziawszy, jest wierzycielem. Naczynia bednarskie które tę robotę przyjęły nie w zamian niedawszy, są dłużnikami, będzie więc *Naczynia Bednarskie* winne są *Neumanowi*, albo krócej *Naczynia Bednarskie* do *Neumana* złp. i t. d. ob. Dziennik art. 15. a.

Brul. Nr. 15. Neumann wziął tytułem awansu złp. 500 jest dłużnikiem, kassa je dała, nie w zamian niewziawszy jest wierzycielem. ob. Dzień. art. 15. b.

Brul. Nr. 16. Podobny do art. 3.

Brul. Nr. 17. Gdy przez pomyłkę zadłużyłem Pawła Mularza, z wartości pracy 270 ludzi, użytych w pomoc do murowania, wypada go więc dla zobojętnienia R/zakredytować, a R/robót Mularskich zadłużyć, ob. Dzień. art. 17.

Brul. Nr. 18. Podobny do art. 3.

Brul. Nr. 19. *Roboty Stolarskie* winne są złp. 400, na-przód *kassie* złp. 200, za wypłaconą gotowiznę, potem *Janowi Stolarzowi* złp. 200 na umorzenie dawniej danego mu awansu, będzie więc w dzienniku *Roboty Stolarskie* do *Różnych* złp. 400 i t. p.

Brul. Nr. 20. Andre bierze, a Prowent daje, nie w zamian pierwszy nie dawszy, drugi nie wziawszy, będzie więc Andre dłużnikiem a Prowent wierzycielem, ob. Dziennik art. 20.

Brul. Nr. 21. Już wyżej był wytłomaczony.

Brul. Nr. 22. Paweł Mularz za robotę mularską wziął w gotówce 500 złp. nie jest więc ani dłużnikiem ani wierzycielem. Prowent dostawił ludzi w pomoc do fabryki, jest wierzycielem. Kassa pieniądze dała, w zamian nic nie wzięła, także jest wierzycielem a R/roboty Mularskiej jest dłużnikiem, będzie więc.

Robota Mularska do Różnych t. j. do Kassy za gotowiznę, do Prowentu za dostawę ludzi, ob. Dzień. art. 22.

Brul. Nr. 23. już był wytłomaczony na innych artykułach.

Brul. Nr. 24. Dla przekonania się ile dozór i inne nadzwyczajne wydatki przy budowie wynieść mogą. Otworzyłem osobny R/pod tytułem, Dozór robót i extraordynarja, ten zadłużam z wydanej summy dla Budowniczego, a kasę kredytuję, która pieniądze dała, a nie w zamian nie otrzymała, ob. Dzień. art. 24.

Brul. Nr. 25. Podobny do art. 3.

Brul. Nr. 26. Robota Mularska R/Woł. powiększyła swoją wartość lód pracą ludzi wziętych z Prowentu o sumę 66 złp. 20 gr. 2re wykonaną robotą przez Pawła Mularza p/jego likwidacji o złp. 700, z tych 500 złp. zostały mu w obrachunku potrącone, a 200 złp. z kassy dopłacone a załém R/robota Mularska winna jest różnym Rachunkom sumę złp. 766 gr. 20 to jest: *Prowentowi* złp. 66 gr. 20. *Pawłowi Mularzowi* złp. 500, a kassie złp. 200. ob Dzień. art. 26.

Brul. Nr. 27. Gozwajler wziął w gotowiznie złp. 400. oddał p/likwidacji wartość w ukończonej robocie, nie jest ani dłużnikiem ani wierzycielem, ale R/robota Ciesielska, która tę pracę przyjęła jest dłużnikiem, a kassa za pieniądze zapłacone za tę robotę wierzycielem, będzie więc *Robota Ciesielska do Kassy i t. d.* ob. Dzień. art. 27.

Brul. Nr. 28. ob. Nr. 15. b. Nr. 29. ob. Nr. 27. Nr. 30. podobny do art. 3.

Brul. Nr. 31. Prowent dostawił ludzi, a nie w zamian nieodebrał, jest wierzycielem, a Robota lepiarska użyła ich pracy, w zamian nie niedawszy jest dłużnikiem, będzie więc Rob: lepiar. do Prowentu, ob. Dzień. Nr. 31.

Nr. 32 i 33, ob. 15. (a) 15 (b) w dzienniku.

Nr. 34. ob. art. 12.

Nr. 35. Brul. ob. art. 1.

Nr. 36. Brul. Kupiłem od Banku Cynk, i zapłaciłem za niego w gotowiznie po potrąceniu Eskontu złp. 2527, za kosztą podróży 25 złp. razem 2552 złp. Prowentowi należy się 96 złp. za dostawę furmanek pod transport Cynku. Wtém kupnie zyskałem 161 złp. Eskontu. Na kontrolowanie wszystkich zysków i poniesionych strat w ciągu całego roku, otworzyłem ogólny rachunek pod tytułem Zyski i Straty, zadłużać go będę za poniesione straty, a kredytować za zyski, jak w obecnym przypadku, będzie więc Cynk winien Różnym, t. j. *Kassie* za gotowiznę, *Prowentowi* za dostawę furmanek, a *Zyskom i Stratom* za Eskont, ob. Dzień. art. 36.

Nr. Brul. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43. 44, 45, zostały dostatecznie wytłomaczone na artykułach respektywe 33, 24, 1, 3, 12, 33, 12, 3, 32, (b), które dosyć jest z sobą porównać, aby można tu nieobjaśnione zrozumieć i pojąć.

Nr. Brul. 46, 47, 48, podobne respektywe do art. 11, 1, 12.

Nr. 49. Brul. *Kassa* za rozmaite przedmioty zapłaciła w tym dniu złp. 672 gr. 20 nie w zamian nie wzięwszy jest wierzycielem, a rachunki *Robota Stolarska*, za roboty już uskutecznione. *Lejnsztein* za wzięty awans, *Robota Kowalska R/Gorz*; i *Robota Kowalska R/Woł.* za uskutecznione i zapłacone roboty są dłużnikami, będzie więc

w Dzienniku *Różne* do *Kassy* złp. i t. d. ob. Dziennik Nr. 49.

Nr. Brul. 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, zostały dostatecznie wytłomaczone na artykułach respektywe 40, 1, 19, 40, 34, 49, 49, 1, które dosyć z sobą porównać, aby można nieobjaśnione zrozumieć i pojąć.

Nr. 58. Brul. *Blacharz Lejnsztejn* złożył na dniu dzisiejszym dwielikwidacje jedną na R/Woł. drugą na R/Gorz. na uskutecznione przez niego roboty. Dwa więc te Rachunki będą dłużnikami dwóch innych rachunków t. j. *Lejnsztejna* dla umorzenia awansu, *Kassy* za dopłaconą resztę, ob. Dzien. art. 58.

Nr. Brul. 59. podobny do art. 55.

Nr. Brul. 60. *R/Cynku* pozbył się z kontrolli swojej pewnej wartości, jest więc wierzycielem, a *R/Pokrycie dachu* na Gorzelni i *Pokrycie dachu* na Wołowni, które ten Cynk zużyły są dłużnikami. ob. Dzien. art. 60.

Nr. Brul. 61, 62, 63, 64, 65, 66, zostały dostatecznie wytłomaczone na artykułach respektywe, 58. 38, 1, 46, 1, 46, które dosyć z sobą porównać, aby nieobjaśnione zrozumieć i pojąć.

Nr. 67. Brul. *Pompiarz Billing* za robotę trzech pomp, już ukończonych, wziął z kassy 1160 złp. nie jest więc ani dłużnikiem, ani wierzycielem, ale *Robota Pomparska*, która pracę tę i materiały przyjęła, powinna być zadłużona, a *Kassa* zakredytowana, będzie więc *Robota Pomparska* do *Kassy* złp. i t. d. ob. Dzien. art. 67.

Nr. Brul. 68, 69, 70, zostały już wytłomaczone dostatecznie na artykułach respektywe 1, 46, 41.

Nr. 71. Dzien. Ponieważ budowle przeznaczone na Gorzelnię i Wołownię w zupełności ukończone zostały otworzyłem osobne dwa R/. pod tytułem Gorzelnia i Wołownia. Pierwszy równie jak drugi zadłużam z tych wszyst-

kich wartości, jakie do ich postawienia użytemi były, a inne rachunki których kontrolli wspomniane wartości powierzyłem zakredytuję:

I tak: Gorzelnia składa się z wartości, materiałów i robót tak jedne jak drugie, w skutku tego trzeba zakredytować, a R/. Gorzelni zadłużyć, będzie więc w Dzienniku Ner 71. *Gorzelnia do Różnych* złp. 20189 gr. 15. za całkowitą w dniu dzisiejszym, wartość budowli. Po wciągnięciu tego Artykułu z Dziennika do Wielkiej Księgi, przewidujemy że wszystkie rachunki robót, materiałów, zobojętnionemi zostaną czyli co na jedno wychodzi, że dług każdego z nich będzie równy sobie odpowiadającej wierzytelności.

Ner 72 Dzień. podobny do powyższego.

Ner 73 Dzień. Aby mieć jeden tylko rachunek wszystkich naczyń i sprzętów gorzelanych i t. p. otworzyłem pod ogólnym tytułem Rachunek *Apparata i naczyń* i takowy zadłużyłem z wartości go składających, a zakredytowałem Rachunki. *Pistorjusz, Naczynia Bednarskie, Narzędzia Gorzelniane i Roboty pon. piar.* Cb. Dz. art. 73.

Ner. 74 Dzień. Ob. art. 1.

Ner 75. Dzień. Zakupiłem Pistorjusz i naczynia drewniane, zadłużę R/. *Apparata i Naczynia*; a zakredytuję *kassę* która pieniądze gotowych na te wartości dostarczyła nic w zamian niewziawszy. Ob. Dz. art. 75.

Nr. 76. Brul. *Prowent* odebrał dnia dzisiejszego resztę pieniędzy pozostałą, z funduszu wziętego na budowanie Gorzelni i Wołowni, jest dłużnikiem, a *Kassą* sumę tę dała jest wierzycielem, będzie więc *Prowent* do *Kassy* złp. za i t. p. ob. art. 76.

Nr. 77. Podobny do art. 3.

Nr. 78. Brul. Nim zaczęliśmy produkować okowitę, wypadło poprzednio przysposobić potrzebne do tego celu

materiały, dla utrzymania kontroli rozmaitych wartości, stanowiących kosztą produkcji, otworzyłem osobne rachunki, między innemi na *słód*, na otrzymanie którego, składają się następujące rachunki, *Jęczmień*, *Drzewo*, *Służba*, *Procenta* na umorzenie kapitału wyłożonego na budowanie Suszarni, wszystkie więc te ostatnie rachunki, muszą być zakredytowane, bo dają, a nie odbierają równej wartości, a *R/słodu* zadłużony, bo je odbiera, a nic nie daje w zamian, będzie zatem *Słód* do *Różnych* zlp. i t. d. ob. *Dzien.* art. 78.

Nr. Brul. 79. Na otrzymanie Surowcu są koszta: żyto użyte; młewo i słód. Otworzymy więc *R/osobny* na *Surowiec*, ten będzie zadłużony, a *R/Żyła* za 112 korcy, *R/Słodu* za 56 korcy słodu, *R/Pawła Młyn.* za zmiełnienie 168 korcy, ponieważ dają a niebiorą równej wartości, będą zakredytowane. Artykuł ten w *Dzienniku* napisze się *Surowiec* do *Różnych* zlp. za i t. d. ob. *Dzien.* art. 79 (a). *Robotą* nazwałem wszystkie materiały bez wyjątku ostateczny związek z produkcją okowity mające. Materiałami temi są: *Surowiec*, *Drożdże*, *drzewo opałowe*, *praca ludzi* w pomoc użyta, *Budowle*, od tych więc procent i assekuracja, musi wpływać na powiększenie wartości roboty.

Robota więc będzie zadłużona a Rachunki wymienione zakredytowane, ob. *Dzien.* art. 79. (b).

Nr. Brul. 80. Podobny do art. 3 i 79 (b).

Nr. Brul. 81, 82, już były wytłomaczone.

Nr. Brul. 83. już był wytłomaczony.

Pod tymże Numerem. Z roboty pierwszej otrzymałem okowitę i wywary, a zatem *R/Okowita* i *Wywary* będą zadłużone, a *R/robota* zakredytowany, ob. *Dziennik* art. 83, (b).

Prowent dostawił woły, nic w zamian niewziąwszy, jest

wierzycielem, a *R/Woły opasowe*, który je do kontrolli przyjmuje jest dłużnikiem, ob. Dzień. art. 83, (c).

Nr. Brul. 84. *Prowent* wypłacił, nic w zamian niewziąwszy jest wierzycielem, *Drożdże* na których *R/ta* wypłata uczynioną została są dłużnikami, ob. Dzień. art. 84 (a).

Pod tymże numerem drugi art. i Nr. Brul. 85. były już wytłomaczone na podobnych im artykułach.

Nr. Brul. 86. *Woły opasowe* zużyły na wyżywienie swoje wywaru i sieczki z *Prowentu*, są więc dłużnikami, a *R/Wyvary* i *Prowent* które tych wartości dostarczyły, wierzycielami, powiemy więc *Woły opasowe* do *Różnych* złp. i t. d. ob. Dzień. art. 86 (a). *Lewenberg* na utrzymanie swoich wołów, wziął z *Gorzelni wywar*, z *Prowentu* zaś *sieczkę*, jest więc dłużnikiem, a *Rachunki Wyvary* i *Prowent* wierzycielami, ob. Dzień. art. 86 (b).

Nr. Brul. 87. *Okowita* została rozmajoną, czyli zamienioną na *szumówkę*, więc *Szumówka* winna *Okowicie*, ob. Dzień. art. 87.

Nr. Brul. 88. *Pewna* część *Szumówki* została rozdana *Szynkarzom* na wyszynk, *Szumówka* jest wierzycielem, a *Paweł, Kacper, Tomasz i Jan*, którzy ją wzięli nic w zamian niedawszy są dłużnikami, ob. Dzień. art. 88.

Nr. Brul. 89. *Paweł Szynkarz* oddał za wziętą na wyszynk *szumówkę* złp. 150 jest wierzycielem. *Prowent* je odebrał jest dłużnikiem, ob. Dzień. art. 89 (a).

Tenże *Paweł Szyn.* wziął 50 garn. *szumówki* nic w zamian niedawszy jest dłużnikiem; *R/Szumówki*, który się tej wartości pozbył nic nieodebrawszy jest wierzycielem, ob. Dzień. art. 89 (b).

Nr. Brul. od 99 do 106. już były wytłomaczone na podobnych im artykułach.

Nr. Brul. 106. *Jan Szynkarz* w dniu dzisiejszym oddał *Prowentowi* złp. 137. *Szumówki* garn. 10 i *Piwa* beczkę;

jest zatem wierzycielem, a Rachunki *Prowent*, *Szumówka* i *Piwo* jego dłużnikami za przyjęte przez nich wartości, ob. *Dzien.* art. 106 (a).

Nr. Brul. 107. był już wytłomaczony.

Nr. Brul. 108, 109, 110, 111, 112, były już wytłomaczone na artykułach respektywe, 3, 78, 79, 84.

Nr. Brul. 113. *Prowent* wziął pieniądze za przedaną szumówkę obcym, oraz brał z Gorzelni wywary dla krów, nic w zamian niedając, jest dłużnikiem, a *RR/Szumówka* i *Wywary*, które się pozbyły tych wartości nic nieodebrawszy, są wierzycielami, ob. *Dzien.* art. 113.

Nr. Brul. 114, 115, 116 i 117, już były wytłomaczone na podobnych artykułach.

Nr. Brul. 118. Cały ten artykuł podzielony na dwa w *Dzienniku*.

I tak: 118 (a) *Dzien.* *Lewenberg* winien za część procentu i assekuracji *Wołowni* za co został zadłużony. Rachunki zaś *Procentów* i *Assekuracji* którym się należy, muszą być zakredytowane, będzie więc, *Lewenberg* do *Różnych* złp. i t. d. ob. *Dzien.* art. 118 (a).

118. (b) *Dzien.* *Lewenberg* złożył w *Prowencie* *a conto* należności sumę złp. 1711 gr. 11 jest wierzycielem, *Prowent* wziął tę sumę i dziś nic mu w zamian nie dał, jest dłużnikiem. Artykuł więc ten napiszemy, *Prowent* do *Lewenberga* złp. 1711 gr. 11, za i t. d. ob. *Dzien.* art. 118 (b).

Nr. Brul. 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127. 128, już były wytłomaczone wyżej na podobnych im artykułach.

Nr. Brul. 129. *Prowent* wziął pieniądze, nic w zamian niedawszy jest dłużnikiem, *RR/* zaś *Okowita* za sprzedaż 12,000 garncy. *Szynkarze*, *Lewenberg* i *Woły opasowe* za ich sprzedaż, które dostarczyły tych pieniędzy, nic w zamian niewziawszy, są wierzycielami, będzie więc *Prowent* do *Różnych* i t. d. ob. *Dzien.* art. 129.

Nr. Brul. 130. Cały ten artykuł podzieliłem na dwa w dzienniku.

I tak 130 (a). *Woły opasowe* winne za zużyte wywary na wyżywienie swoje, oraz za część procentów od *Wołowni* i jej assekuracji są dłużnikami. Rachunki zaś *Wywary*, *Procenta* i *Assekuracje* którym się należy, muszą być zakredytowane, będzie więc w *Dzien. Woły opas: do Różnych* i t. d. ob. *Dzien. art. 130 (a)*. 130 (b) podobny powyższemu, ob. *Dzien. art. 130 (b)*.

Nr. Brul. 131. był już wytłomaczony.

Nr. Brul. 132. *Prowent* wypłacił *Towarz: ognio: prócent* od *Assekuracji Gorzelni, Aparatów i naczyń i Wołowni* nieodebrawszy, jest wierzycielem. *Assekuracje* na których *R/wypłata* uczynioną została, są dłużnikami, będzie więc w *Dzien. Assekuracje do Prowentu* i t. d. ob. *Dzien. art. 132*.

O balansie miesięcznym.

Jeżeli czytelnik przejął się duchem zasad Buchalterji podwójnej dotąd mu wyłożonych, niewątpliwie przekonał się: że każdy artykuł w Dzienniku składać się musi z dwóch w ogólności summ sobie równych, z których pierwsza jest długiem, druga wierzytelnością. Zbiór zatem wszystkich takich artykułów, czyli inaczej interéssów i czynności odbytych i zapisanych, zawierać w sobie będzie dwie ogólne summy; to jest: summę długu wszystkich rachunków zadłużonych w Dzienniku, równą summie wierzytelności wszystkich rachunków zakredytowanych, a ponieważ każdy pojedynczo artykuł wciągany jest dwa razy do wielkiej Księgi pod właściwą kategorją czyli co na jedno wychodzi, zapisywane są w Wielkiej Księdze, w rachunkach dłużników. summy długu im odpowiadające; a w rachunkach wierzycieli, czyli tych, którzy są w Dzienniku zakre-

dytowani summy im się należące; ztąd wniosek że zebrawszy w kolumnach ostatnich po lewój ręce, w Dzienniku wszystkie w nich umieszczone summy razem, i dodawszy również, naprzód w każdym rachunku w Wielkiej Księdze, osobno ze strony długu, osobno ze strony wierzytelności wszystkie częściowe summy i następnie, zebrawszy długi wszystkich Rachunków w jedną sumnę, i wszystkie ich wierzytelności w drugą sumnę, otrzymamy trzy summy, jedną z Dziennika, a dwie z Wielkiej Księgi, które koniecznie podług powyższego rozumowania równe być sobie muszą; jeżeli nie będą równe; to będzie dowodem zaszczytnej pomyłki, albo w układaniu artykułów w Dzienniku, albo w przenoszeniu ich do Wielkiej Księgi. Dla wyśledzenia błędu, odczytuje się każdy artykuł w Dzienniku i porównywa się rachunki im odpowiadające w Wielkiej Księdze, jeżeli są zgodne, co do summy i położenia, oznacza się przed dłużnikiem i wierzycielem w Dzienniku ołówkiem punkt, a przed summami długu i wierzytelności w Wielkiej Księdze również punkta. Tym sposobem przebiegając z uwagą wszystkie artykuły, koniecznie dojść musimy błędowi, i poprawić go. Jeżeli pomyłka zajdzie w Dzienniku, poprawka uskutecznia się, przez napisanie innego artykułu prostującego błąd, bo skrobać i mazać niewolno. Jeżeli zaś w Wielkiej Księdze, poprawka ta może mieć miejsce niepisząc ją w Dzienniku. Zebranie w sposób powyższy summy, na osobnym na ten cel przeznaczonym arkuszu papieru, zowie się balansowaniem Ksiąg, jeżeli to ma miejsce, co dni 15. co miesiąc, kwartał, lub pół roku, balansowanie nazywa się półmiesięcznem, miesięcznem, kwartalnem, i t. d. im częściej tém lepiej, bo z większą pewnością Buchalter działać może i zabezpieczy się od pomyłek. (Obacz wzór dołączony po Wielkiej Księdze A).

O balansie rocznym czyli z obojętnianiu Rachunków.

Aby ze szczegółowego zapisywania interessów i czynności odbytych do Dziennika, i z przenoszenia tychże do Wielkiej Księgi dojść ogólnego stanu interessów, czyli związku ostatecznego wszystkich Rachunków z R/ Kapitału, używa się w Buchalterji w pomoc: Balansowania czyli zobojętniania Rachunków. Każdy Rachunek w Wielkiej Księdze otworzony, może się znajdować w trzech następujących przypadkach to jest: Summa ogólna długu może być albo równa, albo mniejsza albo większa od ogólnej summy wierzytelności.

Prócz tego rachunki dzielą się na 2 Klasy, do pierwszej należą te, które mogą przedstawiać albo zysk albo stratę, do drugiej należą wszystkie inne, z natury swojej nie przedstawiające ani zysku ani straty.

1. Wszystkie Rachunki w Wielkiej Księdze których ogólna summa długu, jest równa ogólnej summie wierzytelności, z obojętniają się same przez się, czyli niewpływają pod żadnym względem ani na wzrost, ani na zmniejszenie kapitału

2. Rachunki osób, których dług jest większy od wierzytelności, reszta czyli przewyżka, jest właściwym długiem tych rachunków.

3. Te zaś Rachunki których wierzytelność jest większa od długu, reszta czyli przewyżka jest właściwą tych rachunków wierzytelnością. Pierwsze wpływają na powiększenie kapitału, drugie na jego zmniejszenie.

Do drugiej klasy należą rachunki mogące przedstawiać zysk lub stratę. Takimi są: rachunki niektórych przedmiotów i interessów, np. Rachunki, *Okowity, Żyta, Pszenicy* i t. d. Przed z obojętnieniem tego rodzaju rachunków, wypada poprzednio oszacować, po cenie fabrycznej lub

cenie kupna, ilość pozostałą wartości, Summę szacunkową dodać do wierzytelności, i dopiero odtrącić całkowitą wierzytelność, gdy ta będzie mniejsza od długu lub dług od wierzytelności, gdy ta będzie większą, w pierwszym razie reszta pozostała będzie stratą, i wpłynie na zmniejszenie kapitału, w drugim będzie zyskiem o który kapitał się powiększy.

Od ogólnej summy częściowych zysków, na wszystkich przedmiotach odciągnawszy ogólną summę częściowych strat pozostałość będzie ogólnym zyskiem lub stratą, w miarę jak pierwsza będzie większą lub mniejszą od drugiej.

Po takim wstępie starać się będę objaśnić metodę, jakiej trzymałem się w zobojętnieniu Rachunków utworzonych w Wielkiej Księdze, przeznaczonych do kontrollowania czynności przy budowaniu Gorzelni i Wołowni, oraz przy fabrykacji i sprzedaży okowity.

Czyli co jest toż samo, skreślę obraz ogólnego stanu majątku wykrywając zarazem skutki zużycia kapitału, na ten rodzaj spekulacji przeznaczonego.

Zapatrując się na ogólny balans, tu załączony widzimy, że z liczby 71. Rachunków z Wielkiej Księgi zebranych, 57. Rachunków z powodu że ich długi są równe wierzytelnościom, same przez się zobojętniają czyli inaczej, pod żadnym względem nie wpływają na kapitał czyli są obojętne w wykazie sprawy ogólnej dla Buchaltera i Rządu. Pozostałe zaś Rachunki w liczbie 14 balansują się za pomocą dwóch Rachunków to jest: *Zyski i Straty* i *Rachunku Kapitału*.

Dla oszczędzenia kosztów druku, zrobiłem to, co się bardzo rzadko w praktyce zdarzyć może, to jest: aby tyle rachunków razem zobojętniać się same przez się mogły. Z tém wszystkiém, w prawdziwym stanie rzeczy chociażby się żaden Rachunek sam przez się niezobojętniał, dopeł-

nienie ich w ogólności, uskuteczni się w sposób taki, jakiego użyłem dla dopełnienia 14 pozostałych. W drugiej części dzieła niniejszego, będę miał na to wzgląd, i uzupełnię, co tu musiałem opuścić.

O Rachunkach zobowiązujących się za pomocą Rachunku Zyski i Straty.

1. Jak dopełniają się czyli zobowiązują Rachunki przedstawiające stratę?

Z 14 Rachunków potrzebujących dopełnienia jeden tylko R/ Wołów opasowych okazuje stratę. Jakoż z niego widzimy że dług wynosi sumę 8089, Złp. $24\frac{1}{4}$ gr, a wierzytelność po sprzedaży wszystkich wołów, tylko sumę 4950 złp. odtrąciwszy zatem wierzytelność od długu, reszta to jest 3139 złp. $24\frac{1}{4}$ gr, jest czystą stratą, dla zobowiązania czyli zamknięcia tego rachunku wypada go zakredytować za sumę 3139 złp. $24\frac{1}{4}$ gr. a R/ Zyski i Straty zadłużyć. (Ob. art. w Dz. 133).

Uwaga 1. W rzeczywistym stanie rzeczy, trzeba mieć wzgląd. na otrzymany gnój, ocenić jego wartość, i z takową zakredytować R/ Woł: opaso: zadłużając grunta, albo zboże na rzecz których był użyty, tym sposobem strata wyrachowana znacznieby się zmniejszyła.

Uwaga 2. Gdyby więcej było Rachunków przedstawiających stratę, tedy każdy w szczególności zakredytowalibyśmy za sumę odpowiadającą stracie, a R/ Zyski i Straty zadłużyli, co uskutecznia się w Dzienniku przez ułożenie jednego artykułu pod tytułem *Zyski i Straty do Różnych* z p. a. dla dopełnienia Rachunków następujących i t. d. to wyrażenie oznacza ruch którego skutkiem jest przeniesienie wszystkich częściowych strat na różnych przedmiotach i spekulacjach, rachunkami zakredytowanemi objętych, do Rachunku ogólnego *Zyski i Straty*.

2. Jak dopełniają się Rachunki przedstawiające zyski?

Takich tu mamy 6. Z tych dwa lubo z natury niemogły przynieść ani zysku ani straty, jednak tu się mieszczą, jak np: *Służba i Assekuracja budowli*. Dwa te rachunki były otworzone, jedynie dla śledzenia ruchu wartości pracy ludzi użytych i zwrotu funduszków na zaasekurowanie budowli wydanych. Pracę ludzi oszacowałem stosownie do kosztów ich utrzymania, i w miarę użycia tejsze kredytowałem R/Służby, lecz że było niepodobieństwem z wszelką ścisłością, aż do najmniejszych ułamków wyrazić wartość kosztów utrzymania dziennego jednego człowieka, również jak wartość assekuracji na dzień jeden, przeto musiałem obliczyć te dwa koszta dziennie przybliżonym tylko sposobem, z kąd urosła na korzyść tychże rachunków, mała wprawdzie, ale zawsze znacząca w Buchalterji summa. W pierwszym złp. 5 gr. 2, w drugim, złp. 1 gr. 10.

Do czterech pozostałych należą, Procenta, Okowita, Szumówka i Piwo, przejdźmy każdy w szczególności artykuł.

Co do R/ Procentów. Dług tego Rachunku oznacza summy procentowe należące się innym, a wierzytelność summy procentowe na korzyść zakładu policzone, różnica więc, na przypadek, gdy dług jest większy od wierzytelności będzie czystą stratą i przeciwnie jak w obecnym razie, gdy dług jest mniejszy, reszta pozostała będzie czystym zyskiem. W Wielkiej księdze w R/ Procentów, po lewej ręce nic nieznajdujemy, a po prawej summe złp. 9475 gr. 16 $\frac{1}{2}$ która jest czystym zyskiem.

Co do R/ Okowity. Wierzytelność tego Rachunku przed dopełnieniem wynosi summe złp.

-	-	-	-	41,398 gr. 20
do przeniesienia				41,398 gr. 20

z przeniesienia 41,398 gr. 20

Znajduje się w Magazynie 27016 garn.
okowity po cenie fabr. 2 złp. 5 $\frac{1}{2}$ gr. złp. 58,811 gr. 14
Razem 100,210 gr. 4

A że dług tegoż samego Rachunku wy-
obraża nam nakłady produkcyjne i inne
koszta, z powodu okowity poniesione,
który razem czyni złp. - - - 91,436 gr. 5
Reszta 8,773 gr. 29

jest czystym zyskiem.

Co do R/ Szumówki. Wierzytelność te-
go rachunku wynosi przed dopełnieniem
summę złp. - - - - - 14,150

Znajduje się w Magazynie 42 gar. szu-
mówki po cenie fabr. złp. 1 gr. 3, 3 a 10
garcy odebranej szumówki od Szyńka-
rza, która była liczona po cenie 3 złp. 76 gr. 16 $\frac{1}{2}$
Ogółem 142,26 gr. 16 $\frac{1}{2}$

Dług zaś tegoż samego Rachunku ozna-
czający summę nakładów i kosztów po-
niesionych z powodu szumówki, wynosi
razem złp. - - - - - 5,428 gr. 20
Reszta więc 8,797 gr. 26

jest czystym zyskiem z sprzedaży szumówki pochodzącym.

Co do R/ Piwa. Wierzytelność tego
Rachunku, oznacza, żeśmy dostali za pi-
wo, summę złp. - - - - - 3,587

Dług zaś, czyli koszt nabycia wyno-
szą złp. - - - - - 1,907
Reszta 1,680

jest czystym zyskiem.

Powtórzenie.

Z tego szczegółowego wykazu, przekonywamy się iż było zysku na Rachunkach:

<i>Służba</i>	złp.	5 gr.	2	} Aby więc te wszystkie Rachunki zobojętnić, trzeba z nich przenieść te częściowe zyski do ogólnego Rachunku, Zyski i Straty, układając w Dzienniku jeden artykuł pod tytułem Różne do Zysków i Strat
<i>Assekuracja</i>	„	1 „	19	
<i>Procenta</i>	„	9,475 „	16½	
<i>Okowita</i>	„	8,773 „	29	
<i>Szumówka</i>	„	8,797 „	26½	
<i>Piwo</i>	„	1,680		
Razem	28,733	„	24	złp. 28 773 gr. 24 ob. Dz. Nr. 134.

O Rachunkach dopełniających się za pomocą Rachunku Kapitału.

Jedne z tego rodzaju Rachunków dopełniają się przez ich zakredytowanie, drugie przez ich zadłużenie. Do pierwszych w obecnym razie należą, *Gorzelnia*, *Wołownia*, *Apparata i Naczynia*, *Suszarnia*, *Okowita*, *Szumówka*, *Okowita z kartofli*. Każdy z wymienionych Rachunków kredytuje się z wartości przedmiotów posiadanych, w chwili zamykania czyli zobojętniania Rachunków w Wielkiej Księdze. Ponieważ zbiór tych rzeczy, to jest wartość budowy Gorzelni, Wołowni, Aparatów i naczyń, Szumówki, Okowity zostającej w Magazynie stanowią kapitał, któremu pod kontrolę te wszystkie wartości poddają się, przeto ten ostatni Rachunek powinien być zadłużony z tych wartości a wszystkie inne, wymienione wyżej powinny być zakredytowane, ob. Dz. Nr. 135. Dług zatem Rachunku kapitału będzie oznaczał masę czynną.

Z szeregu 14 Rachunków do zobojętnienia pozostałe dwa t.j. *R/Prowentu* i *Zysków i Strat*, dopełnią się za pomocą Rachunku kapitału, zadłużając dwa pierwsze a kredytując ostatni, ob. Dz. Nr. 136.

Przypatrzwszy się teraz po przeniesieniu wszystkich artykułów z Dziennika do Wielkiej księgi, Rachunkom w tej ostatniej, przekonamy się że wszystkie są zamknięte czyli zobojętnione, a rezultat objawia się na jednym z nich to jest na *R/Kapitału*. Jakóż dług jego składa się z wartości następujących.

Gorzelni	-	-	-	-	złp.	20,189	gr.	15
Wołowni	-	-	-	-	„	12,768	„	19
Appar. i naczyń	-	-	-	-	„	40,694		
Susznarni	-	-	-	-	„	1,000		
Okowity gar. 27016 po zp. 2 gr. 5½					„	58,811	„	14
Szumówki gar. 52	-	-	-	-	„	76	„	16½
Okowity z kartofli 1134 gar.	-	-	-	-	„	2,836		
Ogółem					„	136,376	„	4½
Ponieważ Prowentowi się należy					„	110,621	„	4¾
Reszta jest czystym zyskiem					„	25,754	„	29¾

O Skorowidzu.

Dla łatwiejszego od razu wyszukania rachunków rozmaitych w Wielkiej Księdze umieszczonych, utrzymuje się księga podłużna a wązka, której urządzenie znane każdemu Introligatorowi jest następujące: naprzód cała podzielona jest na 24 części, to jest tyle ile jest liter w alfabecie, od których Rachunki w Wielkiej księdze rozpoczynać się mogą, zaczawszy od litery A. aż do Z. Na cał od prawego brzegu podłużnego, kreśli się linja i cały ten pas dzieli się na 24 części równych, pierwsza część zostawia się, a 23 pozostałych wycina, lecz tylko kart tyle, ile wypadło z podziału całej książki na 24 części; w drugiej części podziału całej książki, wycinamy 22 zostawiając 2, w trzeciej 21 zostawiając 3 i t. d. Na pierwszej pozostawionej części, piszemy literę A. na drugiej B. na trzeciej C. i t. d.

(Z resztą pierwszy lepszy Introligator potrafi księgę takową zrobić z największą łatwością).

Skoro książka ta jest już w taki sposób sporządzona wtedy w miarę otwierania każdego Rachunku, w Wielkiej Księdze, zaciąga się takowy pod literę od której tytuł jego rozpoczyna się, pisząc obok niego foljo odpowiadające Wielkiej księgi, i gdy Rachunek ten w téj ostatniej książce przenosi się na inne foljo, wtedy przydajemy w Skorowidzu, foljo to nowe i t. d.

Nim przystąpię do podania wzorów na księgi sznurowe delat, kwitów i assygnacyj, winienem przedewszystkiém, wskazać zastosowanie powyżej wyłożonych zasad Buchalterji podwójnej, i w tym celu, następnie znajdzie czytelnik, zbiór interessów w porządku dat ułożonych, a ściągających się do Budowli Gorzelni i Wołowni, do produkcyi i prze-
daży Okowity.

(A)

BRULJON.

Rozpoczęty dnia 1 Kwietnia 1834 roku, a mający posłużyć za wzór utrzymywania ksiąg fabrycznych.

1 ————— 1 Kwietnia —————
Odebrałem z *Prowentu* na prowadzenie fabryki sumnę złp. 5000

2 ————— 2 idem . —————
Wypłaciłem w gotowiźnie *a conto* robót podług umowy dziś zawartéj *Pawłowi Mularzowi* sprówadzonejmu z Warszawy 300
Geswajlerowi Cieśli 500

Andreemu Kotlarzowi a conto roboty *Pistoryusza* 2000
Neumanowi Bednarzowi a conto roboty *Bednarskiej* 300

3 ————— 4 idem —————
Prowent dostawił do *fabryki* w przeciągu tygodnia

Cegły 80,000 sztuk a fl. 30 2400
Wapna beczek 300 a fl. 4 1200
Dni ciągłych do roboty grabarskiej
100 a fl. 1 gr. 10 133 gr. 10
Dni pieszych do roboty grabarskiej
150 a gr. 20. 100
do przeniesienia 3833 „ 10

z przenies 3833 gr. 10

Belek sztuk 10 po 23 łok: dług:

a fl. 16. 160

Krzyżulcu sztuk 16 po 14 łok.

dług. a fl. 3. 48

Desek $1\frac{1}{2}$ calowych 100 sztuk

a fl. 1 gr. 10. 133 gr. 10

Dni ciągłych do wożenia piasku

100 a fl. 1 gr. 10. 133 „, 10 4308

4 ————— 6 idem —————

Odebranò z Prowentu na prowadzenie fa-

bryki 2000

5 ————— 7 idem —————

Janowi Stolarzowi a conto roboty drzwi i

okien z okuciem 200

6 ————— 10 idem —————

Prowent dostawił do fabryki odd. 4 do 10 b. m.

Cegły sztuk 100000 a fl. 30 3000

Wapna beczek 200 a fl. 4. 800

Belek sztuk 20 po 23 łok. dł.

a fl. 16. 320

Krzyżulcu sztuk 20 po 14 łok.

dług. a fl. 3. 60

Desek $1\frac{1}{2}$ calowych 150 a fl.

1 gr. 10, 200

Dni pieszych do roboty grabar-

skiej 120 a gr. 20. 80

Dni ciągłych do roboty grabar-

skiej 100 a fl. 1 gr. 10. 133 gr. 10

Dni ciągłych do wożenia piasku

58 a fl. 1 gr. 10. 77 „, 10 4670 gr. 20

7 ————— 26 Kwietnia —————

Dostawiono z *Prowentu* do fabryki od dnia
10 do 26 b. m. jak następuje:

Cegły 77000 a fl. 30 tys. 2310

Wapna beczek 271 a fl. 4. 1084

Belek sztuk 2 po 23 łok. dł.
a fl. 16. 32

Krzyżulcu sztuk 37 po 14 łok.
dług. a fl. 3. 111

Dni ciągłych do roboty grabar-
skiej 100 a fl. 1 gr. 10 . 133 gr. 10

Dni pieszych do roboty grabar-
skiej 86 a gr. 20. 57 „ 10 3727 gr. 20

8 ————— 28 idem —————

Prowent dostawił od dnia 15 do 28 b. m.
Pawłowi Mularzowi przy budowie Gorzelni
ludzi do pomocy razem dni 120 a gr. 20 80

9 ————— 29 idem —————

Paweł Mularz dziś złożył likwidacją wyno-
szącą po sprawdzeniu złp. 600 .

Wypłacono mu a conto roboty już wykoń-
czonej 300

10 ————— 30 idem —————

Prowent dostawił ludzi do roboty grabar-
skiej na rachunek Wołowni 94 a gr. 20. 62 „ 20

11 ————— 1 Maja —————

André Kotlarz złożył w dniu dzisiejszym
likwidacją na uskutecznioną przez niego ro-
botę około pistoryusza na złp. 2500

Dopłacono mu resztę złp. 500

12 ————— 2 idem —————

Wypłacono za uskutecznioną robotę kowal-
ską przy budowie Gorzelni według likwidacyj

Tomasza Kowala złp. 200

13 ————— 4 Maja —————

Prowent dostawił na rachunek fabryki przy budowie *Wołowni* od dnia 25 Kwietnia do 4 Maja jak następuje:

Cegły 50000 a fl. 30 tys.	1500	
Wapna beczek 292 a fl. 4.	1168	
Belek sztuk 18 po 18 łok. dł.		
a fl. 12.	216	
Krzyżulcu sztuk 40 a fl. 3.	120	
Dni ciągłych 50 do roboty grabarskiej a fl. 1 gr. 10.	66 gr. 20	3070 gr. 20

14 ————— 5 idem —————

Pawłowi Mularzowi a conto roboty *Mularskiej* przy budowie *Wołowni* złp. 500

15 ————— 6 idem —————

Neumnan Bednarz złożył likwidacją na uskutecznioną robotę na złp. 300

Wziął tytułem awansu 500

16 ————— 8 idem —————

Prowent dostawił od dnia 28 Kwietnia do 8 Maja na R/Pawła Mularza do budowy *Gorzeln* dni pieszych 150 a gr. 20 100

Nadto do budowy *Wołowni*.

Cegły 30000 a fl. 30 tys. 900

Belek sztuk 18 a fl. 12. 216

Dni ciągłych do roboty grabarskiej 30 a fl. 1 gr. 10 40 1256

17 ————— 9 idem —————

Wartość pracy 270 ludzi użytych do pomocy przy robocie *Mularskiej*, wynosząca złp. 180 jako istotnie należąca do rachunku roboty *Mularskiej*, przeniesiona jest z rachunku

Pawła Mularza i zamieszczona w rachunku tejże roboty.

Uwaga.

Pomyłka ta umyślnie jest zrobiona, aby Buchaltera nauczyć jak ma sobie postąpić gdy rzeczywiście popełni błąd; a jak nam wiadomo, ani mazać, ani skrobać w księgach głównych niewolno.

18 ————— 10 Maja —————

Prowent dostawił od dnia 4 do 10 Maja jak następuje:

Dni ciągłych do wożenia piasku na <i>R/Gorzelni</i> 100 a fl. 1 gr. 10	133 gr. 10
--	------------

Na <i>R/roboty Mularskiej</i> przy <i>Gorzelni</i> dni ciągłych 2 a fl. 1 gr. 10	2 „ 20
--	--------

W materiałach. Na <i>R/Gorzelni</i> desek 1½ calowych szt. 200 a fl. 1 gr. 10	266 „ 20
Razem	402 „ 20

19 ————— 11 idem —————

<i>Jan Stolarz</i> złożył dziś likwidacją na uskutecznioną robotę na złp.	400
---	-----

Dopłacono mu w gotowiznie	200
-------------------------------------	-----

20 ————— 12 idem —————

<i>Andre Kotlarz</i> przyjął <i>a conto</i> roboty <i>Pistoriusza</i> miedzi starój funt. 3000 danój mu przez <i>Prowent</i> , funt a fl. 1 gr. 10	5100
--	------

21 ————— 13 idem —————

<i>Prowent</i> dostawił od d. 4 do 13 b. m. na <i>R/Wołowni</i> ludzi do roboty mularskiej w pomoc dni pieszych 100 a gr. 20 dziennie	66 „ 20
---	---------

22 ————— 15 idem —————

Paweł Mularz złożył likwidacją na uskutecznione roboty przy budowie *Gorzelni*, po

sprawdzeniu wynoszącą sumnę złp. 500 którą mu zaraz, wypłaciłem 500

Prowent dostawił od d. 4 do 13 b. m. na R/rob. Mular. w pomoc przy budowie Gorzelni dni pieszych a gr. 20 66 „ 20

23 ————— 16 Maja —————

Goswajler Ciesła złożył likwidacją na uskuteczniłą robotę na złp. 500

24 ————— 17 idem —————

Wypłaciłem Panu N. Budowniczemu a conto należności podług umowy za zrobienie planu i za dozór przy budowie Gorzelni 400

25 ————— 19 Maja —————

Prowent dostawił na R/ Wołowni od dnia 8 do 19 b. m. jak następuje:

Cegły 17500 sztuk af. 30 525

Krzyżulcu sztuk 41 po 14 łok.

dłu. af. 3 123

Bali sztuk 100 af. 2 200

Dni ciągłych do wożenia piasku

54 af. 1 gr. 10 72 920

26 ————— 20 idem —————

Prowent dostawił od d. 13 do 20 b. m. dni pieszych 100 do roboty mularskiej w pomoc przy budowie Wołowni a gr. 20 66 gr. 20

Paweł mularz złożył dziś likwidacją na uskuteczniłą robotę przy budowie Wołowni na złp. 700

Dopłaciłem mu resztę stosownie do likwidacji złp. 200

27 ————— 21 idem —————

Goswajler Ciesła odebrał w gotowiźnie podług jego likwidacji, za uskutecznione przez niego roboty przy budowie Wołowni sumnę 400

28 ————— 22 Maja —————

Wypłaciłem *Janowi Stolarzowi* a conto roboty drzwi i okien do *Wołowni* z okuciem i pomalowaniem podług umowy w dniu dzisiejszym 100

29 ————— 23 idem —————

Andre Kotlarz złożył likwidacją w dniu dzisiejszym na uskutecznione roboty, a conto *Pistorjusza*, przezemnie po sprawdzeniu za rzetelną uznaną na złp. 4000

30 ————— 24 idem —————

Dostawiono z *Prowentn* na R/ roboty mularskiej przy budowie *Gorzeln* od d. 14 do 24 b. m. w pomoc, dni pieszych 100 a gr. 20 66 gr. 20
Nadto na R/ *Wołowni* dni ciągłych 50, do wożenia piasku af. 1 gr. 10 66 — 20

Do roboty grabarskiej dni ciągłych 41 af 1 gr. 10 54 — 20

Razem 188

31 ————— 26 idem —————

Do roboty *Lepiarskiej* przy budowie 'gorzelni od dnia 23 do 26 b. m. dni ciągłych 30 af. 1 gr. 10 Zł. 40

dni pieszych 46 a gr. 20 — 30 gr. 20 70 gr. 20

32 ————— 27 idem —————

Neumann Bednarz złożył w dniu dzisiejszym likwidacją ukończonę roboty na rachunek naczyń drewnianych przy aparacie *Pistoriusza* na złp. 500

Dostał tytułem awansu 100

33 ————— 27 idem —————

Dostawiono z *Prowentu* od d. 14 do 25 b. m.

na R/ *Gorzeln*, dni ciągłych do wożenia piasku 30 af. 1 gr. 10 . . . 40

Desek 10 calowych sztuk 34

af. 1 gr. 10 . . . 45 gr. 10 . . . 85

34 ————— 29 Maja —————

Tomasz Kowal odebrał z Kassy P/ likwidacji wykonanej roboty przy bndowie *Gorzeln* 250

35 ————— 29 idem —————

Odebrałem z *Prowentu* na prowadzenie fabryki złp. 3000

36 ————— 31 idem —————

Zakupiłem od *Banku Polskiego* 96 Centnarów Cynku af. 28 centn.

razem za . . . 2688

za co zapłaciłam w gotowiźnie złp. 2527

potrąciłem eskont na gotówce 6% 161 2668

Prowent dostawił dni ciągłych 48 od d. 28 do 31 b. m. do przewiezienia cynku z *Warszawy* do miejsca fabryki af. 2 . . . 96

Pan N. złożył w dniu dzisiejszym likwidacją kosztów podróży do *Warszawy* odbytej w celu zakupu cynku na złp. 25, które mu Kassa zwróciła. 25

37 ————— 1 Czerwca —————

Do roboty mularskiej przy budowie *Wołowni*, *Prowent* dostawił od d. 20 Maja do 1

Czerwca dni pieszych 120 po gr. 20 . . . 80

dni ciągłych 23 af. 1 gr. 10 . . . 30 gr. 20

dni ciągłych 10 do wożenia piasku af. 1 gr. 10 13 gr. 10

Razem 124

38 ————— 2 idem —————

Wyplaciłem P. N. *Budowniczemu* a conto

należytości za plan, anszlag i dozór robót przy
budowie wołowni podług zawartej umowy 300

39 ————— 3. Czerwca —————

Odebrałam z *Prowentu* na prowadzenie fa-
bryki 3000

40 ————— 4 idem —————

Prowent dostawił od d. 14 Maja do 4 b. m.
w pomoc do roboty mularskiej przy gorzelni
dni pieszych 97 a gr. 26 64 gr. 20

41 ————— 5 idem —————

Wypłaciłem *Pawłowi Mularzowi* podług
złożonej likwidacji na wykonane roboty przy
budowie wołowni złp. 355 gr. 20

42 ————— 7 idem —————

Dostawiono z *Prowentu* od d. 19 Maja do
7 b. m. do budowy *Wołowni* jak następuje:

Bali sztuk 163 a fl. 2 326

dni ciągłych po roboty grabar-
skiej 15 a fl. 1 gr. 10 20 346

43 ————— 8 idem —————

Goswajler Cieśla odebrał w gotowiźnie P /
likwidacji wykonanych robót przy budowie
Wołowni dziś przez niego podanej 530

44 ————— 9 idem —————

Prowent dostawił od d. 3 do 6 b. m. do
roboty *Lepiarskiej* przy budowie *Wołowni*
dni ciągłych 25 a fl. 1 gr. 10 zp. 33 g. 10
„ pieszych 37 a gr. 20 24 gr. 20 58

45 ————— 10 idem —————

Lejnsztejn Blacharzowi a conto roboty, 100
łokci bie. rynien i rur, podług umowy zawar-
tej, łokieć wraz z osadzeniem a fl. 2 gr. 25,
do gorzelni, oraz 174 łokci takichże rynien
rur, do Wołowni wypłaciłem 250

46 ————— 11 Czerwca —————

Andre Kotlarz podał dziś likwidacją wykonanych przez niego robót, na rachunek *Pistorynsza* na złp. 4600

Wziął z Kassy resztę mu się należącą w summie 3500

47 ————— 11 idem —————

Odebrano z *Prowentu* na prowadzenie fabryki zp. 2500

48 ————— 12 idem —————

Goswailer Cieśla odebrał za robotę wykonaną przy budowie gorzelni P/ likwidacji summe 560

49 ————— 13 idem —————

Janowi Stolarzowi wypłacono resztę należności za ukończoną robotę drzwi i okien wraz z okuciem i pomalowaniem do gorzelni, podług złożonej przez niego likwidacji zp. 235 gr. 20

Zawarto w dniu dzisiejszym umowę z *Lejnszteinem Blacharzem* o pokrycie cynkiem dachu 2120 łok. □ to jest: 720 łok. □ dachu na gorzelni a 1400 łok. □ na *Wołowni*, od łokcia po gr. 15, i dano mu *à conto* roboty złp. 200

Tomaszowi Kowalowi za ukończoną robotę kowalską przy budowie gorzelni podług złożonej likwidacji wypłaciłem złp. 137

Temuż dałem za robotę przy *Wołowni* według likwidacji. 100

50 ————— 14 idem —————

Prowent dostawił od d. 4 do 15 b. m. dni pieszych do roboty mularskiej przy budowie *Gorzeln* 56 a gr. 20. 37 gr. 10

51 ————— 16 idem —————

Odebrano z *Prowentu* tytułem awansu na prowadzenie fabryki 2000

52 ————— 16 Czerwca —————

Jan Stolarz złożył dziś likwidacją ukoń-
czonej zupełnie roboty drzwi i okien przy
budowie *Wołowni* na zp. 236

53 ————— 18 idem —————

Dostawiono z *Prowentu* od d. 1 do 17 b.
m. do roboty mularskiej przy budowie *Woło-*
wni dni pieszych do pomocy 85 a gr. 20 56 gr. 20

54 ————— 19 idem —————

Wypłaciłem *Tomaszowi Kowalowi* za ukoń-
czoną robotę przy budowie *Wołowni* resztę
należytości podług likwidacji przez niego zło-
żonej złp. 86 gr. 14

55 ————— 25 idem —————

Paweł Mularz podał w dniu dzisiejszym li-
kwidację na robotę przy budo-
wie *Gorzelni* złp. 325

na robotę przy budowie *Wo-*
łowni złp. 248

Razem na sumnę którą mu kassa dziś wy-
płaciła 573

56 ————— 25 idem —————

Wypłaciłem w dniu dzisiejszym *Goswajle-*
rowi Cieśli podług dwóch likwidacji uskutecz-
nionych przez niego robót złp 1049 to jest:
za robotę przy budowie *Gorzelni* 445

„ „ *Woławni* 604

Za postawienie dwóch pieców z kominkami
w *Gorzelni* podług likwidacji *Grzegorza Zdu-*
na wypłacono złp. 90

57 ————— 28 idem —————

Odebrano z *Prowentu* na prowadzenie fa-
bryki zp. 2000

58 ————— 29 Czerwca —————

Blacharzowi Lejnsztejn za ukończoną robotę rynien i rur podług złożonej likwidacji dopłacono złp. 526 gr. 10

59 ————— 29 idem —————

Wyplaciłem *Stefanowi Szkłarzowi* za 98 szyb do *Gorzelnii* a

gr. 25. 81 gr. 20

Temuż za 44 szyb do *Wołowni*

po gr. 20. 29 „ 10 111

61 ————— 30 idem —————

Wyplaciłem *Lejnsztejn Blacharzowi* za ukończone pokrycie dachów na *Gorzelnii Wołowni*, dopłacono podług zawartej umowy złp. 860

62 ————— 30 idem —————

Pan *N. Budowniczy* odebrał z kassy resztę należności podług umowy za dozór robót przy budowie *Gorzelnii* złp. 190

„ „ *Wołowni* 80 270

63 ————— 30 idem —————

Odebrano z *Prowentu* na prowadzenie fabryki 2000

64 ————— 1 Lipca —————

Neumann Bednarz złożył w dniu dzisiejszym likwidacją, przezemnie za rzetelną uznaną na złp. 1410

dopłaciłem mu podług likwidacji 1310

65 ————— 2 idem —————

Odebrano z *Prowentu* na prowadzenie fabryki 3000

66 ————— 2 idem —————

Prowent dostawił dni ciągłych dziesięć do

przewiezienia naczyń drewnianych do *Gorzeln*-
ni a fl. 2. 20

Wypłaciłem *Tomaszowi Kowalowi* za oku-
cie statków drewnianych do *Gorzeln* to jest
kadzi, kłsztochów i t. d. własnym materiałem
P/iego likwidacji dziś podanej i przyjętej 1000
67 ————— 3 Lipca —————

Billing Pompiarzowi za zrobienie trzech
pomp i zaprowadzenie ich w *Gorzeln*, wypła-
ciłem stosownie do zawartej umowy złp. 1160
68 ————— 8 idem —————

Odebrałem z *Prowentu* na prowadzenie fa-
bryki złp. 7000
69 ————— 16 idem —————

Prowent dostawił w d. 9 b. m. 24 dni cią-
głych na przewiezienie aparatu *Pistoryusza*
a fl. 2. 48

Wypłacił *Andreemu Kotlarzo-
wi* należącą mu się resztę za zro-
bienie aparatu *Pistoryusza*, P/
jego likwidacji, dziś podanej i
przyjętej złp. 4700

Pawłowi Mularzowi za obmu-
rowanie *Pistoryusza* . . . 140
Za materiał w ogóle . . . 60

Tomaszowi Kowalowi za ro-
botę Kowalską przy aparacie
Pistorjusza podług likwidacji 120 5020
70 ————— 17 idem —————

Zapłacono *P. Magier* według likwidacji jak
następuje:

za 4 *Alcoholometra Trallesa*
a fl. 20. 80

do przenies: 80

	z przenies:	80	
za 1 <i>Lutrometra Trallesa</i> a fl. 15		60	
za 2 <i>Termometra</i> opravne			
a fl. 23.		46	
za 2 <i>Termometra</i> w futera-			
łach a fl. 20.		40	
za 2 <i>Próby do Wódek</i> a fl. 6.		12	
	Razem	238	238
75 —————	25 Września	—————	

Ponieważ nierównie większą jest korzyścią dla Prowentu zboże i kartofle otrzymane z produkcji, przerobić na wódkę, aniżeli je sprzedawać w naturze, przeto dla powiększenia produkcji wódki (gdy rozkład wewnętrzny gorzelnii pozwala) zaprowadza się drugi aparat Pistorjusza, wraz z wszelkimi narzędziami i naczyniami potrzebnymi, którego koszt są następujące: ,

Apparat Pistorjusza ważący		
6000 funtów a fl. 2 gr. 19 po-		
dług umowy z Andrem	15800	
Kosztą sprowadzenia, obmu-		
rowania i inne P/likwidacji	368	16168
Naczynia drewniane w liczbie kadzi 9 wraz		
z okuciem i sprowadzeniem		2830
76 —————	26 idem	—————

Kassa zwróciła *Prowentowi* w gotowiźnie złp. 401 gr. 26 resztę pozostałą z awansowanych przez niego na prowadzenie fabryki

77 ————— 26 idem —————

Wypłaciłem w tym dniu jak następuje: za 30 oxeftów trzysta garcowych a fl. 30 podług umowy zawartéj z *Bednarczyem* 900

do przenies: 900

z przenies: 900

Za zrobienie <i>Suszarni</i> do wyra- biania słodów podług złożonych li- kwidacji	1000	1900
---	------	------

W tymże dniu Prowent dostawił na fabry-
kację okowity

Żyta korcy 112 a fl. 13 z dostawą	1456	
-----------------------------------	------	--

Jęczmienia 56 korcy a fl. 10 z do- stawą	560	
---	-----	--

Drzewa do opału sążni kubicznych 10 a fl. 20.	200	2216
--	-----	------

Zaciér i to wszystko, co dziennie w gorzel-
ni uskutecznianém zostanie, w celu proǳko-
wania okowity, nazwaliśmy ogólnym wyrazem
robota. Pragnąc dać poznać dzienny zysk lub
stratę na fabrykacji okowity, umieszczamy w ra-
chunku *roboty*, wszystkie koszta okowity z téj
roboty otrzymać się mającój, które podzielone
przez liczbę garncy otrzymaną, (po odjęciu
wartości wywarów) okażą cenę fabryczną
garnea okowity.

Koszta produkcji okowity, składać się bę-
dą z artykułów użytych, z opłat za pracę, pro-
centów od kapitałów i Asekuracji budowli i ap-
paratów.

Czas produkowania okowity trwa zwykle
trzy kwartały każdego roku; wyszczególnio-
ne zatem wyżej procenta w stosunku tegoż
czasu dziennie wyrachować należy, i tak:

1. Procent od summ wziętych z Prowen-
tu w czasie budowy Gorzelni, to jest od d. 1
Kwiet. do 30 Czerw. wynosi rocznie złp. 75 gr.
21 podzielony na 270 dni, wyniesie gr. $8\frac{1}{2}$.

2. Procent od zp 20189 gr. 15 wartości budowlu na Gorzelnią w stosunku 10% wynosi rocznie złp. 2019, a podzielony na 270 dni, wyniesie dziennie złp. 7 gr. 14.

3. Aby umorzyć kapitał 39794 złp. wydany na aparata i naczynia w przeciągu lat 10, z procentem składanym po 6% wypada spłacać złp. 5406 gr. 24 rocznie czyli dziennie w czasie trwającej fabrykacji złp. 20.

4. Aby umorzyć kapitał 900 złp. wydany na okefty w przeciągu lat 5 z procentem składanym po 6% wypada spłacać złp. 213 gr. 19 $\frac{1}{2}$ rocznie, czyli dziennie w czasie trwającej fabrykacji gr. 23 $\frac{1}{2}$.

Procenta zatem dziennie od Gorzelni, aparatów i naczyń wynoszą złp. 28 gr. 16.

Procent od summy 9709 gr. 15 wartości Gorzelni (po odtrąceniu $\frac{1}{6}$ wartości murów, niepodlegającej zniszczeniu) ustanowionej do towarzystwa ogniowego, oraz od summy złp. 18236 gr. 20 wartości aparatów i naczyń (po potrąceniu $\frac{2}{3}$ części wartości miedzi w aparatach, zniszczeniu niepodlegającej) w stosunku złp. 1 gr. 6 od sta, wynosi rocznie złp. 335 gr. 10 czyli dziennie przez czas trwającej fabrykacji złp. 1 gr. 7 przeszło.

Służba *Gorzelniarska* składa się z *Pisarza Propinacyjnego*, Gorzelanego i ośmiu parobków, których pensja wraz z ordynarją wynosi rocznie złp. 3760, a dziennie złp. 10 gr. 13.

Co do produktów. Aparata zastosowane do wyrobu 24 korey dziennie twardego zboża, którym tu będzie żyto zmieszane w trzeciej

części z słodem jęczmiennym. DREW dziennie potrzeba pół sążnia kubicznego, czyli za złp. 10. Drożdży do fermentacji 24 korcy zboża garnicy 10 a fl. 1 gar. złp. 10. Słody wyrabiane bydź mają w własnej suszarni.

Cena fabryczna korca słodu wynosić będzie jak następuje: Jęczmienia korzec złp. 10. DREW do wyrobienia korca słodu za gr. 6 przeszło. Praca ludzi do tego użytych gr. $3\frac{3}{4}$ od korca. Procent od Suszarni gr. 3 od korca, w ogóle złp. 10 gr. 13 blisko. Od przerobienia żyta i słodu na mąkę, liczy się gr. 15 od korca. Korzec więc mąki surowcowej będzie miał cenę produktów nań użytych, to jest mieszaniny żyta i słodu, powiększoną kosztami zmielenia. Na wywarze utrzymywane będą woły w połowie skarbowe, w połowie obce. Żywione oprócz wywarów sieczką. One więc wrócić muszą procent od kapitału wyłożonego na Wołownią, procent od jej assekuracji, procent od wartości ich kupna, oraz kosztu utrzymania do ich dozoru jednego parobka. Opisawszy po krótku te szczegóły, przystępujemy do rzeczy.

78 ————— 29 Września —————

Wyrobiono słodu korcy 56 kosztu wyrobienia następujące:

Jęczmienia korcy 56 a fl. 10.	560	
DREW za złp. 11 gr. 6.	11 gr. 6	
Praca ludzka złp. 7.	7	
Procenta od suszarni	5 „ 18	583 gr. 24

79 ————— 1 Października —————

Otrzymano Surowiec po 168 korcach zboża kosztu otrzymania go wynoszą:

Żyta korecy 112 a fl. 13.	1456	
Słodu korecy 56 a fl. 10 gr. 13.	583 gr. 24	
Zmielenie korecy 168 a gr. 15		
od kor. P/umowy z Pawłem		
Młynarzem	84	2123 gr. 24

W tymże dniu użyto do roboty dzienniej następujących artykułów:

Surowcu po 24 korcach zboża a fl. 12 gr. 19 kor.	303 gr. 12	
Drożdży gar. 10 a fl. 1.	10	
Drew $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 sąż.	10	
Praca służby złp. 10 gr. 13 za wartość pracy dzienniej	10 „ 13	
Procenta od Gorzelni, aparatów i naczyń	28 „ 16	
Procent od Assekuracji tychże	1 „ 7	363 „ 18
80 ————— 2 Października —————		

Lewenberg z N. zawarł w dniu dzisiejszym umowę o przyjęcie mu 25 sztuk wołów na wywar na kwartał, to jest od 1 Paź. 1834 r. do 1 Styc. 1835 r. pod warunkami, których obszerniejszy opis zamieszczony jest w kontrakcie, przytoczymy z nich głównejsze.

1. Lewenberg obowiązuję się płacić za wywar dziennie od sztuki po gr. 12 a zatem kwartalnie złp. 36. a od 25 sztuk złp. 900.

2. Zapłacić ma $\frac{1}{6}$ część procentu rocznego od kapitału złp. 12768 gr. 19 wydanego na budowę Wołowni w stosunku 10% rocznie przypadającego, $\frac{1}{6}$ część procentu od assekuracji budowy Wołowni w Towarzystwie ognio-wém summę (po odtrąceniu $\frac{5}{6}$ wartości mu-

rów niepodlegającej zniszczeniu) zlp. 8180 gr. 9 wynoszącej w stosunku gr. 18% rocznie przypadającego. Za sieczkę którą woły jego wraz z prowentowem mają być żywione, po cenie umówionej prowentowi zapłacić przyrzeka. Dozór wołów przyjmuje na siebie.

80 ————— 2 Października —————

Dostawiono z Prowentu następujące artykuły:

Żyta korcy 112 a fl. 13 z do-

stawą 1456

Jęczmienia 56 korcy a fl. 10

z dostawą 560 2016

W tymże dniu użyto do roboty następujących wartości:

Surowcu po 24 korcach zboża a fl. 12 gr. 19 korzec użyte-

go do zacieru 303 gr. 12

Drożdży gar. 10 a fl. 1. 10

Drew $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 sąż. 10

Wartość pracy dzienniej służby 10 „ 13

Procenta od Gorzelni, aparatów i naczyń 28 „ 16

Procent od assekuracji tychże artykułów 1 „ 7 363 gr. 18

81 ————— 3 idem —————

Robota w dniu dzisiejszym zawiera artykuły następujące:

Surowcu po 24 korcach zboża a fl. 12 gr. 19. 303 gr. 12

Drożdży gar. 10 a fl. 1. 10

Drew $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 sąż. 10

Wartość pracy dzienniej służby 10 „ 13

do przenies. 333 „ 25

z przenies. 333 gr. 25

Procenta od Gorzelni, apparatów i naczyń 28 „ 16

Procent od assekuracji tychże w towarzystwie ogniowém 1 „ 7 363 gr. 19

82 ————— 4 idem —————

Otrzymano słoðu korcy 56 złożonego z wartości następujących:

Jęczmienia korcy 56 a fl. 10
wyrobnego na słoð 560
Drew $\frac{1}{2}$ sążnia przeszło 11 gr. 6
Wartość pracy służby 7
Procent od Suszarni 5 „ 18 583 „ 24

83 ————— 4 idem —————

W tym dniu użyto do roboty dziennéj jak następuje:

Surowcu po 24 korcach zboża a fl. 12 gr. 19

korzec użytego do zacieru 303 gr. 12

Drożdży gar. 10 10

Drew $\frac{1}{2}$ sążnia kubi. a fl. 10

sążeń zp. 10

Wartość dziennéj pracy służby. zp. 10 gr. 13

Procenta od gorzelni apparatów i naczyń zp. 28 gr. 16

Procent od assekuracji w towarzystwie ogniowym gorzelni i apparatów zp. 1 gr. 7 363 gr. 18

Otrzymało z roboty z dnia 1 b. m. następujące wartości: Okowity garncy 156, 10tój próby, z wyrobu 24 korcy zboża po 6 $\frac{1}{2}$

garncy z korca, a fl. 2 gr. 5
przeszło zp. 339 gr. 18

Wywaru z wyrobu 24 korcy
zboża a fl. 1 od korca zp. 24

Prowent dostawił w dniu dzisiejszym wo-
łów na opas sztuk 25, których specyfikacja
osobnym spisem objęta, cena kupna ich licząc
w ogół wynosi po 108 złp. razem zp. 2700

84 ————— 5 Października —————

Wyplacono za drożdży gar. 40 a fl. 1 uży-
tych od 1 do 5 b. m. 40

W tymże dniu użyto następujących arty-
kułów do roboty dziennéj: surowcu po 24
korcach zboża a fl. 12 gr. 19 303 gr. 12

Drożdży garncy 10 a fl. 1 zp. 10

Drew $\frac{1}{2}$ sążnia kub. a fl.
20 zp. 10

Wartość pracy dziennéj
służby zp. 28 gr. 16

Procent Towarzystwu
ogniowemu od assekuracji gorzel-
ni, aparatów i naczyń zp. 1 gr. 7 363 gr. 18

Z roboty z dnia 2 b. m. otrzymano dziś jak
następuje:

Okowity 156 gar. 10tój próby, z wyrobu
24 korcy zboża po 6 $\frac{1}{2}$ gar. z korca, a fl. 2
gr. 5 prz 339 gr. 18

Wywaru po 24 korcach zbo-
ża a fl. 1 od korca 24 363 gr. 18

Sposobem wyżej wskazanym fabrykacja o-
kowity codziennie w książkach Buhaltera ma
być zapisywaną, dla uniknienia niepotrze-

bnego powtarzania następnie fabrykacją z całego miesiąca zapisywać będziemy.

85 ————— 7 Października —————

Otrzymano surowiec po 168 korcach zboża składający się z następujących wartości:

Żyta korcy 112 a fl. 13 1456

Słodu kor. 56 a fl. 10 gr. 13 583 gr. 24

Pawłowi Mularzowi za zmiele-

nie 168 kor. a gr. 15 . 84 2123 gr. 24

86 ————— 18 idem —————

Woły opasowe zużyły od d. 4 do 18 b. m. to jest przez dni 14 następujące artykuły:

Wywarów dziennie à gr. 12 od sztuki, czyli od 25 sztuk złp. 10; a za dni 14; 140

Sieczki dostawianej przez Prowent, licząc $\frac{1}{2}$ kor. na sztukę dziennie, a za dni 14 od 25 sztuk korcy 175 korzec a gr. 15

87 gr. 15 227 gr. 15

Woły Levenberga. Wywar, a gr. 12 od sztuki dziennie 140

Prowent dostawił sieczki, w tejże samej ilości jak dla skarbowych dziennie na sztukę, i przez tenże czas jak wyżej, korcy 175 a gr. 15.

87 gr. 15 227 gr. 15

87 ————— 19 idem —————

Rozmajono okowity garncy 620, a fl. 2 gr. 5 przeszło garniec, z czego otrzymano szumówki garncy 1213, dolewając do 20 garncy okowity 19 gar. wody. Szumówki zatem 1213 kosztuje zp. 1349 gr. 20, czyli garniec zp. 1 gr. 3, 3 przeszło

1349 gr. 20

88 ————— 20 Października —————

Wydano na sprzedaż w Szynkach następującą ilość szumówek.

Pawłowi Szynkarzowi z Czerwonej gar. 50 a fl. 3 gar. po odtrąceniu procentu 16 grosza dla niego 150

Kacprowi Szynkarzowi z Czerwonej gar. 50 a fl. 3 gar. po odtrąceniu procentu 16 grosza jak wyżej 150

Tomaszowi Szynkarzowi z Dąbrówki gar. 50 a fl. 3 150

Janowi Szynkarzowi z Chmielowic gar. 50 a fl. 3. 150

Razem gar. 200 a fl. 3. 600

89 ————— 27 idem —————

Paweł Szynkarz z Czerwonej, złożył w dniu dzisiejszym złp. 150 za sprzedaż wziętej szumówki garcy 50 w d. 20 b. m. które Prowent zaperceptował 150

Temuż wydano z Magazynu 50 gar. szumówki na dalszą sprzedaż w szynku, a fl. 3. 150

90 ————— 29 idem —————

Jan Szynkarz z Chmielowic złożył dziś Prowentowi złp. 150 za 50 gar. szumówki przekazanej w tymże szynku a fl. 3. 150

Wydano mu z Magazynu 50 gar. szumówki na dalszą sprzedaż po cenie jak wyżej 150

91 ————— 30 idem —————

Prowent zakupił piwa dubeltowego heczek 20 a fl. 9. 180

Z tego rozdano na sprzedaż w karczmach beczek 10 a fl. 17 po odtrąceniu procentu 16 grosza szynkarzom należącego się to jest:

Pawłowi Szynkarzowi z Czerwonój beczek 3 a fl. 17. . .	51	
Tomaszowi Szynkarz. z Dąbrówki beczek 3 a fl. 17. . .	51	
Janowi Szynkarz. z Chmielowiec beczek 2 a fl. 17. . .	34	
Kacprowi Szynkarz. z Czarnój beczek 2 a fl. 17. . .	34	170
92 ————— 1 Listopada —————		

Szynkarze Kacper z Czarnój i Tomasz z Dąbrówki złożyli dziś prowentowi złp. 300 za sprzedaż w tychże szynkach 100 gar. szumów, wziętej z Magazynu w dniu 20 z. m. . . 300

Wydano im na dalszą sprzedaż szumówki gar. 100 to jest:

Kacprowi z Czarnój garcy 50 a fl. 3.	150	
Tomaszowi z Dąbrówki gar. 50 a fl. 3	150	300
93 ————— 8 idem —————		

Szynkarze Paweł z Czerwonej i Tomasz z Dąbrówki złożyli dziś Prowentowi złp. 102 za sprzedaż 6 beczek piwa a fl. 17 w tychże szynkach, to jest:

Paweł za 3 beczek piwa wziętych na sprzedaż w d. 30 z. m. . .	51	
Tomasz za 3 bec. jak wyżej	51	102
Wydano im na dalszą sprzedaż po tejże cenie, po 3 bec. piwa		102

94 ————— 10 Listopada —————

Szynkarze Kacper z Czarnój i Jan z Chmielowiec
złożyli dziś Prowentowi złp. 68 za sprzedaż
wziętych w d. 30 z. m. 4 beczek piwa a
fl. 17 68

Wydano im z Magazynu na dalszą sprzedaż
w tychże szynkach po 2 beczek piwa, razem
cztery a fl. 17. 68

95 ————— 12 idem —————

Szynkarze Paweł z Czerwonój i Jan z Chmielowiec
złożyli dziś Prowentowi złp. 300 za sprzedaż
100 gar. szumówki w tychże szynkach a fl. 3
wziętój z Magazynu w d. 27 z. m. 300

Tymże wydano zaraz na dalszą sprzedaż po
50 gar. szumówki razem 100 a fl. 3. 300

96 ————— 14 idem —————

Szynkarze Kacper z Czarnój i Tomasz z Dąbrówki
złożyli Prowentowi złp. 300 za sprzedaż w tychże
szynkach 100 gar. szumówki a fl. 3 od 1 do 14 b. m. 300

Wydano im zaraz z Magazynu na dalszą
sprzedaż po 50 gar. szumów. razem 100 a fl. 3. 300

97 ————— 17 idem —————

Prowent zakupił piwa dubeltowego beczek
20 a fl. 9 na sprzedaż w szynkach 180

98 ————— 20 idem —————

Szynkarze Paweł z Czerwonój, Tomasz z Dąbrówki,
Jan z Chmielowiec i Kacper z Czarnój złożyli dziś
Prowentowi złp. 170 za sprzedaż 10 beczek piwa
a fl. 17 jak następuje:

Paweł z Czerwonój za 3 bec.
piwa przedane od d. 8 do 20 b. m. 51
do przenies. 51

z przenies. 51

Tomasz z Dąbrówki za 3 bec.
piwa sprzedane od d. 8 do 20. 51

Jan z Chmielowiec za 2 beczek
piwa sprzedane od d. 10 do 20 34

Kacper z Czarnéj za 2 beczek
jak wyżej 34 170

Wydano im z Magazynu na dalszą sprzedaż
12 beczek to jest:

Pawłowi z Czerwonéj 3 be-
czek a fl. 17. 51

Tomaszowi z Dąbrówki 4 be-
czek a fl. 17. 68

Kacprowi z Czarnéj 2 beczek
a fl. 17. 34

Janowi z Chmielowiec 3 be-
czek a fl. 17. 51 204

99 ————— 26 Listopada —————

Szynkarze Paweł z Czerwonéj i Jan z Chmie-
lowic złożyli dziś Prowentowi złp. 300 za
sprzedaż 100 gar. szumówki w tychże szyn-
kach a fl. 3 od d. 12 do 26 b. m. to jest:

Paweł z Czerwonéj za 50 garn-
cy a fl. 3. 150

Jan z Chmielowiec za 50 garn-
cy a fl. 3. 150 300

Wydano im na dalszą sprzedaż po 50 garncy
szumówki razem 100 a fl. 3. 300

100 ————— 1 Grudnia —————

Szynkarze Tomasz z Dąbrówki i Kacper
z Czarnéj złożyli dziś Prowentowi złp. 402
za wyprzedane w tych szynkach trunki:

Tomasz z Dąbrówki za 50 gar.			
wódki a fl. 3.	150		
Tenże za 4 beczek piwa a fl. 17.	68	218	
Kacper z Czarnéj za 50 gar.			
szumówki a fl. 3.	150		
Tenże za 2 beczek piwa a fl. 17.	34	184	402
Wydano im z Magazynu na dalszą sprzedaż:			
Wódki po 50 gar. razem 100			
a fl. 3.	300		
Piwa po 2 bec. razem 4 a fl. 17.	68		368
101	3 Grudnia		
Prowent zakupił piwa dubeltowego beczek			
10 a fl. 9 na sprzedaż w szynkach			90
Szynkarze Paweł z Czerwonej i Jan z Chmielowiec złożyli dziś Prowentowi złp. 402 za			
przedane trunki w tych szynkach jak następuje:			
Paweł z Czerwonej za prze-			
daż 50 gar. szumów. a fl. 3.	150		
Tenże za 3 bec. piwa a fl. 17.	51	201	
Jan z Chmielowiec za sprzedaż			
50 gar. szumówki a fl. 3.	150		
Tenże za 3 bec. piwa a fl. 17.	51	201	402
Wydano im z Magazynu na dalszą sprzedaż:			
Szumówki po 50 garcy ra-			
zem 100 a fl. 3.	300		
Piwa po 2 bec. razem 4 a fl. 17.	68		368
102	4 idem		
Prowent brał wywary zostające po 4 kor-			
cach zboża dziennie przez dni 16 to jest od			
d. 4 Paźdz. do 4 Grudnia, oszacowane po złp.			
4 dziennie			244

103 ————— 6 Grudnia —————

Przedano szumówki obcym w różnych czasach od 19 Paźdz. do 6 b. m. podług osobnego wykazu gar. 300 a fl. 2 gr. 15. 750

104 ————— 7 idem —————

Rozmajeno okowity 10 próby 620 garcy a fl. 2 gr. 5 przeszło gar. dolewając do 20 gar. okowity 19 wody, z czego otrzymano szumówki gar. 1213 kosztujące złp. 1349 gr. 20 czyli gar. a fl. 1 gr. $3\frac{1}{4}$ blisko 1349 gr. 20

105 ————— 11 idem —————

Szynkarze Tomasz z Dąbrówki i Kacper z Czarnéj złożyli dziś Prowentowi złp. 368 za wyprzedane przez nich w tych szynkach trunki od d. 1 do 11 b. m. jak następuje:

Tomasz z Dąbrówki za sprzedaż

50 gar. szumówki a fl. 3. 150

Tenże za 2 bec. piwa a fl. 17. 34 184

Kacper z Czarnéj za sprzedaż

50 gar. szumówki a fl. 3. 150

Tenże za 2 bec. piwa a fl. 17. 34 184 368

Wydano im z Magazynu na dalszą sprzedaż po 50 garcy szumówek

razem 100 a fl. 3. 300

Tymże po 3 beczki piwa razem 6 a fl. 17. 102

402

106 ————— 13 idem —————

Jan Szynkarz z Chmielowic przekonany o fałszowanie trunków został przez Administracją oddalonym z szynku. Z trunków wziętych wyprzedał:

Szumówki gar, 40 a fl. 3.	120	
Piwa beczkę 1 a fl. 17.	17	137
razem złp. 137 które Prowen-		
towi w gotowiźnie złożył . . .		137
Pozostałe zaś: szumówki gar.		

10 a fl. 3.	30	
Piwa beczkę a fl. 17.	17	47
Razem w naturze oddał		

W miejsce jego przyjętym został Wojciech
któremu na dalszą sprzedaż w tym szynku wy-
dano:

Szumówki gar. 50 a fl. 3.	150	
Piwa beczek 3 a fl. 17.	51	201
107 —————	13 Grudnia	—————

Paweł Szynkarz z Czerwonej złożył dziś
Prowentowi złp. 184 za wyprzedane trunki
w tym szynku od d. 3 do 13 b. m. jak nastę-
puje:

Szumówki gar. 50 a fl. 3.	150	
Piwa beczek 2 a fl. 17.	34	184
Wziął na dalszą sprzedaż:		
Szumówki gar. 50 a fl. 3.	150	
Piwa beczek 2 a fl. 17.	34	184

108 ————— 16 idem —————

Prowent dostawił od d. 7 Paźdz. do 16
Grud. włącznie, następujące produkta na fa-
brykacją okowity.

Żyta kor. 1120 a fl. 13.	14560	
Jęczmienia kor. 648 a fl. 10.	6480	
Kartofli korcy 469 a fl. 4 gr.		
15 korzec	2110g r. 15	24070 gr. 15
Drew sąż. kub. 46 a fl. 20.	920	

109 ————— 19 Grudnia —————

Do wyrobienia 648 korcy słodn od d. 10
Paźdz. do 19 Grud. włącznie użyto:

Jęczmienia korcy 648 a fl. 10. 6480

Drew blisko $6\frac{1}{2}$ sąż. kub. a
fl. 20. 129 gr. 18

Wartość pracy służby użytój
do wyrobienia powyższej ilości
słodn złp. 81

Procent od kapitału wyłożo-
nego na suszarnią, za wyrobie-
nie 648 korcy, obliczony na ko-
rzec znając wiadomą ilość wy-
robić się mającego słodn po gr. 3. 64 „ 24 6755 gr. 12

110 ————— 19 idem —————

Do otrzymania surowcu po 1680 kor. mie-
szaniny żyta słodn od d. 14 Paźdz. do 16 Grud.
włącznie użyto:

Żyta kor. 1120 a fl. 13. 14560

Słodn korcy 560 a fl. 10
gr. 13. 5838

Zmieszenie powyższej ilości
mieszaniny na surowiec przez
Pawła Młynarza wykonane a gr.

15 od korca 840 21238

111 ————— 23 idem —————

Do roboty od d. 6 Paźdz. do 23 Grudnia
włącznie użyto jak następuje:

Surowcu po 1896 kor. mie-
szaniny żyta i słodn, korzec a fl.

12 gr. 19 razem 23968 gr. 18

Drew sąż. kub. $39\frac{1}{2}$ 20. 790

do przenies. 24758 „ 18

z przenies. 24758 gr. 18

Drożdży gar. 790 a fl. 1. 790

Wartość pracy służby Gorzelnianej przez dni 79. . 824 „ 7

Procent od kapitału wyłożonego na Gorzelnię, aparata i naczyń, wynoszący dziennie złp. 28 gr. 16 za dni 79. . 2254 „ 4

Procent Towarzystwu ogniowemu od assekuracji Gorzelni aparatów i naczyń, wynoszący dziennie złp. 1 gr. 7 za dni 79. 97 „ 13. 28724 gr. 12
112 ————— 27 Grudnia

Otrzymano z roboty z dni 82 to jest od 3 Paźdz. do 23 Grudn. włącznie następujące wartości:

Okowity 12792 gar. 10 próby otrzymanej z wyrobu 1968 korcy zboża, po $6\frac{1}{2}$ gar. z korca gar. po cenie fabrycznej a fl. 2 gr. 5 27847 gr. 6

Wywary otrzymane z wyrobu powyższej ilości zboża a fl. 1 od korca. 1968 29815 „ 6
113 ————— 28 idem

Prowent przyjął gotowiznę za sprzedaną obcym w różnych czasach od d. 6 do 25 b. m. szumówkę, w ilości gar. 200 a fl. 2 gr. 15. 500

Prowent brał wywary dla krów od d. 4 do 24 b. m. to jest przez dni 23 a fl. 4 dziennie 92 592

114 ————— 30 Grudnia —————

Do roboty od d. 23 do 30 b. m. włącznie
to jest przez dni 7 użyto następujących ar-
tykułów:

Kartofli kor. 469 a fl. 4 gr. 15.	2110 gr. 15
Słodu Jęczmiennego korcy 35	
a fl. 10 gr. 13.	364 „ 25
Pawłowi Młynarzowi za zmie- lenie 35 kor. słodu a gr. 15.	17 „ 15
Wartość pracy służby, za dni 7 a fl. 10 gr. 13.	73 „ 1
Pomoc dawana przez Prowent przez dni 7 po 6 ludzi dziennie a gr. 20.	28
Drew $3\frac{1}{2}$ sąż. a fl. 20.	70
Drożdży gar. $122\frac{1}{3}$ a fl. 1.	122 „ 15
Procent od kapitału na Go- rzelnia, apparata i naczyrnia wy- danego złp. 28 gr. 16 dziennie wynoszący za dni 7.	199 „ 22
Procent Towarzystwu ognio- wemu od assekuracji Gorzelni, apparatów i naczyń złp. 1 gr. 7 dziennie wynoszący, za dni 7.	8 „ 19 2994 gr. 22

115 ————— 2 Stycznia 1835 r. —————

Otrzymano z roboty od d. 27 z. m. do 2
włącznie b. m. to jest przez dni 7 następu-
jące wartości:

Okowity gar. 1134, 10 próby
z wyrobu 469 kor. kart. i 35 kor.
słodu razem z 504 korcy po $2\frac{1}{4}$
gar. z korca, garniec po cenie

fabrycznej przeszło złp. 2 gr.

14½ 2826 gr. 22

Wywary z wyrobu 504 kor-

cy a gr. 10. 168 2994 gr. 22

116 ————— 3 Stycznia —————

Woły opasowe skonsumowały od d. 1 Li-
stopada do 3 Stycz. włącznie następujące war-
tości.

Wywarów, licząc wartość zu-
żytych dziennie przez sztukę gr.

12 za 25 sztuk przez dni 64. 770

Sieczki dostarczonej przez

Prowent korcy 962½ a gr. 15. 481 gr. 7½ 1251 „ 7½

Woły Lewenberga w tymże przeciągu czasu
zużyły.

Wywarów, licząc wartość
z użytych dziennie przez sztukę

gr. 12 za 25 szt. 770

Sieczki dostarczanej przez

Prowent korcy 962½ a gr. 15. 481 gr. 7½ 1251 „ 7½

117 ————— 3 idem —————

Prowent poczynił od d. 9 Paź. do 3 Stycz.

b. r. następujące wypłaty:

Za 922½ gar. drożdży uży-
tych do roboty a fl. 1 gar. P/
obrachunku

922 gr. 15

Pawłowi Młyn. za zmielenie
2051 kor. żyta i słodcu na suro-
wiec P/obrachunku po gr. 15
od korca

1025 „ 15

Służbie Gorz. pensja za kwarta-

do przenics. 1948

z przenies. 1948

tał od 1 Paźd. do 1 Stycznia

P/tabel. ordynarju. 949 „ 13

Pensja kwartalna od 1 Paźd.

do 1 Stycz. parobkowi do do-

zoru wołów opas. utrzym. 44 „ 8

Pensja kwartalna dwom pa-

robkom, utrzymywanym do wy-

rabiania słođu P/tabelli ordy-

narjusza „ „ „ 88 „ 15 3030 gr. 6

118 ————— 3 Stycznia —————

Lewenberg winien za utrzymanie 25 sztuk
wołów podług zobowiązania następującym ra-
chunkom.

Rachunkowi proc. $\frac{1}{6}$ proc.

rocznego od summ wydawanych

przez prowent w gotowiźnie w

czasie budowy Wołowni podług

osobnego wykazu, w stosunku

60% złp. „ „ „ 11 gr. 20

 $\frac{1}{6}$ procentu rocznego od ka-

pitału złp. 12768 gr. 19 wyda-

nego na Wołownię w stosun-

ku 100% „ „ „ 212 „ 24

 $\frac{1}{6}$ procentu rocznego od sum-

my złp. 8180 gr. 9 wartości

wołowni assekurowanej w To-

warzystwie ogniowém w stosun-

ku 18 gr. od 0% „ „ „ 8 „ $5\frac{1}{4}$ 232 „ $19\frac{1}{4}$

Lewenberg za utrzymanie wołów sztuk 25
stosownie do zobowiązania wypłacił Prowen-
towi jak następuje:

1. Procenta. $a. \frac{1}{6}$ część procentu rocznego w stosunku 6% od summ wydawanych przez Prowent, od czasu zaczęcia budowlu na Wołownią aż do jej ukończenia to jest od 1 Kwietnia do 30 Czerwca 11 gr. 20

b. $\frac{1}{6}$ część procentu rocznego od summy złp. 12768 gr. 19 wydanéj na Wołownią w stosunku 10% 212 „ 24

c. $\frac{1}{6}$ część procentu rocznego od assekuracji Wołowni w Towarzystwie ogniowém szczególny jak wyżej pod d. 2 Paź. 8 „ $5\frac{1}{4}$

2. Wywary, licząc od sztuki po gr. 12 dzień, za dni 91 od 4 Paźd. do 3 Stycz. 910

3. Sieczki kor. $1137\frac{1}{2}$ a gr. 15 568 „ $22\frac{1}{2}$ 1711 „ $11\frac{3}{4}$

Kontrakt z nim pod temiż warunkami na następne dwa kwartały przedłużonym został.

119 ————— 3 Stycznia —————

Prowent brał wywary dla krów od d. 27 z. m. do 2 włącznie b. m. to jest przez dni 7 dziennie a fl. 4. 28

120 ————— 3 idem —————

Szynkarze Paweł z Czerwonéj, Wojciech z Chmielowic, Kacper z Czarnéj i Tomasz z Dąbrówki, złożyli w dniu dzisiejszym Prowentowi złp. 787 za wyprzedane przez nich trunki, jak następuje:

Paweł z Czerwonéj za prze-
daż Szumówki gar. 50 a fl. 3. 150

Tenże Piwa 2 bec. a fl. 17. 34 184

Wojciech z Chmielowic za
przedaż Szumówki garcy 50 a
fl. 3. 150

Tenże Piwa bec. 3 a fl. 17. 51 201

Kacper z Czarnéj za sprzedaż
Szumówki gar. 50 a fl. 3. 150

Tenże Piwa bec. 3 a fl. 17. 51 201

Tomasz z Dąbrówki za prze-
daż Szumówki gar. 50 a fl. 3. 150

Tenże Piwa bec. 3 a fl. 17. 51 201 787

121 ————— 2 Stycznia —————

Rachunki; Okowita, R/zboża i Okowita R/
kartosli winne są Prowentowi za dostawy świa-
tła, chmielu, mąki do-kotłów i t. d. użytych
od d. 1 Paźd. do 1 Stycz. złp. 120 gr. 16 t. j.

Okowita R/zboża . . . 111 gr. 8

„ R/kartosli . . . 9 „ 8 120 gr. 16

122 ————— 1 Lipca —————

Prowent dostawił od d. 23 Grud. r. z. do
1 Lipca r. b. następujące artykuły, oraz niżej
wyszczególnione poczynił wypłaty.

Żyta korcy 2912 a fl. 13 na
fabrykacją okowity . . . 37856

Jęczmienia korcy 1403 a fl. 10
na wyrobienie słodu . . . 14030

Drzewa opałowego sąż. kub.
przeszło 102 a fl. 20 . . . 2042 gr. 18

Sieczki dla Wołów opasow:
do przenies. 53928 „ 18

z przenies. 53928 gr. 18	
sztuk 25 przez dni 182 korcy	
2275 a gr. 15.	1137 „ 15
Sieczki dla 25 sztuk wołów	
Lewenberg a przez dni 182 kor-	
cy 2275 a gr. 15.	1137 „ 15
Wyplacono: za 1820 garcy	
drożdży użytych do roboty od	
31 Grud. z. r. do 1 b. m. przez	
dni 182 garniec a fl. 1.	
	1820
Pensją za dni 182 służbie	
Gorzelnianej a fl. 10 gr. 13.	
	1898 „ 26
Pensją dwom parobkom do	
wYROBIENIA SŁODU utrzymywa-	
nym, za czas od 1 Stycz. do 1	
Lipca	
	177
Pensją parobkowi do dozoru	
wołów utrzymywanemu za czas	
od 1 Stycz. do 1 Lipca	
	88 „ 15
Kupno 160 beczek piwa a fl. 9	
na sprzedaż w szynkach	
	1440
Koszta odstawy 12000 garncy	
okowity do Warszawy	
	750
Za mlewo 4368 korcy zboża	
na surowiec a gr. 15.	
	2184
123 —————	64561 gr. 29
1 Lipca —————	
Do otrzymania 1403 korcy sŁodu użyto:	
Jęczmienia kor. 1403 a fl. 10. 14030	
Drzewa opaŁowego sąż. kub.	
14 a fl. 20.	
	280 gr. 18
do przenies. 14310 „ 18	

z przenies. 14030

Praca przy wyrobieniu a gr.

3 $\frac{3}{4}$ od korca 175 „ 17

Procent od súsza rni a gr 3 na

korcu 140 „ 9 14626 gr. 14

124 ————— 1 Lipca

Do otrzymania surowcu po 4368 korcach
zboża użyto:

Żyta kor. 2912 a fl. 13 37856

Słodu kor. 1456 a fl. 10 gr.

13 blisko 15179 gr. 1

Zmilenie 4368 kor. na suro-

wiec a gr. 15. 2184 55219 „ 1

125 ————— 1 idem

Do roboty od d. 31 Grudnia z. r. do 1 Lip-
ca r. b. to jest przez dni 182 użyto następu-
jące artykuły.

Surowcu po 4368 kor. zboża

a fl. 12 gr. 19. 55219 gr. 1

Drzewa opałowego saż. kub.

91 a fl. 20. 1820

Drożdży gar. 1820 a fl. 1. 1820

Procenta za dni 182 od kapi-
tału na Gorzelnią, apparata i na-
czynia wydanego, wynoszące
dziennie złp. 28 gr. 16. 5193 „ 2Procent od assekuracji Go-
rzeln i aparatów w Towarzy-
stwie ogniowém, wynoszący
dziennie złp. 1 gr. 7 za dni 182 224 „ 14

do przenies. 64276 „ 17

z przenies. 64276 gr. 17

Praca służby przez dni 182

a fl. 10 gr. 13 dziennie . 1898 „ 26

Światło, chmiel, mąka do ko-
tłów i inne artykuły dostarcza-

ne przez prowent . . . 241 „ 2 66416 gr. 15

126 ————— 4 Lipca —————

Z roboty od d. 3 Stycznia do 4 b. m. otrzy-
mano następujące wartości.

Okowity 28392 gar. 10 próby

z wyrobu 4368 kor. zboża otrzy-

manej, po $6\frac{1}{2}$ gar. z korca gar-

niec po cenie fabrycznej prze-

szło złp. 2 gr. 5. 62048 „ 15

Wywar po 4368 kor. zbo-

ża a fl. 1. 4368 66416 „ 15

127 ————— 4 idem —————

Rozmajono w d. 28 Stycz. 1240 gar. oko-

wity 10 próby gar. a fl. 2 gr. 5 dolewając do

20 gar. okowity 19 gar. wody, z czego otrzy-

mano szumówki 2426 gar. kosztującej złp.

2699 gr. 10 czyli gar. a fl. 1 gr. $3\frac{1}{4}$ blisko 2699 „ 10

128 ————— 4 idem —————

Szynkarze od d. 3 Stycz. do 1 Lipca wy-

brali na sprzedaż w karczmach: Szumówki gar.

3200. Piwa beczek 160 podług wykazu osobną

książką objętego to jest:

Paweł Szynkarz z Czerwonéj

szumówki gar. 900 a fl. 3. 2700

Tenże Piwa bec. 50 a fl. 17. 850 3550

Wojciech Szynkarz z Chmie-

lowic szumówki gar. 800 a fl. 3. 2400

Tenże Piwa bec. 40 a fl. 17. 680 3080

po przenies. 6630

z przenies. 6630

Kacper Szynkarz z Czarnéj

szumówki gar. 700 a fl. 3. 2100

Tenże Piwa bec. 34 a fl. 17. 578 2678

Tomasz Szynkarz z Dąbrówki

szumówki gar. 800 a fl. 3. 2400

Tenże Piwa bec. 36 a fl. 17. 612 3012 12320

129 ————— 4 Lipca —————

Wpłynęło w gotowiźnie do Prowentu od d.
1 Stycz. do 1 Lipca jak następuje;

Za sprzedaż 12000 gar. oko-
wity 10 próby a fl. 3 z warun-

kiem dostawy . . . 36000

Koszta odstawienia . 750

netto 35250

Za sprzedaż w szynkach trunków od 3 stycz.
do 1 b. m. wniesiono.

Paweł Szynkarz z Czerwonéj

za 900 gar. szumówki a fl. 3. 2700

Tenże za 50 bec. Piwa a fl. 17. 850 3550

Wojciech Szynkarz z Chmie-

lowic za 800 gar. szumówki a

fl. 3. 2400

Tenże za 40 bec. Piwa a fl. 17. 680 3080

Kacper Szynkarz z Czarnéj za

700 gar. szumówki a fl. 3. 2100

Tenże za 34 bec. Piwa a fl. 17. 578 2678

Tomasz Szynkarz z Dąbrow-

ki za 800 gar. szumów. a fl. 3. 2400

Tenże za 36 bec. Piwa a fl. 17. 612 3012

Lewenberg wypłacił za utrzy-
manie 25 sztuk wózków na wy-

warach i sieczce, za czas od d.
3 Stycz. do 4 b. m. podług u-
mowy 3422,, 23 $\frac{1}{2}$

Za sprzedaż w d. 3 b. m. wo-
łów opasowych szt. 25 a fl. 198. 4950

130 ————— 4 Lipca —————

Woły opasowe z użyły wywar od d. 3 Stycz.
do 4 b. m. przez dni 182 jak następuje:

25 sztuk wołów skarbowych
licząc po gr. 12 dzien. od szt. 1820 zp.

25 sztuk wołów Lewenberga
licząc po gr. 12 dzien. od szt. 1820

Prócz tego rachunek wołów opasowych bę-
dzie zadłużony z procentów od kapitału na
Wołownią wyłożonego, oraz od jój asseku-
racji w towarzystwie ogniowém i od wartości
kupna 25 sztuk wołów jak następuje.

Woły skarbowe. a, Połowa
procentu rocznego 70 złp. wy-
noszącego od summ wydawanych
przez Prowent w gotowiźnie
w czasie trwającój fabryki budo-
wy Wołowni to jest od 1 Kwiet.
do 30 Czer. z. r. wynosi złp. 35

b. Połowa procentu roczone-
go od kapitału 12768 gr. 19 na
wołownią wydanego w stosun-
ku 10 $\frac{0}{0}$ rocznie 638 gr. 12

c. Połowa procentu od asse-
kuracji budowli na Wołownią
w Towarzystwie ogniowém, sum-
mę 8180 złp. 19 gr. wynoszącój
(po odtrąceniu $\frac{5}{6}$ wartości mu-

rów niepodlegającą zniszczeniu)

w stosunku gr. 18% rocznie

24 gr. 16 $\frac{1}{4}$

d. Procent od summy zp. 2700

wartości kupna 25 sztuk wołów

za dni 273 to jest od 3 Paźdz.

z. r. do 3 Lipca r. b. w stosun-

ku 6% rocznie

122 „ 25 $\frac{1}{2}$

Woły Lewenbérge a, $\frac{1}{3}$ Pro-

centu rocznego od summ awan-

sowanych w gotowiźnie przez

Prowent i t. d. jak wyżej

23 „ 10

b. $\frac{1}{3}$ procentu jak wyżej

pod b.

425 „ 18

c. $\frac{1}{3}$ procentu od assekura-

cji jak wyżej pod c.

16 „ 10 $\frac{1}{2}$

131 ————— 4 Lipca

Prowent brał wywary dla krów od 3 Stycz.

do 3 b. m. to jest przez dni 182 a fl. 4 dzien.

728

132 ————— 4 idem

Prowent wypłacił składki ogniowej od as-

sekuracji Gorzelni, Wołowni, aparatów i na-

czyń za rok cały złp. 384 gr. 13 to jest:

od summy złp. 27946 gr. 5

wartości Gorzelni, appar. i na-

czyń w stosunku złp. 1 gr. 6% 335 gr. 10

od summy 8180 gr. 9 warto-

ści wołowni w stos. gr. 18%

49 „ 3

384 gr. 13

U w a g a.

Przed każdym w szczególności dłużnikiem i wierzycielem w Dzienniku na marginesie umieszcza się odpowiadające folio Wielkiej Księgi tegoż rachunku — jeżeli artykuł składa się z jednego tylko dłużnika a kilku wierzycieli, wówczas przed rachunkiem dłużnika pisze się folio jego w Wielkiej Księdze, podkreśla się ta liczba, a potem przed każdym wierzycielem umieszcza się folio jemu odpowiadające także Wielkiej Księgi — jeżeli kilku jest dłużników a jeden wierzyciel wtedy przed wyrazem różne kreśli się linijka, pod nią folio odpowiadające rachunkowi wierzyciela, — jeżeli nakoniec wielu jest dłużników i wierzycieli oddzielają się linijką na marginesie folia dłużników od foliów wierzycieli. — Robi się to wszystko dla łatwiejszego znalezienia rachunku w Wielkiej Księdze czytając artykuły Dziennika.

Uwaga 2. Obok znajdzie czytelnik wzory ksiąg sznurów, na Kwity, Assygnacye i dellaty. Stosownie do potrzeb i przeznaczenia można je zmieniać.

<u>Ner Assyg: 1.</u> na Złp. _____ Wyrażnie w dnia Mca 18 roku.	Złp. gr.	ASSYGNACYE DÓBR CHMIELOWIC Z PRZYLEGŁOŚCIAMI.	<u>Ner Assyg: 1.</u> na Złp. _____ Wyrażnie w dnia Mca 18 roku. Odebrałem powyższą sumę. Rządca Dóbr
<u>Ner Assyg: 2.</u> na Złp. _____ Wyrażnie Złotych polskich Sto pięćdziesiąt cztery groszy dwadzieścia wyasygnowano na R/Gorzeln Panu Andre Kotlarz: za różne reparacye p/obr: N° 3 z dnia 12 Lipca r. b. przez niego podanego. w Chmielowicach dnia 18 Lipca 1835 roku. FORZĄDNIKI Rządca Dóbr. Ogółem.	154 20		<u>Ner Assyg: 2.</u> na Złp. _____ 154 gr. 20 Wyrażnie Złotych polskich Sto pięćdziesiąt cztery groszy dwadzieścia wypłacić Panu Andre Kotlarzowi na R/Gorzeln. w Chmielowicach dnia 18 Lipca 1835 roku odebrałem powyższą sumę ANDRE. FORZĄDNIKI Rządca Dóbr.

Ner kwitu 1.

Wniosłem do Kassy

Złp.

Złp.

gr.

w dnia Mca

183 roku.

Powyższą sumę wniosłem.

Kassyer.

Ner kwitu 2.

Wniosłem do Kassy złotych polskich tysiąc za sto
korcy żyta dziś kupione od Prowentu Dóbr Chmielowice.

Złp.

1000

w Chmielowicach dnia 11 Lipca 1835 roku.

Powyższą sumę wniosłem

POPEŁAWSKI

JANKEL z Nimia.

Kassyer.

Ogółem.

Ner kwitu 1.

Przyjąłem do Kassy

na Złp.

w

dnia Mca

183 roku.

Kassyer.

Ner kwitu 2.

Przyjąłem do Kassy złotych polskich Tysiąc od Jankla
z Nimia za sto korcy żyta przedanego mu przez Prowent.

Złp.

1000

PAWEŁ

Kassyer.

KWITY DÓBR CHMIELOWICE Z PRZYLEGŁOŚCIAMI.

Dellaty Ner 1.

Na

Złp.

gr.

Upoważniłem Kasę do przyjęcia summy.

w dnia Mca 18 roku.

Rządca Dóbr

Dellaty Ner 2.

Na

1000

Upoważniłem Kasę do przyjęcia summy złotych polskich tysięcy, za 100 korey żyta przedanego Jankłowi z Nimży po 10 złp. korzec

w Chmielowicach dnia 11 Lipca 1835 rokn.

FORZĄDNICKI

Rządca Dóbr.

Dellaty Ner 1.

Na

Upoważniam Kasę do przyjęcia summy.

w dnia Mca 18 roku.

Rządca Dóbr

Dellaty Ner 2.

Na złp.

1000

Upoważniam Kasę do przyjęcia summy złotych polskich tysięcy, od Jankła z Nimży za przedanego mu żyta korey sto po 10 złp.

w Chmielowicach dnia 11 Lipca 1835 roku.

FORZĄDNICKI

Rządca Dóbr.

DELLATY DÓBR CHMIELOWIC Z PRZYLEGŁOŚCIAMI.

Podałem tu, 3 wzory ksiąg sznurowych na dellaty, assygnacje i kwity przeznaczone li na pieniądze. — Księgi te powinny być raz na zawsze wydrukowane lub wylitografowane, na papierze, największego jak można formatu; — na każdej stronicy, zmieścić się ich może od 5 do 8; — we wszystkich powyższych księgach po lewej ręce, summy w końcu stronicy zbierają się razem, i przenoszą na stronicę drugą od wierzchu, pisząc z *przeniesienia*. — Tym sposobem Rządca wiedzieć może zawsze, ile w Kassie ma pieniędzy. — Dosyć bowiem dodać wszystkie summy w Księdze dellat, i od ogółu odciągnąć całkowitą summę po zebraniu cząstkowych z Księgi assygnacji, reszta odpowiadać będzie gotówce w Kassie.

Podobne trzy Księgi, i w podobny sposób urządzone, dla śledzenia wszelkich wartości w naturze — w magazynie znajdujących się — z tą tylko różnicą że nad summą pieniężną u góry — piszę się ilość przedmiotu — pod nią po cenie produkcyjnej jej oszacowanie w pieniądzech.

Jeżeli są lasy — trzeba również zaprowadzić Księgi sznurowe, assygnacji i kwitów. — Gdyby każdy właściciel gruntowy, mógł, nie więcej jak te Księgi porządnie utrzymywane od swych rachmistrzów odbierać i uadło osobne rachunki kompensacji długów, i innych stosunków, mógłby przy znajomości buchalterji, albo radząc się po prostu rozsądku zdrowego, tak wszystkie interesa uporządkować, iżby doszedł rzeczywisty stan swego położenia; wprawdzie praca ta byłaby mozolna i przykra, ale podobna do wykonania.

Każdy Oficjalista, do którego przynoszą dellaty, czyli upoważnienia do przyjęcia pod swój dozór pewnych wartości — powinien mieć u siebie Księgę sznurową kwitów, i z takowej wycinać dowody czyli pokwitowania dla osób przedstawiających dellaty i zniemi pewne na dellacie wyrażone przedmioty.

Oficjaliści, przyjmujący dellaty i assygnacje, mają u siebie Księgi posilkowe; — utrzymywane w sposób najprostszy.

Kassjer. Ma Księgę Kassową, urządzoną jak następuje:

Papier wielkiego formatu, — każda stronica, podzielona na kolumny w pierwszej od lewej ręki, szerokiej na $1\frac{1}{2}$ cala, pisze się rok i miesiąc, w drugiej bardzo wąskiej dzień, w trzeciej najobszerniejszej od kogo są pieniądze, w czwartej wąskiej Numera dellat, w piątej zaś Ruble assygnacyjne, w szóstej dukaty hollenderskie, w siódmej złp, a w ósmiej grosze. — Ponieważ te trzy gatunki pieniędzy mogą mieć miejsce, dla tego ich tu umieściłem, bo Kassjer musi zapisać koniecznie, w jakich monetach do kassy swój depozyt przyjmuje.

(A)

DZIENNIK*Rozpoczęty dnia 1 Kwietnia 1834 roku.*

	1	1 Kwietnia		
3		<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 5000.		
1		Za odebraną gotowiznę na prowa		
		dzenie fabryki		5000
	2	2 idem		
3		<i>Różne do Kassy</i> złp. 3100.		
		Za poczynione w dniu dzisiejszym		
		wypłaty podług umowy a conto robót.		
4		<i>Paweł Mularz</i> złp. 300 300		
4		<i>Gozwajler Ciesła</i> złp.		
		500 500		
4		<i>Andrzej Kotlarz</i> złp. 2000 2000		
4		<i>Neumann Bednarz</i> złp.		
		300 300		3100
	3	4 idem		
1		<i>Różne do Prowentu</i> złp. 4308.		
		Za dostawione przez prowent mate-		
		ryały i pomoc w ludziach.		
5		<i>Cegła</i> złp. 2400 za 80000		
		szt. po złp 30 tysięcy . . 2400		
5		<i>Wapno</i> złp. 1200 za 300		
		beczek po złp. 4. . . . 1200		
		Do przeniesienia 3600		8100

	Zprzeniesienia	3600	8100
5	<i>Piasek</i> złp. 133 gr. 10 za 100 dni ciągłych do wożenia piasku po złp. 1 gr. 10. . . .	133 g. 10	
5	<i>Materjały Ciesielskie</i> złp. 341 gr. 10 za: Belek szt 10 a fl. 16 160 Krzyżulcu sztuk 16 a fl. 3. 48 Desek 1½ cal. szt. 100 a fl. 1 gr. 10.	133,10 341—10	
5	<i>Robota Grabarska</i> złp. 233 gr. 10 za: Dni pieszych 150 a gr. 20. 100 Dni ciągłych 100 a fl. 1 gr. 10. 133,10 233—10		4308
	4 ————— 6 Kwietnia —————		
3 — 1	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 2000. Za odebraną gotowiznę na prowadze- nie fabryki		2000
	5 ————— 7 idem —————		
5 — 3	<i>Jan Stolarz do Kassy</i> złp. 200. Wypłacone mu aconto roboty drzwi i okien P/umowy		200
	6 ————— 10 idem —————		
1 —	<i>Różne do Prowentu</i> zł. 4670 g. 20 Za różne dostawy od d. 4 do 10 b. m.		
5	<i>Cegła</i> złp. 3000 za 100 tys. szt. a fl. 30. 3000		
5	<i>Wapno</i> złp 800 za 200 bec. a fl. 4. 800		
	Do przeniesienia	3800	14608

	Z przeniesienia	3800	14608
5	<i>Piasek</i> złp. 77 gr. 10 za dni ciągłych 58 a fl. 1 gr. 10.	77—10	
5	<i>Materjały Ciesielskie</i> złp. 580 za:		
	Belek sztuk 20 a		
	fl. 16.	320	
	Krzyżulcu szt. 20		
	a fl. 3.	60	
	Desek 1½ cal. szt.		
	150 a fl. 1 gr. 10. . .	200 580	
5	<i>Robota Grabarska</i> złp. 213 gr. 10 za:		
	Dni pieszych 120		
	a gr. 20.	80	
	Dni ciągłych 100		
	a fl. 1 gr. 10. . . .	133 „10 213—10	4670 20
	7 ————— 26 Kwietnia —————		
1	<i>Różne do Prowentu</i> zł. 5727 g. 20 Za dostawy jak następuje od d. 10 do 26 b. m.		
5	<i>Cegła</i> złp. 2310 za 77 tys. szt. a fl. 30 tys.	2310	
5	<i>Wapno</i> złp. 1084 za 271 bec. a fl. 4.	1084	
5	<i>Materjały Ciesielskie</i> złp. 143 za:		
	Belek szt. 2 po 23		
	łok. dł. a fl. 16. . .	32	
	Krzyżulcu szt. 37		
	po 14 łok. dł. a fl. 3.	111 143	
	Do przeniesienia	3537	19278 20

	Z przeniesienia	3537	19278	20
5	<i>Robota Grabarska zlp:</i>			
	190 gr. 20 za:			
	Dni ciągłych 100 a			
	fl. 1 gr. 10.	133,10		
	Dni pieszych 86 a			
	gr. 20.	57,10	190—20	3727 20
	8 ————— 28 Kwietnia —————			
4	<i>Paweł Mularz do Prowentu zł. 80</i>			
1	Za dni pieszych 120 dostawionych			
	mu do pomocy			80
	9 ————— 29 idem —————			
6	<i>Robota Mularska R/Gorzela. do</i>			
	<i>Różnych zlp. 600.</i>			
	Za ukończoną już robotę P/likwi-			
	dacji Pawła Mularza, jak następuje:			
4	do <i>Pawła Mularza zlp.</i>			
	300 dla umorzenia awansu	300		
3	do <i>Kasy zlp. 300 za do-</i>			
	płatę w gotowiźnie	300		600
	10 ————— 30 idem —————			
6	<i>Robota Grabarska R/Wołowni</i>			
1	do <i>Prowentu zlp. 62 gr. 20.</i>			
	Za dni pieszych 94 na R/budowy			
	Wołowni a gr. 20.			62 20
	11 ————— 1 Maja —————			
6	<i>Pistorjusz do Różnych zlp. 2500.</i>			
	Za wykonaną już robotę P/likwi-			
	dacji Andrego Kotlarza dziś podanej i			
	przyjętej:			
4	do <i>Andrego Kotlarza zł.</i>			
	2000 na umorzenie awansu	2000		
	Do przeniesienia	2000	23749	

	Z przeniesienia	2000	23749
3	do <i>Kassy</i> złp. 500 za do- płaconą mu resztę w gotowi- żnie	500	2500
12	_____ 2 Maja _____		
$\frac{6}{3}$	<i>Robota Kowalska R/Gorzel.</i> do <i>Kassy</i> złp. 200. Za uskutecznioną robotę według li- kwidacji Tomasza Kowala		200
13	_____ 4 idem _____		
1	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 3070 gr. 20 na R/Wołowni		
7	<i>Cegła</i> złp. 1500 za 50000 a fl. 30 tys.	1500	
7	<i>Wapno</i> złp. 1168 za 292 beczek a fl. 4.	1168	
7	<i>Materjały Ciesielskie</i> złp. 336 za: Belek szt. 18 po 18 łok. dł. a fl. 12. . . .	126	
	Krzyżulcu szt. 40 po 18 łok. dł. a fl. 3. 120	336	
6	<i>Robota Crabarska</i> złp. 66 gr. 20 za dni ciągłych 50 a fl. 1 gr. 10.	66—20	3070 20
14	_____ 5 idem _____		
$\frac{4}{3}$	<i>Paweł Mularz</i> do <i>Kassy</i> złp. 500. Wypłacone mu a conto roboty mu- larskiej przy budowie wołowni . .	500	
	Do przeniesienia		30019 20

		Z przeniesienia	30019	20
	15 a	6 idem		
$\frac{7}{4}$	<i>Naczynia Bednarskie do Neu- mana Bednarza</i> złp. 300.			
	Za uskutecznią przez niego robo- tę na rachunek tychże		300	
	15 b	6 idem		
$\frac{4}{3}$	<i>Neumann Bednarz do Kassy</i> złp. 500.			
	Wypłacone a conto roboty bednarskiej		500	
	16	8 idem		
$\frac{1}{1}$	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 1256.			
	Za dostawy jak następuje, od d. 28 Kwietnia do 8 Maja.			
4	<i>Paweł Mularz</i> złp. 100 za dni pieszych 150 użytych do pomocy przy budowie Go- rzelni dzień a gr. 20. . . . 100			
	Na R/budowy wołowni.			
7	<i>Cegła</i> złp. 900 za 30000 a fl. 30 tys. : 900			
7	<i>Materiały Ciesielskie</i> złp. 216 za bęlek szt. 18 a fl. 12. 216			
6	<i>Robota Grabarska</i> złp. 40 za dni ciągłych 30 a fl. 1 gr. 10. 40		1256	
	17	9 idem		
$\frac{6}{4}$	<i>Robota Mularska R/ Gorzel.</i> do <i>Pawła Mularza</i> złp. 180.			
	Za wartość pracy 270 ludzi a gr. 20 przeniesioną z R/Pawła Mularza na R/ Roboty mularskiej		180	
	Do przeniesienia		32255	20

	Z przeniesienia	32255 20
18 ————— 10 Maja —————		
1 <i>Różne do Prowentu</i> złp. 402 g. 20.		
Za dostawy od d. 4 do 10 b. m. jak		
następuje:		
5 <i>Piasek R/Gorzelnii</i> złp.		
133 gr. 10 za dni ciągłych		
100 a fl. 1 gr. 10.	133—10	
6 <i>Robota Mularska R/</i>		
<i>Gorzelnii</i> złp. 2 gr. 20 za dni		
ciągłych 2 a fl. 1 gr. 10.	2—20	
5 <i>Materjały Ciesielskie</i>		
<i>R/Gorzelnii</i> złp. 266 gr. 20		
za desek 1½ calowych sztuk		
200 a fl. 1 gr. 10.	266—20	402 20
19 ————— 11 idem —————		
8 <i>Robota. Stolarska R/Gorzelnii</i> do		
<i>Różnych</i> złp. 400.		
Za wykonaną już robotę P/likwidacji		
Jana Stolarza dziś podanej i przyję-		
tej.		
5 do <i>Jana Stolarza</i> złp. 200		
na umorzenie awansu	200	
3 do <i>Kassy</i> złp. 200 za do-		
płatę w gotowiźnie	200	400
20 ————— 12 idem —————		
4 <i>Andre Kotlarz do Prowentu</i>		
złp. 5100.		
Za miedzi starzej funtów 3000 danęj		
mu przez Prowent na rachunek roboty		
Pistorjusza funt a fl. 1 gr. 21.	5100	
Do przeniesienia		38158 10

Z przeniesienia		38158 10
7 1	21 ————— 13 Maja ————— <i>Robota Mularska R/ Wołowni</i> do <i>Prowentu</i> złp. 66 gr. 20. Za 100 dni pieszych dostawionych od d. 4 do 13 b. m. jako pomoc . . .	66 20
6	22 ————— 15 idem ————— <i>Robota Mularska R/ Gorzel. do</i> <i>Różnych</i> złp. 566 gr. 20. Za wykonaną robotę P / likwidacji Pawła Mularza dziś podanej i przyjętej. do <i>Kassy</i> złp. 500 za wy- płatę w gotowiznie . . . 500 do <i>Prowentu</i> złp. 66 gr. 20 za dostawę 100 dni pie- szych 66—20	566 20
7 4	23 ————— 16 idem ————— <i>Robota Ciesielska R/ Gorzel. do</i> <i>Goswajlera Cieśli</i> złp. 500. Za wartość uskutecznionej roboty według podanej likwidacji . . .	500
9 3	24 ————— 17 idem ————— <i>Dozór Robót i Extraordynarja</i> do <i>Kassy</i> złp. 400. Wypłacono P. N. Budowniczemu a conto należności podług umowy za zro- bienie planu i dozór robót przy Gorzelni.	400
1	25 ————— 19 idem ————— <i>Różne do Prowentu</i> złp. 920. Za dostawy od d. 8 do 19 b. m. jak następuje.	
Do przeniesienia		39691 20

		Z przeniesienia	39691	20
7	Cegła R/Wołowni złp.			
	525 za 17500 szt. a fl. 30 tys.	525		
7	Materiały Ciesielskie			
	R/Wołowni złp. 323 za:			
	Krzyżulcu szt. 41			
	po 14 łok. dł. a fl. 3.	123		
	Bali szt. 100 po 14			
	łok. dł. a fl. 2.	200	323	
7	Piasek R/Wołowni złp.			
	72 za 54 dni ciągłych a fl.			
	1 gr. 10.	72	920	
	26 ————— 20 Maja			
7	Robota Mularska R/Woł: do			
	Różnych złp. 766 gr. 20.			
	Za wykonane a dziś obliczone co do			
	wartości roboty jak następuje:			
1	do Prowentu złp. 66 gr.			
	20 za 100 dni piesz. pańszc.			
	użytych w pomoc przy bu-			
	dowie Wołowni	66—20		
4	do Pawła Mularza złp.			
	500 na umorzenie awansu	500		
3	do Kassy złp. 200 za do-			
	płatę reszty w gotowiźnie Pa-			
	włowi Mularzowi P/jego li-			
	kwidacji z dnia dzisiejszego	200	766	20
	27 ————— 21 idem			
8 — 3	Robota Ciesielska R/Woł. do			
	Kassy złp. 400.			
	Za wypłatę Gozwajlerowi za wykoń-			
	czone przez niego roboty P/likwidacji			
	z dnia dzisiejszego		400	
	Do przeniesienia		41778	10
	Tom III.		12	

		Z przeniesienia	41778	10
	28	22 Maja		
$\frac{5}{3}$	<i>Jan Stolarz do Kassy złp. 100.</i>			
	Wzięte a conto roboty drzwi i okien			
	do Wołowni		100	
	29	23 idem		
$\frac{6}{4}$	<i>Pistorjusz do Andrego Kotlarza</i>			
	złp. 4000.			
	Za wartość uskuteczniejszej roboty po-			
	dług złożonej likwidacji		4000	
	30	24 idem		
$\frac{1}{1}$	<i>Różne do Prowentu złp. 188.</i>			
	Za dostawy od d. 14 do 24 b. m. jak			
	następuje			
$\frac{6}{1}$	<i>Robota Mularska R/</i>			
	Gorz. złp. 66 gr. 20 za dni			
	pieszych 100 użytych do po-			
	mocy		66—20	
$\frac{7}{1}$	<i>Piasek R/Woł. złp. 66</i>			
	gr. 20 za dni ciągłych 50 do			
	wożenia piasku a fl. 1 gr. 10.		66—20	
$\frac{6}{1}$	<i>Ro. Grabarska R/Woł.</i>			
	złp. 54 gr. 20 za dni ciągłych			
	41 a fl. 1 gr. 10.		54—20	188
	31	26 idem		
$\frac{8}{1}$	<i>Ro. Lepiarska R/Gorz. do Pro-</i>			
	<i>wentu złp. 70 gr. 20.</i>			
	Za dostawy od d. 23 do 26 b. m.			
	jak następuje:			
	Dni ciągłych 30 a fl. 1 gr.			
	10.		40	
	Dni pieszych 46 a gr. 20.		30—20	70
	Do przeniesienia		46137	20

	Z przeniesienia	46137
32 a	27 idem	
$\frac{7}{4}$	<i>Naczynia Bednarskie do Neumanna Bednarza</i> złp. 500.	
	Za wartość uskutecznionej przez niego roboty na R/tychże naczyń . .	500
32 b	27 idem	
$\frac{4}{3}$	<i>Neumann Bednarz do Kassy</i> złp. 100.	
	Żądany przez niego forszus a conto dalszej roboty	100
33	28 idem	
$\frac{1}{1}$	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 85 gr. 10.	
	Za dostawy od d. 14 do 28 b. m. jak następuje:	
5	<i>Piasek R/Gorz.</i> złp. 40 za dni ciągłych 30 a fl. 1 gr. 10. 40	
5	<i>Materjały Ciesielskie</i> złp. 45 gr. 10 za desek szt. 34, 1½ cal. a fl. 1 gr. 10. . 45—10	85 10
34	28 idem	
$\frac{6}{3}$	<i>Ro. Kowalska R/Gorz. do Kassy</i> złp. 250.	
	Za wartość uskutecznionej roboty P/likwidacji Tomasza Kowala . . .	250
35	29 idem	
$\frac{3}{1}$	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 3000.	
	Odebrany forszus na prowadzenie fabryki	3000
36	30 idem	
$\frac{8}{1}$	<i>Cynk do Różnych</i> złp. 2809.	
	Za kupno od Banku Polsk. i prze-	
	Do przeniesienia	50072 10

	Z przeniesienia	50072	10
	wiezenie 96 cent. cynku po 28 złp. cent. z eskontem 6 ^o / _o na gotówce i zapłatę jak następuje:		
3	do <i>Kassy</i> złp. 2552 to jest: wypłacono bankowi złp. 2527 za koszta podróży P. N. 25 2552		
1	do <i>Prowentu</i> złp. 96 za dni ciąg. 48 po 2 złp. dzien. użytych do przewiezienia cynku z Warszawy . . . 96		
17	do <i>Zysków i Strat</i> złp. 161 eskont 6 ^o / _o na gotówce . 161	2809	
	37 ————— 1 Czerwca —————		
$\frac{7}{1}$	<i>Ro. Mularska R/Woł. do Pro-</i> <i>wentu</i> złp. 110 gr. 20. Za dostawy od d. 20 Maja do 1 Czer. jak następuje: Dni pieszych 120 użytych do pomocy a gr. 20. . . . 80 Dni ciągłych 23 a fl. 1 gr. 10. 30—20	110	20
	37 b ————— 1 idem —————		
$\frac{7}{1}$	<i>Piasek R/Woł. do Prowentu</i> złp. 13 gr. 10. Za dostawę od d. 20 z. m. do 1 b. m. dni ciągłych a fl. 1 gr. 10.	13	10
	Do przeniesienia	53005	10

		Z przeniesienia	53005	10
38	_____	2 idem		
$\frac{9}{3}$	<i>Dozór robót i extraord. do Kassy</i>			
	złp. 300.			
	Wypłacone P. N. budowniczem a			
	conto należytości za plan, anszlag i do-			
	zór robót przy budowie Wołowni P/			
	umowy		300	
39	_____	3 idem		
$\frac{3}{1}$	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 3000.			
	Za odebrany forszus na prowadzenie			
	fabryki		3000	
40	_____	4 idem		
$\frac{6}{1}$	<i>Ro. Mularska R/ Gorz. do Pro-</i>			
	<i>wentu</i> złp. 64 gr. 20.			
	Za dostawę od d. 14 z. m. do 4 b.			
	m. do pomocy dni pieszych 97 . .		64	20
41	_____	5 idem		
$\frac{7}{3}$	<i>Ro. Mularska R/ Woł. do Kassy</i>			
	złp. 355 gr. 20.			
	Za wypłatę w gotowiźnie Pawłowi			
	Mularzowi za uskuteczniłą już robotę			
	P/jego likwidacji dziś podanej i przy-			
	jętej		355	20
42	_____	7 idem		
$\frac{1}{1}$	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 346.			
	Za dostawy jak następuje: od d. 19			
	z. m. do 7 b. m.			
7	<i>Materiały Ciesielskie R/</i>			
	<i>Woł. złp. 326 za bali sztuk</i>			
	163 a fl. 2. 326			
$\frac{6}{1}$	<i>Ro. Grabarska R/ Woł.</i>			
	złp. 20 za dni ciąg. 15 . . 20		346	
	Do przeniesienia		57071	20

Z przeniesienia		57071	20
8 — 3	43 ————— 8 Czerwca ————— <i>Ro. Ciesielskie R/ Woł. do Kassy</i> złp. 530. Za wypłatę Gozwajlerowi w gotowi- źnie za uskutecznione roboty P./likwi- dacji dziś podanej i przyjętej . . .	530	
8 — 1	44 ————— 9 idem ————— <i>Ro. Lepiarska R/ Woło: do</i> <i>Prowentu</i> złp. 58. Za dostawy od d. 3 do 6 b. m. jak następuje: Dni ciągłych 25 a fl. 1 gr. 10. 33—10 Dni pieszych 37 a gr. 20. 24—20	58	
9 — 3	45 ————— 10 idem ————— <i>Lejnsztejn Blacharz do Kassy</i> złp. 250. Wzięte a conto roboty 274 łok. bie- rynien i rur; do Gorzelni 100 łok. do Woł. 174. łok. a fl. 2 gr. 25 podług umowy	250	
6 —	46 ————— 11 idem ————— <i>Pistorjusz do Różnych</i> złp. 4600. Za uskutecznioną robotę przez Andre- go Kotlarza P./jego likwidacji dziś po- danej i przyjętej. 4 do <i>Andrego Kotlarza</i> złp. 1100 za umorzony a- wans 1100 3 do <i>Kassy</i> złp. 3500 za do- płatę w gotowiźnie . . . 3500	4600	
Do przeniesienia		62509	20

Z przeniesienia		62509 20
3 1	47 ————— 11 Czerwca ————— Kassa do Prowentu złp. 2500. Za odebrany forszus na prowadzenie fabryki 2500	
7 3	48 ————— 12 idem ————— Ro. Ciesielska R/Gorz. do Kassy złp. 560. Za wypłatę w gotowiźnie Gozwajle- rowi Cieśli za ukończoną robotę P/jego likwidacji dziś podanej i przyjętej. 560	
3	49 ————— 13 idem ————— Różne do Kassy złp. 672 gr. 20. jak następuje:	
8	Ro. Stolarska R/Gorz. złp. 235 gr. 20 za uskutecz. robotę przez Jana Stolarza P/ jego likwidacji dziś podanej i przyjętej 235—20	
9	Lejnsztejn Blacharz złp. 200 awans na mające się wy- konać przez niego roboty . 200	
6	Ro. Kowalska R/Gorz. złp. 137 za wykonaną rob. p/likwidacji Tomasza Kowa- ła dziś podanej i przyjętej 137	
8	Ro. Kowalska R/Woł. złp. 100 za ukończoną ro- botę p/likwidacji tegoż Ko- wala 100	
6 2	50 ————— 15 idem ————— Ro. Mularska R/Gorz. do Pro- wentu złp. 37 gr. 10. Za dni pieszych 56 użytych do pomocy 37 10	
Do przeniesienia		66279 20

Z przeniesienia		66279	20
3	51 ————— 16 Czerwca —————		
2	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 2000.		
	Za odebrany forszus na prowadzenie fabryki	2000	
	52 ————— 16 idem —————		
9	<i>Ro. Stolarska R/ Wot. do Ró- żnych</i> złp. 236.		
	Za wykonaną już robotę p/likwida- cji Jana Stolar. dziś podanej i przyję- tej.		
5	do <i>Jana Stolarza</i> złp. 100		
	na umorzenie awansu . . . 100		
3	do <i>Kassy</i> złp. 136 za do- płatę w gotowiźnie . . . 136	236	
	53 ————— 18 idem —————		
7	<i>Ro. Mularska R/ Wot. do Pro- wentu</i> 56 gr. 20.		
2	Za dni pieszych 85 użytych do po- mocy	56	20
	54 ————— 19 idem —————		
8	<i>Ro. Kowalska R/ Wot. do Kassy</i>		
3	złp. 86 gr. 14.		
	Za wypłatę reszty należności Toma- szowi Kowalowi za uskutecznioną przez niego robotę p/likwidacji	186	14
	55 ————— 22 idem —————		
3	<i>Różne do Kassy</i> złp. 573.		
	Za wypłatę za wykonane już roboty przez Pawła Mularza p/jego likwidacji dziś podanej i przyjętej.		
Do przeniesienia		68658	24

	Z przeniesienia	68658	24
6	<i>Ro. Mularska R/ Gorz.</i> złp. 325 za wypłatę p/likw. 325		
7	<i>Ro. Mularska R/ Woł.</i> złp. 248 za wypłatę p/likw. 248	573	
	56 ————— 25 Czerwca		
3	<i>Różne do Kassy złp. 1139.</i> Za wypłaty jak następuje:		
7	<i>Ro. Ciesielska R/ Gorz.</i> złp. 445 za wypłatę, za uskutecz- nioną robotę przez Goz- wajlera Cieślę p/jego likwi- dacji dziś podanej i przyjętej 445		
8	<i>Ro. Ciesielska R/ Woł.</i> złp. 604 wypłacono temuż Gozwajlerowi za uskutecz- nioną robotę p/jego likwi- dacji 604		
6	<i>Robota Zduńska złp 90</i> za wypłatę Grzegorzowi Zdu- nowi za postawienie 2 pie- ców z kominkami p/jego li- kwidacji 90	1139	
	57 ————— 28 idem		
3	<i>Kassa do Prowentu złp. 2000.</i> Za odebrany forszus na prowadzenie fabryki , .	2000	
2	58 ————— 29 idem		
	<i>Różne do Różnych złp. 776 gr. 10.</i> Za wypłaty przez kassę poczytione jak następuje:		
	Do przeniesienia	72370	24

Z przeniesienia		72370	24
8	<i>Ro. Blacharska R / Gorz.</i> złp. 283 gr. 10 za ukończoną robotę 100 łok. bie. rynien i rur przez Lejnsztejna Blach. łok. a fl. 2 gr. 25 p/umowy 283—10		
8	<i>Ro. Blacharska R / Woł.</i> złp. 493 za wykonaną robo. 174 łok. bie. rynien i rur przez tegoż Lejnsztejna, łok. a fl. 2 gr. 25. 493 770—10		
9	do <i>Lejnsztejna Blach.</i> złp. 250 za umorzenie awansu 250		
3	do <i>Kassy</i> złp. 526 gr. 10 za dopłatę w gotowiźnie . 526—10	776	10
	59 ————— 29 Czerwca —————		
3	<i>Różne do Kassy</i> złp. 111.		
8	<i>Ro. Stolarska R / Gorz.</i> złp. 81 gr. 20 za 98 szyb a gr. 25 p/likwidacji Stefana Sklarza 81—20		
8	<i>Ro. Sklarska R / Woł.</i> złp. 29 gr. 10 za 24 szyb a gr. 20. 29—10	111	
	60 ————— 30 idem —————		
8	<i>Różne do Cynku</i> złp. 2809. jak następuje;		
8	<i>Pokrycie dachu R / Gorz.</i> złp. 951 gr. 15 za 32½ cent. Cynku wraz z kosztami tran- sportu 951—15		
	Do przeniesienia 951—15	73258	4

	Z przeniesienia	951—15	73258	4
8	<i>Pokrycie dachu R/Woł.</i>			
	złp. 1857 gr. 15 za 63½ cent.			
	Cynku wraz z kosztami trans-			
	portu	1857—15	2809	
	61 ————— 30 idem			
	<i>Różne do Różnych</i> złp. 1060.			
	Za wypłaty poczynione przez kasę			
	jak następuje:			
8	<i>Pokrycie dachu R/Gorz.</i>			
	złp. 360 za pokrycie 720 łok.			
	kw. dachu, przez Lejnsztejna			
	Blach. wykonane od łok. a			
	gr. 15 p/umowy	360		
8	<i>Pokrycie dachu R/Woł.</i>			
	złp. 700 za pokrycie 1400			
	łok. kw. dachu przez tegoż			
	Lejnsztejna	700		
		1060		
9	<i>do Lejnsztejna Blach.</i>			
	złp. 200 za umorzenie awansu	200		
3	<i>do Kassy</i> złp. 860 za do-			
	płatę w gotowiznie	860	1060	
9	62 ————— 30 idem			
3	<i>Dozór robót do Kassy</i> złp. 270.			
	Wypłacono Panu N. Budo-			
	wniczemu resztę należności			
	za dozór robót przy Gorz. . .	190		
	za dozór robót przy Woł. . .	80	270	
	63 ————— 30 idem			
3	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 2000.			
2	Za odebrany forszus na prowadzenie			
	fabryki		2000	
	Do przeniesienia		79397	4

Z przeniesienia		79297	4
64	1 Lipca		
7	<i>Naczynia Bednarskie do Różnych</i>		
	złp. 1410 jak następuje.		
4	do <i>Neumana Bednarza</i>		
	złp. 100 za awans na robotę		
	tychże naczyń	100	
3	do <i>Kassy</i> złp. 1310 za		
	robotę Neumanowi Bednar.		
	p/likwidacji	1310	1410
65	2 idem		
3	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 3000.		
2	Za odebrany forszus na prowadzenie		
	fabryki	3000	
66	2 idem		
7	<i>Naczynia Bednarskie do Różnych</i>		
	złp. 1020 jak następuje:		
4	do <i>Kassy</i> złp. 1000 za		
	okucie wraz z materiałem,		
	tychże naczyń podług likwi-		
	dacji Tomasza Kowala	1000	
2	do <i>Prowentu</i> złp. 20 za		
	dni ciągłych 10 użytych do		
	przewiezienia wspomnianych		
	naczyń	20	1020
67	3 idem		
9	<i>Ro. Pompiarska do Kassy</i>		
4	złp. 1160.		
	Wyłacone Billing Pompiarzowi sto-		
	sownie do zawartej umowy za zrobienie		
	trzech pomp i zaprowadzenie ich w Go-		
	rzelni	1160	
	Do przeniesienia	85987	4

	Z przeniesienia	85987	4
68	8 Lipca		
$\frac{3}{2}$	Kassa do Prowentu złp. 7000.		
	Za odebrany forszus na prowadzenie		
	fabryki	7000	
69	16 idem		
6	Pistorjusz do Różnych złp. 5068.		
	jak następuje:		
4	do Kassy złp. 5020		
	za wypłatę Andremu		
	Kotlarzowi za ukoń-		
	czenie aparatu p/li-		
	kwidacji p/niego dziś		
	podanej i przyjętej 4700		
	Zarobotę Kowalską		
	przy aparacie . . 120		
	Za obmurowanie pi-		
	storjusza z materiałem 200 5020		
2	do Prowentu złp. 48 za		
	dni ciąg. 24 a fl. 2 dziennie		
	użytych do przewiezienia ap-		
	paratu 48	5068	
70	17 idem		
$\frac{9}{4}$	Narzędzia Gorzelniane do Kassy		
	złp. 238.		
	Zapłacone Magier za różne narzędzia		
	u niego kupione likwidacją jego objęte	238	
71	18 idem		
9	Gorzelnia do Różnych		
	złp. 20189 gr. 15.		
	za wartości jak następuje.		
	Do przeniesienia	98293	4

	Zprzeniesienia	98293	4
5	do <i>Rob. Grabarskiej</i> dla zobojętnienia R/	637—10	
6	do <i>Rob. Mularskiej</i> dla zobojętnienia R/	1843	
7	do <i>Rob. Ciesielskiej</i> dla zobojętnienia R/	1505	
8	do <i>Rob. Stolarskiej</i> dla zobojęt. R/	635--20	
6	do <i>Rob. Kowalskiej</i> dla zobojęt. R/	587	
6	do <i>Rob. Zduńskiej</i> dla zobojęt. R/	90	
8	do <i>Rob. Lepiarskiej</i> dla zobojęt. R/	70—20	
8	do <i>Rob. Sklarskiej</i> dla zobojęt. R/	81—20	
8	do <i>Rob. Blacharskiej</i> dla zobojęt R/	1594—25	
5	do <i>Rachunku Cegły</i> dla zobojęt R/	7710	
5	do <i>Rachunk. Wapna</i> dla zobojęt. R/	3084	
5	<i>Rachunk. Piasku</i> dla zobojęt R/	384	
5	do <i>Materjałów Ciesiel- skich</i>	1376—10	
9	do <i>Dozoru Robót</i>	590	20189 15
72	18 Lipca		
9	<i>Wotownia do Różnych</i> złp. 12768 gr. 19.		
	Za wartości budowle jęj składające, jak następuje.		
	Do przeniesienia	118482	19

Z przeniesienia		118482	19
6	do <i>Rob. Grabarskiej</i> dla zoboięt. R/	244	
7	do <i>Rob. Mularskiej</i> dla zoboięt. R/	1604—10	
8	do <i>Rob. Ciesielskiej</i> dla zoboięt. R/	1534	
9	do <i>Rob. Stolarskiej</i> dla zoboięt R/	236	
8	do <i>Rob. Kowalskiej</i> dla zoboięt. R/	186—14	
8	do <i>Rob. Lepiarskiej</i> dla zoboięt. R/	58	
8	do <i>Rob. Sklarskiej</i> dla zoboięt. R/	29—10	
8	do <i>Rob. Blacharskiej</i> dla zoboięt. R/	3050—15	
7	do <i>Rachunku Cegły</i> dla zoboięt. R/	2925	
7	do <i>Rachun. Wapna</i> dla zoboięt R/	1168	
7	do <i>Rachun. Piasku</i> dla zoboięt R/	152	
7	do <i>Materjałów Ciesiel- skich</i> dla zoboięt. R/	1204	
9	do <i>Dozoru robót zlp.</i> 380.	380	12768 19
73 ————— 18 Lipca —————			
9	<i>Apparata i Naczynia do Różnych zlp. 20796.</i> Za wartość tychże jak następuje.		
Do przeniesienia		131251	8

	Z przeniesienia	131251	8
6	do <i>Pistorjusza</i> 16168		
7	do <i>Naczyń Bednarskich</i>		
	złp. 3230. 3230		
9	do <i>Narzędzi Gorzelnia-</i>		
	<i>nych</i> 238		
9	do <i>Rob. Pompiarshięj</i>		
	złp. 1160. 1160	20796	
74	———— 25 Września ————		
$\frac{3}{2}$	<i>Kassa do Prowentu</i> złp. 16500.		
	Za odebrany forszus na zapłacenie		
	apparatu drugiego i naczyń drewnianych		
	do tegoż	16500	
75	———— 25 idem ————		
$\frac{9}{4}$	<i>Apparata i Naczynia do Kassy</i>		
	złp. 18998.		
	Za kupno w potrzebę gorzelni:		
	1. nowego apparatu Pisto-		
	rjusza z sprówdzeniem go		
	i obmurowaniem p/złożo-		
	nych likwidacji przez Maj-		
	strów 16168		
	2. Naczyń drewnianych		
	Za 9 kadzi osobnym spi-		
	sem objętych, wraz z oku-		
	ciem onych i sprówdze-		
	nieniem 2830	18998	
76	———— 26 idem ————		
$\frac{2}{4}$	<i>Prowent do Kassy</i> złp. 401 gr. 26.		
	Za zwrot summy pozostałej w Kassie		
	od funduszków prowadzenia fabryki	401	26
	Do przeniesienia	187947	4

		Z przeniesienia	187947	4
77	26 Września			
2	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 4116.			
	Za rozmaite wartości p/niego do-			
	starczone.			
9	<i>App. inocz.</i> Za 30 oxeltów trzy-			
	stugarcowych a fl. 30 podług umowy			
	z Bednarzem	900		
9	<i>Suszarnia.</i> Za koszta zrobie-			
	nia jój p/złożonych likwidacji	1000		
9	<i>Żyto.</i> Za 112 korcy a fl. 13.	1456		
10	<i>Jęczmień.</i> Za 56 kor a fl. 10.	560		
10	<i>Drwa opał.</i> Za 10 saż. kub.			
	a fl. 20.	200	4116	
78	29 idem			
10	<i>Słód do Różnych</i> złp. 583 gr. 24.			
	za wartości go składające jak następuje			
10	do <i>Jęczmienia.</i> Za 56 korcy a fl.			
	10.	560		
10	do <i>Drew.</i> Za wartość u-			
	żytych do wyrobienia . .	11—6		
10	do <i>Służby.</i> Za jój pracę			
	przy wyrobieniu słodu . .	7		
12	do <i>Procentów</i> za procent			
	od suszarni wyrachowany			
	od korca, mając wiadomą			
	liczbę korey wyrobić się ma-			
	jącego słodu	5—18	583	24
79 a	1 Paździer.			
10	<i>Surowiec do Różnych</i>			
	złp. 2123 gr. 24.			
9	do <i>Żyta</i> Za 112 korcy a fl. 13.			
		1456		
	Do przeniesienia	1456	192616	28

	Z przeniesienia	1456	192646,28
10	do <i>Stodu</i> . Za 56 korcy a fl. 10 gr. 13.	583—24	
11	do <i>Pawła Młynar</i> . Za zmielenie 168 korcy a gr, 15 od korca p/umowy . . .	84	2123,24
	79 b ————— 1 Paździer: —————		
11	<i>Robota do Różnych</i> zł. 363 gr. 18. Za wartości ją składające jak nastę- puje,		
10	do <i>Surówc</i> . Za 24 korce a fl. 12 gr. 19 użytego do zacieru dzien.	303—12	
11	do <i>Drożdży</i> . Za 10 garn- cy a fl. 1.	10	
10	do <i>Drew</i> . Za $\frac{1}{2}$ sąż kub. a fl. 20.	10	
11	do <i>Służby</i> . Za wartość jej pracy	10—13	
12	do <i>Procentów</i> . Za pro- centa dzienne od Gorzelni, apparatów i naczyń . . .	28—16	
12	do <i>Assękuracji</i> . Za pro- cent od assekuracji Gorzel- ni i aparatów	1—7	36,8
	80 a ————— 2 idem —————		
2	<i>Różne do Prowentu</i> złp. 2016. Za dostawy jak następuje.		
9	<i>Żyto</i> . Za 112 korcy a fl. 13 z dostawą	1456	
10	<i>Jęczmień</i> . Za 56 korcy a fl. 10.	560	
	Do przeniesienia		195134,10

		Z przeniesienia	195134	10
80 b —————		2 Paździer.		
11	Robota do Różnych zł. 563 gr. 18.			
Za wartości do składu jej wchodzące.				
10	do <i>Surowcu</i> . Za 24 kor. a fl. 12 gr. 19.			
		303—12		
11	do <i>Drożdży</i> . Za 10 garn.			
	a fl. 1.	10		
10	do <i>Drew</i> . Za 1/2 sąż. kub.			
	a fl. 20.	10		
11	do <i>Służby Gorz.</i> Za pra-			
	cę dzienną	10—13		
12	do <i>Procentów</i> . Za pro-			
	cent od Gorzelni, aparatów	28—16		
	i naczyń			
12	do <i>Assekuracji</i> . Za pro-			
	cent towarzystwu ogniowe-	1—7		
	mu od assekuracji Gorzelni			
	i aparatów		363	18
81 —————		3 idem		
11	Robota do Różnych zł. 363 gr. 18.			
Za wartości ją składające.				
10	do <i>Surowcu</i> . Za 24 korce a fl. 12			
	gr. 19.	303—12		
11	do <i>Drożdży</i> . Za 10 garn-			
	cy a fl. 1.	10		
10	do <i>Drew</i> . Za 1/2 sąż. kub.			
	a fl. 20.	10		
11	do <i>Służby</i> . Za wartość			
	pracy dziennéj	10—13		
12	do <i>Procentów</i> . Za pro-			
	cent od Gorzelni, aparatów	28—16		
	i naczyń			
Do przeniesienia		364—11	195497	28

	Z przeniesienia	362—11	195497	28
12	do <i>Assekuracji</i> . Za procent towarzystwn ogniowego od assekuracji Gorzelni i aparatów	1— 7	363	18
	82 ————— 4 Paździer. —————			
10	<i>Stód do Różnych</i> złp. 583 gr. 24. Za koszta otrzymania go jak następuje:			
10	do <i>Jęczmienia</i> . Za 56 korcy a fl. 10.	560		
10	do <i>Drew</i> . Za $\frac{1}{2}$ sąż. kub. przeszło	11— 6		
10	do <i>Służby</i> . Za wartość pracy	7		
12	do <i>Procentów</i> . Za procent od suszarni	5—18	583	24
	83 a ————— 4 idem —————			
11	<i>Robota do Różnych</i> zł. 363 gr. 18. Za wartości ją składające jak następuje:			
10	do <i>Surowcu</i> . Za 24 korce a fl. 2 gr. 19 kor. użytego do zacieru	303—12		
10	do <i>Drew</i> . Za $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20.	10		
11	do <i>Drożdży</i> . Za 10 gar: a fl. 1.	10		
11	do <i>Służby</i> . Za wartość pracy dziennéj	10—13		
12	do <i>Procentów</i> . Za procent od Gorzelni, aparatów i naczyń	28—16		
	Do przeniesienia	362—11	196445	10

	Z przeniesienia	362—11	196445	10
12	do <i>Assekuracji</i> . Za procent Towarzystwu ogniowemu od assekuracji Gorzelni i aparatów	1— 7	362	18
	83 b ——— 4 Paździer. ———			
11	<i>Różne do Roboty</i> złp. 363 gr. 18: Za wartości otrzymane dziś z roboty w d. 1 b. m. uskutecznionej.			
13	<i>Okowita</i> . Za 156 gar. 10 próby z wyrobu 24 korcy zboża otrzymane, po 6½ gar. z korca	339—18		
13	<i>Wywary</i> . Za otrzymane z wyrobu 24 korcy zboża a fl. 1 od kor.	24	363	18
	83 c ——— 4 idem ———			
11 2	<i>Woły opasowe do Prowentu</i> złp. 2700. Wartość 25 sztuk wołów kupionych na opas a fl. 108 sztuka		2700	
	84 a ——— 5 idem ———			
11 2	<i>Drożdże do Prowentu</i> złp. 40. Za 40 garncy a fl. 1 użytych od 1 do 5 b. m.		40	
	34 b ——— 5 idem ———			
11	<i>Robota do Różnych</i> zł. 363 gr. 18. Za wartości ją składające jak następuje.			
10	do <i>Surowcu</i> . Za 24 korce a fl. 12 gr. 19.	303—12		
10	do <i>Drew</i> . Za ½ saż. kub. a fl. 20.	10		
	Do przeniesienia	313—12	199912	16

	Z przeniesienia	313—12	199912	16
11	do <i>Drożdży</i> . Za 10 garncy a fl. 1.	10		
11	do <i>Służby</i> . Za wartość pracy dziennéj	10—13		
12	do <i>Procentów</i> . Za pro- cent od Gorzelni, appar. i naczyní	28—16		
12	do <i>Assekuracji</i> . Za pro- cent Towarzystwu ogniowe- mu za asseknracją Gorzelni i aparatów	1—7	363	18
	84 c ————— 5 Paździer. —————			
11	<i>Różne do Roboty</i> złp. 363 gr. 18. Za wartości otrzymane z roboty w d. 2 b. m. odbytej to jest.			
13	<i>Okowita</i> . Za 156 garncy 10 próby z wyrobu 24 korcy zboża po 6½ gar. z korca, garniec po cenie fabrycznej a fl. 2 gr. 5 przeszło	339—18		
13	<i>Wywary</i> . Za otrzymane po 24 korcach zboża a fl. 1.	24	363	18
	85 ————— 7 idem —————			
10	<i>Surowiec do Różnych</i> złp. 2123 gr. 24. Za wartości go składające jak nastę- puje.			
9	do <i>Żyta</i> . Za 112 korcy a fl. 13.	1456		
10	do <i>Słodu</i> . Za 56 korcy a fl. 10 gr. 13.	583—24		
11	do <i>Pawła Młyn</i> . Za zmielenie 168 kor. a gr. 15.	84	2123	24
	Do przeniesienia		202703	16

	Z przeniesienia		202763	16
	86 a	18 Paździ.		
11	<i>Woły opasowe do Różnych</i>			
	złp. 227 gr. 15.			
	Za wartości przez nie z użyte od d.			
	4 do 18 b. m. to jest za dni 14.			
13	do <i>Wywar.</i> Po gr. 12 od sztuki dzien.			
	od 25 sztuk za dni 14 . . . 140			
2	do <i>Prowentu.</i> Za 175			
	korcy sieczki licząc na sztukę			
	dzien. $\frac{1}{2}$ korca agr. 15. 87—15		227	15
	86 b	18 idem		
13	<i>Lewenberg do Różnych</i>			
	złp 227 gr. 15.			
	Za wartości przez woły jego z użyte.			
	od d. 4 b. m. do 18 to jest przez dni 14.			
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary po gr. 12			
	od sztuki dziennie . . . 140			
2	do <i>Prowentu.</i> Za 175			
	korcy sieczki agr. 15. . . 87—15		227	15
	87	19 idem		
13	<i>Szumówka do Okowity</i>			
13	złp. 1349 gr. 20.			
	Za 620 garcy okowity rozmajonej			
	na szumówkę, dolewając do 20 garncy			
	okowity 19 gar. wody, garniec okowity			
	a fl. 2 gr. 5 przeszło; przeto otrzymane			
	z rozmajenia 1213 gar. szumówki ko-			
	sztować będą złp. 1349 gr. 20 a garniec			
	złp. 1 gr. $3\frac{1}{4}$ przeszło		1349	20
	88	20 idem		
13	<i>Różne do Szumówki</i> złp. 600.			
	Za 200 garncy szumówki wziętej przez			
	Do przeniesienia		204568	6

	Z przeniesienia	204568	6
	Szynkarzy na sprzedaż w karczmach gar. a fl. 3 po odtrąceniu procentu 16 grosza przypadającego dla szynk. jak następuje.		
14	<i>Paweł Szyn. z Czerwonej.</i> Za 50 garncy	150	
14	<i>Kacper Szyn. z Czarnej. Za</i> 50 garncy	150	
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbrówki</i> Za 50 garncy	150	
15	<i>Jan Szyn. z Chmielowic. Za</i> 50 garncy	150	600
	89 a ————— 27 Paźdz. —————		
$\frac{1}{14}$	<i>Prowent do Pawła Szyn. z Czer.</i> złp. 150		
	Za przedane przez niego w tymże szynku 50 garncy szumówki a fl. 3 .	150	
	89 b. ————— 27 idem —————		
$\frac{14}{13}$	<i>Paweł Szyn. z Czer: do Szumów:</i> złp. 150.		
	Za wzięte przez niego 50 garncy szu- mówki na dalszą sprzedaż w tymże szyn- ku po cenie jak wyżej	150	
	90 a ————— 29 idem —————		
$\frac{1}{15}$	<i>Prowent do Jana Szyn. z Chmiel</i> złp. 150.		
	Wniesione przez niego za sprzedaż 50 garncy szumówki wziętej w d. 20 b. m.	150	
	90 b ————— 29 idem —————		
$\frac{15}{13}$	<i>Jan Szyn. z Chmiel. do Szumów.</i> złp. 150.		
	Za wzięte przez niego 50 garncy szu- mówki na dalszą sprzedaż w tymże szynku	150	
	Do przeniesienia	205768	6

Z. przeniesienia		205768	6
16	91 a ————— 30 Paźdz. —————		
2	<i>Piwo do Prowentu</i> złp. 180.		
	Za 20 beczek piwa zakupionego na przedaż w szynkach a fl. 9 beczka .	180	
	91 b ————— 30 idem —————		
16	<i>Różne do Piwa</i> złp. 170.		
	Za wydane 10 beczek piwa a fl. 17 (po odtrąceniu procentu 16 grosza dla Szynkarzy) na przedaż w Szynkach jak następuje.		
14	<i>Paweł Szyn. z Czer.</i> Za 3 beczek piwa a fl. 17.	51	
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i> Za 3 beczek piwa a fl. 17.	51	
15	<i>Jan Szyn. z Chmi.</i> Za 2 be- czek piwa a fl. 17.	34	
14	<i>Kacper Szyn. z Czarněj.</i> Za 2 beczek piwa a fl. 17.	34	170
	92 a ————— 1 Listopada —————		
1	<i>Prowent do Różnych</i> złp. 300.		
	Za odebraną wartość za 100 gar. szu- mówki przedanej w szynkach, to jest:		
14	do <i>Kacpra Szyn. z Czar.</i> Za prze- daż 50 garncy szumówki a fl. 3 . . .	150	
15	do <i>Tomasza Szyn. z Dąbr.</i> Za sprzedaż 50 garncy szumówki a fl. 3	150	300
	92 b ————— 1 idem —————		
13	<i>Różne do Szumówki</i> złp. 300.		
	Za 100 garncy szumówki wziętej na dalszą sprzedaż w Szynkach:		
Do przeniesienia		206118	6

		Z przeniesienia	206418	6
14	<i>Kacper z Czar:</i>	Za 50 garncy a fl. 3 150		
15	<i>Tomasz Szyn: z Dąbr:</i>	Za 50 garcy a fl. 3 150	300	
	93 a	8 Listopada		
1	<i>Prowent do Różnych złp.</i>	102.		
	Za sprzedaż 6ciu beczek piwa w szyn- kach a fl. 17 to jest:			
14	do <i>Pawła Szyn: z Czer:</i>	Za sprzedaż trzech beczek a fl. 17 wziętych w dniu 30 z. m. 51		
15	do <i>Tomasza Szyn: z Dąbr:</i>	Za przedane w tymże szynku 3 beczki piwa a fl. 17 wzięte w d. 30 z. m. 51	102	
	93 b	8 idem		
16	<i>Różne do Piwa złp.</i>	102.		
	Za 6 beczek wziętych na sprzedaż w szynkach to jest:			
14	<i>Paweł Szyn: z Czer.</i>	Za 3 beczek a fl. 17 51		
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i>	Za 3 beczek a fl. 17 51	10	
	94 a	10 idem		
1	<i>Prowent do Różnych złp.</i>	68.		
	Za odebraną sumę z sprzedaży czterech beczek piwa w Szynkach jak następuje:			
14	do <i>Kacpra Szyn. z Czar.</i>	Za prze- dane 2 beczek piwa przez niego w tym szynku a fl. 17 34		
	Do przeniesienia		34	206922 6

	Z przeniesienia	34	206922	6
15	do <i>Jana z Chmi.</i> Za sprzedaż 2ch beczek piwa w tym szynku a fl. 17	34	68	
	94 b ————— 10 Listop. —————			
16	<i>Różne do Piwa</i> złp. 68. Za 4 beczek piwa wziętych na prze- daż w szynkach jak następuje:			
15	<i>Jan Szyn. z Chmi.</i> Za 2 beczek piwa a fl. 17	34		
15	<i>Kacper Szyn: z Czarněj.</i> Za 2 beczek piwa a fl. 17	34	68	
	95 a ————— 12 idem —————			
1	<i>Prowent do Różnych</i> złp. 500. Za sprzedaż 100 garncy szumówki a fl. 3 w szynkach jak następuje:			
14	do <i>Pawła Szyn: z Czer.</i> Za 50 garncy przedanych w tymże szynku a fl. 3	150		
15	do <i>Jana Szyn: z Chin:</i> Za 50 garncy przedane w tymże szyn- ku a fl. 3	150	300	
	95 b ————— 12 idem —————			
13	<i>Różne do Szumówki</i> złp. 500. Za 100 garncy szumówki wziętej na przedaż w szynkach jak następuje:			
14	<i>Paweł Szyn: z Czer.</i> Za 50 garncy a fl. 3	150		
15	<i>Jan Szyn: z Chin:</i> Za 50 garncy szumówki a fl. 3	150	300	
	Do przeniesienia		207658	6

		Z przeniesienia	207658	6
	96 a	14 Listop:		
1	<i>Prowent do Różnych</i>	złp. 300.		
	Za sprzedaż w szynkach 100 garncy szumówki a fl. 3 jak następuje:			
14	do <i>Kacpra Szyn.</i> z <i>Czar.</i>	Za prze-		
	dane przez niego 50 garncy szumówki			
	w tym szynku a fl. 3	150		
15	do <i>Tomasza Szyn.</i> z <i>Dąbr.</i>			
	Za sprzedaż 50 garncy jak wyżej .	150	300	
	96 b	14 idem		
14	<i>Różne do Szumówki</i>	złp. 300.		
	Za 100 garncy szumówki wydanej na			
	przedaż w szynkach.			
15	<i>Kacper Szyn.</i> z <i>Czar.</i>	Za 50 garncy		
	a fl. 3	150		
15	<i>Tomasz Szyn.</i> z <i>Dąbr.</i>	Za 50		
	garncy a fl. 3	150	300	
	97	17 idem		
16	<i>Piwo do Prowentu</i>	złp. 180.		
2	Za 20 beczek piwa dubeltowego a fl.			
	9 zakupionego na sprzedaż w szynkach.		180	
	98 a	20 idem		
1	<i>Prowent do Różnych</i>	złp. 170.		
	Jak następuje:			
14	do <i>Pawła Szyn.</i> z <i>Czer.</i>	Za prze-		
	dane przez niego 3 beczki piwa a fl. 17			
	w tym szynku od dnia 8 do 20 b. m.			
	złp.	51		
15	do <i>Tomasza z Dąbrówki.</i>	Za		
	przedaż w tym szynku trzech be-			
	czek piwa a fl. 17 od d. 8 do 20			
	b. m.	51		
	Do przeniesienia		102	208438 6

	Z przeniesienia	102	208438	6
15	do <i>Jana Szyn. z Chmiel.</i> Za przedaż 2ch beczek piwa jak wyżej	34		
14	do <i>Kacpra Szyn. z Czar.</i> Za przedaż 2ch beczek piwa jak wyżej	34	170	
	98 b ————— 20 Listop: —————			
16	Różne do Piwa zt p. 204. Za 12 beczek piwa wydanych Szynkarzom na dalszą sprzedaż.			
14	<i>Paweł Szyn. z Czer.</i> Za 3 beczki a fl. 17	51		
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i> Za 4 beczki a fl. 17	68		
15	<i>Kacper Szyn. z Czar.</i> Za 2 beczki a fl. 17	34		
15	<i>Jan Szyn. z Chmiel.</i> Za 3 beczki a fl. 17	51	204	
	99 a ————— 26 idem —————			
1	Prowent do Różnych zt p. 300. Summa wniesiona przez Szynkarzy za sprzedaż 100 gar. szumówki a fl. 3 od d. 12 do 26 b. m. jak następuje.			
14	do <i>Pawła Szyn. z Czer.</i> Za sprzedaż 50 gar. szumówki	150		
15	do <i>Jana Szyn. z Chmi.</i> Za przedaż 50 gar. szumówki	150	300	
	99 b ————— 26 idem —————			
14	Różne do Szumówki zt p. 300. Za 100 gar. szumówki wydanej z Ma- gazynu na dalszą sprzedaż w Szynkach.			
14	<i>Paweł Szyn. z Czer.</i> Za wzięte 50 gar. szumówki	150		
	Do przeniesienia	150	209112	6

	Z przeniesienia	150	209112	6
15	<i>Jan Szyn. z Chmi. Za wzięte</i>			
	50 gar. szumówki	150	300	
	100 a ————— 1 Grudnia —————			
1	<i>Prowent do Różnych złp. 402.</i>			
	Summa złożona przez Szynekarzy za przedane trunki jak następuje.			
15	do <i>Tomasza Szyn. z Dąbr. Za 50</i>			
	gar. szumówki	150		
	Za 4 beczki piwa a fl.			
17		68	218	
15	do <i>Kacpra Szyn. z Czar.</i>			
	Za 50 gar. szumów. a fl. 3 .	150		
	Za 2 beczki piwa a fl.			
17		34	184	402
	100 b ————— 1 idem —————			
14	<i>Różne do Szumówki złp. 300.</i>			
	Za 100 garncy szumówki wydanej Szynekarzom na dalszą sprzedaż.			
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr. Za</i>			
	wzięte 50 gar. szumów. a fl. 3. .	150		
15	<i>Kacper Szyn. z Czar. Za</i>			
	wzięte 50 gar. szumów. a fl. 3. .	150	300	
	100 c ————— 1 idem —————			
16	<i>Różne do Piwa złp. 68.</i>			
	Za 4 beczki piwa wydanej Szynekarzom na sprzedaż w karczmach.			
15	<i>Kacper Szyn. z Czar. Za 2</i>			
	beczki wzięte przez niego a fl. 17.	34		
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr. Za 2</i>			
	beczki piwa a fl. 17.	34	68	
	Do przeniesienia		210182	6

		Z przeniesienia	210182	6
	101 a	3 Grudnia		
16	<i>Piwo do Prowentu</i>	złp. 90.		
2	Za 10 beczek piwa dubeltowego a fl.			
	9 zakupionych na sprzedaż w Szynkach		90	
	101 b	3 idem		
1	<i>Prowent do Różnych</i>	złp. 402.		
	Suma wniesiona przez Szynkarzy za			
	przedaż trunków w karczmach.			
14	do Pawła Szyn. z Czer.			
	Za 50 gar. szumówki a fl. 3.	150		
	Za 3 beczki piwa a fl.			
	17.	51	201	
15	do Jana Szyn. z Chmi.			
	Za 50 gar. szumów. a fl. 3.	150		
	Za 3 beczki piwa a fl.			
	17.	51	201	402
	101 c	3 idem		
11	<i>Różne do Szumówki</i>	złp. 300.		
	Za 100 gar. wziętej z Magazynu na			
	przedaż w szynkach.			
14	Paweł Szyn. z Czer. Za 50 garncy			
	szumówki a fl. 3.	150		
15	Jan Szyn. z Chmi. Za 50 gar.			
	szumówki a fl. 3.	150	300	
	101 d	3 idem		
16	<i>Różne do Piwa</i>	złp. 68.		
	Za 4 beczki piwa wydanego Szynka-			
	rzom na sprzedaż w karczmach.			
14	Paweł Szyn. z Czer. Za 2 beczki			
	piwa a fl. 17.	34		
16	Jan Szyn. z Chmi. Za 2 be-			
	czki piwa a fl. 17.	34	68	
	Do przeniesienia		211042	6

	Z przeniesienia	211042	6
$\frac{1}{13}$	102 ————— 4 Grudnia ————— <i>Prowent do Wywar. złp. 244.</i> Za wywary brane dla krów przez dni 61 to jest od 4 Paźdz. do 4 Grud. dzien- nie a fl. 4. 244		
$\frac{1}{14}$	103 ————— 6 idem ————— <i>Prowent do Szumówki złp. 750.</i> Za 300 gar. przedane obcym w ró- żnych czasach od 19 Paźdz. do 6 b. m. a fl. 2 gr. 15. 750		
$\frac{13}{13}$	104 ————— 7 idem ————— <i>Szumówka do Okowity</i> złp. 1349 gr. 20. Za 620 gar. okowity rozmaionej, do- lewając do 20 gar. okow. 19 wody, gar. okowity a fl. 2 gr. 5 z czego otrzymane 1213 gar. szumow. kosztować będą złp. 1349 gr. 20 czyli gar. a fl. 1 gr. $3\frac{1}{4}$ 1349 20		
$\frac{1}{15}$	105 a ————— 11 idem ————— <i>Prowent do Różnych złp. 368.</i> Summa wniesiona przez Szynkarzy za wypredane trunki w karczmach. do Tomasza Szyn. z Dąbr. Za 50 garnicy szumówki a fl. 13 . 150 Za 2 beczki piwa a fl. 17 34 184		
$\frac{15}{15}$	do Kacpra Szyn. z Czar. Za 50 garn: szumówki a fl. 3 150 Za 2 beczki piwa a fl. 17 34 184	368	
	Do przeniesienia	213753	26

	Z przeniesienia	213753	26
105 b	11 Grud.		
14	<i>Różne do Szumówki</i>		
	złp. 300.		
	Za 100 garncy wydanój z magazynu na dalszą sprzedaż w Szynkach a fl. 3 to jest:		
14	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i> Za 50 garncy a fl. 3	150	
15	<i>Kacper Szyn. z Czar.</i> Za 50 garncy a fl. 3	150	300
105 c	11 idem		
16	<i>Różne do Piwa</i> złp. 102.		
	Za 6 beczek piwa wydanych na sprzedaż w Szynkach jak następuje:		
15	<i>Kacper Szyn. z Czar.</i> Za 3 beczki piwa złp.	51	
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i> Za 3 beczki piwa złp.	51	102
106 a	13 idem		
15	<i>Różne do Jana Szyn: z Chmiel:</i> złp. 184.		
	Jak następuje:		
1	<i>Prowent.</i> Za sprzedaż szumówki gar: 40 a fl. 3	120	
	Za sprzedaż piwa beczkę 1 a fl. 17	17	137
13	<i>Szumówka.</i> Za oddane w naturze 10 gar: szu: Prowentowi a fl. 3	30	
16	<i>Piwo.</i> Za beczkę piwa oddaną Prowentowi a fl. 17	17	184
	Do przeniesienia	214339	26

		Z przeniesienia	214339	26
	106 b	13 Grud.		
16	Wojciech Szyn: z Chmiel: do			
	Różnych złp. 201.			
	Za wzięte przez niego trunki na prze-			
	daż w tym szynku jak następuje:			
14	do Szumówki.	Za 50 gar: a fl. 3	150	
16	do Piwa.	Za 3 beczki piwa		
	a fl. 17		51	201
	107 a	13 idem		
1	Prowent do Pawła Szyn: z Czer:			
14	złp. 184.			
	Za odebraną gotowiznę za wyprzedane			
	przez niego trunki od 3 do 13 b. m.			
	jak następuje:			
	Szumówki gar: 50	a fl. 3 . . .	150	
	Piwa beczek 2	a fl. 17 . . .	34	184
	107 b	13 idem		
14	Paweł Szyn: z Czer: do Różnych			
	złp. 184.			
	Za wzięte przez niego z magazynu			
	trunki na sprzedaż w tym szynku jak na-			
	stępuje:			
14	do Szumówki.	Za 50 garncy		
	szumówki a fl. 3		150	
16	do Piwa.	Za 2 beczki a fl. 17	34	184
	108	16 idem		
2	Różne do Prowentu			
	złp. 24070 gr. 15.			
	Za dostawy produktów do fabrykacji			
	okowity od d. 7 Października do 16			
	Grudnia włącznie.			
		Do przeniesienia	214908	26

	Z przeniesienia	214908	26
9	<i>Żyto.</i> Za 1120 kor: a fl. 13 14560		
10	<i>Jęczmień.</i> Za 648 korcy jęczmienia na słód a fl. 10 6480		
16	<i>Kartofle.</i> Za 649 korcy a fl. 4 gr. 15 2110—15		
10	<i>Drwa.</i> Za 46 sążni kub: drzewa opałowego a fl. 20 . 920	24070	15
109	————— 19 Grudnia —————		
10	<i>Słód do Różnych</i> złp. 6755 gr. 12. Za wyrobienie 648 słodu od d. 10 Paździer: do 19 Grudnia włącznie.		
10	do <i>Jęczmienia.</i> Za 648 kor: wyrobio- nego na słód a fl. 10 korzec 6480		
10	do <i>Lrew.</i> Za blisko 6½ sąż: kub: drew użytych przy wyrobieniu 129—18		
10	do <i>Stużby.</i> Za jej pracę użytą do wyrobienia 648 korcy słodu 81		
12	do <i>Procentów.</i> Za część procentu rocznego na umó- wienie kapitału wyłożonego na suszarnią 64—24	6755	12
110	————— 19 idem —————		
10	<i>Surowiec do Różnych</i> złp. 21238. Za otrzymanie surowcu po 1680 kor: zboża od 14 Października do 16 Grudnia włącznie.		
	Do przeniesienia	245731	23

	Z przeniesienia	245734	23
9	do <i>Żyta</i> . Za 1120 korcy żyta a fl. 13 wypalonego na gorzelni . . . 14560		
10	do <i>Słodu</i> . Za 560 korcy słodu a fl. 10 gr. 13 użytego do mieszaniny z żytem 5838		
11	do <i>Pawła Młyn</i> : Za zmie- lenie 1680 kor: powyższej mie- szaniny na surowiec 840	21238	
	111 ————— 23 idem. —————		
11	<i>Robota do Różnych</i> złp. 28724 gr. 12. Za wartość do składu jój użyte od d. 6 Paździer: do 23 Grudnia włącznie.		
10	do <i>Surowcu</i> . Za surowiec po 1896 korcach mieszaniny korzec a fl. 12 gr. 19 razem 23968—18		
10	do <i>Drew</i> . Za 39½ sażni kub: a fl. 20 użytych do go- rzelni 790		
11	do <i>Drożdży</i> . Za 790 gar: a fl. 1 790		
11	do <i>Służby Gorzel</i> : Za jój pracę przy fabry: okowity 824—7		
12	do <i>Procentów</i> . Za pro- cent od kapitału wyłożonego na gorzelnię, aparata i na- czynia za dni 79 wynoszą: dziennie po złp. 28 gr. 16 razem 2254—4		
12	do <i>Assekuracji</i> . Za pro- cent opłacający się Towar:		
	Do przeniesienia 22686—29	266972	23

	Z przeniesienia 28626—29	266972	23
	Ognio: od assekuracji gorzel: apparatów i naczyń za dni 79 wynoszący dziennie złp.		
	1 gr. 7 79—13	28724	12
	112 ————— 27 Grudnia —————		
11	<i>Różne do Roboty</i> złp. 29815 gr. 6.		
	Za wartości otrzymane z roboty od d. 3 Paździer: do 23 Grud: włącznie to jest z dni 79.		
13	<i>Okowita.</i> Za 12792 gar: okowity 10tój próby, otrzymanej z wyrobu 1968 korcy zboża po 6¼ gr: z korca, cena fabrycz: gar: fl. 2 gr. 5 razem 27847—6		
14	<i>Wywary.</i> Za wywary otrzymane z wyrobu powyż- szej ilości zboża a fl. 1 od kor: 1968	29815	6
	113 ————— 28 idem —————		
1	<i>Prowent do Różnych</i> złp. 592.		
	Jak następuje:		
14	do <i>Szumówki.</i> Za sprzedaż obcym w różnych czasach od 6 do 25 b. m. 200 gar: szumówki a fl. 2 gr. 15 500		
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary brane dla krów Prowentowych od 4 do 24 b. m. to jest przez dni 23 a fl. 4 dziennie 92	592	
	114 ————— 30 idem —————		
11	<i>Robota do Różnych</i> złp. 2991 gr. 22.		
	Za wartości ją składające od 23 do 30 włącznie b. m. to jest przez dni 7.		
	Do przeniesienia	326104	11

Z przeniesienia		326104	11
16	do <i>Kartofli</i> . Za 469 korcy a fl. 4 gr. 15	2110—15	
10	do <i>Słodu</i> . Za 35 korcy a fl. 10 gr. 13	364—25	
11	do <i>Pawła Młyn</i> . Za zmielenie 35 korcy słodu a gr. 15	17—15	
11	do <i>Służby</i> . Za wartość jej pracy przez dni 7 a fl. 10 gr. 13	73—1	
2	do <i>Prowentu</i> . Za pomoc daną w ludziach przez dni 7 po 6ciu dziennie a gr 20	28	
10	do <i>Drew</i> . Za 3½ sążni a fl. 20	70	
11	do <i>Drożdży</i> . Za 122½ garncy a fl. 1	122—15	
12	do <i>Procentów</i> . Za procent za dni 7 od kapitału na aparata, naczynia i gorzelnią, wydanego złp. 28 gr. 16 dziennie wynoszący	199—22	
12	do <i>Assekuracji</i> . Za procent za dni 7 Towarzystwu Ognio: od assekuracji gorzelni aparatów i naczyń złp. 1 gr. 7 dziennie wynoszący	8—19	
	115 ————— 2 idem —————		2994 22
II	<i>Różne do Roboty</i> złp. 2994 gr. 22. Za wartości z niej otrzymane od 24 do 30 włącznie b. m. to jest przez dni 7.		
13	<i>Okowita</i> . R/kartofli. Za 1134 gar. Do przeniesienia		329099 3

	Z przeniesienia	32999	3
	10 próby otrzymanej z wyrobu 504 korcy kartofli wraz z słołem, z korca, okowity gar. $2\frac{1}{4}$ gar. po cenie fabrycznej przeszło złp. 2 gr. $14\frac{1}{2}$. 2826—22		
13	<i>Wywary.</i> Za otrzymane z wyrobu 504 korcy kartofli a gr. 10. 168	2994	22
	116 a ————— 3 idem —————		
12	<i>Woły opasowe do Różnych</i> złp. 1251 gr. $7\frac{1}{2}$. Za wartości przez nie skousumowane od d. 18 Paźd. do 3 Sty. b. r. włącznie		
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary z użyte przez 25 sztuk wołów licząc dziennie od sztuki po gr. 12 za dni 77. . 770		
2	do <i>Prowentu.</i> Za $962\frac{1}{2}$ korcy sieczki przez nie zużytej, kor. po gr. 15. . . . 481— $7\frac{1}{2}$	1251	$7\frac{1}{2}$
	116 b ————— 3 idem —————		
13	<i>Lewenberg do Różnych</i> złp. 1251 gr. $7\frac{1}{2}$. Za wartości zużyte przez woły własnością jego będące od d. 18 Paźdz. do 3 Stycz. włącznie b. r.		
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary skonsumowane przez 25 szt. wołów w 77 dniach dziennie od szt. po gr. 12. 770		
2	do <i>Prowentu.</i> Za $962\frac{1}{2}$ korcy sieczki dostarczonej przez Prowent, a zużytej przez też woły, kor. a gr. 15. 481— $7\frac{1}{2}$	1251	$7\frac{1}{2}$
	Do przeniesienia	334596	10

Z przeniesienia		334596	10
117	3 Stycznia		
2	<i>Różne do Prowentu</i> zł. 3030 gr. 6. Za wypłaty poczynione przez Pro- went od d. 9 Paźdz. do 3 Stycz. b. r.		
11	<i>Drożdże.</i> Za 922½ gar. drożdży uży- tych do roboty a fl. 1.	922—15	
11	<i>Paweł Młyn.</i> Wyplacono p/obrachunku za zmielenie 2051 kor. mieszaniny żyta i słodu na surowiec a gr. 15 od korca	1025—15	
11	<i>Służba Gorz.</i> Za wypła- coną pensją kwartalną od 1 Paźdz. do 1 Stycz. p/tabel- li ordynariusza	949—13	
12	<i>Woły opas.</i> Za wypła- coną pensją kwartalną od 1 Paźdz. do 1 Stycz. parobko- wi do dozoru wołów opas. utrzymywanemu	44—8	
10	<i>Służba.</i> Za wypłaconą pensją kwartalną od 1 Paźdz. do 1 Stycz. dwom parobkom do wyrabiania słodu utrzy- mywanym	88—15	
	118 a ————— 3 idem —————		
13	<i>Lewenberg do Różnych</i> złp. 232 gr. 19¼. jak następuje.		
12	do <i>Procentów.</i> Za ⅙ procentu ro- cznego od kapitału na Wołownią wy- Do przeniesienia		
		337626	16

	Z przeniesienia	337626	16
	danego. w summie złp. 12768 gr. 19		
	w stosu. 10%	212—24	
	$\frac{1}{6}$ procentu rocznego od		
	summ w gotowiźnie przez		
	prowent w czasie trwającj		
	budowy Wołowni wydawa-		
	nych w stosunku 6% rocz	11—20	
		221—14	
12	do Assekuracji. Za $\frac{1}{6}$		
	procentu rocznego od asse-		
	kuracji woł. w Towar. ogni.	8—5 $\frac{1}{4}$	232 19 $\frac{1}{4}$
	118 b' ————— 3 Stycz. —————		
$\frac{1}{13}$	<i>Prowent do Lewenberga</i>		
	złp. 1711 gr. 11 $\frac{3}{4}$.		
	Summa wypłacona Prowentowi po-		
	dług zobowiązania Lewenberga za utrzy-		
	manie 25 szt. wołów przez czas od 4		
	Paźdz. do 3 Stycz. to jest przez dni 91.	1711	11 $\frac{3}{4}$
	119 ————— 3 idem —————		
$\frac{1}{13}$	<i>Prowent do Wywarów złp. 28.</i>		
	Za wywary brane dla krów od d. 27		
	z. m. do 2 włącznie b. m. przez dni 7		
	a fl. 4.	28	
	120 ————— 3 idem —————		
$\frac{1}{13}$	<i>Prowent do Różnych złp. 787.</i>		
	Summa złożona przez Szynkarzy za		
	wyprzedane przez nich trunki jak na-		
	stępuje.		
14	do Pawła Szyn. z Czer. Za prze-		
	daż szumów. gar 50 a fl. 3. 150		
	Za sprzedaż piwa beczek		
	2 a fl. 17.	34 184	
	Do przeniesienia	184	339598 17

		Z przeniesienia	184	339598	17
16		do <i>Wojciecha Szyn. z Ch.</i>			
		Za sprzedaż szumów. gar.			
		50 a fl. 3.	150		
		Za sprzedaż piwa beczek			
		3 a fl. 17.	51	201	
15		do <i>Kacpra Szyn. z Cza.</i>			
		Za sprzedaż szumówki garncey			
		50 a fl. 3.	150		
		Za sprzedaż piwa beczek			
		3 a fl. 17.	51	201	
15		do <i>Tomasza Szyn. z</i>			
		<i>Dąbr.</i> Za sprzedaż szumów.			
		gar. 50 a fl. 3.	150		
		Za sprzedaż piwa beczek			
		3 a fl. 17.	51	201	
		121 ————— 3 Stycznia —————			787
2		<i>Różne do Prowentu</i> zł. 120 gr. 16.			
		Za światło, chmiel, mąkę do kotłów			
		i inne artykuły użyte przy produkowa-			
		niu okowity od d. 1 Paźdz. do 2 Stycz.			
		jak następuje.			
13		<i>Okowita R/zboża</i> . . .	111—	8	
16		<i>Okowita R/kartofli</i> . . .	9—	8	
		122' ————— 1 Lipca —————			120 16
2		<i>Różne do Prowentu</i>			
		złp. 64561 gr. 29.			
		Za dostawy i wypłaty poczynione od			
		d. 23 Grud: z. r. do 1 Lipca r. b. jak			
		następuje:			
9		<i>Żyto.</i> Za 2912 kor: a fl. 13 na fabryka-			
		cją okowity dostawionych	37856		
		Do przeniesienia	37856	310506	3

	Z przeniesienia	37856	340506	3
16	<i>Jęczmień.</i> Za 1403 korcy a fl. 10 na wyrobienie słodu	14030		
10	<i>Drwa.</i> Za sążni kubicz: przeszło 102 a fl. 20 . . .	2042—18		
12	<i>Woły opaso:</i> Za 2275 korcy sieczki a gr. 15 z uży- tej przez dni 182 od 3 Sty- cznia do 1 Lipca . . .	1137—15		
13	<i>Lewenberg.</i> Za 2275 kor: sieczki a gr. 15 dostarczanej dla jego wołów przez dni 182	1137—15		
11	<i>Drożdże.</i> Za 1820 gar: a fl. 1 użytych do roboty od 31 Grud: z. r. do 1 b. m.	1820		
11	<i>Stużba Gorzel:</i> Za pen- sją za dni 182 a fl. 10 gr. 13	1898—26		
10	<i>Stużba.</i> Za pensją wy- płaconą dwom parobkom do wyrabiania słodu utrzymy- wanym za czas od 1 Stycz: do 1 Lipca	177		
12	<i>Woły opaso.</i> Za pensją parobkowi do ich dozoru utrzymywanemu, za czas od 1 Stycz: do 1 Lipca . . .	88—15		
16	<i>Piwo.</i> Za 160 beczek a fl. 9 kupionych na sprzedaż w szynkach	1440		
13	<i>Okowita.</i> Za kosztą od- stawienia 12000 garncy do Warszawy	750		
	Dó przeniesienia	62377—29	340506	3

	Z przeniesienia 62377—29	340506	3
11	<i>Paweł Młyn.</i> Za mlewo 4368 korcy zboża na surowiec a gr. 15 od korca . 2184	64561	29
	123 ————— 1 Lipca —————		
10	<i>Stód do Różnych</i> złp. 14626 gr. 14. Za wartości do otrzymania 1403 korcy sładu użyte:		
10	do <i>Jęczmienia.</i> Za 1403 korcy a fl. 10 14030		
10	do <i>Drew.</i> Za 14 sążni kub. a fl. 20 280—18		
10	do <i>Stużby.</i> Za wartość pracy przy wyrobie a gr. $3\frac{3}{4}$ od korca 175—17		
12	do <i>Procentów.</i> Za procent od kapitału na suszarnię wydanego, obliczony na korcu a gr. 3 t . . . 140— 9	14626	14
	124 ————— 1 idem —————		
10	<i>Surowiec do Różnych</i> złp. 55219 gr. 1. Za wartości do otrzymania surowca po 4368 korcach użyte.		
9	do <i>Żyta.</i> Za 2912 korcy a fl. 13 37856		
10	do <i>Stódu.</i> Za 1456 korcy a fl. 10 gr. 13 15179— 1		
11	do <i>Pawła Młyn.</i> Za zmielenie 4368 korcy na surowiec a gr. 15 2184	55219	1
	Do przeniesienia	474913	17

		Z przeniesienia	474913 17
125 ————— 1 Lipca —————			
11	<i>Robota do Różnych</i> złp. 66416 gr. 15.		
	Za artykuły do składu jój użyte od		
	31 Grud. do 1 Lipca b. r. przez dni 182.		
10	do <i>Surowcu</i> . Za surowiec po 4368		
	kor. zboża a fl. 12 gr. 19. 55219— 1		
10	do <i>Drewn</i> . Za 91 sąż. kub.		
	a fl. 20. 1820		
11	do <i>Drożdży</i> . Za 1820 gar.		
	a fl. 1. 1820		
12	do <i>Procentów</i> . Za pro-		
	cent za dni 182 od kapitału		
	na Gorzelnia, apparata i na-		
	czynia wydanego, wynoszą-		
	cy dziennie po złp. 28 gr. 15. 5193— 2		
12	do <i>Assekuracji</i> . Za pro-		
	cent za dni 182 od asseku-		
	racji Gorzelni i aparatów,		
	w Towarz. ognio. wynoszą-		
	cy dziennie złp. 1 gr. 7. . 224—14		
11	do <i>Służby Gorz.</i> Za war-		
	tość pracy przez dni 182		
	a fl. 10 gr. 13 dzień. . . . 1898—26		
2	do <i>Prowentu</i> . Za świa-		
	tło, chmiel, mąkę do kotłów		
	i inne artykuły p/osobne-		
	go wykazu 241— 2		66416 15
126 ————— 4 idem —————			
11	<i>Różne do Roboty</i> zł. 66416 gr. 15.		
	Za wartości z niej otrzymane od 3		
	Stycz. do 4 b. m. jak następuje.		
		Do przeniesienia	541330 2

	Z przeniesienia	541330	2
13	<i>Okowita.</i> Za 28392 garncy okowity 10 próby otrzymanej z wyrobu 4368 korcy zboża po 6½ gar. z korca, gar. po cenie fabrycznej przeszło złp. 2 gr. 5. 62048—15		
13	<i>Wywary.</i> Za otrzymane z wyrobu 4368 korcy zbo- ża a fl. 1. 4368	66416	15
14	127 ————— 4 Lipca		
13	<i>Szumówka do Okowity</i> złp. 2699 gr. 10. Za 1240 gar. okowity 10 próby roz- majonej w d. 28 Stycz. gar. a fl. 2 gr. 5 dolewając do 20 gar. okowity 19 gar. wody z czego otrzymano szumów. 2426 gar. kosztującej złp 2699 gr. 10 czyli gar. a fl. 1 gr. 3¼ blisko 128 a ————— 4 idem	2699	10
14	<i>Różne do Szumówki</i> złp. 9600. Za 3200 gar. szumówki wybranej z magazynu przez Szynekarzy na prze- daż w karczmach, gar. a fl. 3 po potrą- ceniu procentu.		
14	<i>Paweł Szyn.</i> z Czer. Za 900 garncy a fl. 3. 2700		
16	<i>Wojciech Szyn.</i> z Chmi. Za 800 gar. a fl. 3. 2400		
15	<i>Kacper Szyn.</i> z Czar. Za 700 gar. a fl. 3. 2100		
15	<i>Tomasz Szyn.</i> z Dąbr. Za 800 gar. a fl. 3. 2400	9600	
	Do przeniesienia	62045	27

	Z przeniesienia		620045	27
	128 b	4 Lipca		
16	<i>Różne do Piwa</i> złp. 2720,			
	Za 160 beczek piwa wydanego Szyn-			
	karzom na sprzedaż w szynkach.			
14	<i>Paweł Szyn. z Czer.</i> Za 50 beczek			
	piwa a fl. 17.		850	
16	<i>Wojciech Szyn. z Chmi.</i> Za			
	40 beczek a fl. 17.		680	
15	<i>Kacper Szyn. z Czar.</i> Za 34			
	beczek a fl. 17.		578	
15	<i>Tomasz Szyn. z Dąbr.</i> Za 36			
	beczek a fl. 17.		612	2720
	129	4 idem		
1	<i>Prowent do Różnych</i>			
	złp. 56692 gr. 23½.			
	Za wniesioną gotówkę od d. 1 Stycz:			
	do 1 Lipca, jak następuje:			
13	do <i>Okowity.</i> Za sprzedaż 12000 gar.			
	a fl. 3		36000	
14	do <i>Pawła Szyn.</i>			
	z <i>Czer.</i> Za 900 gar.			
	szumówki a fl. 3		2700	
	Za 50 beczek piwa			
	a fl. 17		850	3550
16	do <i>Wojciecha szyn.</i>			
	z <i>Chm.</i> Za 800 gar.			
	szumówki a fl. 3		2400	
	Za 40 beczek piwa			
	a fl. 17		680	3080
	Do przeniesienia		42630	622765
				27

	Z przeniesienia 42630	622765	27
15	do <i>Kacpra Szyn.</i> z <i>Czar.</i> Za 700 gar. szumówki a fl. 3 . 2100 Za 34 beczek piwa a fl. 17 578 2678		
15	do <i>Tomosza Szyn.</i> z <i>Dąbr.</i> Za 800 gar. szumówki a fl. 3 . 2400 Za 36 beczek piwa a fl. 17 612 3012		
13	do <i>Lewenberga.</i> Za utrzymanie 25 sztuk wołów na wywarach i sieczce, za czas od 3 Stycz. do 4 b. m. podług umowy 3422—23 $\frac{1}{2}$		
12	do <i>Wołów opaso.</i> Za przedaż 25 sztuk wołów a fl. 198 w. d. 3 b. m. . . . 4950	56692	23 $\frac{1}{4}$
	130 a ————— 4 Lipca —————		
12	<i>Woły opasowe do Różnych</i> złp. 2640 gr. 23 $\frac{3}{4}$. Jak następuje:		
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary zużyte przez 25 sztuk wołów od d. 3 Stycz. do 4 b. m. licząc dziennie od sztuki po gr. 12 1820		
12	do <i>Procentów.</i> P/wy- szczególnienia. a. Za połowę procentu ro- cznego wynoszącego złp. 70 od summ wydawanych przez prowent w gotowiz: w czasie		
	Z przeniesienia 1820	679458	20 $\frac{1}{2}$

	Zprzeniesienia 1820	679458	20 $\frac{1}{2}$
	trwającj budowy wołowni to jest od 1 Kwietnia do 30 Czerwca z. r. 35		
	b. Za połowę procentu rocznego od kapitału złp. 12768 gr. 19 wydanego na Wołownią w stos. 10% . 638—12		
	c. Za procent od summy złp. 2700 wartości kupna 25 sztuk wołów za dni 273 to jest od 3 Paźdz. z. r. do 3 b. m. w stosunku 6% . . 122—25 $\frac{1}{2}$		
13	do <i>Assekuracji</i> . Za po- łowę procentu rocznego od assekuracji budowli na wo- łownią w Towarz. ognio. wynoszącj (po odtrąceniu $\frac{5}{6}$ wartości murów zniszcze- niu niepodlegającj) summe złp. 8180 gr. 19 w stosun- ku 18 gr. % rocznie . . . 24—16 $\frac{1}{4}$	2640	23 $\frac{3}{4}$
	130 b ————— 4 Lipca —————		
13	<i>Lewenberg do Różnych</i> złp. 2285 gr. 8 $\frac{1}{2}$. jak następuje.		
13	do <i>Wywar.</i> Za wywary zużyte przez 25 sztuk wołów własnością jego będą- cych od d. 3 Stycz. do 4 b. m. licząc dziennie po gr. 12. . . . 1820		
12	do <i>Procentów.</i> jak na- stępuje.		
	Do przeniesienia 1820	682099	14 $\frac{1}{4}$
	Tom III.	18	

	Z przeniesienia 1820	682099	14 1/4
	a. Za 1/3 procen- tu rocznego wyno- szącego złp. 70 i t. d jak wyżej pod a 23—10		
	b. Za 1/3 procen- tu rocznego od ka- pitału i t. d. jak wyżej pod b. . . 425—18 448—28		
13	do Assekuracji. Za 1/3 procentu rocznego od asse- kuracji i t. d. jak w powyż- szym artykule . . . 16—10 1/2	2285	8 1/2
	131 ————— 4 Lipca —————		
1	<i>Prowent do Wywar: złp. 728.</i>		
13	Za wywary brane dla krów od d. 3 Stycz. do 3 b. m. to jest przez dni 182 a fl. 4 dziennie	728	
	132 ————— 4 idem —————		
12	<i>Assekuracje do Prowentu</i>		
2	złp. 384 gr. 13.		
	Za procent wypłacony Towarzystwu ogniowemu za rok cały, to jest: od asse- kuracji Gorzelni, aparatów i naczyń, summę złp 27946 gr. 5 wynoszących w stos. złp. 1 gr. 6‰. . . 335—10		
	Od summy złp. 8180 gr. 9 wartości Wołowni w stosun- ku 18 gr. ‰. 49— 3	384	13
	133 ————— 5 idem —————		
17	<i>Zyski i straty do Wołów opaso.</i>		
12	złp. 3139 gr. 24 1/4.		
	Strata na utrzymaniu wołów opaso:	3139	24 1/4
	Do przeniesienia	688637	

Z przeniesienia

688637

134 ————— 5 Lipca —————

17 *Różne do Zysków i Strat*
złp. 28733 gr. 24.

jak następuje:

10 *Służba.* Dla dopełnie-

nia R/ 5—2

12 *Procenta.* 9475—16½

13 *Okowita.* Za czysty zysk
na przedanej okowicie . 8773—29

14 *Szumówka.* Za zysk na
przedanej w szyn. i różn. 8797—26½

16 *Piwo.* Za czysty zysk
napiwieprzedaném w szyn. 1680

12 *Assekuracje.* Dla do-
pełnienia R/ 1—10

28733 24

135 ————— 5 idem —————

17 *Kapitał do Różnych*
złp. 136376 gr. 4½.

jak następuje.

9 do *Gorzeln.* Za jej
wartość 20189—15

9 do *Wotówni.* Za jej
wartość 12768—19

9 do *Apparatów i na-*
czyn. Za ich wartość . 40691

9 do *Suszarni.* Za jej
wartość 1000

13 do *Okowity.* Za 27016
gar. przeszło a fl. 2 gr. 5. 58811—14

14 do *Szumówki.* Za 42
gar. a fl. 1 gr. 3¼ i 10
gar. a fl. 3. 76—16½

. Do przeniesienia 133546—4½

717370 24

	Z przeniesienia	133546— 4 $\frac{1}{2}$	717370	24
10	do <i>Okowity</i> R/karto- fli. Za 1134 gar. a fl. 2 gr.			
	14 $\frac{1}{2}$ przeszło . . .	2830	136376	4 $\frac{1}{2}$
	136 ————— 5 idem —————			
17	<i>Różne do Kapitału</i> złp. 136376 gr. 4 $\frac{1}{2}$.			
	jak następuje.			
2	<i>Prowent</i> ,	110621— 4 $\frac{1}{2}$		
17	<i>Zyski i straty</i> . Za zysk na różnych speku- lacjach	25754	136376	4 $\frac{1}{2}$
			990123	3

WIELKA KSIĘGA

(A)

Rozpoczęta dnia 1° Kwietnia 1834 roku.

Winien.

1834						
Wrzesień	26	Kassie za zwrot w gotowiźnie	24	4	401	26
					401	26
Październik	27	Pawłowi Szyn. za 50 gar. szu. w got.	32	14	150	
"	29	Janowi Szyn. " "	32	15	150	
					701	26
Listopad	1	Różnym za 100 gar. szum. w got.	33	"	300	
"	8	" " 6 beczek piwa " "	34	"	102	
"	10	" " 4 " " "	34	"	68	
"	12	" " 100 gar. szum. " "	35	"	300	
"	14	" " 100 " " " "	36	"	300	
"	20	" " 10 becz. piwa " "	36	"	170	
"	26	" " 100 gar. szum. " "	37	"	300	
					2241	26
Grudzień	1	Różnym za 100 gar. szu. i 6 becz. piwa w got.	38	"	402	
"	3	Różnym za 100 gar. szu. i 6 becz. piwa w got.	39	"	402	
"	4	Wywarom za wywary od 4 Paźd. do 4 Grud.	40	13	244	
					3289	26
"	6	Szumówce za sprzedaż 300 gar. szu. od 19 Paźd. do 6 b. m. w got.	40	14	750	
"	11	Różnym za 100 gar. szu. i 4 becz. piwa w got.	40	"	368	
"	13	Janowi Szyn. za 40 gar. szum. i piwa becz. 1 w got.	41	15	137	
"	13	Pawłowi Szyn. za 50 gar. szum. i piwa bec. 2 w got.	42	14	184	
"	28	Różnym za sprzedaż wódki i brane wywary	45	"	592	
1835						
Styczeń	3	Lewenbergowi za goto. od utrzy. 25 szt. wołów od 4 Paźd. do 3 Stycz.	49	13	1711	11 1/2
"	3	Wywarom za wywary dla krów od 27 z. m. do 3 b. m.	49	13	28	
"	3	Różnym za 200 gar. szum. i piwa becz. 11 w got.	49	"	787	
Lipiec	4	Różnym za wpływy w gotow. od 1 Stycz. do 1 Lipca	55	"	56692	23 1/2
"	4	Wywarom za wywary dla krów od 3 Stycz. do 4 b. m.	58	13	728	
		Do przeniesienia			65268	1 1/2

w e n t.

Ma.

1834						
Kwiecień	1	od <i>Kassy</i> za awans na prowadzenie fabryki	1	3	5000	
"	4	od <i>Różnych</i> za materiały i robociznę	1	"	4308	
"	6	od <i>Kassy</i> za awans na prow: fabryki	2	3	2000	
"	10	od <i>Różnych</i> za materiały i robociznę od 4 do 10 b. m.	2	"	4670	20
"	26	od <i>Różnych</i> za materiały i robociznę od 10 do 26 b. m.	3	"	3727	20
"	28	od <i>Pawła Mula.</i> za dni piesz: 120	4	4	80	
"	30	od <i>Ro. Grabarskiej</i> za dni piesz: 94	4	6	62	20
					19849	
Maj	4	od <i>Różnych</i> za materiały i robociznę	5	"	3070	20
"	8	" za dostawę od dnia 28 Kwietnia do 8 Maja	6	"	1256	
"	10	od <i>Różnych</i> za dostawę od d. 4 Maja do 10	7	"	402	20
"	12	od <i>Andre.</i> za 3000 fun. staréj miedzi	7	4	5100	
"	13	od <i>Ro. Mular: R/Woł.</i> za 100 dni pieszych od 4 do 13 b. m. . .	8	7	66	20
"	15	od <i>Ro. Mul. R/Gorz:</i> za 100 dni pieszych od 4 do 13 b. m. . .	8	6	66	20
"	19	od <i>Różnych</i> za dostawy od d. 8 do 19 b. m.	8	"	920	
"	20	od <i>Ro. Mular. R/Woł.</i> za 100 dni pieszych a gr. 20	9	7	66	20
"	24	od <i>Róż:</i> za dostawy od 14 do 24 b. m.	10	"	188	
"	26	od <i>Ro. Lepiarskiej</i> za dni ciągłych 30 a pieszych 46	10	8	70	20
"	28	od <i>Różn:</i> za dosta: od 14 do 28 b. m.	11	"	85	10
"	29	od <i>Kassy</i> za awans na prow: fabry:	11	3	3000	
"	30	od <i>Cynku</i> za dni ciągłych 48 . . .	12	8	96	
					34238	10
Czerwiec	1	od <i>Ro. Mular:</i> za dostawy od 20 Maja do 1 b. m.	12	7	110	20
"	"	od <i>Piasku R/Woł:</i> za dni ciągłych 10 a fl. 1 gr. 10	12	7	13	10
"	3	od <i>Kassy</i> za awans na prow: fabryki	13	3	3000	
"	4	od <i>Ro. Mul. R/Gorz.</i> za d. piesz: 97	13	6	64	20
"	7	od <i>Różnych</i> za dostawy od d. 19 z. m. do 7 b. m.	13	"	346	
"	9	od <i>Ro. Lepiar: R/Woł:</i> za dostawy od d. 3 do 6 b. m. . .	14	8	58	
"	11	od <i>Kassy</i> za awans na prow: fabryki do przeniesienia	15	3	2500	
					40331	

Winien.

Z przeniesienia .

65268 1/2

1835
Lipiec

5 Kapitałowi dla dopełnienia R/ .

60 17

65268	1/2
110621	4/2
175889	6

w e n t.

Ma.

1834	Z przeniesienia		40331	
Czerwiec	15	od <i>Rob. Mul. R/Gor.</i> za dni pie. 56	15 6	37 10
"	16	od <i>Kassy</i> za awans	16 3	2000
"	18	od <i>Rob. Mul. R/Woł.</i> za dni pi. 85	16 7	56 20
"	28	od <i>Kassy</i> za awans	17 3	2000
"	30	" "	19 3	2000
				46125
Lipiec	2	od <i>Kassy</i> za awans	20 3	3000
"	2	od <i>Naczyń</i> za dni ciagl. 10 . . .	20 7	20
"	8	od <i>Kassy</i> za awans	21 3	7000
"	16	od <i>Pistorjusza</i> za dni ciagl. 24	21 6	48
				56493
Wrzesień	25	od <i>Kassy</i> za awans	24 3	16500
"	26	od <i>Różnych</i> za wypłaty i dostawy	25 "	4116
				77109
Październik	2	od <i>Różnych</i> za produ. na fabr. okow.	26 "	2016
"	4	od <i>Wółów opas.</i> za kupno 25 szt	29 11	2700
"	5	od <i>Drożdży</i> za 40 gar. a fl. 1 .	29 11	40
"	18	od <i>Wółów opas.</i> za 175 kor. sieczki	31 11	87 15
"	"	od <i>Lewenberga</i> za 175 " "	31 13	87 15
"	30	od <i>Piwa</i> za 20 becz. piwa a fl. 9	33 16	180
				82220
Listopad	17	od <i>Piwa</i> za 20 becz. piwa a fl. 9	36 16	180
				82400
Grudzień	3	od <i>Piwa</i> za 10 becz. piwa a fl. 9	39 16	90
"	16	od <i>Różnych</i> za produkta na fabry okow. od 7 Paźd. do 16 Grud.	42 "	24070 15
"	30	od <i>Roboty</i> za 42 dni piesz. . .	46 11	28
1835				106583 15
Styczeń	3	od <i>Wółów opas.</i> za 962½ kor. siecz	17 12	481 7½
"	"	od <i>Lewenberga</i> za 962½ " "	17 13	481 7½
"	"	od <i>Różnych</i> za wypłaty od 9 Paźd do 3 Stycz. b. r.	18 "	3030 6
"	"	od <i>Różnych</i> za dostawy różnych ar- tyku. od 1 Paźd. do 3 b. m. i r.	50 "	120 16
				110701 22
Lipiec	1	od <i>Różnych</i> za dostawy i wypłaty od 23 Grud. z. r. do 1 Lipca b. r.	50 "	64561 29
"	"	od <i>Roboty</i> za dosta. światła, chmie lu i t. d. od 3 Stycz. do 1 b. m.	53 11	241 2
"	4	od <i>Assekuracji</i> za wypłatę procen. Towarz. Ogniwemu	58 12	384 13
				175889 6

Winna.

1834							
Kwiecień	1	Prowentowi	za wpływ w gotow.	1	1	5000	
"	6	"	"	2	1	2000	
						7000	
Maj	29	Prowentowi	"	11	1	3000	
						10000	
Czerwiec	3	Prowentowi	"	13	1	3000	
"	11	"	"	15	1	2500	
"	16	"	"	16	2	2000	
"	28	"	"	17	2	2000	
"	30	"	"	19	2	2000	
						21500	
Lipiec	2	Prowentowi	"	20	2	3000	
"	8	"	"	21	2	7000	
						31500	
Wrzesień	25	Prowentowi	"	24	2	16500	
						48000	
Do przeniesienia						48000	

8 a.

Ma.

1834					
Kwiecień	2	od Różnych za wypłaty w goto:	1	„	3100
„	7	od Jana Stolarza „	2	5	200
„	29	od Rob. Mul. R/Gorz: „	4	6	300
					3600
Maj	1	od Pistorjusza „	5	6	500
„	2	od Ro. Kowal. R/Gorz: „	5	6	200
„	5	od Pawła Mularza „	5	4	500
„	6	od Neumana Bedn: „	6	4	500
„	11	od Ro. Stal. R/Gorz: „	7	8	200
„	15	od Rob. Mul. R/Gorz: „	8	6	500
„	17	od Dozoru Robót „	8	9	400
„	20	od Rob. Mul. R/Woł: „	9	7	200
„	21	od Rob. Cies: R/Woł. „	9	8	400
„	22	od Jana Stolarza „	10	5	100
„	27	od Neumana Bedn: „	11	4	100
„	28	od Rob. Kow. R/Gorz: „	11	6	250
„	30	od Cyuku „	12	8	2552
					10002
Czerwiec	2	od Dozoru Robót „	13	9	300
„	5	od Rob. Mul. R/Woł. „	13	7	355 20
„	8	od Ro. Cies: R/Woł. „	14	8	530
„	10	od Lejnszlejna Blach: „	14	9	250
„	11	od Pistorjusza „	14	6	3500
„	12	od Ro. Cies: R/Gorz: „	15	7	560
„	13	od Różnych „	15	„	672 20
„	16	od Ro. Stal. R/Woł. „	16	9	136
„	19	od Rob. Kow. R/Woł. „	16	8	86 14
„	22	od Różnych „	16	„	573
„	25	„ „ „	17	„	1139
„	29	„ „ „	18	„	526 10
„	„	„ „ „	18	„	111
„	30	„ „ „	19	„	860
„	„	od Dozoru Robót „	19	9	270
					19872 4
Lipiec	1	od Nuczyń Bedn. „	20	7	1310
		do przeniesienia			21182 4

*K a s-**Winna.*

		z przeniesienia			48000
					48000

*P a w e ł**Winien.*

1834					
Kwiecień	2	Kassie za wziętą sumę na R/roboty	1	3	300
"	28	Prowentowi za dni pieszych 120	4	1	80
					380
Maj	5	Kassie a conto roboty . . .	5	3	500
"	8	Prowentowi za dni pieszych 150	6	1	100
					980

*N e u m a n n**Winien.*

1834					
Kwiecień	2	Kassie a conto roboty . . .	1	3	300
					300
Maj	6	Kassie a conto roboty . . .	6	3	500
"	27	" " " . . .	11	3	100
					900

*G o z w a j l e r**Winien.*

1834					
Kwiecień	2	Kassie a conto roboty p/umowy.	1	3	500

*A n d r e**Winien.*

1834					
Kwiecień	2	Kassie za wziętą sumę na R/ap- paratu Pistorjusza . . .	1	3	2000
					2000
Maj	12	Prowen: za 3000 fun. miedzi starój	7	1	5100
					7100

s a.

Ma.

1834	Z przeniesienia				21182	4
Lipiec	2	od Naczyń Bedn. za wypłatę w got.	20	7	1000	
"	3	od Rob. Pompia. " "	20	9	1160	
"	16	od Pistorjusza " "	21	6	5020	
"	17	od Narz. Gorz. " "	21	9	238	
					28600	4
Wrzesień	25	od Appar. i nacz. " "	24	9	18998	
"	26	od Prowentu " "	24	1	401	26
					48000	

M u l a r z.

Ma.

1834						
Kwiecień	29	od Ro. Mul. R/Go. na umorz. awan.	4	6	300	
					300	
Maj	9	od Rob. Mul. R/Gor. za przeniesienie téj sum. do innego Rach.	6	6	180	
"	20	od Ro. Mul. R/Woł. za umorz. awan.	9	7	500	
					980	

B e d n a r z.

Ma.

1834						
Maj	6	od Naczyń Bedl. za roboty p/likwid.	6	7	300	
"	27	" " "	11	7	500	
					800	
Lipiec	1	od Naczyń Bedl. za umorz. awansu	20	7	100	
					900	

C i e ś l a.

Ma.

1834						
Maj	16	od Ro. Cies. R/Go. za usku. ro. p/lik.	8	7	500	

K o t l a r z.

Ma.

1834						
Maj	1	od Pistorjusza na umorz. awansu	4	6	2000	
"	23	" " "	10	6	4000	
					6000	
Czerwiec	11	od Pistorjusza " "	14	6	1100	
					7100	

Winna.

1834 Kwiec.	4	Prowent. za 80000 szt.	1	1	2400
"	10	" "	2	1	3000
"	26	" "	3	1	2310
					7710

*W a p n o**Winno.*

1834 Kwiec.	4	Prowent. za 300 becz. a fl. 4.	1	1	1200
"	10	" 200 " "	2	1	800
"	26	" 271 " "	3	1	1084
					3084

*P i a s e k**Winien.*

1834 Kwiec.	1	Prow. za 100 dni ciągłych	2	1	133 10
"	10	" 58 "	3	1	77 10
					210 20
Maj	10	Prow. za 100 dni ciągłych	7	1	133 10
"	28	" 30 "	11	1	40
					384

*Winne.**Materjaty Cie-*

1834 Kwiec.	4	Prow. za 10 sz. bel. Krz. sz. 16. Des. 160	2	1	341 10
"	10	" 20 " " 20 " 150	3	1	580
"	26	" 2 " " 37	3	1	143
					1064 10
Maj	10	Prow. za desek 1½ cal. 200	7	1	266 20
"	28	" " " 34	11	1	45 10
					1376 10

*Winna.**Rob. Grabarska*

1834 Kwiec.	4	Prow. za dni piesz. 150 dni ciąg. 100	2	1	233 10
"	10	" " 120 " 100	3	1	213 10
"	26	" " 86 " 100	4	1	190 20
					637 10

*Winien.**J a n*

1834 Kwiec.	7	Kassie a conto roboty p/umowy	2	3	200
					200
Maj	22	Kassie a conto roboty p/umowy	10	3	100
					300

*R/G o r z e l n i.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> i dla dopełnienia R/ .	22	9	7710	
					7710	

*R/G o r z e l n i.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> i dla dopełnienia R/ .	22	9	3084	
					3084	

*R/G o r z e l n i.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> i dla dopełnienia R/ .	22	9	384	
					384	

*sielskie R/Gorzeln*i.*Maja.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> i dla dopełnienia R/ .	22	9	1376	10
					1376	10

*R/Gorzeln*i.*Ma*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> i dla dopełnienia R/ .	22	9	637	10
					637	10

*Stolarz.**Ma.*

1834 Maj	11	od <i>Ro. Stolar. R/Gor.</i> za unor. awan.	7	8	200	
					200	
Czerwiec	10	od <i>Rob. Stolar. R/Woł.</i> . .	16	9	100	
					300	

*Robota Mularska.**Winna.*

1834 Kwiec.	29	Różnym za robotę p/likwidacji .	4	„	600	
					600	
Maj	9	Pawłowi Mula. za przeniesienie wart. pracy 270 ludzi . . .	6	4	180	20
„	10	Prowentowi za dni ciągł. 2 . .	7	1	2	20
„	15	Różn. za 100 dni piesz. i rob. p/lik.	8	„	566	20
„	24	Prowentowi za 100 dni pieszych .	10	1	66	20
					1416	
Czerwiec	4	Prowentowi za 97 dni pieszych .	13	1	61	20
„	15	„ za 56 „ „	15	2	37	10
„	22	Kassie wypł. za uskutecz. rob. p/lik.	17	3	325	
					1843	

*Winna.**Robota*

1834 Czerw.	25	Kassie wypł. za 2 piece z komin.	17	3	90	
-------------	----	----------------------------------	----	---	----	--

*Winien.**P i s t o.*

1834 Maj	1	Różnym za robotę p/likwi. . .	4	„	2500	
„	23	Andre. Kotl. „ „ . . .	10	4	4000	
					6500	
Czerwiec	11	Różnym za robotę p/likwid. .	14	„	4600	
Lipiec	16	„ za wypłaty na J/R. .	21	„	5068	
					16168	

*Winna.**Rob. Kowalska*

1834 Maj	2	Kassie za wypłatę p/likwid. .	5	3	200	
„	28	„ „ „ „ .	11	3	250	
					450	
Czerwiec	13	Kassie wypł. za robotę p/likwid.	15	3	137	
					587	

*Winna.**Rob. Grabarska*

1834 Kwiec.	30	Prowentowi za dni piesz. 94 a gr. 20	4	1	62	20
					62	20
Maj	4	Provento. za 50 dni ciąg. a fl. 1 gr. 10	5	1	66	20
„	8	„ 30 „ „	6	1	40	
„	24	„ 41 „ „	10	1	54	20
					224	
Czerwiec	7	Provento. za 15 dni ciąg. a fl. 1 gr. 10	13	1	20	
					244	

R / Gorzeln.

Ma.

1834 Lipiec	18	od. <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R /	22	9	1843
					1843

Zduńska.

Ma.

1834 Lipiec 18 | od *Gorzelní* dla dopełnienia R / 22 | 9 | 90 |

r j u s z.

Ma.

1834 Lipiec	18	od <i>Appa i naczyń</i> dla dopełn. R/	24	9	16168	
					16168	

R / Gorzelní.

Ma.

1834 Lipiec	18	od Gorzelni dla dopełnienia R./	22	9	587		
					<u>.587</u>		

R/ Wotowni.

Ma.

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R /	23	9	244
					244

*Winna.**C e g ł a*

1834 Maj	4	Prowentowi za 50000 szt.	5	1	1500
"	8	" " 30000 "	9	1	900
"	19	" " 17500 "	6	1	525
					2925

*Winno.**W a p n o*

1834 Maj	4	Prowentowi za 292 becz. a fl. 4	5	1	1168
----------	---	---------------------------------	---	---	------

*Winna.**Rob. Ciesielska*

1834 Maj	16	Gozwajlerowi Cieś: za rob. p/likw.	8	4	500
					500
Czerwiec	12	Kassie za robotę p/likwi.	15	3	560
"	25	" " "	17	3	445
					1505

*Winna.**Rob. Mularska*

1834 Maj	13	Prowentowi za 100 dni piesz.	8	1	66	20
"	20	Różnym za 100 dni piesz. i rob. p/lik.	9	"	766	20
					833	10
Czerwiec	1	Prowentowi za 100 dni piesz. i ciąg. 23	12	1	110	20
"	5	Kassie za robotę p/lik.	13	3	355	20
"	18	Prowentowi za 85 dni piesz.	16	2	56	20
"	22	Kassie za robotę p/lik.	17	3	248	
					1604	10

*Winien.**P i a s e k.*

1834 Maj	19	Prowentowi za dni ciąg. 54.	9	1	72	
"	24	" " " 50	10	1	66	20
					138	20
Czerwiec	1	Prowentowi za dni ciąg. 10	12	1	13	10
					152	

*Winne.**Materjały Ciesiel-*

1834 Maj	4	Prowen. za bel. szt. 18 krzy. szt. 40	5	1	336	
"	8	" " 18	6	1	216	
"	19	" za bali szt. 100 krz. szt. 41	9	1	323	
					875	
Czerwiec	7	Prowen. za bali szt. 163	13	1	326	
					1201	

*Winne.**N a c z y-*

1834 Maj	6	Neumanowi Bed. za rob. p/likw.	6	4	300	
"	27	" " "	11	4	500	
					800	
Lipiec	1	Różnym za wypł. resz. nale. p/lik.	20	"	1410	
"	2	" za okucie i sprowadzenie	20	"	1020	
					3230	

*R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	2925	
					2925	

*R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	1168	
-------------	----	--------------------------------------	----	---	------	--

*R/Gorz:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/	22	9	1505	
					1505	

*R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/ . .	23	9	1604	10
					1604	10

*R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	152	
					152	

*skie R/Woł:**Maja.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	1201	
					1201	

*n i a.**Maja.*

1834 Lipiec	18	od <i>Appara. i Naczyn</i> dla dopeł. R/	24	9	3230	
					3230	

Winna.

Rob. Ciesielska

1834 Maj	21	Kassie za wartość robo: p/likwi.	9	3	400
Czerwiec	8	Kassie za wartość robo: p/likwi.	14	3	400
"	25	" " " "	17	3	530
					604
					1534

Wima,

Rob; Stolar-

1834 Maj	11	Różnym za wartość roboty p/likwi. .	7	23	400	
					400	
Czerwiec	13	Kassie za wartość roboty p/likwi; . .	15	3	235	20
					635	20

Vienna.

Rob. Lepiar-

1834 Maj	26	Prówentowi za dni ciąg: 30	piesz: 40	10	1	70	20
----------	----	----------------------------	-----------	----	---	----	----

Winn.

Rob. Szklar.

1834	Czer.	29	Kassie za 98 szyb a	gr. 25	.	18	3	81	20
------	-------	----	---------------------	--------	---	----	---	----	----

Winn.

Rob. Lepiar-

1831	Czer.	9	Prowentowi za dni ciag.	25	piesz.	37	14	1	58
------	-------	---	-------------------------	----	--------	----	----	---	----

Wien.

C y n k

1834 Maj	30	Różn. za 96 cent. z eskon: 6 $\frac{0}{100}$ w got.	11	„	2809
----------	----	---	----	---	------

Finna.

Rob. Szklar.

1834	Czer.	29	Kassie za 44 szyb a gr. 20 . .	18	3	29	10
------	-------	----	--------------------------------	----	---	----	----

Winn.

Rob. Kowal-

1834 Czer.	13	Kassie za wart. roboty p/likwid.	15	3	100	
"	19	" " " " "	16	3	86	14
					186	14

Winn.

Rob. Blachar-

1834	Czer.	29	Kassie za wart. roboty rynien i rur	18	„	283	10
------	-------	----	-------------------------------------	----	---	-----	----

Winn.

Rob. Blachar-

1834	Czer.	29	Kassie za wart. roboty rynien i rur	18	„	493
------	-------	----	-------------------------------------	----	---	-----

Winno.

Pokrycie Dachu

1834 Czerwiec	30	Cynkowi za 32 $\frac{1}{2}$ centna: cynku . . .	18	9	951	15
33	30	Kassie za wart: pokrycia 720 lok: [] dachu	19	„	360	
					1311	15

Vivino.

Pokrycie Dachu

1834 Czerwiec	30	Cynkowi za 63 $\frac{1}{2}$ cent:	19	8	1857	15
31	"	Kassie za pokrycie 1400 łokci □ dachu.	19	"	700	
					2557	15

*R/Woł:**Ma.*

1834. Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/ . . .	23	9	1534	
-----------------	----	--	----	---	------	--

*sha R/Gorz.**Ma.*

1834. Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/ . . .	22	9	635	20
-----------------	----	--	----	---	-----	----

*sha R/Gorz.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/ .	22	9	70	20
-------------	----	--	----	---	----	----

*sha R/Gorz.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/ .	22	9	81	20
-------------	----	--	----	---	----	----

*sha R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	58	
-------------	----	--------------------------------------	----	---	----	--

Ma.

1834 Czer.	30	od <i>Róż.</i> za 96 cent. wraz z kosz. trans.	18	„	2809	
------------	----	--	----	---	------	--

*sha R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	29	10
-------------	----	--------------------------------------	----	---	----	----

*sha R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	186	14
----------------	----	--------------------------------------	----	---	-----	----

*sha R/Gorz:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/ .	22	9	283	10
-------------	----	--	----	---	-----	----

*sha R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	493	
-------------	----	--------------------------------------	----	---	-----	--

*R/Gorz:**Ma.*

1834. Lipiec	18	od <i>Gorzeln</i> dla dopełnienia R/ . . .			1311	15
-----------------	----	--	--	--	------	----

*R/Woł:**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/ . . .			2557	15
----------------	----	--	--	--	------	----

<i>Winien.</i>		<i>Ma.</i>	
1834 Czer.	10	Kassie za awans na roboty . .	14 3 250
"	13	" " "	15 3 200
			450
<i>Winna.</i>		<i>Rob. Pompier-</i>	
1834 Lipiec	3	Kassie za zrobienie 3 pomp . .	20 4 1160
<i>Winne.</i>		<i>Dozór Robót i</i>	
1834 Maj	17	Kassie za dozór robót przy Gorz.	8 3 400
			400
Czerwiec	2	Kassie za plan i dozór rob. przy Woł.	13 3 300
"	30	" za resztę należytości p/umowy	19 3 270
			970
<i>Winne.</i>		<i>Narzędzia.</i>	
1834 Lipiec	17	Kassie za ich wartość p/kwitu .	21 4 238
<i>Winna.</i>		<i>G o r z e l-</i>	
1834 Lipiec	18	Różnym za jej wartość . . .	21 " 20189 15
<i>Winna.</i>		<i>W o ł o-</i>	
1834 Lipiec	18	Różnym za jej wartość . . .	22 " 12768 19
<i>Winne.</i>		<i>Apparata.</i>	
1834 Lipiec	18	Różnym za appar. naczynia i narzéd.	23 " 20796
			20796
Wrzesień	25	Kassie za drugi aparat z naczyn.	24 4 18998
"	26	Prowentowi za 30 oxeftów a fl. 30	25 2 900
			40694
<i>Winna.</i>		<i>S u s z a r-</i>	
1834 Wrze.	26	Prowentowi za jej wartość .	25 2 1000
<i>Winno.</i>		<i>Ż y t o</i>	
1834 Wrze.	26	Prowentowi za 112 kor. a fl. 13	25 2 1456
			1456
Październik	2	Prowentowi za 112 kor. a fl. 13	26 2 1456
Grudzień	16	" za 1126 "	43 2 14560
			17472
1835 Lipiec	1	Prowentowi za 2912 kor. a fl. 13	50 2 37856
			55328
<i>Winna.</i>		<i>Rob. Stolarska</i>	
1834 Czer.	16	Różnym za wart. usku. rob. p/lik.	16 " 236

*Blacharz.**Ma.*

1834 Czel.	29	od <i>Różnych</i> za umorzenie awansu	18	„	250	
„	30	„ „ „	19	„	200	
					450	

*s k a.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Appa. i naczyń</i> dla dopełni. R/	24	9	1160	
-------------	----	--	----	---	------	--

*Extraordynarya.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Gorzeli</i> za plan, anszlag i doz. ro.	22	9	590	
„	18	od <i>Wołowni</i> „ „	23	9	380	
					970	

*Gorzelniane.**Mają.*

1834 Lipiec	18	od <i>Appa. i naczyń</i> dla dopełni. R/	24	9	238	
-------------	----	--	----	---	-----	--

*n i a.**Ma.*

1835 Lipiec	5	od <i>Kapitału</i> dla dopełnienia R/	59	17	20189	15
-------------	---	---------------------------------------	----	----	-------	----

*w n i a.**Ma.*

1835 Lipiec	5	od <i>Kapitału</i> dla dopełnienia R/	59	17	12768	19
-------------	---	---------------------------------------	----	----	-------	----

*i Naczynia.**Mają.*

1835 Lipiec	5	od <i>Kapitału</i> dla dopełnienia R/	59	17	40694	
-------------	---	---------------------------------------	----	----	-------	--

*n i a.**Ma.*

1835 Lipiec	5	od <i>Kapitału</i> dla dopełnienia R/	59	17	1000	
-------------	---	---------------------------------------	----	----	------	--

Ma.

1834 Paźdz.	1	od <i>Surowcu</i> za 112 kor. a fl. 13	25	10	1456	
„	7	„ „ „	30	10	1456	
					2912	
Grudzień	19	od <i>Surowcu</i> za 1120 kor. a fl. 13	44	10	14560	
					17472	
1835 Lipiec	1	od <i>Surowcu</i> za 2912 kor. a fl. 13	52	10	37856	
					55328	

*R / Woło.**Ma.*

1834 Lipiec	18	od <i>Wołowni</i> dla dopełnienia R/	23	9	236	
-------------	----	--------------------------------------	----	---	-----	--

*Winien.**Jęczmień.*

1834						
Wrzesień	26	Prowentowi za 56 korcy a fl. 10 . . .	25	2	560	
Październik	2	„ „ 56 „ „ 10 . . .	26	2	560	
Grudzień	16	„ „ 648 „ „ 10 . . .	43	2	6480	
					7600	
1835 Lipiec	1	Prowentowi za 1403 korcy a fl. 10 . . .	51	2	14030	
					21630	

*Winne.**D r w a o.*

1834						
Wrzesień	26	Prowentowi za 10 sążni kub: a fl. 20 . . .	25	2	200	
					200	
Grudzień	16	Prowentowi za 46 sążni kub: a fl. 20 . . .	43	2	920	
					1120	
1835 Lipiec	1	Prowentowi za 102 sążni kub: a fl. 20 . . .	51	2	2042	18
					3162	18

*Winna.**Stużba*

1835 Styczeń	3	Prowentowi za pensją kwartał: 2 parob: do 1 Stycznia . . .	48	2	88	15
Lipiec	1	Prowento: za pens: rocz: 2 parob: do 1 Lip: . . .	51	2	177	
					265	15
Lipiec	5	Zyskom i Stratom dla dopełnienia R/ . . .	59	17	5	2
					270	17

*Winien.**Stód.*

1834 Wrzesień	29	Różnym za 56 korcy słodu . . .	25	„	583	24
					583	24
Październik	4	Różnym za 56 korcy słodu . . .	28	„	583	24
Grudzień	19	„ „ 648 „ „ . . .	43	„	6755	12
1835 Lipiec	1	„ „ 1403 „ „ . . .	52	„	14626	14
					22549	14

*Winien.**Surowiec.*

1834 Paździer.	1	Różnym za wartość 168 korcy . . .	25	„	2123	24
„	7	„ „ 168 „ „ . . .	30	„	2123	24
					4247	18
Grudzień	19	Różnym za wartość 1680 korcy . . .	43	„	21238	
					25485	18
1835 Lipiec	1	Różnym za wartość 4368 korcy . . .	52	„	55219	1
					80704	19

Ma.

1834 Wrzesi.	29	od Stodu za 56 korcy a fl. 10 . . .	25	10	560	
					560	
Październik	4	od Stodu za 56 korcy a fl. 10 . . .	28	10	560	
Grudzień	19	„ „ 648 „ „	43	10	6480	
					7600	
1835 Lipiec	1	od Stodu za 1403 korcy a fl. 10 -	52	10	14030	
					21630	

p a t o w e.

Maja.

1834 Wrzesi.	29	od Stodu za drwa do wyrob. 56 kor. słodu	25	10	11	6
Październik	1	od Roboty za $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 . . .	26	11	10	
„	2	„ „ „ „	27	11	10	
„	3	„ „ „ „	27	11	10	
„	4	od Stodu za drwa do wyrob. 56 kor. słodu	28	10	11	6
„	„	od Roboty za $\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 . . .	28	11	10	
„	5	„ „ „ „	29	11	10	
Grudzień	19	od Stodu za $6\frac{1}{2}$ sąż. kub. drzewa a fl. 20	43	10	129	18
„	23	od Roboty za $39\frac{1}{2}$ sąż. kub. a fl. 20 . . .	44	11	790	
„	30	„ „ $3\frac{1}{2}$ „ „	46	11	70	
					1062	
1835 Lipiec	1	od Stodu za 14 sąż. kub. a fl. 20 . . .	52	10	280	18
„	„	od Roboty za 91 „ „	53	11	1820	
					3162	18

Stodowa.

Ma.

1834 Wrzesi.	29	od Stodu za wart. jej pracy przy wyr. 56 ko.	25	10	7	
Październik	4	„ „ „ „ 56 „	28	10	7	
Grudzień	19	„ „ „ „ 648 „	43	10	81	
					95	
1835 Lipiec	1	od Stodu za war. jej pracy przy wyr. 1408 k	52	10	175	17
					270	17

Ma.

1834 Paździer.	1	od Surowcu za 56 korcy a fl. 10 gr. 13	26	10	583	24
„	7	„ „ „ „ „	30	10	583	24
Grudzień	19	„ „ za 560 „ „	44	10	5838	
„	30	od Roboty za 35 „ „	46	11	364	25
1835 Lipiec	1	od Surowcu za 1456 „ „			15179	1
					22549	14

Ma.

1834 Paździer.	1	od Roboty za 24 korcy a fl. 12 gr. 19	26	11	303	12
„	2	„ „ 24 „ „	27	11	303	12
„	3	„ „ 24 „ „	27	11	303	12
„	4	„ „ 24 „ „	28	11	303	12
„	5	„ „ 24 „ „	29	11	303	12
Grudzień	23	„ „ 1896 „ „	44	11	23968	12
1835 Lipiec	1	„ „ 4368 „ „	53	11	55219	1
					80704	19

*Winna.**Robota.*

1834 Paździe.	1	Różnym za wartości ją składające . .	20	„	363	18
„	2	„ „ „	27	„	363	18
„	3	„ „ „	27	„	363	18
„	4	„ „ „	28	„	363	18
„	5	„ „ „	29	„	363	18
Grudzień	23	„ za war. ją skład. od 6 Paź. do 23 Gr.	44	„	28724	12
„	30	„ „ „ 23 do 30 b. m.	45	„	2994	22
1835 Lipiec	1	Róż. za war. ją skład. od 31 Gr. do 1 Lip. b.r.	53	„	33337	4
					66416	15
					99953	19

*Winien.**Paweł*

1835 Styczeń	3	Prowentowi za wart. zmiel. 2051 kor. surow. a gr. 15 . . .	48	2	1025	15
					1025	15
Lipiec	1	Prowentowi za wart. zmiel. 4368 kor. surow. a gr. 15 . . .	52	2	2184	
					3209	15

*Winne.**D r o ż-*

1834 Październik	5	Prowentowi za wart. 40 gar. a fl. 1	29	2	40	
1835 Styczeń	3	Prowentowi za war. 922½ gar. a fl. 1	48	2	922	15
Lipiec	1	„ „ 1820 „	51	2	1820	
					2782	15

*Winna.**Służba*

1835 Styczeń	3	Prowentowi pensja za dni 91 od 1 Paźdz. do 1 Stycz.	48	2	949	13
Lipiec	1	Prowentowi pensja za dni 182 od 1 Stycz. do 1 Lipca	51	2	1898	26
					2848	9

*Winne.**Woły opa-*

1834 Paździe.	4	Prowentowi za kupno 25 szt. a fl. 108 .	29	2	2700	
„	18	Różnym za wartości z użyte od 4 do 18 b. m.	31	„	227	15
					2927	15

Ma.

1834 Paździer.	4	od Różnych za wart. z rob. z dnia 1 b. m.	29	„	363	18
„	5	„ „ „ 2 „	30	„	363	18
Grudzień	27	od Róż. za war. z ro. od 3 Pa. do 23 b. m. wł.	45	„	727	6
					29815	6
1835 Styczeń	2	od Róż. za war. z rob. od 24 do 30 Gru. wł.	46	„	30542	12
					2994	22
Lipiec	4	od Róż. za war. z ro. od 31 Gru. do 1 Lip. b. m.	53	„	33537	4
					66416	15
					99953	19

Młynarz.

Ma.

1834 Paźdz.	1	od Surow. za zmiel. 168 kor. a gr. 15	26	10	84	
„	7	„ „ 168 „	30	10	84	
Grudzień	19	„ „ 1680 „	44	10	840	
„	30	od Roboty „ 35 „ słoju „	46	11	17	15
					1025	15
1835 Lipiec	1	od Surow. za zmiel. 4368 kor. a gr. 15	52	10	2184	
					3209	15

d & e.

Maja.

1834 Paźdz.	1	od Roboty za 10 gar. a fl. 1	26	11	10	
„	2	„ 10 „	27	11	10	
„	3	„ 10 „	27	11	10	
„	4	„ 10 „	28	11	10	
„	5	„ 10 „	30	11	10	
Grudzień	23	„ 790 „	44	11	790	
„	30	„ 122 1/2 „	46	11	122	15
					962	15
1835 Lipiec	1	od Roboty za 1820 gar. a fl. 1	53	11	1820	
					2782	15

Gorzelniana.

Ma.

1834 Paźdz.	1	od Roboty za wart. pracy dzienniej	26	11	10	13
„	2	„ „ „ „	27	11	10	13
„	3	„ „ „ „	27	11	10	13
„	4	„ „ „ „	28	11	10	13
„	5	„ „ „ „	30	11	10	13
Grudzień	23	„ „ przez dni 79	44	11	824	7
„	30	„ „ „ „	46	11	73	1
					949	13
1835 Lipiec	1	od Roboty za war. pracy przez d. 182	53	11	1898	26
					2848	9

s o w e.

Maja.

1835 Lipiec	4	od Prowentu za sprzedaż 25 szt. a fl. 198	56	1	4950	
		Do przeniesienia			4950	

<i>Winne.</i>		<i>Woty</i>			
		z przeniesienia .			2927 15
1835 Stycz.	3	Różnym za wartości zużyte od 18			
		Października do 3 b. m.	47	„	1251 7 1/4
„	„	Prowento. za pensją kwartal. paroh.	48	2	44 8
Lipiec	1	Prowentowi za 2275 korcy sieczki			
		zużytej od 3 Stycz. do 3 Lipca.	51	2	1137 15
„	„	Prowentowi za pensją od 1 Stycznia			
		do 1 Lipca za ich dozór.	51	2	88 15
„	4	Róż. za zużyte wywar. i proc. na J/R.	56	„	2640 23 1/4
					8089 24 1/4

<i>Winne.</i>		<i>P r o-</i>			
1835					
Lipiec	5	Zyskom i Stratom dla dopełnie: R/	59	17	9475 16 1/4
					9475 16 1/4

<i>Winne.</i>		<i>A s s e k u-</i>			
1835 Lipiec	4	Prowentowi za procent roczny To-			
„	5	warzystwu Ognio.	58	2	384 13
		Zyskom i Stratom dla dopełnie: R/	59	17	1 10
		do przeniesienia .			385 23

Opasowe.

Maja.

1835 Lipiec	5	z przeniesienia . od Zysków i Strat strata na utrzy- manie wołów	58	17	4950 3139 24 $\frac{1}{4}$ 8089 24 $\frac{1}{4}$
----------------	---	--	----	----	--

centa.

Maja.

1834 Wrześ.	29	od Stodu procent od suszarni .	25	10	5	18
Październik	1	od Rob. pro. dz. od gorz. ap. i naczyń	26	11	28	16
"	2	" " " " "	27	11	28	16
"	3	" " " " "	27	11	28	16
"	4	od Stodu procent od suszarni .	28	10	5	18
"	"	od Rob. pro. dz. od gorz. ap. i naczyń	28	11	28	16
"	5	" " " " "	30	11	28	16
Grudzień	19	od Stodu procent od suszarni .	43	10	64	24
"	23	od Rob. proc. za dni 79 a fl. 28 gr. 16	44	11	2254	4
"	30	" " " " "	46	11	199	22
1835 Stycz.	3	od Lewenberga $\frac{1}{6}$ część procentu rocznego od kapitału na Wołownią	48	13	224	14
					2897	
Lipiec	1	od Stodu procent od suszarni .	52	10	140	9
"	"	od Rob. pro. za dni 182 od kap. zakł.	53	11	5193	2
"	4	od Wołów opasowych połowa pro. rocznego od kapitału zakładowego	56	12	796	7 $\frac{1}{2}$
"	"	od Lewenberga $\frac{1}{3}$ proc. rocznego od kapitału zakładowego . .	57	13	448	28
					9475	16 $\frac{1}{2}$

raca.

Maja.

1834 Paźdz.	1	od Roboty proc. dzien. Tow. Ognio.	26	11	1	7
"	2	" proc. jak wyżej . .	27	11	1	7
"	3	" " " " "	28	11	1	7
"	4	" " " " "	29	11	1	7
"	5	" " " " "	30	11	1	7
Grudzień	23	" " " " za dni 79	44	11	97	13
"	30	" " " " "	46	13	8	19
1835 Stycz.	3	od Lewen: $\frac{1}{6}$ cz. pro. rocz. od as. Woł.	49	13	8	5 $\frac{1}{4}$
					120	12 $\frac{1}{4}$
Lipiec	1	od Roboty procent za dni 182 od as- sekuracji i t. d. jak wyżej . .	53	11	224	14
		do przeniesienia .			344	26 $\frac{1}{4}$

*Winne.**A s s e k w.*

		z przeniesienia				385	23
						385	23

*Winna.**O k o.*

1834 Paźdz.	4	Robocic za 156 gar. po 2 złp. 5 gr.	29	11	339	18
"	5	" " 156 " " " "	30	11	339	18
Grudzień	27	" " 12792 " " " "	45	11	278	17 6
					285	26 12
1835 Stycz.	3	Prowentowi za światło, chmiec, mąkę do kotłów i t. d.	50	2	111	8
Lipiec	1	Prowentowi koszta odstawię: 12000 gar. okowity do Warszawy	51	2	750	
Lipiec	4	Robo. za 28392 gar. prze. a fl. 2 gr. 5	54	11	62048	15
					91436	5
Lipiec	5	Zyskomi Str: zysk na prz: 12000 ok:	59	17	8773	29
					100210	4

*Winne.**W y w a.*

1834						
Październik	4	Robocie za wywary po 24ch kor.	29	11	24	
"	5	" " " " " "	30	11	24	
					48	
Grudzień	27	Robocie za wywary po 1968 kor.	45	11	1968	
					2016	
1835 Styczeń	2	Robocie za wywary z 564 kor.	47	11	168	
					2184	
Lipiec	4	Robocie za wywar. z wyro. 4368 kor. zbo.	54	11	4368	
					6552	

*Winien.**L e w e n.*

1834 Paździer.	18	Różnym za wart. zużyte od 4 do 18 b. m.	31	,	227	13
					227	15
1835 Styczeń	3	Róż: za wart. zużyte od 18 Paźdz. do 3 b. m.	47	"	1251	7 1/2
"	"	" " za proc. na R/ Wolów jego przypada:	48	"	232	16 1/2
					1711	11 3/4
Lipiec	1	Prowentowi za 2275 korecy sieczki a gr. 15	51	2	1137	15
"	4	Różnym za wywary i proc. na R/wolów jego	57	,	2285	8 1/2
					5134	5 1/2

*Winna.**S z u.*

1834 Paździer.	19	Okowicie za 1213 gar. z rozmaje:	31	13	1349	20
					1349	20
Grudzień	7	Okowicie za 1213 gar. z rozmaje:	40	13	1349	
"	13	Janowi Szyw: zwrot nieprze: gar: 10 a fl. 3	41		30	20
					22	10

*Winna.**Szumówka.*

1835		Z przeniesienia			27 9 10
Lipiec	4	Okowicie za 2426 gar. a fl. 1 gr. 3, 3	54	13	2699 10
					5428 20
Lipiec	5	Zyskom i Strat. zysk na szu. przed.	59	17	8797 26 1/2
					14226 16 1/2

*Winien.**Pawet Szyn.*

1834 Paźdz.	20	Szumówce za 50 gar. a fl. 3 . .	32	13	150
"	27	" 50 "	32	13	150
"	30	Piwu za 3 beczek a fl. 17 . .	33	16	51
Listopad	8	" 3 "	34	16	51
"	12	Szumówce za 50 gar. a fl. 3 . .	35	13	150
"	20	Piwu za 3 beczek a fl. 17 . .	37	16	51
"	26	Szumówce za 50 gar. a fl. 3. . .	37	14	150
Grudzień	3	" 50 "	39	14	150
"	"	Piwu za 2 beczki a fl. 17 . .	39	16	34
"	13	Różnym za 50 gar. szu. a fl. 3. Piwa beczek 2 a fl. 17	42	"	184
1835					1121
Lipiec	4	Szumówce za 900 gar. a fl. 3 . .	54	14	2700
"	"	Piwu za 50 beczek a fl. 17 . .	55	16	850
					4671

*Winien.**Kacper Szyn.*

1834 Paźdz.	20	Szumówce za 50 gar. a fl. 3 . .	32	13	150
"	30	Piwu za 2 becz. a fl. 17	33	16	34
					184
Listopad	1	Szumówce za 50 gar. a fl. 3 . .	34	13	150
		Do przeniesienia			334

Ma.

1834	Z przeniesienia						1500
Listopad	14	od Różn. za 100 gar. wyda. do szyn	36	„			300
„	26	„ 100 „ „	37	„			300
Grudzień	1	„ 100 „ „	38	„			300
„	3	„ 100 „ „	39	„			300
„	6	od Prow. za sprzedaż 300 gar. a fl. 2 $\frac{1}{2}$	40	1			750
„	11	od Różnych za 100 gar. wydane na sprzedaż w szyn. a fl. 3 . . .	41	„			300
„	13	od Wojciecha Szyn. za 50 gar. wy- dane na prze. w szyn. a fl. 3	42	16			150
„	13	od Pawła Szyn. za 50 gar. wydane na prze. w szyn. a fl. 3 . . .	42	14			150
„	28	od Prow. za prz. 200 gar. szu. a fl. 2 $\frac{1}{2}$	45	1			500
1835 Lipiec	4	od Różnych za 3200 gar. na sprzedaż w szyn. a fl. 3	54	„			9600
							44150
Lipiec	5	od Kapitału za 42 gar. a fl. 1 gr. 3 $\frac{1}{3}$ i 10 gar. a fl. 3 razem . . .	59	17			76 16 $\frac{1}{2}$
							14226 16 $\frac{1}{2}$

*karz z Czerwonéj.**Ma.*

1834							
Październik	27	od Prow. za 50 gar. szu. a fl. 3 w got.	32	1			150
Listopad	8	„ 3 bec. piwa a fl. 17 „	34	1			51
„	12	„ 50 gar. szu. a fl. 3 „	35	1			150
„	20	„ 3 bec. piwa a fl. 17 „	36	1			51
„	26	„ 50 gar. szu. a fl. 3 „	37	1			150
Grudzień	3	„ „ i piwa bec. 3 „	39	1			201
„	13	„ „ „ 2 „	42	1			184
1835 Stycz	3	„ „ „ 2 „	49	1			184
Lipiec	4	„ 900 „ 50 „	55	1			3550
							4671

*karz z Czarnéj.**Ma.*

1834 Listop.	1	od Prow. za 50 gar. szu. a fl. 3 w got.	33	1			150
„	10	„ 2 bec. piwa a fl. 17 „	34	1			34
„	14	„ 50 gar. szu. a fl. 3 „	36	1			150
„	50	„ 2 bec. piwa a fl. 17 „	37	1			34
		Do przeniesienia .					368

Kacper Szyn-

Winien.

1834		Z przeniesienia			334
Listopad	10	Piwu za 2 becz. a fl. 17	35	16	34
"	14	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	36	14	150
"	20	Piwu za 2 becz. a fl. 17	37	16	34
Grudzień	1	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	38	14	150
"	"	Piwu za 2 becz. a fl. 17	38	16	34
"	11	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	41	14	150
"	"	Piwu za 3 becz. a fl. 17	41	16	51
1835 Lipiec	4	Szumówce za 700 gar. a fl. 3	54	14	2100
"	4	Piwu za 34 becz. a fl. 17	55	16	578
					3615

Tomasz Szyn-

Winien.

1834					
Październik	20	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	32	13	150
"	30	Piwu za 3 becz. a fl. 17	33	16	51
					201
Listopad	1	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	34	13	150
"	8	Piwu za 3 becz. a fl. 17	34	16	51
"	14	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	36	14	150
"	20	Piwu za 4 becz. a fl. 17	37	16	68
Grudzień	1	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	38	14	150
"	"	Piwu za 2 becz. a fl. 17	38	16	34
"	11	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	41	14	150
"	"	Piwu za 3 becz. a fl. 17	41	16	51
1835 Lipiec	4	Szumówce za 800 gar. a fl. 3	54	14	2400
"	"	Piwu za 36 becz. a fl. 17	55	16	612
					4017

Winien.

Jan Szyn-

1834					
Październik	20	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	32	13	150
"	29	" 50 "	32	13	150
"	30	Piwu za 2 becz. a fl. 17	33	16	34
Listopad	10	" 2 "	35	16	34
"	12	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	35	13	150
"	20	Piwu za 3 becz. a fl. 17	37	16	51
"	26	Szumówce za 50 gar. a fl. 3	38	14	150
Grudzień	3	" 50 "	39	14	150
		Do przeniesienia			869

Jan Szynkarz

Winien.

1834		z przeniesienia .			869
Grudzień	3	Piwu za 2 becz. a fl. 17 . . .	39	16	34
					903

P i w o.

Winno.

1834					
Październik	30	Prowentowi za 20 beczek a fl. 9	33	2	180
Listopad	17	„ „ 20 „ „ 9	36	2	180
Grudzień	3	„ „ 10 „ „ 9	39	2	90
„	13	Janowi Szyn. zwrot nieprzedanej becz. 1 a fl. 17	41	15	17
1835 Lipiec	1	Prowentowi za 160 becz. a fl. 9	51	2	1440
					1907
„	5	Zyskowi Str. zysk na piwie w szyn.	59	17	1680
					3587

Wojciech Szyn-

Winien.

1834					
Grudzień	13	Różnym za trunki	42	„	201
1835 Lipiec	4	Szumówce za 800 gar. a fl. 3 .	54	14	2400
„	„	Piwu za 40 beczek a fl. 17 . .	55	16	680
					3281

Kartofle.

Winne.

1834					
Grudzień	16	Prowentowi za 469 kor. a fl. 4 gr. 15	43	2	2110
					15

Okowito

Winna.

1835					
Styczeń	2	Robocie za 1134 gar. 10tej próby	46	11	2826
„	3	Prowentowi za światło, chmiel, mąkę do kotłów i t. d. . . .	50	2	9
					2836

*Zyski i**Winne.*

1835									
Lipiec	5	Wotom opaso. strata poniesiona na utrzymaniu ich	58	12		3139	24 1/2		
						3139	24 1/2		
Lipiec	5	Kapitałowi zysk na różnych spekulacjach	60	17		25754	29 1/2		
						28894	24		

*Kapitał.**Winien.*

1835									
Lipiec	5	Różnym dla dopełnienia R /	59	„		136376	4 1/2		

Maja.

[illegible]*Ma.*

1835					
Lipiec	5	od <i>Różnych</i> dla dopełnienia R/	60	„	136376 4 1/2

SKOROWIDZ DO WIELKIEJ KSIĄŻKI.

A.	
Andre Kotlarz	fol. 4.
Apparata i Naczynia . .	fol. 9.
Assekuracje	fol. 12.

B.	
Błacharska Rob. R/Gorz.	fol. 8.
Błacharska Rob. R/Woł.	fol. 8.

C.	
Cegła R/Gorz. . . .	fol. 5.
Cegła R/Woło. . . .	fol. 7.
Cynk	fol. 8.
Ciesielska Rob. R/Gorz.	fol. 7.
Ciesielska Rob. R/Woł.	fol. 8.

D.	
Drwa	fol. 10.
Drożdże	fol. 11.
Dozór robót i extraord.	fol. 9.

G.	
Gozwajler Cieśla . . .	fol. 51.
Grabarska Rob. R/Gorz.	fol. 5.
Grabarska Rob. R/Woł.	fol. 6.
Gorzelnia	fol. 9.

J.	
Jęczmień	fol. 10.
Jan Szyn. z Chmiel. . .	fol. 15.
Jan Stolarz	fol. 5.

K.	
Kassa	fol. 3.
Kowska Rob. R/Gorz.	fol. 6.
Kowska Rob. R/Woł.	fol. 8.
Kacper Szyn. z Czarnój	fol. 14.
Kartofle	fol. 16.
Kapitał	fol. 17.

L.	
Lewenberg	fol. 13.
Lejnsztejn	fol. 9.
Lepiarska Rob. R/Gorz.	fol. 8.
Lepiarska Rob. R/Woł.	fol. 8.

M.	
Materjały Cies. R/Gorz.	fol. 5.
Mularska Rob. R/Gorz.	fol. 6.
Materjały Cies. R/Woł.	fol. 7.
Mularska Rob. R/Woł.	fol. 7.

N.	
Neumann Bednarz . . .	fol. 4.

Naczynia	fol. 7.
Narzędzia Gorzel.	fol. 9.

O.	
Okowita ze' zboża . .	fol. 13.
Okowita z kartofli . .	fol. 16.

P.	
Prowent	fol. 1.
Paweł Mularz	fol. 4.
Piasek R/Gorz. . . .	fol. 5.
Pistorjusz	fol. 6.
Piasek R/Woł.	fol. 7.
Pokrycie dachu R/Gorz.	fol. 8.
Pokrycie dachu R/Woł.	fol. 8.
Pompiarska Rob. . . .	fol. 9.
Paweł Młynarz	fol. 11.
Procenta	fol. 12.
Paweł Szyn. z Czer. . .	fol. 14.
Piwo	fol. 16.

R.	
Robota	fol. 11.

S.	
Stolarska Rob. R/Gorz.	fol. 8.
Sklarska Rob. R/Gorz.	fol. 8.
Stolarska Rob. R/Woł.	fol. 9.
Sklarska „ „	fol. 8.
Suszarnia	fol. 9.
Słód	fol. 10.
Służba słodo.	fol. 10.
Surowiec	fol. 10.
Szumówka	fol. 13.
Służba Gorzelni . . .	fol. 11.

T.	
Tomasz Szyn. z Dabr. . .	fol. 15.

W.	
Wapno R/Gorzelni . .	fol. 5.
Wapno R/Wołowni . .	fol. 7.
Wołownia	fol. 9.
Woły opasowe	fol. 11.
Wywary	fol. 13.
Wojciech Szyn. z Chmi.	fol. 16.

Z.	
Żyto	fol. 9.
Zyski i Straty	fol. 17.
Zduńska Robota . . .	fol. 6.

BALANS OGÓLNY

Z BUDOWY I FABRYKACJI.

Nazwiska Rachunków otworzonych w Wielkiej Księżce	Długi	Wierzytelności	R ó ż n i c e			
			Długi		Wierzytelności	
1 Prowent	65268	175889	6	—	110621	43/4
2 Kassa	48000	48000	—	—	—	—
3 Paweł Mularz	980	980	—	—	—	—
4 Neumann Bednarz	900	900	—	—	—	—
5 Gozwajler Cieśla	500	500	—	—	—	—
6 Andre kotlarz	7100	7100	—	—	—	—
7 Cegła R/Gorzeln	7710	7710	—	—	—	—
8 Wapno R/ „	3084	3084	—	—	—	—
9 Piasek R/ „	384	384	—	—	—	—
10 Materiały Ciesielskie R/Gorz.	1376 10	1376 10	—	—	—	—
11 Robo: Grabarska R/Gorzeln.	637 10	637 10	—	—	—	—
12 Jan Stolarz	300	300	—	—	—	—
13 Robo. Mularska R/Gorzeln.	1843	1843	—	—	—	—
14 Robo. Zduńska	90	90	—	—	—	—
15 Pistorjusz	16168	16168	—	—	—	—
16 Robo. Kowalska R/Gorz.	587	587	—	—	—	—
17 „ Grabarska R/Woło.	244	244	—	—	—	—
18 Cegła R/Wołowni	2925	2925	—	—	—	—
19 Wapno R/	1168	1168	—	—	—	—
20 Robo. Ciesielska R/Gorzeln.	1505	1505	—	—	—	—
21 „ Mularska R/Woło.	1604 10	1604 10	—	—	—	—
22 Piasek R/Wołowni	152	152	—	—	—	—
23 Materiały Ciesielskie R/Wołowni	1201	1201	—	—	—	—
24 Robota Ciesielska R/Wołowni	1534	1534	—	—	—	—
25 Naczynia	3230	3230	—	—	—	—
26 Robota Stolarska R/Gorzeln	635 20	635 20	—	—	—	—
27 Robota Lepiarska R/ „	70 20	70 20	—	—	—	—
28 „ Sklarska R/ „	81 20	81 20	—	—	—	—
29 „ Lepiarska R/ „	58	58	—	—	—	—
30 Cynk	2809	2809	—	—	—	—
31 Robo. Sklarska R/Wołowni	29 10	29 10	—	—	—	—
32 „ Kowalska R/ „	186 14	186 14	—	—	—	—
33 „ Blacharska R/ „	283 10	283 10	—	—	—	—
34 „ Blacharska R/Wołowni	493	493	—	—	—	—
35 Pokrycie dachu R/Gorzeln	1311 15	1311 15	—	—	—	—
Do przeniesienia	173699 20/4	285070 25	—	—	110621 43/4	22*

Nazwiska Rachunków otworzonych w Wielkiej Księżce		Długi		Wierzytelności		R ó ż n i c e			
						Długi		Wierzytelności	
	% przeniesienia	17369	20 1/4	285070	25	—	—	110621	4 3/4
36	Pokrycie dachu R/Wołowni	2557	15	2557	15	—	—	—	—
37	Lejnsztein Blacharz	450	—	450	—	—	—	—	—
38	Robot Pompiarska	1160	—	1160	—	—	—	—	—
39	Dozór Robót i Extraordynarja.	970	—	970	—	—	—	—	—
40	Narzędzia Gorzelniane	238	—	238	—	—	—	—	—
41	Gorzelnia	20189	15	—	—	20189	15	—	—
42	Wołownia	12768	19	—	—	12768	19	—	—
43	Apparata i naczynia	40694	—	—	—	40694	—	—	—
44	Suszarnia	1000	—	—	—	1000	—	—	—
45	Zyto	55328	—	55328	—	—	—	—	—
46	Jęczmień	21630	—	21630	—	—	—	—	—
47	Robo. Stolarska R/Wołowni	236	—	236	—	—	—	—	—
48	Drwa	3162	18	3162	18	—	—	—	—
49	Służba	265	15	270	17	—	—	5	2
50	Słód	22549	14	22549	14	—	—	—	—
51	Surowiec	80704	19	80704	19	—	—	—	—
52	Robota	99953	19	99953	19	—	—	—	—
53	Paweł Młynarz	3209	15	3209	15	—	—	—	—
54	Drożdże	2782	15	2782	15	—	—	—	—
55	Służba Gorzelniana	2848	9	2848	9	—	—	—	—
56	Woły opasowe	8089	24 1/4	4950	—	3139	24 1/4	—	—
57	Procenta	—	—	9475	16 1/2	—	—	9475	16 1/2
58	Assekuracje	384	13	385	23	—	—	1	10
59	Okowita ze zboża	91436	5	41398	20	50037	15	—	—
60	Wywary	6552	—	6552	—	—	—	—	—
61	Lewenberg	5134	5 1/4	5134	5 1/4	—	—	—	—
62	Szumówka	5428	20	14150	—	—	—	8721	10
63	Paweł Szyn. z Czerwonój	4671	—	4671	—	—	—	—	—
64	Kacper Szynk. z Czarnój	3615	—	3615	—	—	—	—	—
65	Tomasz „ z Dąbrówki	4017	—	4017	—	—	—	—	—
66	Jan Szynkarz z Chmielowiec	903	—	903	—	—	—	—	—
67	Piwo	1907	—	3587	—	—	—	1680	—
68	Wojciech Szyn. z Chmielowiec	3281	—	3281	—	—	—	—	—
69	Kartofle	2110	15	2110	15	—	—	—	—
70	Okowita z kartofli	2836	—	—	—	2836	—	—	—
71	Zyski i Straty	—	—	161	—	—	—	161	—
		686763	5 3/4	686763	5 3/4	130665	13 1/4	130665	13 1/4

WYKAZ OGÓLNY

Stanu interesów, tyczących się budowli, gorzelni, wótowni, i fabrykacji okowity i jej przedaży ułożony z powyższych rejestrów utrzymywanych podwójnie.

Budowla na gorzelnię mająca według planu następujące wymiary:

Długości łokci 30, szerokości łokci 21, wysokości z suterunami łokci 12, kosztuje według ksiąg jak następuje:

a. *Materjały Mularskie.*

Cegła 257000 szt. a fl. 30 tysięcy	7710	
Wapno 871 beczek a fl. 4	3084	
Piasek za 288 dni ciągł: użytych do wożenia piasku a fl. 1 gr. 10	384	11178

b. *Materjały Ciesielskie.*

Belek szt. 32 a fl. 16, krzyżulcu szt. 73 a fl. 3, desek szt. 484 a fl. 1 gr. 10	1376	10
--	------	----

Roboty.

a. Ro. Grabarska dni pieśz: 356 a gr. 20; dni ciągł: 300 a fl. 1 gr. 10	637	10
b. Ro. Mularska	1843	
c. Ro. Ciesielska	1505	
d. Ro. Stolarska	635	20
e. Ro. Kowalska	587	
f. Ro. Blacharska, za zrobienie rynn i rur z materja:	283	10
g. Ro. Lepiarska	70	20
h. Ro. Szklarska	81	20

Do przeniesienia 5643—20 12554—10

Z przeniesienia	5643—20	12554—10
<i>i.</i> Pokrycie dachu cynkiem, za robotę i materiał	1311—15	
<i>k.</i> Rob. Zduńska, za 2 piece z kominkami	90	
<i>l.</i> Dozór robót, plan i anszlag	590	7635— 5
Zatem Gorzelnia kosztuje		<u>20198—15</u>

Budowla na Wołownią.

Mająca podług planu wymiary następujące.
Długości łokci 70, szerokości łok. 17, wysokości z funda: łok. 7 kosztuje podług ksiąg:

a. Materjały Mularskie.

Cegły 97500 szt. a fl. 30 tysiąc	2925	
Wapna 292 beczek a fl. 4 .	1168	
Piasek, za 114 dni ciągł. uży- tych do wożenia go a fl. 1 gr. 10	152	4245

b. Materjały Ciesielskie.

Belek szt. 36 a fl. 12, krzyżulcu sztuk 81 a fl. 3, bali sztuk 263 a fl. 2	1201
---	------

Roboty.

<i>a.</i> Rob. Grabarska za dni pieasz. 94 a gr. 20 dni ciągł. 136 a fl. 1 gr. 10.	244	
<i>b.</i> Rob. Mularska	1604—10	
<i>c.</i> Rob. Ciesielska	1534	
<i>d.</i> Rob. Stolarska	236	
<i>e.</i> Rob. Kowalska	186—14	
<i>f.</i> Rob. Lepiarska z materiałem	58	
<i>g.</i> Rob. Blacharska, zrobienie rynien i rur z mater.	493	
<i>h.</i> Pokrycie dachu cynkiem, za robotę i materiał	2557—15	
Do przeniesienia	6913— 9	<u>5446</u>

Z przeniesienia	3913— 9	5446
i. Rob. Szklarska	29—10	
k. Dozor robót, plan i anszlag	380	7322—19
Budowla zatém na Wołownią kosztuje po- dług wykazu powyższego		12768—19
Dwa apparata Pistorjusza zastosowane do wyrobu 24 korcy twardego ziarna kosztują podług rachunków		32336
Naczynia do nich, to jest kadzie, rezerwa- tory, kiffasy i t. d. wogóle sztuk 19 z oku- ciem i sprowadzeniem p/R.		6060
Zrobienie 3 pomp z materiałem i zapro- wadzeniem p/R.		1160
Sprawienie 30 oxeftów 300 garc. po gr. 3 od gar. p/R.		900
Urządzenie Suszarni na poddaszu Gorzelni do wyrabiania słodę w stosunku potrzeby		1000
Zakupienie Alcoholometrów, lutmometrów, termometrów i prób do wódek		238
		44694

Porównanie.

Gorzelnia, Wołownia, Appa- rata i naczynia, Suszarnia wyno- szą wartość	74652— 4
Prowent zaś wydał w materia- łach i pieniądzach	74491— 4
Pozostaje zysku na kupnie cyn- ku	161

Stan fabrykacji okowity od 1 Paźdz.

1834 r. do 1 Lipca 1835 r.

Okowita produkowana była ze zboża i kar-
tolli. Fabrykacja ze zboża trwała dni 266 to

jest od 1 Paźdz. do 24 Grud. i od 31 Grud. z. r. do 1 Lipca b. r. dziennie wyrabiano 24 korce, z korca zboża otrzymywano okowity 10 próby gar. $6\frac{1}{2}$. W powyższym przeciągu czasu wyprodukowano okowity gar. 41496 koszta produkcji są następujące.

a. Produkta.

Żyta korcy 4256 a fl. 13.	55328	
Jęczmienia na słód korcy 2128		
a fl. 10.	21280	76608

b. Przysposobienie materiałów fabrycznych.

a. Wyrobień słodu z powyższej ilości korcy jęczmienia kosztuje:

Drzewa opałowego sążni kubicznych przeszło $21\frac{1}{4}$ a fl. 20. 425—18

Praca dwóch ludzi przy wyrobień użyta 266—7

Procent, na umorzenie w przeciągu lat 5 summy złp. 1000 wyłożonej na urządzenie Suszarni

z procentem składanym $6\frac{0}{0}$ 212—24 904—19

b. Przerobienie 4256 kor. żyta i 2128 korcy słodu na surowiec a gr. 15 od korca 3192

Zatem surowiec po 6384 kor. mieszaniny żyta i słodu wynosi 80704—19

Drzewo opałowe sąż. kub. 133 po złp. 20 z dostawą 2660

Drożdży 2260 gar. po złp. 1. 2660

Wartość pracy służby do Gorzelni utrzymanej p/tabelli ordynariusza 2775—8

Do przeniesienia 88799—27

Z przeniesienia 88799—27

Światło, chmiel, mąka do kotłów, szpagat
i t. p. artykuły p/księgi wydatków . . . 352—10

Procenta, to jest *a.* Procent w stosun. 10%
rocznie od kapitału 20189 złp. 15 gr. wyło-
żonego na budowlą Gorzelni. *b.* Procent
roczny dla umorzenia 40694 złp. kapitału wy-
łożonego na aparata i naczynia w przeciągu
lat 10 z procentem składanym 6% razem pro-
centa wynoszą 7589—26

Assekuracje, to jest procent od assekuracji
Gorzelni w Towarz. ognio. w summie złp.
9709 gr. 15 po potrąceniu $\frac{5}{6}$ wartości mu-
rów zniszczeniu niepodlegającej, oraz od as-
sekur. aparatów, naczyń i narzędzi w sum-
mie złp. 18235 gr. 20 po odtrąceniu $\frac{2}{3}$ war-
tości miedzi w apparatach zniszczeniu niepo-
dległej, razem od summy złp. 27945 gr. 5
w stos. złp. 1 gr. 6% 328—2

Zatém koszta produkcji 41496 gar. oko-
wity wynoszą 97070—5

Odrąciwszy wartość wywar otrzym. z wy-
robu 6384 kor. zboża a fl. 1 od kor. 6384

Pozostałą realne koszta produkcji . . . 90686—5
a ztąd cena fabryczna gar. przeszło a fl. 2 gr 5.

Rozchód okowity.

a. Rozmajono od d. 19 Paźdz. z. r. do
1 Czer. b. r. 2480 gar. przeszło po złp. 2
gr. 5 to jest po cenie fabr. . . . 5398—20

b. Przedano do Warszawy w d.

Do przeniesienia 5398—20

Z przeniesienia 5398—20

3 Mar b. r. gar. 12000 a fl. 3 z warunkiem odst. brutto 36000

Koszta odst. p/R. 750 netto 35250

c. Pozostaje w magazynie na

d. 1 Lipca gar. 27016 a fl. 2 gr. 5. 58811—14 99460—4*Porównanie.*

a. Okowita rozmajona, sprzedana i pozostała, jak wyżej wynosi 99460—4

b. Koszta produkcji wynoszą
jak wyżej 90686—5Czysty zysk na przedanych
12000 garcy otrzymany wynosi 8773—29*Okowita z Kartofli.*

Produkowaną była przez dni 7 to jest od 21 Grud. do 31 t. m. W tym przeciągu czasu otrzymano gar. 1134 10 próby. Wydatek z kor. kartofli wynosił gar. 2½ koszta produkcji następujące.

a. Kartofli kor. 469 po złp. 4 gr. 15. 2110—15

Słodu jęczmiennego kor. 35 z kosztami
wyrobienia a fl. 10 gr. 13. 364—23Zmieszenie powyższej ilości słodu a gr. 15
od korca 17—15Drzewo opałowe za 3½ sążni kubicznych
po złp. 20 z dostawą 70

Drożdży gar. 122½ po złp. 1 122—15

Wartość pracy służby gorzel: 73—1

Światło, mąka do kotłów i t. p. 9—8

Procenta od gorzelni, aparatów, i naczyń
w tymże stosunku jak wyżej za dni siedm 199—22Do przeniesienia 2967—11

Z przeniesienia 2967—11

Assekuracje, to jest procent Towarzy:
Ognio: opłacany od assekuracji gorzel: appar:
i naczyń w stosunku jak wyżej, za dni siedm

8—19

Pomoc dostawiona przez prowent, dni
piesz: 42 po gr. 20

28

Ogół kosztów produkcji 1134 gar. okowity z kartofli wynosi

3004

Potrąciwszy wartość wywar. otrzyma: z
wyrobu 469 korcy kartofli i 35 kor: siodu
razem 504 korcy po gr. 10 od korca . . .

168

Koszta otrzymania 1134 gar. okowity wy-
noszą

2836

a ztąd cena fabry: gar: przeszło po złp. 2 gr. 14½.

Szumówka z rozmajenia.

Otrzymano z rozmaj: 2480 gar: okowity,
szumówki gar: 4852. Okowity 2480 gar: prze-
szło po złp. 2 gr. 5 kosztują

5398—20

a ztąd garniec szumówki przeszło po złp. 1 gr. 3, 3.

a. Propinacja.

Przedano w szynkach od 19 Paździer: z. r.
do 1 Lipca b. r. szumówki gar. 4300 a fl. 3
po potrąceniu procentu szynkarzom należące-
go się

12900

Powyższa ilość przedanej szum. kosztu:
licząc garniec przeszło a fl. 1 gr. 3, 3 . . .

4778—25

Czysty zysk na przedanej szumówce w
szynkach wynosi

8121— 5

Który jednak zmniejszonym być winien
procentem, od kapitału wyłożonego na kar-
czmy, assekuracją ich, ponoszone ciężary w
podatkach i t. p.

b. Przedaż obcym.

Przedano p/Rachunków w różnych czasach od 19 Października do 1 Stycznia b. r. szumówki gar. 500 a fl. 2 gr. 15 razem za złp.. . . . 1250 8121— 5

Przedane 500 gar. szumówki kosztowały po cenie fabrycznej przeszło po złp. 1 gr. 3,3 562— 5

Otrzymany więc z téj przedaży
zysk wynosi złp. 687—25 687—25

Ogół zysku na przedanej szumówce w szynkach i obcym wynosi złp. 8809

Zysk ten nie zgadza się z zyskiem podług Rachunków wykazanym, dla niemożności wyrażenia prawdziwej ceny fabrycznej garnca szumówki, za pomocą ułamków.

c. Remanent na d. 1 Lipca.

Pozostaje na dniu 1 Lipca szumówki gar. 52 garniec po cenie fabrycznej po złp. 1 gr. 3,3 57—21

Redukcja.

Otrzymano szumów. z rozmaie. gar. 4852 z tych:

Przedano w szynkach garncy 4300.

Obcym 500.

Pozostaje na d. 1 Lip. 1835 gar. 52.

4852.

P i w o.

Prowent zakupił od d. 30 Paździer. z. r. do 1 Lipca b. r. piwa na sprzedaż w szynkach beczek 210 po złp. 9 z dostawą 1890

Przedawano w szynkach becz. a fl. 17 po odtrąceniu proc. dla szynkarzy; zatem za 210 becz. 3570

Porównanie.

Przedaż piwa wynosi złp. 3570.

Kupno tegoż 1890.

Czysty zysk z przedaży złp. 1680.

który równie jak zysk z przedaży szumówki
zmniejszy się procentami od wartości karczem,
ich assekuracji, i opłacanemi podatkami.

Woły opasowe.

Wołów na opasie utrzymywano sztuk 25 kar-
mione były wywarami i sieczką. Utrzymanie
ich od d. 4 Października z. r. do 1 Lipca b. r.
p/Rachunków kosztowało jak następuje:

a. Kupno 25 szt. po złp. 108 w d. 4 Paź-
dziernika z. r. 2700

b. Artykuły przez nie zużyte.

Wywary, licząc wartość dzien-
nie zużytych przez jedną sztukę
gr. 12 za czas ntrzymania ich 2730

Sieczki p/Rach. korcy 3412½
korzec po gr. 15 1706— 7½

c. Dozór ich: to jest pensja za
trzy kwartały parobkowi . . . 132—23

d. Procenta na J/R.

a. Połowa procentu roczone-
go, wynoszącego złp. 70 od summ
wydanych w goto: przez procent
od czasu zaczęcia budowy woło-
wni do jój ukończenia w stos:
6% rocz: 35

b. Połowa procen: rocznego
od kapitału złp. 12768 gr. 19 wy-

Do przeniesienia 7304—½

Z przeniesienia 7304— $\frac{1}{2}$
danego na wołownią w sto: 10 $\frac{0}{6}$

rocznie 638—12

c. Procent od summy złp.

2700 wartości ich kupna za dni

273 to jest od 4 Października z. r.

do 3 b. m. w sto: 6 $\frac{0}{6}$. . . 122—25 $\frac{1}{4}$

e. Assekuracje: połowa proc.
rocz. od assekuracji budowli na

Wołownią w Towa. Ognio., wy-

noszącej (po odtrąceniu $\frac{5}{6}$ war-

tości murów zniszczeniu niepodle-

gającej) summę złp. 8180 gr. 19

w sto. 18 gr. $\frac{0}{6}$ rocz. złp. . . 24—16 $\frac{1}{4}$

Ogół kosztów utrzymania 25

sztuk wołów wynosi . . . 8089—24 $\frac{1}{4}$ 8089—24 $\frac{1}{4}$

Przedaż tychże w dniu 3 Lipca b. r. a fl.

198 szt. wynosi złp. 4950—

Strata na utrzymaniu wołów opasowych . 3139—24 $\frac{1}{4}$

która zmniejszoną być winna, wartością nawozu, od nich
otrzymanego.

Utrzymanie wołów obcych.

Prowent stosownie do umowy z Lewenbergiem zawartéj utrzymywał mu od d. 4 Paździer. do 3 Lipca b. r., na tejsze saméj karmi, co do ilości i natury jak własne woły opasowe, wołów sztuk 25 za którą Lewenberg stosownie do kontraktu Prowentowi zapłacił po takiej cenie, w jakiej dla wołów skarbowych liczoną była. Prócz tego zobowiązał się Lewenberg zwrócić połowę procentów od kapitału na Wołownią wyłożonego, i od jéj assekuracji, które w tymże samym stosunku jak na R/Wołów skarbowych liczone, wynoszą złp. 697 gr. 18 $\frac{1}{4}$, summa ta jest czystym zyskiem, z utrzymania obcych wołów otrzymanym.

W Y K A Z.

Stan Czynny.

Gorzelnia zlp.	20189—15
Wołownia	12768—19
Apparata i Naczynia	40694
Suszarnia	1000
Okowity ze zboża gar. 27016 po zlp. 2 gr. 5½	58811—14
Szumówki garncy 52	76—16½
Okowity z kartofli garncy 1134	2836
Ogół Stanu Czynnego zlp.	<u>136376—4½</u>

Stan Bierny.

Prowent wydał na otrzymanie powyż- szych wartości w pieniądzach, materia- łach i produktach zlp.	<u>110621—4¾</u>
Czysty zysk wynosi zlp.	25754—29¾

CZEŚĆ DRUGA.

Buchalterja podwójna, zastosowana do Gospodarstw wiejskich.

Gospodarstwo wiejskie przedstawia mnóstwo zawikłanych kombinacji, których różnaitość naprowadziła naszych Rachmistrzów do fałszywego mniemania, że samo tylko rejestrowanie pojedyncze, może ułatwić zdanie sprawy ze wszystkich czynności, i stanu majątku. Tym czasem, niema ani jednego dziedzica, któryby z rapportów podawanych przez Rządców mógł zaspakajające pod każdym względem powziąć wiadomości. Interesa i czynności wszystkie bez wyjątku opierają się głównie na ruchu, jakiemu ulegają rozmaite przedmioty i wartości — śledzić ten ruch i zapisywać, zbliżyć i łączyć w jedną ogólną całość, należy do dobrze zrozumianej i pojętej Buchalterji. Ruchy te względnie do właściciela i innych osób lub przedmiotów są podwójne; nie mogą więc być pojedynczo zapisywane; uczuli tę prawdę kupcy, Bankierowie i przemysłowi ludzie — spodziewać się należy że ją uczują gospodarze, a mianowicie ci, którzy nawykli zastanawiać się gruntownie nad rzeczami i dbali są o swój dobry byt. Rozdzielać to co się z sobą z samej natury rzeczy łączy, jest nierozsądkiem, tak jednak postępują Rachmistrze wiejscy u których np. następujący interes. Zapłacił Rządca dóbr za 100 szluk owiec złp. 1200 rozdzielonym zostanie na dwa, i wpisanym do dwóch

oddzielnych rejestrów; w Dzienniku Kassowym zanotują że wydano na kupno owiec 1200 złp. a w Rejestrze produktowym zaciagną pod właściwe rubryki, liczbę i gatunek tychże owiec. Zrywają zatem naturalny związek, jednego interesu. Przeciwnie, porządny Buchalter w Dzienniku, zaciągnie interes powyższy w taki sposób. *Owce* winne *Kassie* złp. 1200. za kupno 100 owiec i t. d. Z tego artykułu widzę ruch, widzę załatwiony interes w świetle właściwem, bo widzę go w stanie takim, w jakim się odbył. Widzę że ubyło z kassy pieniędzy, a przybyło w ich zamian w równej wartości owiec. Konieczność zaprowadzenia Buchalteryi podwójnej po dobrach, okazuje się z więcej zawikłanych interesów, dla przekonania weźmy przykład następujący:

Rządca dóbr sprzedał Pawłowi dnia 5 Maja b. r.

Owiec sztuk 100 po złp. 12 razem	1200
Wołów opasowych sztuk 5 po 150 złp.	750
Wełny kamieni 100 po 72 złp.	7200
Pszenicy korcy 30 po 20 złp.	600
Okowity garncy 1000 po 4 złp.	4000
Ogółem złp. 13750	

Za co otrzymał od Pawła w zamian według umowy:

10 koni roboczych po 200 złp.	2000
Żyta korcy 200 po 15 złp.	3000
Gotowizną	7000
Resztę zobowiązał się zapłacić za miesięcy 2 .	1750
	<u>13750</u>

Nim przystąpimy do zapisania tego interesu według zwyczaju po dobrach w Polsce przyjętego, winniem przestrzedz, że w wielu miejscach funkcja Pisarza prowentowego, Kassjera i Rachmistrza są wypełniane przez jedną tylko osobę. Wskutku zaprowadzonej oddawna i praktyką

długoletnią ustaloną manipulacji administracyjnej, interes powyższy z natury łatwy i prosty, w rejestrach kluczowych, przybierze na siebie postać trudną do pojęcia, zawikłaną i ciemną. Jakoż Rządca kluczowy naprzód przypuści, że przedał Pawłowi rozmaite artykuły za gotowiznę, pierwsza fikcja, dla jej usprawiedliwienia wyda dellatę na sumę całkowitą 13750 złp. czyli upoważni Kassę prowentową do przyjęcia pieniędzy których ani on ani Kassjer niewidział. Kassjer po odebraniu dellaty, zaciagnie do Dziennika kassowego w tak nazwaną percepcie sumę powyższą, pisząc, *zprzedaży* i obok wymienia artykuły przedane; prócz tego spółcześnie wychodzi od Rządcy, assygnacja, upoważniająca Pisarza prowentowego do wydania Pawłowi powyższych artykułów w wartości 13750 złp. Pisarz prowentowy nietroszcząc się o ceny pisze po prostu w *expensie* podług kategorji jakie ma w swoich rejestrach, w rubrykach właściwych samą tylko liczbę sztuk lub ilości.

Powtóre przypuści, że od Pawła kupił rozmaite wartości za gotowiznę, druga fikcja, w tym celu, wyda assygnacją do kassy, dla zamieszczenia w *expensie* summy niby wydanej na kupno tych przedmiotów (które jednak otrzymał tylko w zamian za inne) a dellatę do Prowentu w celu perceptowania artykułów nabytych.

Potrzenie Paweł niedopłacił, umieszczą go więc w tak nazwanych retentach. Zaległości wszelkie zaciągają się w osobnym rejestrze, pisząc nazwisko dłużnika, lecz pytanie jak napisać, za co on winien? nie można powiedzieć że za owce, okowitę i t. p. a zatem lepiej gołe nazwisko zostawić.

Z tego co poprzedziło przekonujemy się że po dobrach niemają ani jednej księgi do którejby wszystkie interesa i czynności, w takim porządku w jakim się odbywały były zapisywane. Interes, przez nas za przykład wzięty, będzie rozczłonkowany raz w Dzienniku kassowym, a drugi raz

w rejestrach produktowych, bez najmniejszego, nawet dalekiego związku. Zobaczymy teraz jak interes o którym mowa będzie zapisany podług zasad Buchalterji podwójnej. Buchalter ułoży jeden artykuł w Dzienniku w sposób następujący.

Dnia 5 Maja 1834

Różne do Różnych złp 13750.

Za sprzedaż Pawłowi rozmaitych artykułów i wzięcie od niego w zamian w równą wartość jak następuje.

Konie. Za sztuk 10 koni robocz. po złp. 200 razem 2000

Żyto. Za 200 korcy po 15 złp. 3000

Kassa. Za gotowiznę 7000

Paweł. Za resztę należności 1750

13750

do *Owiec.* Za sztuk 100 po 12 złp. 1200

do *Wołów opaso:* Za sztuk 5 po 150 750

do *Wełny.* Za kamieni 100 po 72 złp. 7200

do *Pszenicy.* Z r. 18³³/₃₄ za 30 korcy po 20 złp. 600

do *Okowity.* Za 1000 garncy po 4 złp. 4000

13750

Po zapisaniu tego artykułu do Dziennika, wszyscy dłużnicy i wierzyciele przeniesionemi zostaną wraz z summami im odpowiadającemi do Wielkiej Księgi, i lubo tam na pozór będą rozdzieleni, rzeczywiście jednak łączą się z sobą i formują związek taki sam jak w Dzienniku, do którego łatwo za pomocą oznaczonych foljów, bez szperania trafić można.

Wada Rejestrów pomocniczych dzisiaj używanych największa jest w tém, że są właściwie głównemi — powtórę, że obok ilości niema wyrażonej ceny przedmiotu, i daty jego pozbycia się lub nabycia.

Rachunki podawane przez terażniejszych Rachmistrzów kluczowych są ciemne, i niepojęte, i będą niemi póty, dopóki uprzedzenie i zastarzałe przesady będą brały górę nad zdrowym rozsądkiem.

Chcieć zresztą interesu zawikłane, a zatem podwójne, pojedynczo zapisywać a jednak rzecz jasno i gruntownie przedstawić jest to chcieć własny cień przeskoczyć, jest chcieć będąc ślepyim z urodzenia, dobrze widzącego udawać.

Miałem pod ręką z kilkunastu lat rejestra z dóbr największych w Polsce, między niemi były niektóre przez Mistrzów sztuki pojedynczego utrzymywania ksiązek sporządzone, wyznać jednak muszę, iż pomimo najszczerzej chęci, zrozumieć ich i pojąć nie mogłem, na to prosta odpowiedź rutynistów, „że się nieznam“ zgadzam się na to, ale z drugiej strony i Dziedzic dla którego były robione, rejestrować się nieuczył i tej zbawienniej sztuki nieposiada, a zatem dla tego chyba, opłaca oficjalistów w dobrach swoich, aby o niczem niewiedziały, aby się kontentowały taką importancją jaką mu dadzą, aby żadnych ulepszeń nie wprowadzały bo by się naraził na straty postępując na ślepo? Iluż to kupców, fabrykantów, bankierów i różnych naczelników przemysłowych nieznają buchalterji, a jednak interessa ogromne prowadzą i mają w obiegu kilkanaście, a czasem kilkadziesiąt milionów złp. spekulują wiedząc dokładnie co i dla czego robią. Mogliby rzucić się w spekulacje niekiedy chazardowne bez znajomości stanu swoich interesów i majątku? nie bez wątpienia, któż ich w tym względzie oświeca, Buchalterowie swojemi rapportami jasno zrozumiałe i prawdziwie rzecz przedstawiającami.

Zastosowanie buchalterji podwójnej do gospodarstw wiejskich nie jest rzeczą nową, oddawna już w gospodarstwach wzorowych, w Prusach, Francji, Szwajcarji i Anglii, jest ona z pomyślnym skutkiem zaprowadzona. U nas zaś, a miano-

wicie w wielkich dobrach, zbliżyć się tylko można zwłaszcza w początkach do pożądaney ścisłości jaka w wzorowych gospodarstwach jest konieczną.

W pierwszej części niniejszego dzieła, wyłożyłem zasady Buchalterji, objaśniając je na przykładach tu zaś podałem sam tylko Dziennik, opuszczając Brulion i Wielką księgę, w końcu wytłomaczyłem miejsca wątpliwe, i mam nadzieję że przy chęci i uwadze, można będzie pojąć ducha i treść całej nauki.

Radzę każdemu, który rzetelną korzyść z czytania dzieła mego odnieść zechce, aby zrobił sobie Wielką Księgę, podobną wzorów podanych w części pierwszej, i do niej zaciągał wszystkie artykuły z dziennika następnie dołączonego. Jakim zaś sposobem przystąpić ma do zdania sprawy, czyli powiązania szczegółowych rachunków w jedną ogólną całość, i zarazem do uformowania Inwentarza, znajdzie to po Dzienniku dostatecznie wyłożone.

Dwa folwarki Chmielowice i Czarna, wzięte są za przykład utrzymywania Ksiąg gospodarskich, w pierwszym mieszka Rządca, odbiera Rapporta od Ekonomów, z tych Buchalter układać może artykuły.

W folwarkach tych przyjąłem gospodarstwo przemienne siedmio - polowe.

(B)

DZIENNIK

Rozpoczęty dnia 1 Lipca 1834 roku.

1 Lipca		
Różne do Kapitału		
złp. 320348 gr. 20.		
Za wartości składające kapitał zakładowy w Folwarku Chmielowice jak następuje:		
<i>Stajnia.</i>	Za jej wartość p/Inwentarza	800
<i>Wółownia.</i>	„ „	768
<i>Obora</i>	„ „	864
<i>Owczarnia.</i>	„ „	1040
<i>Stodoła.</i>	„ „	7218
<i>Magazyn zbożowy.</i>	Za wartość p/Inwentarza	6873
<i>Szopa.</i>	Za wart. p /Inwent.	2000
Miesz. służ. i Administr. i folwar.	{ Za wart. 7 czworaków p/Inwe. 21000 za war. dworu 9000	30000
<i>Miesz. służ. leśnej.</i>	Za wartość p/inwent.	5000
<i>Młyn.</i>	Za wartość młyna z tartakiem	5500
Do przeniesienia		60063

Z przeniesienia	60063
<i>Cegielnia.</i> Za wartość szopy, pieca i mieszkania dla Strycharza	2500
<i>Konie robocze.</i> Za wartość sztuk 20 po złp. 144	2880
<i>Woty robocze.</i> Za wartość sztuk 20 po złp. 126	3024
<i>Krowy.</i> Za war. sztuk 27 po złp. 90	2430
<i>Owce.</i> za wart. sztuk 2500 po złp. 15	37500
<i>Grunta orne.</i> Za wartość 840 morgów to jest:	
Morgów 400 pierwszej klas. }	84000
Morgów 440 drugiej klasy }	
<i>Łąki.</i> Za wart 56 morgów łąk gruntowych	11200
<i>Pastwiska.</i> Za 48 morgów pastwisk żyznych	3680
<i>Las.</i> Za wart. 600 morgów lasu to jest:	
Drzewa iglastego morg. 340 po złp. 100 złp. . . .	34000
Drzewa liściastego mor. 260 po złp. 50	13000
	47000
<i>Narzędzia rolnicze.</i> Za ich wartość p/inwentarza	1666
<i>Młocarnia.</i> Za wartość jej wraz z szopą	2500
<i>Pańszczyzna.</i> Za wartość dni ciąg. 1149 po złp. 3	3447
dni pies. 12586 po złp. 1	12586
	16033
Do przeniesienia	274476

Z przeniesienia		274476
<i>Pszenica.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R. Fol.		
Chmiel. za wart. 60 morg licząc	wartość uprawę i ziarna wy-	
sianego		2386
<i>Żyto</i> z r. 183 ⁴ / ₅ Za wart. 60		
morg. licząc wartość uprawy i	ziarna wysianego	1746
<i>Jęczmień</i> z r. 183 ⁴ / ₅ . Za war.		
60 morg. licząc jak wyżej . .		1566
<i>Groch</i> z r. 183 ⁴ / ₅ . Za wart.		
30 morg. licząc jak wyżej . .		663
<i>Owies</i> z r. 183 ⁴ / ₅ . Za wart.		
60 morg. licząc jak wyżej . .		2259
<i>Wyka</i> z r. 183 ⁴ / ₅ Za wart. 30		
morg. licząc jak wyżej		573
<i>Gryka</i> z r. 183 ⁴ / ₅ . Za wart.		
60 morg. licząc jak wyżej . .		1326
<i>Koniczyna</i> 1 letnia z r. 183 ⁴ / ₅		
Za wart. 60 morg. koniczyny	na siano licząc jak wyżej . .	615
<i>Koniczyna</i> 2 letnia z r. 183 ⁴ / ₅		
Za war. 60 morg. jak wyżej . .		360
<i>Zielona pasza</i> z r. 183 ⁴ / ₅ .		
Za wart. 60 morg. zielonój pa-	szy posianej na utorze pod psze-	
nicę		540
<i>Zielona pasza</i> z r. 183 ⁴ / ₅ .		
Za wart. 60 morg. zielonój pa-	szy posianej na utorze pod Żyto	540
<i>Pszenica Rem.</i> z r. 183 ³ / ₄		
Za 100 korcy pszenicy po	złp. 12	1200
Do przeniesienia		288750

Z przeniesienia	288750	
<i>Jęczmień Rem. z r. 183³/₄</i>		
Za 150 kor. po złp. 8 . . .	1200	
<i>Groch Rem. z r. 183³/₄</i>		
za 30 kor po złp. 8	300	
<i>Żyto Rem. z r. 183³/₄ za</i>		
150 kor. po złp. 10 . . .	1500	
<i>Owies Rem. z r. 183³/₄</i>		
za 199 kor. 8 gar. po złp. 8	1594	
<i>Siano Rem. z r. 183³/₄</i>		
za 100 cent. po złp. 3 . . .	300	
<i>Słoma ozima rem. z r.</i>		
183 ³ / ₄ za 3296 cent. słomy		
targanej różnego gatunku po		
złp. 1 gr. 10	4394—20	
<i>Słoma ozima rem. z r.</i>		
183 ³ / ₄ za 250 cent. słomy		
prostej po złp. 2	500	
<i>Cegła z r. 183³/₄ za</i>		
150000 szt. po złp. 18 tys.	2700	
<i>Wapno z r. 183³/₄ za</i>		
120 becz. po złp. 2 gr. 15	300	
<i>Wetna z r. 183³/₄ R/Chm.</i>		
za 134 kam. po złp. 90 . .	12060	
<i>Sagi z r. 183³/₄ za 450</i>		
saż. kub. po złp. 15 . . .	6750	320348 20
I Lipca		
<i>Różne do Kapitału.</i>		
złp. 168569 gr. 20.		
Za wartości składające kapitał zakła-		
dowy w Folwarku Czarna jak następuje:		
<i>Stajnia.</i> Za war. stajni na pomiesz-		
czenie koni rob. szt. 14	560	
Do przeniesienia	560	320348 20

Z przeniesienia	560	320348	20
Na pomieszczenie sta-			
dniny szt. 13	520	1080	
Wółow. R/Czar. za jęj war. p/inw.	704		
Obora. R/Czar. „ „	640		
Owczarn. R/Czar. „ „	6760		
Stodoła. R/Czar. „ „	4575		
Magazyn zbożowy. R/Czar.			
Za war. p/inwent.	4362		
Miesz. służ. folw. R/Czar.			
Za war. 5 czwora. po złp. 3000	15000		
Miesz. straży leśnej R/Czar.			
Za wart. p/inwentarza . . .	1000		
Szopa. R/Czar. Za jęj war p/inw.	1000		
Konie robocze. R/Czar. Za			
war. 14 sztuk po złp. 144 . .	2016		
Stadnina. Za wart. 13 szt.			
po złp. 54	702		
Woły robocze. R/Czar. Za			
wart. 22 szt. po złp. 126 . .	2772		
Krowy. R/Czar. Za war. 20			
szt. po złp. 90	1800		
Owce. R/Czar. Za war. 1560			
szt. po złp. 15	23400		
Grunta. R/Czar. Za wart.			
532 morgow to jest.			
Morgów 220 pierwszej klasy	53200		
Morgów 312 drugiej „			
Łąki. R/Czar. Za wart 66			
morgów łąk gruntowych . .	13200		
Pastwiska. R/Czar. Za war.			
28 morg. past. żyznych . .	2100		
Narzędzia rolnicze. R/Czar.			
Za ich wart. p/inwent. . . .	1252		
Do przeniesienia	135563	320348	20

Z przeniesienia	135563	3203	8/20
<i>Pańszczyzna.</i> R/Czar. Za dni ciąg. 300 po złp. 3.	900		
dni piesz. 9083 po złp. 1	9083	9983	
<i>Pszenica.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za war. 38 morg. licząc war. wysianego ziarna i kosztu uprawy	1828		
<i>Żyto</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. 38 morg. licząc jak wyżej	1106		
<i>Jęczmień</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wartość 38 morgów licząc jak wyżej	992		
<i>Owies</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. 38 morg. licząc jak wyżej	1429		
<i>Groch</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. 19 morg. licząc jak wyżej	391		
<i>Wyka</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. 19 morg. licząc jak wyżej	334		
<i>Gryka</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. 38 morg. licząc jak wyżej	839		
<i>Koniczyna 1° letnia</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wartość uprawy i zasiew 38 morg. koniczyny na siano złp.	389		
<i>Koniczyna 2° let.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za war. uprawy i zasiew 38 morg. koniczyny na siano .	228		
<i>Zielona pasza</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za wart. uprawy i zasiew 38 morgów zielonej paszy posianej na ugorze pod pszenicę	340		
<i>Zielona pasza</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar. za war. uprawy i zasiewu			
Do przeniesienia	153422	320348	20

Z przeniesienia	153422	320348	20
38 mor. zielonéj paszy posianéj na ugorze pod żyto	340		
<i>Pszenica Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. za war. 75 kor. po zł. 12	900		
<i>Żyto Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar:			
za wart. 90 kor. po złp. 10	900		
<i>Jęczmień Rem.</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. zawar: 100 kor. po zł. 8	800		
<i>Groch Rem,</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
za wart. 35 kor. po złp. 10	350		
<i>Owies Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
za wart. 95 kor. po złp. 8	760		
<i>Siano Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
za wart. 110 cent. po złp. 3	330		
<i>Koniczyna Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. za war. 35 cen. po zł. 4 ¹ / ₂	157—15		
<i>Słoma ozima Rem.</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. za wart. 1743 cent.	20		
funt. słomy targanéj i różnego gatunku po złp. 1 gr. 10	2324— 8		
<i>Słoma ozima Rem:</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. za wart. 228 cent. funt.			
10 słomy prostéj po złp. 2	456— 6		
<i>Wetna R/Fol. Czar.</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. za 87 kam. po złp. 90	7830	168569	29
— d. 1 Lipca 1834 —			
<i>Kassa do Różnych złp.</i>	1205.		
Wniesione za pacht krów i dzierżawę młyna z tartakiem za kwartał od 1 Lipca do 1 Października r. b.			
do Krów R/Chm. za pacht od 27 szt. krów w stosunku 60 złp. rocz.	405		
Do przeniesienia	405	488918	19

Z przeniesienia	405	488918	19
do <i>Krów R/Czar.</i> za pacht od 20 szt. w stosunku jak wyżej	300		
do <i>Młyna</i> za dzierżawę kwar- talną młyna z tartakiem	500	1205	
3 Lipca.			
<i>Kassa</i> do <i>Różnych</i> złp.	23913		
Za sumę otrzymaną za sprzedaż 221 kamieni wełny po potrąceniu kosztów odstawy w gotowiznie wydanych na opła- ty różne i t. p.			
do <i>Wełny R/Chm.</i> za 134 kamieni po złp. 108	14472		
Opłata drogowego przy odstawie złp.	10		
	netto złp.	14462	
do <i>Wełny R/Czar.</i> za 87 kamieni po złp. 108.	9396		
Opłata drogowego przy odstawie złp.	8		
	netto złp.	9388	
do <i>Koni Rob. R/Fol.</i> <i>Chm.</i> Za pracę 6 koni przez dni 3 po złp 1 gr. 22 dzien.	31— 6		
do <i>Służ: folw. R/Chm.</i> Za pracę 3 fernali przez dni 3 po gr. 22 dziennie	6—18		
do <i>Koni R/Czar.</i> Za pra- cę 4 koni przez dni 3 po złp. 1 gr. 22 dziennie	20—24		
Do przeniesienia	23908—18	490123	19

Z przeniesienia 23908—18		490123 19
do <i>Stuż. folw. R/Czar.</i>		
Za pracę 2 fernali przez dni		
3 po gr. 22 dziennie . . .	4—12	23913
7 Lipca.		
<i>Żyto</i> z r. 18 $\frac{3}{3}$ $\frac{5}{6}$ <i>R/Fol: Chmiel:</i>		
do <i>Różnych</i> złp. 140 gr. 12.		
Za wartość podorania ugoru na żyto		
morg. 26 od 1 do 7 b. m. p/Rapportu		
Ekonomu folwarku Chmielowice.		
do <i>Wołów rob: R/Fol. Chmiel.</i> za		
wartość pracy dwudniowej 24 wołów		
dziennie od jednego po gr. 26	41—18	
do <i>Stuż. Fol. R/Fol. Chm.</i>		
Za wartość pracy dwudniowej		
6ciu wolarzy po gr. 22 . . .	8--24	
do <i>Pańszcz:</i> za dni ciągł. 18		
po złp. 3 piesz. 36 po złp. 1	90	140 12
7 idem		
<i>Siano</i> z r. 18 $\frac{3}{3}$ $\frac{4}{5}$ <i>R/Fol: Chmiel:</i>		
do <i>Różnych</i> złp. 255.		
Za wartość skoszenia i zgrabienia z 15		
morg. łąk od 1 do 7 b. m. p/Rapportu		
Ekonomu Fol. Chmielowice.		
do <i>Kassy.</i> Za wypłatę na ręce Eko-		
noma Fol. Chmiel. za najem 15 ludzi po		
złp. 2 do skoszenia 15 morg. łąki uży-		
tych złp.	30	
do <i>Pańszczyzny</i> Za 225 dni		
piesz. do zgrabienia i ustożenia		
tegoż siana złp.	225	255
Do przeniesienia		514432 1

Z przeniesienia .		514432	1
7 Lipca.			
<i>Koniczyna 1° letnia z r. 18$\frac{3}{5}$$\frac{4}{5}$</i>			
<i>R/Fol: Chmiel: do Kassy złp. 20.</i>			
Wypłaciłem na ręce Ekonoma fol. Chmielo. za najem 10 ludzi po złp. 2 użytych do skoszenia 10 morg. koniczyny		20	
7 idem			
<i>Koniczy: 2^o let: z r. 18$\frac{3}{5}$$\frac{4}{5}$ R/Fol:</i>			
<i>Chmiel: do Pańszczyzny złp. 36.</i>			
Za dni ciągłych 12 po złp. 3 użytych do skoszenia 12 morg. koniczyny		36	
7 idem			
<i>Zyski i Straty do Owiec R/Fol:</i>			
<i>Chmielowice złp. 50.</i>			
Za 2 macior po złp. 15 odpadłych w dniu 4 b. m.		30	
7 idem			
<i>Zielona pasza z r. 18$\frac{3}{5}$$\frac{4}{5}$ R/Fol:</i>			
<i>Chm: do Różnych złp. 26 gr. 2.</i>			
Za skoszenie w dniu 5 b. m. 20 morg. zielonej paszy na ugorze pod pszenicę posianę jak następuje:			
do <i>Służ. folw.</i> za wartość pracy dziennę 6 wolarzy i 5 sornali po gr. 22 8— 2			
do <i>Kassy</i> wypłaciłem za najem ludzi 9 a fl. 2 18		26	2
7 idem			
<i>Pszenica z r. 18$\frac{3}{5}$$\frac{5}{6}$ R/Fol: Chm:</i>			
<i>do Różnych złp. 31 gr. 6.</i>			
Za wartość podorania 6 morg. ugoru pod pszenicę w d. 6 b. m. p/Rap. Ekon.			
Do przeniesienia .		514514	3

Z przeniesienia .		514544	3
do <i>Wołów robo.</i> za pracę dzienną 24			
wołów po gr. 26	20—24		
do <i>Służby folwar.</i> za pracę			
dzien. 6 wolarzy po gr. 22. . .	4—12		
do <i>Pańszcz.</i> za 6 dni piesz. . .	6	31	6
7 Lipca			
<i>Siano z r. 18³⁴/₅ R/Fol. Czar. do</i>			
<i>Różnych złp. 283 gr. 4.</i>			
Za skoszenie i zgrabienie siana z 20			
morg. łąki w Folwarku Czarna w dniach			
1, 5 i 6 b. m. p/Rap: Ekono. tegoż Fol.			
do <i>Służby Folwar. R/Fol. Czar.</i> za			
pracę dzienną 7 parobków po gr. 22			
dziennie	5—4		
do <i>Pańszcz. R/Fol. Czar.</i>			
Za dni ciągł. 2 po złp. 3 piesz.			
150 po złp. 1	156		
do <i>Kassy</i> wypłacone na ręce			
Ekonoma Fol. Czarna za najem			
11 ludzi do koszenia po złp. 2			
150 do grabienia i stożenia po			
gr. 20	122	283	4
7 idem			
<i>Żyto z r. 183⁵/₆ R/Fol. Czar. do</i>			
<i>Różnych złp. 34 gr. 16.</i>			
Za podoranie ugoru pod żyto morg.			
7 w d. 2 b. m. p/rap. Ekonoma.			
do <i>Wołów robo.</i> Za pracę dzienną			
20 wołów po gr. 26	17—10		
do <i>Służby folw.</i> Za pracę			
dzienną 3 wolarzy po gr. 22 . .	2—6		
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 2			
po złp. 3 piesz. 9 po złp. 1 . .	15	34	16
Do przeniesienia		514892	29

Z przeniesienia		514892	29
7 Lipca			
<i>Utrzym. Kanc. Admi. do Pańszcz.</i>			
<i>Fol. Czar. złp. 3.</i>			
Za dzień ciągły użyty w interesie			
Kancellarji w d. 3 b. m.		3	
7 idem			
<i>Pszenica R/Fol. Czar. z r. 183$\frac{5}{8}$</i>			
do <i>Różnych</i> złp. 34 gr. 16.			
Za podoranie ugoru pod pszenicę mor.			
7 w d. 4 b. m. p/rap. Ekonoma.			
do <i>Wołów robo.</i> Za pracę dzienną			
20 wołów po gr. 26	17—10		
do <i>Służby folw.</i> Za pracę			
dzienną 3 wolarzy po gr. 22	2—6		
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 2			
po złp. 3 piesz. 9 po złp. 1	15	34	16
7 idem			
<i>Koniczy. 1 letn. z r. 183$\frac{4}{5}$ R /</i>			
<i>Czar. do Różnych</i> złp. 57.			
Za skoszenie 15 morg koniczyny w			
d. 4 b. m. p/rap. Ekonoma.			
do <i>Kassy.</i> Za najem ludzi 8 po			
złp. 2 dziennie	16		
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 7 po			
złp. 3	21	37	
7 idem			
<i>Różne do Kassy</i> złp. 15240.			
jak następuje:			
<i>Konicz. 2 let. z r. 183$\frac{1}{5}$ R/Czar.</i>			
za najem 20 ludzi po złp. 2 do sko-			
szenia 20 mog. p/rap. Ekon. .	40		
Do przeniesienia		40	514967 15

Z przeniesienia	40	514967	15
<i>Dziedzie dóbr.</i> Za impor-			
tancją z r. 183 ³ / ₄	15000		
<i>Pawłoski.</i> Za sumę wzię-			
tą na wydatki salvo calculo . . .	200	15240	
— 10 Lipca —			
<i>Kassa do Różnych</i>			
złp. 1736 gr. 20.			
Za wpływ w gotowiznie jak nastę-			
puje:			
do <i>Cegły rem.</i> z r. 183 ³ / ₄			
za sprzedaż 40000 szt. po			
złp. 30 ⁰⁰ / ₀₀	1200		
do <i>Wapna reman.</i> z r.			
183 ³ / ₄ za sprzedaż 60 becz.			
po złp. 4	240		
do <i>Lasu.</i> Za prze. drze-			
wa sosno. na budulec szt.			
30 po złp. 9 i drzewa brzo-			
zowego na opał fur 20 po			
złp. 1 gr. 10	296—20	1736	20
— 27 idem —			
<i>Siano z r. 183⁴/₂ R/Fol. Chm.</i>			
do <i>Różnych</i> złp. 604 gr. 12.			
Za skoszenie, zgrabienie i ustożenie			
siana z 41 morg. łąki p/rap. Ekonoma			
z dni 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 20 po złp.			
3 piesz. 300 po złp. 1 . . .	360		
do <i>Kassy.</i> Za najem 15 lu-			
dzi do kosy, po złp. 2, 315			
do grab. po gr. 20	240 ¹		
Do przeniesienia	600	531944	5

Z przeniesienia	600	531944	5
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 6 parobków użytych do kosy po gr. 22	4—12	604	4
27 Lipca			
<i>Koniczy. 1 let. z r. 183$\frac{4}{5}$ R/</i>			
<i>Fol. Chm. do Różnych złp. 761.</i>			
Za skoszenie, ususzenie i zgrabienie z 40 morg. koniczyny p/rap. Ekonomia z dni 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 10 po złp. 3 piesz. 150 po złp. 1	180		
do <i>Kassy.</i> Za najem ludzi 15 po złp. 2 do kosy, 810 po gr. 20 do grabienia i suszenia	570		
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 5 parobków przez dni 3 po gr. 22	11	761	
27 idem			
<i>Koniczy. 2 let. z r. 183$\frac{4}{5}$ R/Chm.</i>			
do <i>Różnych złp. 781 gr. 28.</i>			
Za skoszenie morg. 48 ususzenie i zgrabienie z morg. 40 p/rap. Ekonomia z d. 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Kassy.</i> Za najem ludzi 19 po złp. 2, 780 po gr. 20	558		
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 10 po złp. 3 piesz. 180 po złp. 1	210		
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 5 parob. przez dni 3, 4 przez dzień po gr. 22	13—28	781	28
Do przeniesienia		534091	7

Z przeniesienia		534091	7
27 Lipca			
<i>Zielo. pasza z r. 183$\frac{4}{5}$ z ugo. żyt. R/ Chm. do Różnych</i> zł. 643.			
Za skoszenie 60 morg. i zgrabienie z 40 morg. p/rap. Ekonoma z d. 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 11 po złp. 3 piesz. 96 po złp. 1		129	
do <i>Kassy.</i> Za najem ludzi 49 po złp. 2. 624 po gr. 20		514	643
27 idem			
<i>Zielo. pasza z r. 183$\frac{4}{5}$ z ugo. psz. R/ Chm. do Kassy</i> złp. 560.			
Za najem 40 ludzi po złp. 2, 720 po gr. 20 użytych do skoszenia i zgrabienia z 40 morg. p/rap. Ekonoma z dni 14, 21 i 27 b. m.			560
27 idem			
<i>Cegła z r. 183$\frac{4}{5}$ do Różnych</i> złp. 579.			
Za kosztą wypalenia 30000 szt. jak następuje:			
do <i>Sągów</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ Za 12 sąż. knb. drzewa sosno. po złp. 18.		216	
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 10 koni przez dni 3, użytych do wożenia sągów, po złp. 1 gr. 22 dziennie		52	
do <i>Stuż. fol.</i> R/Chm. Za pracę 5 fernali przez dni 3 po gr. 22		11	
Do przeniesienia		279	535294 7

Z przeniesienia	279	535294	7
do <i>Kassy</i> wypłaciłem Strycharzowi za zrobienie i wypalenie 30000 szt. po złp. 10 od $\frac{00}{00}$ p/umowy	300	579	
27 idem			
<i>Różne do Pawłowskiego</i> złp. 200.			
Za wydatki poczynione p/księgi wydatków.			
Narzędzia rolni R/Chm. Za reparacją narogów i kół do wozów .	10		
Konie robo. R/Chm. Za wart. okucia 20 koni	30		
JW. Dziedzic. Za korespondencją w Jego interessie . . .	3		
Utrzym. Kancel. Za materiały piśmienne, oraz za przedstawienie 2 pieców i wybielenie lokalu kancel.	85		
Owce R/Fol. Chm. Za lekarstwa dla nich p/likwidacji	72	200	
27 Lipca			
<i>Pawłowski do Kassy</i> złp. 200.			
Za gotówkę na wydatki salvo calculo ,		200	
28 idem			
<i>Żyto R/Czar. na r. 183⁵</i> do <i>Różnych</i> złp. 319 gr. 23.			
Za podoranie ugoru morg. 31, zradlenie i zabrono. morg. 38 p/rap. Ekonomia z d. 14, 21 i 27 b. m.			
Do przeniesienia		536273	7

Z przeniesienia do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 9 po złp. 3 piesz. 60 po złp. 1 . . . 87 do <i>Wołów robo.</i> Za pracę 22 wołów przez dni $7\frac{1}{2}$ po gr. 26 dziennie . . . 142—10 do <i>Koni robo.</i> Za pracę 14 koni przez dni 2 i 10 przez dzień po złp. 1 gr. 22 dzien. 65—26 do <i>Służ. fol.</i> Za pracę 3 wolarzy przez dni $7\frac{1}{2}$, 4 for- nali przez dni 2, 3 przez dzień po gr. 22 dziennie . . . 24—17	536273 7 319 23
28 Lipca <i>Pszenica R/Czar. na r. 183$\frac{5}{8}$ do</i> <i>Różnych złp. 3 19 gr. 23.</i> Za podoranie ugoru morg. 31 zradle- nie i ubrono. 38 morg. p/rap. Ekono- ma z d. 14, 21 i 27 b. m. do <i>Wołów robo.</i> Za pracę 22 woł. przez dni $7\frac{1}{2}$ po gr. 26 dzi. 142—10 do <i>Koni robo.</i> Za pracę 14 przez dni 2 i 10 przez dzień po złp. 1 gr. 22 dzien. . . 65—26 do <i>Służ. fol.</i> Za pracę 4 fornali przez dni 2, 3 przez dzień i 3 wolarzy przez dni $7\frac{1}{2}$ po gr. 22 24—17 do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciąg. 9 po złp. 3 piesz. 60 po złp. 1 87	319 23
28 idem <i>Siano R/Czar. z r. 183$\frac{4}{5}$ do Ró- żnych złp. 59$\frac{4}{5}$ gr. 18.</i> Za skoszenie zgrabienie i ustożenie Do przeniesienia	536912 23

Z przeniesienia siana z 46 morg. łaki p/rap. Ekonoma z dni 14, 21 i 27 b. m.	536912 23.
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 7 parob. przez dni 2 i 5 pr. dzień po gr. 22 13—28	594 18.
do <i>Pańszcz.</i> Za dni piesz. 200 po złp. 1 200	
do <i>Kassy.</i> Za najem 27 ludzi po złp. 2 i 490 po gr. 20 380—20	
28 Lipca	
<i>Koniczy. 1 let. R/ Czar. z r. 1834</i> do <i>Różnych</i> złp. 701 gr. 10.	
Za skoszenie morg. 23 ususz. i zgra- bienie z morg. 38 p/rap. Ekonoma z d. 14, 21 i 27 b. m.	
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 4 fernali przez dni 2 i 2 pr. dzień po gr. 22 7—10	
do <i>Kassy.</i> Za najem 13 lu- dzi po złp. 2 i 732 po gr. 20 514	
do <i>Pańszcz.</i> Za dni piesz. 180 po złp. 1 180	
28 idem	
<i>Koniczy. 2 let. R/ Czar. z r. 1834</i> do <i>Różnych</i> złp. 636 gr. 4.	
Za skoszenie morg. 18 ususze. i zgra- bienie z morg. 38 p/rap. Ekonoma z d. 14, 21 i 27 b. m.	
do <i>Stuż. fol.</i> Za pracę 4 fernali przez dni 3 po gr. 22 8—24	
do <i>Pańszcz.</i> Za dni piesz. 22 po złp. 1 22	
do <i>Kassy.</i> Za najem 6 lu- dzi po złp. 2 i 890 po gr. 20 605—10	
Do przeniesienia	
636 4	538814 25.

Z przeniesienia		538844	25
28 Lipca			
<i>Ziolo. pasza R/Czar. z r. 183$\frac{4}{5}$</i>			
do <i>Różnych</i> złp. 520 gr. 18.			
Za skoszenie, ususze. i zgrabie. tejże paszy z morg. 38 z ugoru pod pszenicę p/rap. Ekonoma z dni 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Służ. fol.</i> Za pracę 3 fernali przez dni 3 po gr 22		6—18	
do <i>Kassy.</i> Za najem 29 ludzi po złp. 2 i 684 po gr. 20		514	520 18
28 idem			
<i>Ziolo pasza z ugo. żyt. R/Czar. z r. 183$\frac{4}{5}$ do Różnych</i>			
<i>złp. 520 gr. 18.</i>			
Za skoszenie, ususze. i zgrabie. jēj z morg. 38 z ugoru żytniego p/rap Eko- noma z dni 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Służ. fol.</i> Za pracę 4 fernali przez dni 2 i 1 prz. dzień po gr. 22		6—18	
do <i>Kassy.</i> Za najem 29 ludzi po złp. 2 i 684 po złp.			
I dziennie		514	520 18
29 idem			
<i>Służba Adm. i fol. R/Chm. do Różnych</i>			
<i>złp. 1204 gr. 1 $\frac{1}{4}$.</i>			
Za ordynarją od 1 Lipca do 1 Paź. b. r. do <i>Żyta Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$ R/Chm.</i>			
Za 34 kor. 28 gar. po złp. 10, 348—22 $\frac{1}{2}$			
do <i>Pszenicy rem. z r. 183$\frac{3}{4}$ R/Chm.</i> Za 7 kor. 30			
gar. po złp. 12		95—7 $\frac{1}{2}$	
Do przeniesienia 444		539886	1

Z przeniesienia 444 do <i>Jęczm. rem.</i> z r. 183³/₄ Za 34 kor. 12 gar. po złp. 8 275 do <i>Grochu rem.</i> z r. 183³/₄ R/Chm. Za 6 kor. 14 gar. po złp. 10 64—11¹/₄ do <i>Owsa rem.</i> z r. 183³/₄ R/Chm. za 37 kor. 20 gar. po złp. 8 301 do <i>Siana rem.</i> z r. 183³/₄ za cent. 40 po złp. 3 . . . 120	539886 1 1204	1 11¹/₄
29 Lipca <i>Służba leśna do Różnych</i> złp. 248. Za ordynarją od 1 Lipca do 1 Paź. b. r. do <i>Żyta rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ za kor. 6 gar. 16 po złp. 10 . . . 65 do <i>Pszenicy rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ Za kor. 1 po złp. 12 . . . 12 do <i>Jęczmie. rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ Za kor. 5 po złp. 8 . . . 40 do <i>Grochu rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ Za kor. 1 po złp. 10 . . . 10 do <i>Owsa rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ Za kor. 9 gar. 16 po złp. 8 76 do <i>Siana rem.</i> R/Chm. z r. 183³/₄ Za 15 cent. po złp. 3 45	248	
29 idem <i>Służba fol. R/ Czar. do Różnych</i> złp. 489 gr. 5. Za ordynarją od 1 Lipca do 1 Paź. b. r. do <i>Pszeni.</i> z r. 183³/₄ R/Czar. Za korcy 5 po złp. 12 60 Do przeniesienia 60	541338	12¹/₄

Z przeniesienia	60	541338	12 1/4
do <i>Żyt</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
Za kor. 19 gar. 16 po złp. 10	195		
do <i>Jęcz.</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
Za kor. 21 gar. 30 po złp. 8	175—15		
do <i>Grochu</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Cz.			
Za kor. 3 gar. 15 po złp. 10	34—20		
do <i>Owsa</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar.			
Za kor. 3 po złp. 8	24	489	5
31 Lipca			
<i>Siano</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Chmielo: do			
<i>Różnych</i> złp. 193 gr. 15.			
Za wartość i dostawę 61 cent. folwar-			
kowi Chmielo. w d. 22 b. m. t. j.			
do <i>Siana</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Czar. za 61			
cent. po złp. 3	183		
do <i>Pańszczyzny</i> R/Czar.			
Za dni ciąg. 3 1/2 po złp. 3	10—15	193	15
31 Sierpnia			
<i>Żyto</i> na r. 183 ⁵ / ₈ R/Chmielo: do			
<i>Różnych</i> złp. 755 gr. 16.			
Za podoranie ugoru morg. 34 zradle-			
nie i ubrono. 60 oraz zoranie pod za-			
siew morg. 60 p/Rappor. Ekonoma z d.			
14, 21 i 27 z. m. i 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Wołów robo.</i> Za pracę 24 wołów			
przez dni 7 i 20 przez dni 3 po gr. 26			
dziennie	197—18		
do <i>Koni robo.</i> Za pracę 20			
koni przez dni 5 po złp. 1 gr.			
22 dziennie	173—10		
Do przeniesienia	370—28	542021	2 1/4

Z przeniesienia 370—28 do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę 6 wolarzy przez dni 9, 5 przez dzień i 5 fernali przez dni 5 po gr. 22 dziennie, razem . 61—18 do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciągł. 67 po złp. 3 piesz. 122 po złp. 1. 323	542021	21/4
31 idem		755 16
<i>Pszenica na r. 183⁵/₆ R/Chm:</i> do <i>Różnych</i> złp- 865 gr. 27. Za podoranie ugoru morg. 54 zradle nie i ubrono. morg. 60 oraz zoranie pod zasiew morg. 60 p/rappor. Ekono. z d. 14, 21 i 27 z. m. i 4, 10, 17, 24 i 31 b. m. do <i>Wołów Robo.</i> Za pracę 3 wołów przez dni 4 i 24 przez dni 11 po gr. 26 dziennie 298—4 do <i>Koni Robo.</i> Za pracę 20 koni przez dni 4 1/2 po złp. 1 gr. 22 156 do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę 6 wolarzy przez dni 14, 5 przez dzień oraz 5 fernali przez dni 4 1/2 po gr. 22 dziennie . . . 81—23 do <i>Pańszcz.</i> Za dni ciągł. 58 po złp. 3 piesz. 156 po złp. 1 330		865 28
31 idem		
<i>Koniczy: 1 let: z r. 183⁴/₅ R/Chm:</i> do <i>Różnych</i> stp. 540 gr. 20. Za skoszenie morg. 10 ususz. i zgrabienie z morg. 20 oraz zwiezienie z morg. Do przeniesienia	543642	16 1/4

Z przeniesienia		543642	16 ¹ / ₄
60 p/rappor. Ekónoma z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Pańszczyzny</i> . Za dni pieszych	495		
po złp. 1	495		
do <i>Koni Robo.</i> Za pracę			
20 koni przez dzień po złp. 1			
gr. 22	34—20		
do <i>Służ. folw.</i> Za pracę 5			
fornali przez dni 3 po gr. 22	11	540	20
31 idem			
<i>Koniczy: 2 let: z r. 183⁴/₅ R/Chm:</i>			
do <i>Różnych</i> złp. 488 gr. 12.			
Za ususzenie i zgrabienie z morg. 20			
oraz zwiezenie z morg. 60 p/rapportów			
Ekónoma z dni 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Pańszcz. R/Chm.</i> Za dni piesz.			
309 po złp. 1	309		
do <i>Pańszcz. R/Czar.</i> Za			
dni piesz. 80 po złp. 1 . . .	80		
do <i>Kassy.</i> Za najem ludzi			
102 po gr. 20	68		
do <i>Koni Rob. R/Chm.</i> Za			
pracę dzienną 16 koni po złp.			
1 gr. 22	27—22		
do <i>Służ. folw. R/Chm.</i>			
Za pracę dzienną 5 fornali po			
gr. 22	3—20	488	12
31 idem			
<i>Zielo: pasza z ugo: Psz: z r. 183⁴/₅</i>			
<i>R/Chm. do Różnych</i> złp. 413 gr. 10.			
Za ususzenie i zgrabienie tejże paszy			
z morg. 20 z ugoru pod pszenicę oraz			
Do przeniesienia		544671	18 ¹ / ₄

Z przeniesienia		544671	18 1/4
zwiezenie jęj z morg. 60 p/rap. Ekono- ma z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do Pańsz. R/Chm. Za dni pieszych 375 po złp. 1 375			
do Koni Robo. Za pracę dzien. 20 koni po złp. 1 gr. 22 34—20			
do Służ. fol. R/Ch Za pra- cę dzie. 5 fornali po gr. 22 . 3—20		413	10
———— 31 Sierpnia ————			
Zielo: pasza z ugo: Żyt: z r. 1834			
R/Chm. do Różn: złp. 345 gr. 10.			
Za ususzenie i zgrabienie z 20 morg. oraz zwiezenie jęj z 60 morg. p/rappor. Ekonomo z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do Pańszcz. R/Chm. Za dni pieszych 165 po złp. 1 165			
do Kassy. Za najem 210 ludzi po gr. 20 140			
do Koni rob. R Ch. Za pra- cę dzi: 20 koni po złp. 1 gr. 22 34—20			
do Służ. fol. R/Ch. Za pra- cę dzien. 5 fornali po gr. 22 . 3—20		343	10
———— 31 idem ————			
Żyto z r. 1834 R/Chm: do Różn:			
złp. 629.			
Za wartość porzęcia i zwiezenia 420 kóp z 60 morg. p/Rappor. Ekonomo z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do Pańszcz. R/Ch. Za dni piesz: 250 po złp. 1. 250			
Do przeniesienia 250		54 428	8 1/4
Tom III.		28	

Z przeniesienia 250		545428	8 1/4
do <i>Kassy</i> . Za najem 190 ludzi			
po złp. 1	190		
do <i>Koni rob.</i> R/Ch. Za pra. 20 ko-			
ni przez dni 4 1/2 po złp. 1 gr. 22 .	150		
do <i>Stuż. fol.</i> R/Ch. Za pracę 10			
parob. przez dni 4 1/2 po gr. 22 dzi.	33	629	
31 Sierpnia			
<i>Pszenica</i> z r. 18 1/2 R/Chm. do			
<i>Różnych</i> złp. 919.			
Za wartość zrzęcia i zwiezienia psze-			
nicy kóp 630 z 60 morg. p/Rapportów			
Ekonoma z dni 4, 10, 17, 24 i 31 b. m			
do <i>Pańszcz.</i> R/Chm. Za dni pieszych			
345 po złp. 1	345		
do <i>Kassy</i> . Za najem ludzi			
301 po złp. 1	301		
do <i>Koni robo</i> R/Chm. Za			
pracę 20 koni przez dni 6 1/2			
po złp. 1 gr. 22	225—10		
do <i>Stuż. fol.</i> R/Ch. Za pra.			
10 parob. pr. dni 6 1/2 po gr. 22	47—20	919	
31 idem			
<i>Jęczmień</i> z r. 183 4/5 R/Chm. do			
<i>Różnych</i> złp. 763.			
Za wart. zrzęcia i zwiezienia 570 kóp			
z 60 morg. p/rappor. Ekonoma z dni 4,			
10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Kassy</i> . Za najem 595 ludzi po			
złp. 1	595		
do <i>Koni Robo.</i> Za pracę 20			
koni prz. dni 4 po złp. 1 gr. 22	138—20		
do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę 10			
parob. przez dni 4 po gr. 22	29—10	763	
Do przeniesienia		547739	8 1/4

Z przeniesienia	547739 8 1/4
31 Sierpnia	
<i>Żyto z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych</i> złp. 42 gr. 24.	
Za wymłócenie z 90 kóp 95 kor. żyta p/rappor. Ekonoma z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.	
do <i>Koni Robo.</i> Za pracę 2 koni przez dni 6 po złp. 1 gr. 22 20—24	
do <i>Służby folw.</i> Za pracę 5 parob. przez dni 6 po gr. 22 . 22	42 24
31 idem	
<i>Pszenica z r. 183⁴₅ R/Chm. do</i> <i>Różnych</i> złp. 28 gr. 16.	
Za wymłócenie 65 korcy z 60 kóp p/rappor. Ekonoma.	
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 2 ko ni przez dni 4, po złp 1 gr. 22 13—26	
do <i>Służ. fol. R/Ch.</i> Za pracę 5 parob. przez dni 4, po gr. 22 . 14—20	28 16
31 idem	
<i>Cegła z r. 183⁴₅ do Różnych</i> złp. 105.	
Za przywiezienie 48 sąż. kub. sosno. do wypalania cegły.	
do <i>Koni rob.</i> R/Ch. Za pracę 10 koni przez dni 5, po złp. 1 gr. 22 86—20	
do <i>Służby folw.</i> Za pracę 5 fornali przez dni 5, po gr. 22 . 18—10	105
31 idem	
<i>Groch z r. 183⁴₅ R/Chmelo. do</i> <i>Różnych</i> złp. 375 gr. 11.	
Za zebranie i zwiezenie grochu z 30 morg. p/rappor. Ekonoma z dni 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.	
Do przeniesienia	547915 18 1/4

Z przeniesienia		547915	18 1/4
do <i>Kassy</i> . Za najem 300 ludzi po			
złp. 1	300		
do <i>Wołów robo.</i> R/Ch. Za			
pracę 6 wołów przez dni 3 1/2			
po gr 26	18— 6		
do <i>Koni rob.</i> R/Ch. Za pra-			
cę 10 koni przez dzień 1 1/2			
po złp. 1 gr. 22	26		
do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę			
parob. razem dni 42 1/2 po			
gr. 22	31— 5	375	11
31 Sierpnia			
<i>Żyto</i> z r. 1834 2/5 R/Czar. do <i>Ró-</i>			
<i>żnych</i> złp. 416 gr. 24.			
Za zręście i zwiezienie 266 kóp p/rap.			
Ekonomu z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> R/Cz. Za dni pieszych			
308 po złp. 1	308		
do <i>Koni robo.</i> R/Cz. Za			
pracę 14 koni przez dni 4 po			
złp. 1 gr. 22	97— 2		
do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę 4			
fornali przez dni 4 po gr. 22	11—22	416	24
31 idem			
<i>Pszenica</i> z r. 1834 2/5 R/Czar. do			
<i>Różnych</i> złp. 600 gr. 18.			
Za zręście i zwiezienie 399 kóp p/rap.			
Ekonomu z dni 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> R/Cz. Za dni pieszych			
438 po złp. 1	438		
Do przeniesienia		438	548707 23 1/4

Z przeniesienia	438	548707	23 ¹ / ₄
do <i>Koni Robo.</i> R/Cz. Za pracę 14 koni przez dni 6 po złp. 1 gr. 22	145		
do <i>Stuż. folw.</i> Za pracę 4 fernali przez dni 6 po gr. 22	17—18	600	18
31 Sierpnia			
<i>Jęczmień z r. 183⁴₅ R/Czar.</i> do <i>Różnych</i> złp. 485 gr. 21			
Za zrżęcie i zwiezienie 361 kóp p/rap. Ekono. z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Pańszcz.</i> R/Cz. Za dni pieszych 390 ¹ / ₂ po złp. 1	390—15		
do <i>Koni Robo.</i> R/Cz. Za pracę 14 koni przez dni 3 ¹ / ₂ po złp. 1 gr. 22	84—28		
do <i>Stuż. fol.</i> R/Cz. Za pra. 4 fernali przez dni 3 ¹ / ₂ po gr. 22	10—8	485	21
31 idem			
<i>Groch z r. 183⁴₅ R/Czar.</i> do <i>Różnych</i> złp. 227 gr. 6.			
Za zebranie i zwiezienie grochu z 19 morg. p Rappor. Ekonoma z d. 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do <i>Kassy.</i> Za najem 200 ludzi po złp. 1	200		
do <i>Koni Robo.</i> R/Czar. Za pracę 14 koni przez dzień po złp. 1 gr. 22	24—8		
do <i>Stuż. folw.</i> R/Czar. Za pracę dzienną 4 fernali po gr. 22	2—28	227	6
Do przeniesienia		550021	8 ¹ / ₄

Z przeniesienia		550021	8 1/4
31 Sierpnia			
<i>Różne do Różnych złp.</i> 131 gr. 22.			
Jak następuje:			
Żyto R Czar. z r. 1834 ⁵ . Za pracę			
służ. folw. użytą do wymłócenia 40 kor.			
żyta z 38 kóp		55—22	
Pszenica R/Czar. z r.			
1834 ⁵ . Za pańszcz. użytą do			
wymłó. 40 korcy z 38 kóp .		76	
		131—22	
do Służ. folw. R/Cz. Za			
pracę 7 parob. przez dni 10 i 6			
przez dzień po gr. 22 . . .		55—22	
do Pańszcz. R/Cz. Za dni			
piesz. 76 po złp. 1		76	
			131 22
31 idem			
<i>Wyku z r. 1834⁵ R/Czar. do</i>			
<i>Różnych złp.</i> 159.			
Za skoszenie zebranie i zwiezenie 734			
cent. z 19 morg. p/rappor. Ekonoma			
z dni 4, 10, 17, 24 i 31 b. m.			
do Kassy. Za najem 101 ludzi po			
złp. 1		101	
do Konirob. R/Cz. Za pra-			
cę 14 koni przez dzień po			
złp. 1 gr. 22		24—8	
do Służ. fol. R/Cz. Za pra-			
cę 7 parob. przez dni 6 i 4			
przez dzień po gr. 22 . . .		33—22	
			159
Do przeniesienia		550312	1/4

Z przeniesienia	550312 1/4
29 Września	
Owies z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych złp. 502 gr. 28.	
Za zrzęcie i zwieżienie 310 kóp. z 60 morg. p/rappor. Ekonoma z dni 7, 14, 21 i 27 b. m.	
do Pańszcz. R/Chm. Za 340 dni pieszych po złp. 1 340	
do Koni robo. R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 4 po złp. 1 gr. 22 130—20	
do Służ. fol. R/Ch. Za pra. 11 parob. pr. dni 4 po gr. 22 32—8	502 28
29 Września	
Wyka z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych złp. 320 gr. 16.	
Za zebranie i zwieżienie wyki z 30 morg. p/rap. Ekonoma z dni 7, 14, 21 i 27 b. m.	
do Koni robo. R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 1 1/2 po złp. 1 gr. 22 złp. 52	
do Służ. fol. R/Chm. Za pracę 11 parob. przez dni 8 po gr. 22 64—16	
do Pańszcz. R/Ch. Za dni piesz. 150 po złp. 1 ciag. 18 po złp. 3 204	320 16
29 idem	
Gryka z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych złp. 567 gr. 2.	
Za zebranie i zwieżienie jéj z 60 morg. p/rap. Ekonoma z dni 7, 14, 21 i 27 b. m.	
Do przeniesienia	551135 14 1/4

Z przeniesienia	551135 14 1/4
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 2 1/2 po złp. 1 gr. 22 złp. 86—20	
do <i>Służ. fol.</i> R/Chm. Za pracę 11 parob. przez dni 6 po gr. 22 48—12	
do <i>Pańsz.</i> R/Ch. Za dni pie. 240 po złp. 1 ciąg. 64 po złp. 3 432	567 2
29 Września	
<i>Żyto na r.</i> 183 ⁵ / ₈ R/Chm. do <i>Różnych</i> złp. 498 gr. 18.	
Za obsianie, zabrono. wybruźdz. i t. d. 60 morg żyta p/rap. Ekonoma z dni 7 14, 21 i 27 b. m.	
do <i>Żyta</i> z r. 183 ¹ / ₂ , R/Chm. Za 60 kor. po cenie produk. złp. 5 gr. 17 po- trącając wartość słomy . . 334	
do <i>Pańszcz.</i> R/Ch. Za dni 20 po złp. 1 20	
do <i>Wotów robo.</i> R/Chm. Za pracę 12 wołów przez dni 2 po gr. 26 20—24	
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 3 po złp. 1 gr. 22 104	
do <i>Służ. fol.</i> Za pracę 6 wolarzy przez dni 2 i 5 for- nali przez dni 3 po gr. 22 . 19—24	498 18
29 idem	
<i>Pszenica na r.</i> 183 ⁵ / ₈ R/Chm. do <i>Różnych</i> złp. 504 gr. 18.	
Za obsianie, zabrono. wybruz. i t. p.	552201 4 1/4
Do przeniesienia	

Z przeniesienia . .		552201	4 1/4
60 morg. pszenicy p/rap. Ekonoma z d. 7, 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. Za 60 kor. po cenie produkcji złp. 5 gr.			
20 potrącając wart. słomy . 340			
do <i>Wołów robo.</i> R/Chm.			
Za pracę 12 wołów przez dni 2 po gr. 26		20—24	
do <i>Pańsz.</i> R/Chm. Za dni piesz. 20 po złp. 1		20	
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 3 po złp. 1 gr. 22		104	
do <i>Służ. fol.</i> R/Ch. Za pra- cę 6 wolarzy przez dni 2 i 5 fornali przez dni 3 po gr. 22		19—24	504 18
29 Września			
<i>Siano</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. do <i>Ró- żnych</i> złp. 24 gr. 20.			
Za zwiezenie 300 cent. siana z łąk do szopy p/rap. Ekonoma.			
do <i>Koni Ro.</i> R/Ch. Za pracę dzi. 10 koni po złp. 1 gr. 22		17—10	
do <i>Służ. folw.</i> R/Chm. Za pracę dzienną 10 parob. po gr. 22		7—10	24 20
29 idem			
<i>Owies</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. do <i>Ró- żnych</i> złp. 14 gr. 8.			
Za wymłócenie 67 ¹ / ₂ korcy z 45 kóp p/rappor. Ekonoma.			
Do przeniesienia .		552730	12 1/4

Z przeniesienia		552730	12 ¹ / ₄
do <i>Koni Robo. R/Chm.</i> Za pracę 2 koni przez dni 2 po złp. gr. 22	6—28		
do <i>Stuż. folw. R/Chm.</i> Za pracę 5 parob. przez dni 2 po gr. 22	7—10	14	8
29 Września			
Cegła z r. 183⁴₅ do Różnych złp. 2208.			
Za zrobienie i wypalenie cegły sztuk 120000 p/rappo. Ekonoma z d. 7, 14, 21 i 24 b. m.			
do <i>Sążni</i> z r. 183 ³ / ₄ . Za 48 sąż. kub. sosnowych po złp. 18	864		
do <i>Pańsz. R/Chm.</i> Za dni piesz. 144 po zł. 1 użytych do porąban.	144		
do <i>Kassy.</i> Za zrobienie i wy- palenie 120 tys: szt. po złp. 10 ⁰⁰ / ₀₀	1200	2208	
29 idem			
Owies z r. 183⁴₅ R/Czar. do Ró- żnych złp. 482 gr. 27.			
Za zręście i zwieźienie 190 kóp z 38 morg. p/rappor. Ekonoma z dni 7, 14, 21 i 27 b. m.			
do <i>Pańszcz. R/Czar.</i> Za dni pieszych 380 po złp. 1	380		
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i> Za pracę 14 koni przez dni 3 ¹ / ₂ po złp. 1 gr. 22	84—28		
do <i>Stuż. folw. R/Czar.</i> Za pracę 7 parob. przez dni 3 ¹ / ₂ po gr. 22	17—29	482	27
Do przeniesienia		555435	17 ¹ / ₄

Z przeniesienia //

555435 | 17 1/4

29 Września

**Gryka z r. 183⁴/₅ R/Czar. do
Różnych złp. 281.**

Za zebranie i zwiezenie gryki z 38
morg. p/rappor. Ekonoma z dni 7, 14,
21 i 27 b. m.

do *Koni Robo. R/Czar.* Za pracę 14
koni przez dni 2 po złp. 1 gr. 22 48—16

do *Służby folw. R/Czar.* Za
pracę 7 parobków przez dni 11
po gr. 22 dziennie 56—14

do *Pańsz. R/Cz.* Za dni piesz.

152 po złp. 1 ciąg. 8 po złp. 3 176

281

29 idem

**Żyto z r. 183⁵/₆ R/Czar. do
Różnych złp. 549 gr. 21.**

Za zoranie pod zasiew i obsianie 38
morg. żytem, z zabronowaniem, wybru-
żdze: i t. p. p/rappor. Ekonoma z dni
7, 14, 21 i 27 b. m.

do *Wółów Robo. R/Czar.* Za pracę
20 wółów przez dni 4, 12 przez dzień i 6
przez dni 2 1/2 po gr. 26 dzień. 92—22

do *Pańszcz. R/Czar.* Za
dni ciąg. 15 po złp. 3 piesz.

58 po złp. 1 103

do *Żyta z r. 183⁴/₅ R/Czar.*

Za 38 kor. po cenie produk.

złp. 6 gr. 22 potrącając war-
tość słomy 255—26

do *Koni Robo. R/Czar.*

Za pracę 14 koni przez dni 3

po złp. 1 gr. 22. 72—24

Do przeniesienia 524—12

555716 | 17 1/4

Z przeniesienia		524—12	555716	17 1/4
do <i>Służ. folw. R/Czar.</i>				
Za pracę 3 wolarzy przez dni				
7 1/2 i 4 fernali przez dni 3 po				
gr. 22	.	25— 9	549	21
29 Września				
<i>Pszenica na r. 1835 R/Czar. do</i>				
<i>Różnych złp. 566 gr. 5.</i>				
Za zoranie pod zasiew, obsianie, za				
brono, wybruż. i t. p. 38 morg. p/rap.				
Ekonomo.				
do <i>Wołów Robo. R/Czar.</i> Za pracę				
20 wołów przez dni 4, 12 przez dzień i				
6 przez dni 2 1/2 po gr. 26		92—22		
do <i>Pańszcz. R/Cz.</i> Za dni				
ciągl. 15 piesz. 58		103		
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i>				
Za pracę 14 koni przez dni 3				
po złp. 1 gr. 22		72—24		
do <i>Pszenicy z r. 183 1/5</i>				
<i>R/Czar.</i> Za 35 kor. po cenie				
prod. złp. 7 gr. 5 po potrące-				
niu wartości słomy		272—10		
do <i>Służ. folw. R/Czar.</i>				
Za pracę 3 wolarzy przez dni				
7 1/2 i 4 fernali przez dni 3				
po gr. 22		25— 9	566	5
1 Października				
<i>Różne do Cegły z r. 1834</i>				
złp. 2550.				
Za sprzedaż 85000 szt. cegły po złp.				
3000/00 t. j.				
Do przeniesienia			556832	13 1/4

Z przeniesienia .		556832	13 1/4
<i>Dukaty Hollen.</i> Za 130 szt. duk. po złp. 19 gr. 15		2535	
<i>Kassa.</i> Za dopłaconą resztę w monecie		15	2550
2 Października			
<i>Kassa do Różnych</i> złp. 45go.			
Za wpływ w gotowiznie jak następuje:			
do Krów R Chm. Za pacht 27 krów od 1 Paździer. do 1 Stycznia w stosunku			
60 złp rocz.		405	
do Krów R Czar. Za pacht 20 krów za czas, jak wyżej . . .		300	
do Młyna. Za dzierżawę od 1 Paździer. do 1 Stycznia . . .		500	
do Owiec R Chm. Za sprzedaż 150 szt. brako. po złp. 13 . . .		1950	
do Owiec R Czar. Za sprzedaż 95 szt. brako. po złp. 13 . . .		1235	439
2 idem			
<i>Służba R Chm. do Różnych</i> złp. 2876 gr. 18.			
Za pensją od 1 Lipca do 1 Paździer.			
b. r. oraz ordynarją od 1 Paździer. do 1			
Stycz. p/Etatu.			
do Kassy zł. 1672 gr. 17		1672—	7
do Żyta z r. 1833 3/4 R Chm.			
Za 34 kor. 28 gar. po złp. 10		348—	22 1/2
do Pszenicy z r. 1833 3/4			
R Chm. Za 7 kor. 30 gar.			
po złp. 12		95—	7 1/2
do Jęcz. z r. 1833 3/4 R Chm.			
Za 34 kor. 12 gar. po złp. 8		275	
Do przeniesienia		2391—	7
		563772	13 1/4

Z przeniesienia 2391— 7		563772	13 1/4
do <i>Grochu</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R Chm.</i> Za 6 kor. 14 gar po			
złp. 10		64—11 1/4	
do <i>Owsa</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i>			
Za 37 kor. 20 gar. po złp. 8		301	
do <i>Siana</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R Chm.</i>			
Za cent. 40 po złp. 3 . . .		120	2876 18
—2 Października—			
<i>Służba Leśna do Różnych</i>			
złp. 598.			
Za pensją od 1 Lipca do 1 Paździer.			
b. r. i ordynarją od 1 Paździer. do 1			
Stycz. p/Etatu.			
do <i>Kassy</i> złp. 350		350	
do <i>Żyta</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i> Za			
kor. 6 gar. 16 po złp. 10		65	
do <i>Pszonicy</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i>			
Za korzec 1 po złp. 12		12	
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i>			
Za kor. 5 po złp. 8		40	
do <i>Grochu</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i>			
Za kor. 1 po złp. 10		10	
do <i>Owsa</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R Chm.</i>			
Za kor. 9 gar. 16 po złp. 8 . . .		76	
do <i>Siana</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R Chm.</i>			
Za cent. 15 po złp. 3		45	598
—2 idem—			
<i>Służba R/Czar. do Różnych</i>			
złp. 786 gr. 25 ³ / ₄ .			
Za pensją od 1 Lipca do 1 Paździer.			
i ordynarją od 1 Paździer. do 1 Stycznia			
p/Etatu.			
Do przeniesienia		567247	1 1/4

Z przeniesienia		567247	1 1/4
do <i>Kassy</i> złp. 297 gr. 20	297—20		
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R/Czar.</i> Za korcy 5 po			
złp. 12	60		
do <i>Żyta</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R/Cz.</i>			
Za korcy 19 gar. 16 po			
złp. 10	195		
do <i>Jęcz.</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R/Cz.</i>			
Za korcy 21 garn. 30 po			
złp. 8	175—15		
do <i>Grochu</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R/Czar.</i> Za kor 3 gar. 15			
po złp. 10	34—20 ³ / ₄		
do <i>Owsa</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R/Czar.</i> Za korcy 3 po			
złp. 8	24	786	25 ³ / ₄
— 3 Października —			
<i>Kassa</i> do <i>Różnych</i> złp. 14.			
Za pańszczyznę użytą do przepędzenia			
owiec brakowych na miejsce sprzedaży.			
do <i>Pańszcz.</i> <i>R/Chm.</i> Za dni piesz.			
8, po złp. 1	8		
do <i>Pańszcz.</i> <i>R/Czar.</i> Za dni			
pieszych 6, po złp. 1	6	14	
— 3 idem —			
<i>Różne</i> do <i>Pawłowskiego</i>			
złp. 200.			
Za wydatki przez niego poczynione			
p/Księgi Wydatków.			
Owce <i>R/Czar.</i> Za lekarstwa p/kwitu			
złp.	75		
Do przeniesienia		568047	27

Z przeniesienia	75	568047	27
Owce R/Chm. Za lekarstwa p/kwitu	75		
Utrzym. Kancel. Za wydatki na J/R.	24		
Kassa. Za opłatę mostowego i inne wydatki przy sprzedaży owiec brakowych	14		
Narzędzia roln. R/Czar. Za reperacją wozu p/kwitu . . .	12	200	
4 Paździe.			
<i>Pawłowski do Kassy złp. 200.</i>			
Wyasygnowane mu na wydatki salvo calculo		200	
1 Listopada			
<i>Owies na r. 183⁵/₈ R/Chm. do Różnych złp. 591.</i>			
Za podoranie i zabronowanie morg. p/rap. Ekonoma z dni 4, 11, 18, 25 i 1 b. m.	60		
do <i>Wotów robo.</i> R/Chm. Za pracę 24 wołów przez dni 5 po gr. 26	104		
do <i>Pańszcz.</i> R/Chm. Za dni ciągł. 30 po złp. 3 piesz. 60 po złp. 1	150		
do <i>Koni robo.</i> R/Chm. Za pracę 20 koni przez dni 3 po złp. 1 gr. 22	104		
do <i>Stuż. fol.</i> R/Chm. Za pracę 6 wolarzy przez dni 5 i 5 fornali przez dni 3 po gr. 22 . .	33	391	
Do przeniesienia		568838	27

Z przeniesienia		568838	27
4 Listopada			
<i>Różne do Pańszcz. R/Chm.</i>			
złp. 327.			
jak następuje,			
<i>Koniczy. 1 let. R/Chm. z r. 183⁴/₅</i>			
Za dni piesz. 120 użytych do przewa-			
żenia i wywiązania 3000 cent. . .		120	
<i>Koniczy. 2 let. R/Chm. z r</i>			
183 ⁴ / ₅ Za dni piesz. 75 użytych do			
przeważenia i wywiązania 1800 ce. . .		75	
<i>Zielona pasza z r. 183⁴/₅ R/</i>			
Chm. z ugo. żyt. Za dni piesz. 60			
użytych do przeważenia i wywią-			
zania 1500 ceut.		60	
<i>Zielo. pasza z r. 183⁴/₅ z ugo.</i>			
Psze. Za dni piesz. 60 użytych do			
przeważenia i wywią. 1506 cent. . .		60	
<i>Siano z r. 183⁴/₅ R/Chm. Za</i>			
dni piesz. 12 użytych do przewa-			
żenia i wywiązania 300 cent. . .		12	327
4 idem			
<i>Cegła z r. 183⁴/₅ do Różnych</i>			
złp. 210.			
Za przywiezienie 96 sąż. kub. drze-			
wa p/rap. Ekonomia z dni 4, 11, 18, 25			
z. m. i l b. m.			
do <i>Koni robo. R/Chm. Za pracę 10</i>			
koni przez dni 10 po złp. 1 gr. 22			
dziennie		173—10	
do <i>Służ. fol. R/Chm. Za</i>			
pracę 5 fernali przez dni 10			
po gr. 22		36—20	210
Do przeniesienia		569375	27
Tom III.		30	

Z przeniesienia		569375	27
4 Listopada			
Żyto z r. 183⁴₅ R/Chm. do Ró- nych złp. 50 gr. 24.			
Za wymłócenie żyta korcy 97 z 90 kóp p/rap. Ekonomia.			
do Koni robo. R/Chm. Za pracę 2 koni przez dni 6 po złp. 1 gr. 22 20—24			
do Pańszcz R/Chm. Za dni piesz. 30 po złp. 1 . . . 30		50	24
4 idem			
Pszenica z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych złp. 28 gr. 16.			
Za wymłócenie 63 kor. pszenicy z 60 kóp p/rap. Ekonomia.			
do Koni robo. R/Chm. Za pracę 2 ko- ni przez dni 4 po złp. 1 gr. 22 13—26			
do Stuz. fol. R/Chm. Za pracę 5 parobków przez dni 4		28	16
po gr. 22 14—20			
4 idem			
Jęczmień z r. 183⁴₅ R/Chm. do Różnych złp. 21 gr. 12.			
Za wymłócenie jęczmi. korcy 72 ¹ / ₂ z 67 ¹ / ₂ kóp p/rap. Ekonomia.			
do Koni robo. R/Chm. Za pracę 2 ko- ni przez dni 3 po złp. 1 gr. 22 10—12			
do Stuz. fol. R/Chm. Za pracę 5 fernali przez dni 3 po			
gr. 22 11		21	12
4 idem			
Owies R/ Czar. na r. 183⁵₆ do Różnych złp. 272 gr. 24			
Za podoranie i ubronowanie 38 morg.			
Do przeniesienia		569476	19

Z przeniesienia		569476	19
p/rap. Ekonoma z dni 4, 11, 18, 25 z.			
m. i 1 b. m.			
do <i>Wołów robo.</i> R/Czar. Za pracę			
20 wołów przez dni 6 po gr. 26	104		
do <i>Pańszcz.</i> R/Czar. Za dni			
ciągl. 8 po złp. 3 piesz. 50			
po złp. 1	74		
do <i>Koni robo.</i> R/Czar. Za			
pracę 14 koni przez dni 3 po			
złp. 1 gr. 22	72—24		
do <i>Służ. fol.</i> R/Czar. Za			
pracę 3 wolarzy przez dni 6			
i 4 fernali przez dni 3 po gr. 22	22	272	24

4 Listopada

Różne do Różnych złp. 506 gr. 7 $\frac{1}{2}$.

jak następuje.

Koniecz. 1 let. z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Cz. Za
zwieźnienie, wywiążanie i przeważenie
1864 cent. z 38 morg. . . . 184

Koniecz. 2 let. z r. 183 $\frac{4}{5}$
R/Czar. Za zwieźnienie, prze-
ważenie i wywiążanie 1136
cent z 38 morg. 112—18

Zielona pasza z ugo. psz.
z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za zwie-
źnienie, przeważenie i wywią-
żanie 947 cent. z 38 morg. . . 93—23

Ziel. pasza z ugo. Żyt.
z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za zwie-
źnienie, przeważenie i wywią-
żanie 934 cent. z 38 morg. . . 91—15

Do przeniesienia 81—20

569749 13

Z przeniesienia	481—26	569749	13
<i>Siano</i> z r. 183 ¹ / ₅ R/Czar.			
Za zwiezenie, przewazenie			
wywiązanie 250 cent. . . .	24—11		
	<u>506—7¹/₂</u>		
do <i>Koni robo.</i> R/Czar.			
Za pracę 14 koni przez dni			
1 ¹ / ₂ i 4 fornali przez dzień po			
złp. 1 gr. 22	165—20		
do <i>Stuż. fol.</i> R/Czar. Za			
pracę 7 parob. przez dni 6 ³ / ₄			
i 4 przez dzień po gr. 22 . .	37—17 ¹ / ₂		
do <i>Pańszcz.</i> R/Czar. Za			
dni pieszych 303 po złp. 1	303	506	7 ¹ / ₂
4 Listopada			
<i>Kassa do Różnych</i> złp. 6073 gr. 11.			
Za sprzedaż w d. 30 Lipca b. r. na-			
stępujących produktów, na miejscu bez			
odstawy uskutecznią.			
do <i>Pszenicy</i> z 183 ³ / ₄ R/Chm. Za kor.			
82 gar. 4 po złp. 16 . . .	1314		
do <i>Żyta</i> z r. 183 ³ / ₄ R/			
Chm. Za kor. 67 gar. 8 po			
złp. 13 gr. 10	896—20		
do <i>Grochu</i> z r. 183 ³ / ₄ R/			
Chm. Za kor. 15 gar. 3 po			
złp. 13	196—18 ³ / ₄		
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Chm. Za kor. 71 gar. 8			
po złp. 12	855		
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 ³ / ₄			
R/Czar. Za kor. 66 gar. 10			
po złp. 16	1061		
Do przeniesienia	4323—8 ³ / ₄	570255	20 ¹ / ₂

Z przeniesienia	4323— 8 $\frac{1}{4}$	570255	20 $\frac{1}{2}$
do <i>Żyta</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/			
Czar. Za kor. 52 po złp.			
13 gr. 10	697—10		
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$			
R/Czar. Za kor. 57 gar. 4			
po złp. 12	685—15		
do <i>Grochu</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$			
R/Czar. Za kor. 28 gar. 8			
po złp. 13	367— 7 $\frac{1}{4}$	6073	11

4 Listopada

Różne do Różnych złp. 568.

Jak następuje:

Żyto z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Czar. Za wymłó-
cenie 79 korcy z 70 kóp . . . 140

Owies z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Czar. Za
wymłóc. 69 kor. z 46 kóp . . . 92

Jęczmień z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Czar.
Za wymłóc. 131 kor. z 105 kóp . 210

Pszenica z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Czar.
Za wymłóc. 68 kor. z 65 kóp . 126

568

do *Pańszecz.* R/Czar. Za dni
pieszych 557 po złp. 1 . . . 557

do *Służ. folw.* R/Czar. Za pra-
cę 3 parob. przez dni 5 po gr. 22 . 11

568

12 idem

Cegła do Różnych złp. 2208.

Za zrobienie i wypalenie 120000 szt.
cegły.

do *Sągów* z r. 183 $\frac{3}{4}$. Za 48 sąż. kub.
drzewa sosno. po złp. 18 . . . 864

Do przeniesienia 864

576897 1 $\frac{1}{2}$

Z przeniesienia	864	576897	1 1/2
do <i>Pańszcz. R/Chm.</i> Za dni piesz. 144 użytych do porąbania 48 sążni p/Rappor. Ekonoma . . .	144		
do <i>Kassy.</i> Za wypłatę Strycha- rzowi od zrobienia i wypalenia 120,000 szt. po złp. 10 od $\frac{00}{00}$.	1200	2208	
16 Listopada			
<i>Kassa do Dukatów Hollender:</i>			
złp. 2556 gr. 20.			
Za sprzedaż 130 duk. po złp. 19 gr. 20		2556	20
20 idem			
<i>Różne do Lasu</i> złp. 350.			
Za sprzedaż 35 sztuk drzewa sosno. budulcowego po złp. 10 t. j.			
<i>Ruble Assyg:</i> Za 150 Rub. As. po 186 złp. za 100 Rub. As. . . .	279		
<i>Kassa.</i> Za dopłatę reszty w mo- necie	71	350	
23 idem			
<i>Żyto z r. 1834 R/Czar. w Maga:</i>			
<i>Chm:</i> do <i>Różnych</i> złp. 561 gr 10.			
Jak następuje:			
do <i>Żyta</i> z r. 1834/5 <i>R/Czar.</i> Za korcy 79 odstawionych do Magazynu Chmielo- wickiego korzec po cenie produk. złp.			
6 gr. 22	531—28		
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i>			
Za pracę 14 koni dzienną uży- tą do przewiezienia go po złp.			
1 gr. 22	24— 8		
do <i>Służ. folw. R/Czar.</i> Za pracę dzien. 7 parob. po gr. 22	5— 4	561	10
Do przeniesienia		582573	1 1/2

Z przeniesienia		282573	1 $\frac{1}{2}$
23 Listopada			
<i>Pszenica</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar.			
z <i>Mag: Chm. do Różnych.</i>			
złp. 516 gr. 22.			
Za 68 korcy pszenicy odstawionéj			
z Czarnéj do Chmielowie jak następuje:			
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za			
68 korcy po cenie produk. złp. 7 gr. 5			
po potrąceniu wartości słomy 487—10			
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i> Za			
pracę dzienną 14 koni po złp.			
1 gr. 22 24— 8			
do <i>Służ. folw. R/Czar.</i> Za			
pracę dzien. 7 parob. po gr. 22 5— 4		516	22
23 idem			
<i>Jęczmień</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar.			
w <i>Mag: Chm. do Różnych.</i>			
złp. 650 gr. 8.			
Za wartość i odstawę 131 kor. z fol-			
war. Czarna do Chmielowie.			
do <i>Jęczm.</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za korcy			
131 po cenie produk. złp. 4 gr. 6 potra-			
cając wartość słomy . . . 593—26			
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i> Za			
pracę dzienną 14 koni po złp.			
1 gr. 22 24— 8			
do <i>Służ. folw. R/Czar.</i> Za			
pracę dzien. 7 parob. po gr. 22 5— 4			
do <i>Pańszcz. R/Czar.</i> Za			
dni ciągł. 9 po złp. 3 . . . 27		650	8
Do przeniesienia		583740	1 $\frac{1}{2}$

Z przeniesienia		583740	1 1/2
27 Listopada			
<i>Słoma Ozima targa: z r. 183$\frac{4}{5}$</i>			
<i>R/Chm. do Różnych złp. 300.</i>			
Za 450 cent. otrzyma. z 300 kóp t.j.			
do Żyta z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm. Za 270			
cent. otrzyma z 180 kóp po gr. 20		180	
do Pszenicy z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm.			
Za 180 cent. otrzyma. z 120 kóp			
po gr. 20		120	300
27 idem			
<i>Słoma Ozima prosta z r. 183$\frac{4}{5}$</i>			
<i>R/Chm. do Różnych złp. 75.</i>			
Za 75 cent. jak następuje:			
do Żyta z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm. Za 45			
cent. otrzyma. z 180 kóp po złp 1		45	
do Pszenicy z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm.			
Za 30 cent. otrzyma. z 120 kóp po			
złp. 1		30	75
27 idem			
<i>Słoma Jara z r. 183$\frac{4}{5}$ R/Chm.</i>			
<i>do Różnych złp. 158 gr. 10.</i>			
Za 190 cent. jak następuje:			
do Jęczm. z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm. Za 100			
centnarów otrzymanych z 67 $\frac{1}{2}$ kóp po			
gr. 25		83—10	
do Owsa z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Chm.			
Za 90 cent. otrzyma. z 45 kóp			
po gr. 25		75	158 20
27 idem			
<i>Słoma Ozima targa: z r. 183$\frac{4}{5}$</i>			
<i>R/Czar. do Różnych złp. 211.</i>			
Za 316 $\frac{1}{2}$ cent. jak następuje:			
Do przeniesienia		584273	21 1/2

Z przeniesienia		584273	11½
do Żyta z r. 1834½ R/Czar. Za 162			
cent. otrzyma. z 108 kóp po gr. 20	108		
do Pszenicy R/Czar. Za 154½			
cent. otrzyma. z 103 kóp po gr. 20	103	211	
27 Listopada			
Słoma ozi. pro. z r. 1834½ R/Czar.			
do Różnych zł. 52 gr. 15.			
Za 52½ cent. jak następuje:			
do Żyta R/Czar. Za 27 cent. otrzy-			
many z 108 kóp po złp. 1	27		
do Pszenicy R/Czar. Za			
25½ cent. otrzyma. z 103 kóp			
po złp. 1	25—15	52	15
27 idem			
Słoma Jara z r. 1834½ R/Czar.			
do Różnych złp. 174 gr. 5.			
Za 249 cent. jak następuje:			
do Jęczmie: R/Czar. Za 157 cent.			
otrzyma. z 105 kóp po gr. 25	130—25		
do Owsa R/Czar. Za 92			
cent. otrzym. z 46 kóp po gr. 25	43—10	174	5
30 idem			
Różne do Kassy złp. 823 gr. 27½.			
Za wypłaty jak następuje:			
Stajnia R/Chm. Za procent roczny			
od jej assekuracji w Tow. Ognio. w sum-			
mie złp. 800 w stosun! gr. 180	4—24		
Wołownia R/Chm. Za			
proc. rocz. i t. d. jak wyżej			
od złp. 768 w stosun. gr. 180	4—18		
Do przeniesienia	9—12	584711	1½
Tom III.		31	

Z przeniesienia	9—12	584711 1½
<i>Obora R Chm.</i> Za proc.		
i t. d. jak wyżej od sum: złp.		
864 w stosunku 18 gr. $\frac{9}{10}$	5— 5½	
<i>Owczarnia R Chm.</i> Za		
proc. i t. d. jak wyżej od sum.		
złp. 10400 w sto: 18 gr. $\frac{9}{10}$	62—12	
<i>Stodoła R Chm.</i> Za proc.		
i t. d. jak wyżej od sum. złp.		
10456 w sto. 18 gr. $\frac{9}{10}$	62—22	
<i>Maga. Zbo. R Chm.</i> Za		
proc. i t. d. jak wyżej od sum.		
złp. 6873 gr. 22 w sto. 18 gr. $\frac{10}{10}$	41— 7	
<i>Młocarnia R Chm.</i> Za		
proc. i t. d. jak wyżej od sum.		
złp. 2500 w sto. 18 gr. $\frac{9}{10}$	15	
<i>Szopa R Chm.</i> Za proc.		
i t. d. jak wyżej od sum. złp.		
2000 w sto. 18 gr. $\frac{9}{10}$	12	
<i>Cegielnia R Chm.</i> Za pro-		
cent rocz. od assekuracji szo-		
py, pieca i mieszka. dla Stry-		
charza razem w sum. zł. 2500		
w sto. 18 gr. $\frac{9}{10}$	15	
Za wypłac. po-		
datki podymne i		
szarwark z miesz:		
za ratę Wrześnio:	7—7½ 22— 7½	
<i>Młyn R Chm.</i> Za pro-		
cent roczny od assekuracji		
w sumie złp. 5500 w sto-		
sunku 18 gr. $\frac{9}{10}$	33	
Do przeniesienia	33	
	230— 6	
		584711 1½

Z przeniesienia 33	230— 6	584711	1½
Za wypłac. po- datki, podymne i szarwark za ratę Wrześniową . . . 7—7½	40— 7½		
<i>Mieszkanie Służby Ad- ministracyjnej i folw. R/ Chmielowie.</i> Za procent ro- czny od assekuracji w sum- mie złotych polskich 30000 w sto. 18 gr. $\frac{0}{0}$. 180			
Za podatki, po- dymne i szarwark za ratę Wrześnio. 62— 7½	242— 7½		
<i>Mieszkanie Służby Le- śnej R/Chmielo:</i> Za pro- cent roczny od assekuracji w summie 5000 złotych pol- skich w stosunku 18 gro- szy $\frac{0}{0}$. . . 30			
Za opłacone po- datki, podymne i szarwark za ratę Wrześniową . . . 14—15	44—15		
<i>Stojnia R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jēj assekura. w sum. złp. 1080 w sto. 18 gr. $\frac{0}{0}$. 6—14			
<i>Wotownia R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jēj asse. w sum. złp. 704 w sto. 18 gr. $\frac{0}{0}$. 4— 6			
<i>Obora R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jēj asse. w sum. złp. 640 w stosunku 18 gr. $\frac{0}{0}$. 3—25½			
Do przeniesienia	571—21½	584711	1½

Z przeniesienia	571—21 $\frac{1}{5}$	584711	1 $\frac{1}{2}$
<i>Owczarnia R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jój asse w sum. złp. 6760 w sto. 18 gr. $\frac{2}{5}$. 40—16 $\frac{4}{5}$			
<i>Szopa R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jój asse. w sum. złp. 1000 w sto. 18 gr. $\frac{1}{10}$. . . 6			
<i>Stodoły R/Czar.</i> Za proc. rocz. od jój asseku. sum. złp. 6638 gr. 10 w sto. 18 gr. $\frac{1}{10}$ 39—22			
<i>Maga. Zbożo. R/Czar.</i> Za proc. rocz. od assekuracji w summie złp. 4362 gr. 15 w sto. 18 gr. $\frac{1}{10}$ 26—5			
<i>Mieszka: Służ: folwar.</i> <i>R/Czar.</i> Za proc. rocz. od assek. w summie złp. 15000 w sto. 18 gr. $\frac{1}{10}$. 90			
Za opłacone po- datki podymne i szarwark za ratę II. złp. . . . 36—15 126—15			
<i>Mieszkanie Służby le- śnej R/Czarn.</i> Za pro- cent roczny od summy złp. 1000, wartości w Towarzy: Ogniwém, w stosunku 18 gr. $\frac{1}{10}$ 6			
Za opłacone po- datki, szarwark i podym: za ratę II.	7—7 $\frac{1}{2}$ 13—7 $\frac{1}{2}$	823	27 $\frac{1}{2}$
Do przeniesienia		585534	29

Z przeniesienia		585534	29
30 Listopada			
<i>Słoma Ozima prosta</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$			
<i>R/Chm.</i> do <i>Różnych</i> złp. 55.			
Za dostawione 43 cent. słomy z Folwarku Czarna.			
do <i>Słomy Ozi: pro. R/Czar.</i> z roku 183 $\frac{1}{5}$. Za 43 cent. po złp. 1 . . . 43			
do <i>Pańszcz. R/Czar.</i> Za dni ciąg. 4 po złp. 3 użytych do odstawy 12			55
1 Grudnia			
<i>Siano R/Chm.</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ do <i>Różnych</i> złp. 110.			
Za zwiezenie. przeważenie i wywią-zanie 900 cent. t. j.			
do <i>Koni Robo. R/Chm.</i> Za pracę 10 koni przez dni 3, po złp. 1 gr. 22 52			
do <i>Służ. folw. R/Chm.</i> Za pracę 10 parob. przez dni 3, po gr. 22 22			
do <i>Pańszcz. R/Chm.</i> Za dni piesz. 36 po złp. 1 36			110
1 idem			
<i>Sążnie</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ do <i>Różnych.</i> złp. 3675.			
Za wart. 245 sąż. kub. drzewa sosno. wraz z kosztami wyrąbania i ułożenia.			
do <i>Lasu.</i> Za wart. drzewa na powyż-szą ilość sążni użytego . . . 3177			
do <i>Pańszcz. R/Chm.</i> Za dni piesz. 498 po złp. 1 użytych do wyrąbania i ułożenia 245 sążni . 498			3675
Do przeniesienia		589374	29

Z przeniesienia		589374	29
15 Grudnia			
<i>Zyski i Straty do Owiec R/Chm.</i>			
złp. 60.			
Za wartość 4 owiec zdechłych p/rap. Ekono. Fol. Chm. z d. 13 b. m. po			
złp. 15		60	
31 idem			
<i>Konie Robo. R/Chm. do Różnych.</i>			
złp. 3799 gr. 15.			
Za wartości przez nie na utrzymanie swe zużyte od d. 1 Lipca do 31 Grud. włącznie b. r. p/Rappor. Ekono. Chm.			
do <i>Owsa Rem.</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R/Chm.</i>			
Za 104 kor. 24 gar. po złp. 10		1047—15	
do <i>Owsa</i> z r. 183 ¹ / ₅			
<i>R/Chm.</i> Za kor. 67 gar. 16			
po złp. 10		675	
do <i>Siana Rem.</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R/Chm.</i> Za 106 cent. po			
złp. 3 gr. 15		371	
do <i>Siana</i> z r. 183 ¹ / ₅			
<i>R/Chm.</i> Za 262 cent. po			
złp. 3		786	
do <i>Słomy pro. Rem.</i> z r.			
183 ³ / ₄ <i>R/Chm.</i> Za 250 cent.			
po złp. 2 gr. 15		625	
do <i>Słomy pro.</i> z r. 183 ¹ / ₅			
<i>R/Chm.</i> Za 118 cent. po			
złp. 2 gr. 15		295	3799 15
Do przeniesienia		593234	14

Z przeniesienia

593234 | 14

31 Grudnia

Woły Robo. R/Chm. do Różnych.

złp. 1164 gr. 12.

Za wartości przez nie zużyte na utrzymanie swe od 15 Paździer. do 31 Grud. włącznie b. r. p/Rappor. Ekonoma.

do *Siana* z r. 183⁴/₅ *R/Chm.* Za 280 cent. 80 funt. po złp 3 . . 842—12

do *Słomy Jarój* z r. 183⁴/₅

R/Chm. Za 187 cent. 20

funt. po złp. 1 gr. 20 . . 322

1164 | 12

31 idem

*Owce R/Chm. do Różnych.*złp. 11009 gr. 18³/₄.

Za wartość wyżywienia owiec sztuk 2350 od 1 Listopada do 1 Grud. b. r.

do *Koniczy: 1 let:* z r. 183⁴/₅ *R/Chm.*

Za 1127 cent. 50 funt. po zł. 3 3382—15

do *Koniczy. 2 let. z r.*

183⁴/₅ *R/Chm.* Za 369

cent. 50 funt. po złp. 3 . 1108—15

do *Zielonej paszy* z r.

183⁴/₅ *R/Chm.* z ugoru żyt.

Za 389 cent. funt. 25 po

złp. 2 gr. 15 973— 3³/₄

do *Ziel. paszy* z r. 183⁴/₅

z ugoru psze. za 498 cent.

po złp. 2 gr. 15 1245

do *Słomy Rem.* z r. 183³/₄

R/Chm. Za 2867 cent. po

złp. 1 gr. 16 4300—15

11009 | 18³/₄

Do przeniesienia

605408 | 14³/₄

Z przeniesienia		605408	14 ³ / ₄
31 Grudnia			
<i>Krowy R/Chm. do Różnych.</i>			
złp. 669 gr. 23.			
Za wartości na utrzymanie ich zużyte			
od 1 Listopada do 31 Grudnia b. r.			
do <i>Siana</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R/Chm.</i> Za cent.			
164 funt. 70 po gr. 3 . . . 494—3			
do <i>Słomy Oзимej targa.</i>			
z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R/Chm.</i> Za cent.			
131 funt. 76 po złp. 1 gr. 10 175—20		669	23
31 idem.			
<i>Konie Robo. R/Czar. do Różnych</i>			
złp. 2597 gr. 16.			
Za wartość wyżywienia ich przez dni			
184 od 1 Lipca do 31 Grudnia r. b.			
do <i>Owsa Rem.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R/Czar.</i>			
Za korcy 89 po złp. 10 . . . 890			
do <i>Owsa</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R/Czar.</i>			
Za kor. 31 gar. 24 po złp. 10 . 317—15			
do <i>Siana</i> z r. 183 ³ / ₄ <i>R/Czar.</i>			
Za cent. 49 po złp. 3 gr. 15 . 171—15			
do <i>Siana</i> z r. 183 ⁴ / ₅ <i>R/Czar.</i>			
Za cent. 208 funt. 60 po zł. 3 625—24			
do <i>Słomy pros.</i> z r. 183 ³ / ₄			
<i>R/Cz.</i> Za 228 cent. 10 funt.			
po złp. 2 gr. 15 570—7 ¹ / ₂			
do <i>Słomy pros.</i> z r. 183 ⁴ / ₅			
<i>R/Czar.</i> Za 9 cent. 50 funt.			
po złp. 2 gr. 15 22—15		2597	16
Do przeniesienia		608675	23 ³ / ₄

Z przeniesienia .

608675 | 23³/₄

31 Grudnia

Woły robo. R/Czar. do Różnych

złp. 967 gr. 21.

Za wartość wyżywienia ich przez dni
78 od 15 Paźdz. do 31 Grud.do *Siana* z r. 183⁴/₅ R/Czar. Za 41
cent. 40 fun. po złp. 3 . . . 124—6do *Koniczy. 1 let.* z r. 183⁴/₅

R/Czar. Za 35 cent. po złp. 3 105

do *Ziela. paszy* z r. 184⁴/₅

R/Czar. z ugo. Psz. Za cent.

181 po złp. złp. 2 gr. 15 . 452—15

do *Słomy jaréj* z r. 183⁴/₅

R/Czar. Za cent. 171 funt. 60

po złp. 1 gr. 20 . . . 286

967 21

31 idem

Stadnina R/Czar. do Różnych

złp. 133 gr. 14.

Za wart. wyżywienia 13 szt. od 1
Listo. do 31 Grud. włącz. b. r.do *Ziela. paszy* z ugo. Żyt. z r. 183⁴/₅R/Czar. Za cent. 23 funt. 79 po złp. 2
gr. 15 59—14do *Słomy Ozimy targa.*z r. 183⁴/₅ R/Czar. Za cent.

55 funt. 51 po złp. 1 gr. 10 74

133 14

31 idem

Krowy R/Czar. do Różnych

złp. 435 gr. 4.

Za wyżywienie 20 sztuk od 1 Listop.
do 31 Grud. włącz. b. r.

Do przeniesienia

609776 | 28¹/₄

Tom III.

32

Z przeniesienia		609776	28 ³ / ₄
do <i>Ziel. paszy</i> z ugo. Żyt. z r. 183 ⁴ / ₅			
R/Czar. Za 122 cent. po złp. 2 gr. 15			
złp.	305		
do <i>Słomy ozi. targ.</i> z r.			
183 ⁴ / ₅ R/Czar. Za 97 cent. 60			
funt. po złp. 1 gr. 10 . . .	130—4	435	4
31 Grudnia			
<i>Owce R/Czar. do Różnych</i>			
złp. 8035 gr 11.			
Za wyżywienie ich w liczbie 1465 szt.			
przez dni 61 od 1 List. do 31. Grud.			
włącz. p/rap. Ekonoma.			
do <i>Koniczy. 1 let.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Czar.			
Za cent. 864 funt. 10 po złp. 3,	2592—9		
do <i>Koniczy. 2 let.</i> z r.			
183 ⁴ / ₅ R/Czar. Za cent. 923			
funt. 20 po złp. 3	2769—18		
do <i>Słomy</i> z r. 183 ³ / ₄ R/Cz.			
Za cent. 1743 funt. 20 po			
złp. 1 gr. 15	2614--24		
do <i>Słomy ozi. targ.</i> z r.			
183 ⁴ / ₅ R/Czar. Za cent. 44			
funt. 10 po złp. 1 gr. 10 . .	58—20	8035	11
31 idem			
<i>Nawóz R/Chm. do Różnych</i>			
złp. 1665.			
Za wartość 1665 fur nawozu wyda-			
nego przez Inwentarz w Chmielowicach			
chodowany od 1 Lipca do 31 Grud. b. r.			
do <i>Koni robo.</i> Za 85 fur po złp. 1			
złp.	85		
Do przeniesienia		618247	13 ³ / ₄

Z przeniesienia	85	618247	13 $\frac{3}{4}$
do <i>Wołów robo.</i> Za 168 fur			
po złp. 1	168		
do <i>Krów.</i> Za 162 fur po złp. 1	162		
do <i>Owiec</i> „1250 „	1250	1665	
31 Grudnia			
<i>Nawóz R/Czar. do Różnych</i>			
złp. 1184.			
Za wart. 1184 fur nawozu otrzyma-			
nego od Inwent. w Czar. chodowanego			
od 1 Lipca do 31 Grud. b. r.			
do <i>Koni robo.</i> Za 70 fur po złp. 1			
złp	70		
do <i>Wołów robo.</i> Za 154 fur			
po złp. 1	154		
do <i>Stadniny</i> Za 60 fur po złp. 1	60		
do <i>Krów.</i> Za 120 „	120		
do <i>Owiec.</i> Za 780 „	780	1184	
31 idem.			
<i>Różne do Procentów</i>			
złp. 4366 gr. 14 $\frac{1}{4}$.			
Za procent na umorzenie, i procent od			
kapitału wydanego na budowlę w Fol-			
warkach, z procentem składanym 6 $\frac{0}{100}$			
w przeciągu czasu jaki każda z nich ist-			
nieć może; procent ten obliczony			
jest tylko za dni 182 to jest za czas			
prowadzonego gospodarstwa w Folwar-			
kach za przykład wziętych.			
<i>Stajnia R/Chm.</i> Za procent od ka-			
pitału złp. 800 wartości stajni, mającego			
się umorzyć w przeciągu lat 30, za dni			
182	29— 13 $\frac{3}{4}$		
Do przeniesienia	29— 13 $\frac{3}{4}$	621096	13 $\frac{3}{4}$

Z przeniesienia	29— 1 ³ / ₄	621096 13 ³ / ₄
<i>Wołownia</i> R/Chm. Za		
procent jak wyżej od złp.		
768 za dni 182	27—26 ¹ / ₂	
<i>Obora</i> R/Chm. Za pro-		
cent jak wyżej od złp. 864,		
za dni 182	31—11	
<i>Owczarnia</i> R/Chm. Za		
procent jak wyżej od złp.		
10400, za dni 182	377—23 ¹ / ₂	
<i>Stodoła</i> R/Chm. Za pro-		
cent jak wyżej od złp.		
10456, za dni 182	381— 8	
<i>Magaz. zboż.</i> R/Chm.		
Za proc. jak wyżej od złp.		
6873 gr. 22 ¹ / ₂ , za dni 182	249—20 ¹ / ₂	
<i>Szopa</i> R/Chm. Za proc.		
od złp. 2000, za dni 182	72—19 ¹ / ₂	
<i>Miesz. Służ. Admin. i</i>		
<i>folw.</i> R/Chm. Za proc. od		
złp. 30000, za dni 182	1089—22	
<i>Miesz. Służ. leśnej</i> R/		
Chm. Za procent od złp.		
5000, za dni 182	181—18 ¹ / ₂	
<i>Młyn.</i> Za proc. od ka-		
pitału złp. 5500 mającego		
się umorzyć w przeciągu lat		
15, procent jak wyżej	360—10 ³ / ₄	
<i>Cegielnia.</i> Za proc. od		
kapitału złp. 1500 wart.		
szopy i pieca, mającego się		
umorzyć w przeciągu lat 5		
oraz od złp. 1000 wart.		
Do przeniesienia	2801—12	621096 13 ³ / ₄

Z przeniesienia 2801—12	621096	13 ³ / ₄
mieszkania dla strycha. mających się umorzyć w przeciągu lat 30, proc od obu- dwóch summ jak wyżej . 214—11		
<i>Stajnia R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od sum. złp. 1080 mającej się umorzyć w przeciągu lat 30 . 39—6 ³ / ₄		
<i>Wołownia R/Czar.</i> Za proc. jak wyżej od summy złp. 704 25—17		
<i>Obora R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od summy złp. 704 23—17 ¹ / ₄		
<i>Owczarnia R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od sum. 6760 245—16 ¹ / ₄		
<i>Szopa R/Czar.</i> Za proc. jak wyżej od sum. złp. 1000 36—9 ³ / ₄		
<i>Stodoły R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od summy złp. 6638 gr. 10 241—4		
<i>Magaz. zboż. R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od summy złp. 4362 gr. 15 158—14		
<i>Miesz. służ. fol. R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od summy złp. 15000 544—26		
<i>Miesz. służ. leśnej R/Czar.</i> Za procent jak wyżej od sum. złp. 1000 . 36—9 ³ / ₄	4366	14 ¹ / ₄
Do przeniesienia	625462	28

Z przeniesienia		625462	28
31 Grudnia			
Konie robo. R/Chm. do Różnych			
złp. 227 gr. $3\frac{3}{4}$.			
jak następuje:			
do Procentów. Za procent na umo-			
wienie 288 złp. wartości 20 sztuk koni			
w przeciągu lat 10 z proc. składa. $6\frac{1}{10}$			
Za dni 182		195—20	
do Stajni R/Ch. Za war.			
tość lokalu przez dni 182		31— $13\frac{3}{4}$	227 $3\frac{3}{4}$
31 idem			
Woły robo. R/Chm. do Różnych			
złp. 106 gr. $18\frac{1}{2}$.			
jak następuje.			
do Procentów. Za proc. od złp. 3024			
wartości 24 szt. wołów w stosunku $5\frac{1}{10}$			
za dni 182		76—13	
do Wołowni R/Chm.			
Za wart. półrocznego lokalu		30— $5\frac{1}{2}$	106 $18\frac{1}{2}$
31 Grudnia			
Krowy R/Chm. do Różnych.			
złp. 107 gr. $19\frac{3}{4}$.			
Jak następuje:			
do Procentów. Procent za dni 182			
od 2430 złp. ich wartości w stosunku			
$6\frac{1}{10}$ złp.		73—21	
do Obory R/Chm. Za			
wartość półrocznego lokalu		33— $28\frac{3}{4}$	107 $19\frac{3}{4}$
31 idem			
Owce R/Chm. do Różnych.			
złp. 1546 gr. $14\frac{1}{2}$.			
Jak następuje:			
Do przeniesienia		625904	10

Z przeniesienia do <i>Procentów</i>. Za procént półroczny od złp. 37500 wartości 2500 sztuk w sto- sunku 6% 1137—15		62590110
do <i>Owczarni R/Chm.</i> Za wart. półrocz. lokalu 408—29½	1546	14½
31 Grudnia		
<i>Służ: folw: i Admi: R/Chm. do Mieszkania</i> złp. 1241 gr. 29½.		
Za wart. półrocznego lokalu dla niej wraz z assekuracją mieszkań i podatkami z nich opłacanemi	1241	29½
31 idem		
<i>Różne do Służ: folw: R/Chm.</i> złp. 768 gr. 2¼.		
Jak następuje:		
<i>Krowy R/Chm.</i> Za utrzymanie dla nich dozoru przez dni 182 . 94—16¾		
<i>Owce R/Chm.</i> Za wart. utrzymania do ich dozoru owczarzy 2, i owczarzyków 4, przez dni 182 673—15½	768	2¼
31 idem		
<i>Służba Leśna do Mieszkania R/Chm.</i> złp. 211 gr. 3½.		
Za wart. lokalu dla niej przez dni 182	211	3½
31 idem		
<i>Różne do Stodoły R/Chm.</i> złp. 412 gr. 19.		
Za wart. pomieszczenia zboża w sno- pie przez pół roku to jest:		
Do przeniesienia	629671	29¾

Z przeniesienia		629671	29 ³ / ₄
<i>Żyto R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomieszczenie 420⁶ kóp . . .</i>		68—	7 ¹ / ₂
<i>Pszenica R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomiesz. 630 kóp</i>		102—	11 ¹ / ₂
<i>Jęczm. R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomieszczenie 570 kóp .</i>		92—	18 ³ / ₄
<i>Owies R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomieszczenie 310 kóp .</i>		50—	11 ¹ / ₂
<i>Groch R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomie. grochu z 30 morg.</i>		24—	22 ¹ / ₂
<i>Wyka R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomiesz. wyki z 30 morg.</i>		24—	22 ¹ / ₂
<i>Gryka R/Chm. z r. 183⁴/₅. Za pomiesz. gryki z 60 morg.</i>		49—	15 ¹ / ₂
31 Grudnia			412 19
<i>Cegła z r. 183⁴/₅ do Cegielni.</i>			
złp. 229 gr. 3 ¹ / ₂ .			
Za ciągnięte pożytki z szopy, piecarni i mieszkania przez dni 182 . . .		229	3 ¹ / ₂
31 idem			
<i>Różne do Stajni R/Czar.</i>			
złp. 42 gr. 13 ³ / ₄ .			
Za wartość lokalu dla koni i stadniny przez pół roku to jest:			
<i>Konie Robo. R/Czar. złp. 22—</i>			¹ / ₂
<i>Stadnina R/Czar. . .</i>		20—	13 ¹ / ₄
31 idem			42 13 ³ / ₄
<i>Różne do Procentów.</i>			
złp. 971 gr. 9.			
Jak następuje:			
Do przeniesienia		630356	6

Z przeniesienia

630356 6

Konie Robo. R/Czar. Za procent
za dni 182 na umorzenie w latach 10
kapitału na zakupienie ich wydanego
z procentem składanym 6°/_o . 136—29

Woły Robo. R/Czar. Za
proc. od sum. złp. 2722 na za-
kupienie ich wydanéj, w sto-
sunku 5°/_o rocz. za dni 182 . 69—28

Krowy R/Czar. Za proc.
za dni 182 od kapitału złp.
1800 na zakupienie ich wy-
danego, w stosunku 6°/_o . . 54—18

Owce R/Czar. Za proc. za
dni 182 od sum. złp. 23400
wart. 1560 szt. w sto. 6°/_o . 709—24

971 9

31 Grudnia

Różne do Różnych.
złp. 991 gr. 17.

Jak następuje:

Woły Robo. R/Czar. Za wart. lokalu
przez nich zajmowanego . 27—20

Krowy R/Czar. Za wart.
lokalu przez nich zajmowa. 25— 4

Owce R/Czar. Za wart.
lokalu przez nich zajmowa. 265—24³/₄

Stuż. folw. R/Czar. Za
wartość lokalu przez nich
zajmowanego 626—11

Stuż. Leśna R/Czar.
Za wart. lokalu przez nich
zajmowanego 46—17¹/₂

991—17

Do przeniesienia 991—17

631327 15

Z przeniesienia 991—17	631327 15
do <i>Wołowni R/Czar.</i> Za wart. lokalu 27—20	
do <i>Obory R/Czar.</i> Za wart. lokalu 25— $4\frac{3}{4}$	
do <i>Owczarni R/Czar.</i>	
Za wart. lokalu 265— $24\frac{3}{5}$	
do <i>Miesz. Stuz. folw. R/</i>	
<i>Czar.</i> Za wart. lokalu . . . 626—11	
do <i>Miesz. Stuz. leśn. R/</i>	
<i>Czar.</i> Za wart. lokalu . . . 46— $17\frac{1}{4}$	991 17
31 Grudnia	
<i>Różne do Służby folw. R/Czar:</i>	
złp. 506 gr. $13\frac{1}{4}$.	
Jak następuje:	
. <i>Owce R/Czar.</i> Za utrzymanie do ich dozoru owczarza i 2 owczarczyków przez dni 182 366— $12\frac{3}{4}$	
<i>Krowy R/Czar.</i> Za utrzymanie dla nich dozoru przez dni 182 105— $26\frac{3}{4}$	
<i>Stadnina R/Czar.</i> Za utrzymanie dla nich dozoru przez dni 182 34— $3\frac{3}{4}$	506 $13\frac{1}{4}$
31 idem	
<i>Różne do Stodoły R/Czar.</i>	
złp. 261.	
Za wartość pomieszczenia zboża w snopie przez dni 182, w ilości i gatunkach jak następuje:	
Z przeniesienia	632825 $15\frac{1}{4}$

Z przeniesienia		632825	15 $\frac{1}{4}$
<i>Żyto R/Czar. z r. 183$\frac{4}{5}$. Za pomiesz.</i>			
266 kóp	43—6 $\frac{3}{4}$		
<i>Pszenica R/Czar. z r.</i>			
183 $\frac{4}{5}$. Za pomiesz. 399 kóp	64—23		
<i>Jęczmień R/Czar. z r.</i>			
183 $\frac{4}{5}$. Za pomiesz. 36 $\frac{1}{2}$ kóp	58—19 $\frac{1}{4}$		
<i>Owies R/Czar. z r. 183$\frac{4}{5}$</i>			
Za pomieszczenie 190 kóp .	30—26		
<i>Gryka z r. 183$\frac{4}{5}$. Za po-</i>			
mieszczenie gryki z 38 morg.	31—22		
<i>Groch z r. 183$\frac{1}{5}$. R/Czar.</i>			
Za pomieszczenie gróchu			
z 19 morg.	15—25 $\frac{1}{9}$		
<i>Wyka z r. 183$\frac{4}{5}$. R/Czar-</i>			
Za pomieszcze. wyki z 39			
morg.	15—25 $\frac{1}{9}$	261	
31 Grudnia			
<i>Narzędzia roln. R/Chm. do Ró-</i>			
<i>żnych złp. 129 gr. 5$\frac{1}{2}$.</i>			
jak następuje.			
do <i>Procentów</i> . Za procent od złp.			
1666 ich wart. p/inwentarza w stosun-			
ku 6 $\frac{1}{10}$ za dni 182	50—16		
do <i>Szopy R/Chm.</i> Za po-			
mieszcz. ich przez dni 182	78—19 $\frac{1}{2}$	129	5 $\frac{1}{2}$
31 idem			
<i>Kassa do Różnych złp. 1082.</i>			
jak następuje.			
do <i>Sażni</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$. Za sprzedaż 40			
sąż. kub. po złp. 20	800		
do <i>Rubli assygn.</i> Za sprzedaż			
150 R. .A po złp. 188 za 100 R. A.	282	1082	
Do przeniesienia		634297	20 $\frac{3}{4}$

Z przeniesienia		634297 20 ³ / ₄
31 Grudnia		
Różne do Kassy złp. 2319 gr. 27.		
Za wypłaty jak następuje.		
Służ. fol. i Admini. R/Chm. Za pensją od 1 Paźdz. do 1 Stycz. 1672—7		
Służ. leśna R/Chm. Za pensją od 1 Paźdz. do 1 Stycz. 350		
Służ. fol. R/Czar. Za pensją od 1 Paź do 1 Stycz. : 297—20		2319 27
31 idem		
Różne do Pawłowskiego złp. 200.		
Za wydatki przez niego poczynione p/księgi wydatków.		
Utrzym. Kanc. Admi. Za wydatki na J/R. 54		
Konie robo. R/Chm. Za kurację konia p/kwitu 23		
Konie robo. R/Czar. Za wartość okucia 14 koni 21		
Narzędzia roln. R/Chm. Za re-peracją wozów p/kwitu 35		
Materjały skórzane. Za kupno skór w potrzebę fol. 67		200
31 idem		
Narzędzia rolni. R/Chm. do Różnych złp. 77 gr. 8³/₄.		
jak następuje.		
do Procentów. Za procent od złp. 1252 ich wartości za dni 182 w stosunku 6 ^o / ₁₀ 37—29		
Do przeniesienia 37—29		636817 17 ³ / ₄

Z przeniesienia	37—29	636817	17 ³ / ₄
do Szopy R/Czar. Za wartość pomieszczenia ich przez dni 182	39—9 ³ / ₄	77	8 ³ / ₄
31 idem			
<i>Młocarnia do Procentów</i> zł. 125.			
Za procent od złp. 2500 wart. młocarni i szopy w sto. 10 ⁰ / ₀ rocz. za d. 182		125	
31 idem			
<i>Różne do Procentów</i> złp. 3660.			
Za procent roczny od summy złp. 60000 wartości gruntów obsianych w Chmielowicach, oraz procent $\frac{1}{2}$ roczny od sum. złp. 24000 wartości 240 morg. gruntu przeznaczonego w tym roku na pastwisko w stosunku 5 ⁰ / ₀ rocznie.			
<i>Pszenica</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. Za procent rocz. od wart. 60 morg. gruntu 1 klasy	360		
<i>Żyto</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. Za procent rocz. od wart. 60 morg grun.	360		
<i>Ziolo. pasza</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm. z ugo. Psz. Za proc. od wartości 60 morg. gruntu i t. d. jak wyżej	360		
<i>Ziolo. pasza</i> z ugo. Żyt. z r. 183 ⁴ / ₅ R/Ch. Za proc. rocz. od war. 60 morg. gruntu nią obsianego	360		
<i>Koniczy. 1 let.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ R/Ch. Za proc. rocz. od wart. 60 morg. gruntu 2 klasy nią obsianego	240		
<i>Koniczy. 2 let.</i> z r. 183 ⁴ / ₅ Za procent jak wyżej	240		
Do przeniesienia	1920	637019	26 ¹ / ₂

Z przeniesienia	1920	637019	26 1/2
<i>Pastwiska</i> z r. 183 4/5 Za procent 1/2 rocz. od wart. 180 morg. gruntu 2 klasy i 60 mogr. 1 klas.	540		
<i>Jęczmień</i> z r. 183 4/5 Za proc. rocz. od wart. 60 morg. grun. 1 kl.	360		
<i>Owies.</i> z r. 183 4/5 Za procent jak wyżej	360		
<i>Groch</i> z r. 183 4/5 Za proc. od wartości 30 morg. 2 klasy . .	120		
<i>Wyka</i> z r. 183 4/5 Za proc. jak wyżej	120		
<i>Gryka</i> z r. 183 4/5 Za proc. rocz. od wart. 60 morg. grun. 2 klasy.	240	3660	
31 Grudnia			
<i>Różne do Procentów</i> złp. 2318.			
Za procent roczny od summy złp. 38000 wartości 380 morg. gruntu obsianego w Czarněj, oraz procent 1/2 rocz. od złp. 15200 wart. 152 morg. gruntu przeznaczonego w tym roku na pastwiska w stosunku 50/0 rocz. to jest:			
<i>Ziolo. pasza</i> z ngo. Psz. z r. 183 4/5 Za proc. rocz. od wart. 38 morg. gruntu 1 klasy nią obsianego . . .	228		
<i>Ziolo. pasza</i> z ngo. Żyt. z r. 183 4/5 Za proc. jak wyżej . .	228		
<i>Pszenica</i> z r. 183 4/5 Za proc. jak wyżej	228		
<i>Zyto</i> z r. 183 4/5 Za proc. jak wyżej	228		
<i>Koniczy. 1 let.</i> z r. 183 4/5 Za			
Do przeniesienia	912	610679	26 1/2

Z przeniesienia	912	640679	26 1/2
proc. od wart. 38 morg. gruntu			
2 klasy	152		
<i>Koniczy. 2 let. z r. 183⁴/₅ Za</i>			
proc. jak wyżej	152		
<i>Jęczmień z r. 183⁴/₅ Za proc.</i>			
od wart. 38 morg. grun. 1 klas.	228		
<i>Owies z r. 183⁴/₅ Za procent</i>			
jak wyżej	228		
<i>Groch z r. 183⁴/₅ Za proc. rocz.</i>			
od wart. 19 morg. grun. 2 klas.	76		
<i>Wyka z r. 183⁴/₅ Za proc. rocz.</i>			
od wart. 19 morg. grun. 2 klasy	76		
<i>Gryka z r. 183⁴/₅ Za proc. od</i>			
wart. 38 morg. grun. 2 klasy .	152		
<i>Pastwiska z r. 183⁴/₅ Za proc.</i>			
1/2 rocz. od wart. 114 morg. grun.			
2 klas. i 38 1 klasy	342	2318	
31 Grudnia			
<i>Różne do Procentów złp. 1220.</i>			
Za procent rocz. od sum. złp. 24400			
wartości 122 morg łąk w stosunku 50/0			
<i>Siano z r. 183⁴/₅ R/Chm. Za proc.</i>			
od złp. 11200 wart. 56 morg. .	560		
<i>Siano z r. 183⁴/₅ R/Czar. Za</i>			
proc. od złp. 13200 wart. 66 morg.	660	1220	
31 idem			
<i>Różne do Różnych złp. 613 gr. 18.</i>			
jak następuje.			
<i>Krowy R/Chm. Za wart. pastwiska</i>			
letniego od 1 Lipca . . .	79— 9		
<i>Owce R/Chm. Za wart. pa-</i>			
stwiska letniego od 1 Lipca	534— 9		
	613—18		
Do przeniesienia	613—18	644217	26 1/2

Z przeniesienia	613—18	644217	26 $\frac{1}{2}$
do <i>Pastwisk odosobnio</i> . R/Chm. Za użytkowanie z nich od 1 Lipca wyró- wnujące procentowi $\frac{1}{2}$ rocz. od ich war. w sum. złp. 3680 w stos. 4 $\frac{0}{0}$	73—18		
do <i>Pastwisk</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/ Chm. Za użytkowanie z nich od 1 Lipca	540	613	18
31 Grudnia			
<i>Różne do Różnych</i> złp. 384. jak następuje.			
<i>Krowy</i> R/Fol Czar. Za pastwisko le- tnie od 1 Lipca	58—26		
<i>Stadnina</i> R/Fol. Czar. Za pastwisko letnie od 1 Lipca	41—11		
<i>Owce</i> R/Fol. Czar. Za pa- stwisko let. od 1 Lipca . .	283—23		
	384		
do <i>Pastwisk odosobnio</i> . R/Czar. Za wart. użytkow- nia z nich wyrównywająca $\frac{1}{2}$ rocz, proc. od ich war. w sum. złp. 2100 w stos. 4 $\frac{0}{0}$. . .	42		
do <i>Pastwisk</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Cza. Za użytkowanie z nich od 1 Lipca	342	384	
31 idem			
<i>Las do Służby leśnej</i> złp. 1453 gr. 10 $\frac{3}{4}$. Za koszt utrzymania jęj od 1 Lipca do 31 Grud. włącz. b. r.		1453	10 $\frac{3}{4}$
		646668	25 $\frac{1}{4}$

Ponieważ w Inwentarzu na początku Dziennika *B* umieszczonym, znalazły się błędy, które po odbiciu odkrytemi zostały, przeto je następnie poprawiam.

W Dzienniku *B*. fol. 1 wiersz 10 Owczarnia złp. 1040 czytaj 10400.

W dzień. *B*. fol. 1 wiersz 11 Stodoła złp. 7218 czy. 10456

„ „ 5 „ 7 Stodoła R/Czar. złp. 4575
czytaj 6638 gr. 10.

W dzień. *B*. fol. 7 wiersz 5 za wart. 75 kor. po złp. 12 złp. 900, czytaj, Za wart. 76 kor. 10 gar. po złp. 12, złp. 915 gr. 22½.

W dzień. *B*. fol. 7 wiersz 7 Za wart. 75 czytaj 76, złp. 900, czytaj 910.

W dzień. *B*. fol. 7 wiersz 9 Za wart. 100 czytaj 101, złp. 800, czytaj 808.

W dzień. *B*. fol. 7 wiersz. 11 Za wart. 35 kor. czytaj, 35 kor. 6 gar, dalej złp. 350, czytaj złp. 351 gr. 26¼.

Każdy zatem z uczących się, zechce podług téj poprawki ułożyć sobie inwentarz, gdyż to ma nader ważny związek z dalszém tokiem rzeczy.

Uwagi nad rachunkami w Gospodarstwie wiejskiem.

Przy zaprowadzeniu Buchalterji podwójnej, potrzeba spisać dokładny Inwentarz wszystkich przedmiotów, własnością dziedzica będących z ich oszacowaniem na pieniądze, choćby przybliżonym sposobem. Spis takowy składać się może z dwóch części, to jest massy czynnej, i massy biernej; pierwsza jest zbiorem rzeczy czyli wartości właściciela dóbr, a druga wartości należących się innym, czyli długów.

Dla ułatwienia pracy wypada utrzymywać jedną Księgę dość znacznej objętości, i tę podzielić na tyle części, ile jest oddzielnych rodzajów przedmiotów, nadając każdej tytuł właściwy i opisując dokładnie wartości rzeczy nim objętej. Na wstępie umieściłem ogólne uwagi o Inwentarzach, do nich więc czytelników odsyłam, tu tylko dodam że wszystkie artykuły w skład Inwentarza wchodzące, powinny być opatrzone numerem bieżącym, i w miarę jak który z przedmiotów ubywa, podkreślać numer jemu odpowiadający czerwonym atramentem, a przybywające nowe przedmioty, do Inwentarza zaciągać pisząc datę, ilość, jakość i cenę. Z każdego roku Inwentarz porządnie zrobiony, powinien być zaciągnięty do osobnej księgi, i po sprawdzeniu, przez Rządcę i Dziedzica podpisany.

Wartości składające Inwentarz po wsiach są martwe i żywe; do pierwszych należą, pieniądze, ziemia, budowle, narzędzia rolnicze, fabryki i t. p. do drugich zwierzęta domowe. Zbiór ich stanowi kapitał, od którego ciągnąć można większy lub mniejszy dochód, stosownie do usposobienia przemysłowego Rządcy, lub Dziedzica. Aby kapitał o którym mowa przynosił dochód, potrzeba użyć koniecznie pracy ludzkiej. Praca jedynie otrzymuje się za pomocą wynagrodzenia, które się zowie inaczej zarobkiem. Tam gdzie jest pańszczyzna włościanie odebrali od Dziedzica grunta i chałupy, a zatem pewien kapitał, od którego płać mu procent, czyli czynsz w naturze, to jest pracą swoją. Dobry gospodarz, cenić powinien pańszczyznę, jeżeli nie więcej to przynajmniej równo z pieniędzmi.

Sztuka porządnego zapisywania Ksiąg, polega na utrzymywaniu dokładnej, jasnej i prostej kontroli, wszystkich wartości i interesów, co uskutecznia się z łatwością, za pomocą szczegółowych rachunków na każdy przedmiot, wy-

krywając zarazem ich związek czyli stosunek. W chwili zaprowadzenia podwójnej Buchhalterji zbiór wszystkich rzeczy własnością Dziedzica będących stanowi kapitał, jego samego wyobrażający, wszystkie zaś Rachunki wartości wspomniane obejmujące, będą w Dzienniku a następnie w Wielkiej Księdze zadłużone z summ szacunkowych a Rachunek kapitału któremu się summy należą zakredytowany ob. początek dziennika B. Gdyby były jakie długi przy otwarciu ksiąg, wypadłoby ułożyć drugi artykuł w dzienniku pod tytułem, Kapitał winien Różnym dorozumiewając się Rachunkom z których każdy byłby zakredytowany za odpowiadającą mu wierzytelność, a Rachunek kapitału zadłużony.

Dla ułatwienia pojęcia dalszych artykułów w Dzienniku przytoczę zasady, jakich się trzymałem w oznaczeniu różnych jednostek na pieniądze.

W dochodzeniu ceny produkcyjnej korca zboża miałem wzgląd; na procent od wartości gruntu niem obsianego; na wartość pracy ludzkiej i zwierzęcej przy uprawie gruntu zużytej; na wartość wysianego zboża, na koszt zbioru, na procent roczny od kapitału wydanego na postawienie Stodoły, na koszt przy otrzymaniu czystego ziarna, na procent od kapitału na Magazyn zbożowy wydane-go, a po obliczeniu wspomnianych nakładów i potrąceniu wartości otrzymanej słomy, pozostałą sumę podzieliłem przez ilość otrzymanych korcy, i otrzymałem cenę produkcyjną jednego. Ocenienie powyższych kosztów na pieniądze, nie podlega wielkim trudnościom jak niektórzy utrzymują i nie jest do wykonania niepodobnem, gdyż wartość ciągłego lub pieszego dnia pańszczyzny, dziś już jest prawie wszędzie znana. Co do wartości pracy zwierząt i ludzi utrzymywanych w prowencie, doszedłem jęj w ten sposób. Koń np. pracować może lat 10, wartość jego po cenie kupna, wy-

nosi podług przypuszczenia 144 złp. powinien więc rocznie tyle przynieść pożytku, aby w tych 10 latach umorzył kapitał, z procentem składanym 6% na zakupienie go wydany, następnie obliczyłem koszt utrzymania go rocznie, wartość lokalu, a po potrąceniu wartości nawozu otrzymanego na jego korzyść, pozostałą sumę podzieliłem przez 300 dni w roku ciągłej pracy i otrzymałem cenę pracy dzienną konia wynoszącą złp. 1 gr. 22. Toż samo rozumieć się ma o wartości pracy dzienną wołu która wynosi gr. 26, oraz wartości pracy dzienną parobka wynoszącą gr. 22. Na pokrycie reparacji i zużycia pewnej części wartości narzędzi rolniczych, uprzęży i t. p. policzyłem procent od kapitału na nie wydanego i ten skompensowałem ogólnemi zyskami otrzymanemi z produkcji.

Budowle dworskie w folwarkach przypuściłem zupełnie nowe na podmurowaniu stawiane; takie więc jakimi są Stajnie, Wołownie, Stodoły, Magazyny, Czworaki dla służby folwarcznej i t. p. służyć mogą lat 30. Aby umorzyć kapitał na postawienie ich wydany w tym przeciągu czasu liczyłem procent składany 6% to jest 2% na umorzenie kapitału; 4% na procent od pozostałego kapitału bez umorzenia. Prócz tego wszystkie budowle po realnej wartości zaasekurowałem w Towarzystwie ogniwem. Budowle te zatem, czyli właściwiej cel na jaki były stawiane, winne są wrócić co rok procent w stosunku wyżej wymienionym od ich wartości, wraz z procentem od assekuracji i podatki z budowli mieszkalnych opłacane. Taki procent np. od Owczarni będzie wartością rocznego lokalu dla owiec, którą one wrócić winny.

Nadmieniam tu jeszcze, iż do uprawy gruntu potrzeba po większej części 2 par wołów do pług.

Wspominałem wyżej że Ekonomowie składają rapporta tygódniowe Rządcy, które służą Buchalterowi za podstawę,

do kontrollowania odbytych czynności; dla wzoru umieszczam następnie rapport Ekonoma Folwarku Chmielowic, złożony 'administracji dóbr z uskutecznionych robót od 1 do 6 Lipca.

Dzień 1 Lipca. Do podorania ugoru pod żyto na r. 183⁵/₆ morg. 10, użyto, dni ciągłych dworskich 6 po 2 pary wołów do pług, dni ciągł. pańszczy. 4, piesz 10. Do skoszenia łąki morg. 15 użyto ludzi za najem 15.

Dzień 2 Lipca. Do podorania ugoru pod żyto na r. 183⁵/₆ morg. 16, użyto, dni ciągł. dworskich 6 dni ciągł. pańszcz. 10 dni piesz. 16.

Do skoszenia koniczyny 1 letniej morg. 10 użyto ludzi za najem 10.

Dnia 3 Lipca. Do skoszenia koniczy. 2 letniej morg. 12, użyto dni ciągł. pańszcz. 12.

Dzień 4 Lipca. Do zgrabienia i ustożenia siana z 15 morg. łąki, użyto dni piesz. pańszcz. 225.

Owiec, macior dwie 4 letnich zdechło.

Dzień 5 Lipca. Do skoszenia zielonej paszy z ugoru pod pszenicę morg. 20 użyto pracy 11 parob. dworskich i ludzi za najem 9.

Dzień 6 Lipca. Do podorania ugoru pod pszenicę morg 6 użyto dni ciągł. dworskich 6 po 2 pary wołów do pług, dni piesz. pańszcz. 6.

Po zaciągnięciu wszystkich artykułów z dziennika do Wielkiej księgi pod odpowiadające rachunki, wypada zająć się ułożeniem Balansu, w tym celu zbiorą się osobno w każdym rachunku długi, osobno wierzytelności, układając je w sposób taki, jak przedstawia załączona tu tablica

Dla zmniejszenia pracy podałem zatrudnienia wiejskie z pierwszego półroczu to jest od 1 Lipca do końca Grudnia 1835 r.

Gdy sprawdzenie ksiąg nastąpiło, zająć się potrzeba ich zobojętnieniem a tém samém wykazaniem stanu interessów i majątku.

Zobojętnienie to polega na przyprowadzeniu wszystkich rachunków w Wielkiej Księdze, do tego, aby w każdym z nich dług był równy wierzytelności, co już dostatecznie wyłożyłem w pierwszej części, tu tylko nadmienię, iż przed zamknięciem rachunków, wypada oszacować przedmioty pozostałe, a w skład kapitału wchodzące po ich realnej wartości, nadto, zamiast R/kapitału można użyć idealnego rachunku pod tytułem, Balans zamknięcia, oddając pod jego kontrolę wszystkie wartości. W tym celu, wypada w dzienniku ułożyć następujące artykuły, z których wykrywa się realny stan interessów i majątku na dniu 1 Stycznia 1836 r.

Zyski i Straty do Różnych	
złp. 14020 gr. 12 ¹ / ₄ .	
Za poniesione straty na Rachunkach następujących:	
do <i>Maga. Zbożo. R/Chm.</i> Za stratę $\frac{1}{2}$ rocznego procentu	270 — 9
do <i>Owiec R/Chm.</i> dla dopełnienia R/	1359 — 29 ¹ / ₄
do <i>Koni Robo. R/Chm.</i>	
Strata na utrzymaniu ich	1907 — $\frac{3}{4}$
do <i>Wołów Rq. R/Chm.</i>	
Strata na utrzymaniu ich	381 — 2 ¹ / ₂
do <i>Narzę. Rol. R/Chm.</i>	
dla dopełnienia R/	174 — 5 ¹ / ₂
do <i>Młocarni R/Chm.</i>	
dla dopełnienia R/	132 — 15
Do przeniesienia	4225 — 2

Z przeniesienia	4225— 2	
do <i>Mag. Zboż. R/Czar.</i>		
dla dopełnienia R/	. . . 171—16½	
do <i>Koni Robo. R/Czar.</i>		
dla dopełnienia R/	. . . 1589— 3	
do <i>Wotów Roboczych</i>		
R/Czar. dla dopeł. R/	. . . 302—15	
do <i>Owiec R/Czar. dla</i>		
dopełnienia R/	. . . 752— 1½	
do <i>Narzędzi Rolni.</i>		
R/Czar. dla dopeł. R/	. . . 89— 8¾	
do <i>Stuż. Admi. i folw.</i>		
R/Chm. dla dopeł. R/	. . . 5480—17	
do <i>Stuż. folw. R/Czar.</i>		
dla dopełnienia R/	. . . 1244— 8½	
do <i>Utrzyma. Kancel.</i>		
<i>Admi. dla dopeł. R/</i>	. . . 166	14020 12¼
<i>Różne do Zysków i Strat.</i>		
złp. 38027.		
Za otrzymany zysk z następujących rachunków:		
<i>Młyn. Za otrzymany zysk z dzierżawy</i>	 615	
<i>Krowy R/Chm. Za zysk z utrzymany ich</i>	 20—21½	
<i>Pastwiska odosobnio.</i>		
<i>R/Chm. Za przych. z nich</i>	 73—18	
<i>Las. Za przychód otrzymany</i>	 2370— 9¼	
<i>Konicz. 1 let. zr. 183½</i>		
<i>R/Chm. Za zysk na zużytej konicz. przez inwentarz</i>	 2521—12¼	
Do przeniesienia	5601— 1¼	14020 12¼

Z przeniesienia	5601 $\frac{1}{4}$	14020 $12\frac{1}{4}$
<i>Koniów. 2 let. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk na zuży-</i>		
<i>tój konicz: przez Inwentarz</i>	694—21 $\frac{1}{4}$	
<i>Ziolo. pasza z ugoru</i>		
<i>Pszen. z r. 183$\frac{3}{4}$ R/Chm.</i>		
<i>Za zysk jak wyżej . .</i>	596	
<i>Ziolo: pasza z ugoru</i>		
<i>Żyt. z r. 183$\frac{3}{4}$ R/Chm.</i>		
<i>Za zysk jak wyżej . .</i>	470—23	
<i>Pszenica Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk otrzy-</i>		
<i>many z sprzedaży . . .</i>	328—15	
<i>Jęczmień Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk jak wyżej</i>	285	
<i>Groch Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk jak wyżej</i>	45—11 $\frac{1}{4}$	
<i>Żyto Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk jak wyżej</i>	224—5	
<i>Owies Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk na owsie</i>		
<i>zużytym przez konie rob.</i>	209—15	
<i>Siano Rem. z r. 183$\frac{3}{4}$</i>		
<i>R/Chm. Za zysk jak wyżej</i>	42—15	
<i>Słoma z r. 183$\frac{3}{4}$ targa.</i>		
<i>R/Chm. Za zysk na słomie</i>		
<i>zużytej przez Inwentarz .</i>	477—25	
<i>Słoma z r. 183$\frac{3}{4}$ prosta</i>		
<i>R/Chm. Za zysk jak wyżej</i>	125	
<i>Cegła z r. 183$\frac{3}{4}$ Za o-</i>		
<i>trzymany zysk z sprzedaży</i>	480	
<i>Wapno z r. 183$\frac{3}{4}$ Za o-</i>		
<i>trzymany zysk z sprzedaży</i>	90	
Do przeniesienia	9670—12	14020 $12\frac{1}{4}$

Z przeniesienia	9670—12	14020	12 $\frac{1}{4}$
Krowy R/Czar. Za zysk z utrzymania ich	40—11		
Pastwiska odosobnio. R/Czar. Za przychód z nich od 1 Lipca	42		
Owies z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Zysk na owsie zużytym przez konie	48—25		
Koniec. 1 let. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Za zysk na zu- żytej przez Inwentarz .	1989—23		
Koniec. 2 let. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Za zysk, jak wyżej	1818—29		
Ziło. pasza z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. z ugoru Pszen. za zysk jak wyżej	214—26		
Ziło. pasza z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. z ugoru Żył. Za zysk jak wyżej	143—11 $\frac{1}{2}$		
Owies z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Chm. Za zysk na owsie zużytym przez konie	275—7 $\frac{3}{4}$		
Pszenica Rem. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Za otrzymane zysk z sprzedaży	265—7 $\frac{1}{3}$		
Żyto Rem. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/ Czar. jak wyżej	177—10		
Jęczm. Rem. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. jak wyżej	228—15		
Owies Rem. z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. jak wyżej	178		
Do przeniesienia	15090—27 $\frac{3}{4}$	14020	12 $\frac{1}{4}$

Z przeniesienia	15090—27 $\frac{3}{4}$	14020 12 $\frac{1}{4}$
<i>Groch Rem.</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$		
<i>R/Czar.</i> Za otrzymany zysk z sprzedaży . . .	84—21 $\frac{1}{4}$	
<i>Siano Rem.</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$		
<i>RCzar.</i> Za zysk na zu- żytem przez konie . .	24—15	
<i>Słoma Rem.</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$		
prosta <i>R/Czar.</i> Za zysk na zużytej przez konie .	114—1 $\frac{1}{4}$	
<i>Słoma Rem.</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$		
targana <i>R/Czar.</i> Za zysk na zużytej przez Inwent.	290—16	
<i>Siano</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ <i>R/Chm.</i>		
Za zysk na zużytem przez Inwentarz	1559—19	
<i>Siano</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ <i>R/Czar.</i>		
Za zysk, jak wyżej . .	571—27	
<i>Cegła</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ Za zysk otrzymany z sprzedaży .	803—11 $\frac{1}{4}$	
<i>Dukaty Hollen:</i> Za zysk na sprzedaży 130 szt.	21—20	
<i>Ruble Assyg:</i> Za zysk na sprzedaży 150 Rub. Aś.	3	
<i>Słoma Ozi.</i> targa. z r. 183 $\frac{4}{5}$ <i>R/Chm.</i> Za zysk na zużytej przez Inwentarz	94—14 $\frac{1}{4}$	
<i>Słoma Ozi.</i> prosta. z r. 183 $\frac{4}{5}$ <i>R/Chm.</i> jak wyżej	165	
<i>Słoma Jara</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
<i>R/Chm.</i> jak wyżej . .	166	
<i>Słoma Ozi.</i> targa. z r. 183 $\frac{4}{5}$ <i>R/Czar.</i> jak wyżej	131—9 $\frac{1}{4}$	
Do przeniesienia	19124—3 $\frac{3}{4}$	14020 12 $\frac{1}{4}$

Z przeniesienia	19121—3 $\frac{1}{2}$	14020	12 $\frac{1}{4}$
<i>Słoma Ozi.</i> prosta z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Za zysk na zużytej przez Inwentarz	13		
<i>Słoma Jara</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. jak wyżej . . .	176—10		
<i>Procenta.</i> Za zysk od wyłożonego kapitału . . .	14232—17		
<i>Wełna</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/ Chm. Za zysk otrzymany z sprzedaży	2402		
<i>Wełna</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/ Czar. jak wyżej	1558		
<i>Sagi</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$ R/Czar. Za zysk otrzymany z prze- daży	524	38027	
Zyski i Straty do Kapitału. złp. 24006 gr. 17 $\frac{3}{4}$.			
Jako istotne powiększenie kapitału przez czas prowadzonego gospodarstwa		24006	17 $\frac{3}{4}$
Balans Zamknięcia do Różnych złp. 527622 gr. 9 $\frac{3}{5}$.			
Za wartości posiadane w Folwarkach na dniu 1 Stycznia 1836 r.			
do <i>Stajni</i> R/Chm. Za jej wartość p/lnwent. i opłacony procent od asseku- na przyszłe półrocze	802—12		
do <i>Wotowni</i> R/Chm. jak wyżej	770—9		
do <i>Obory</i> R/Chm. jak wyżej	866—17 $\frac{3}{4}$		
do <i>Owczarni</i> R/Chm. jak wyżej	10431—6		
do <i>Stodoł</i> R/Chm. jak wyżej	10487—11		
Do przeniesienia	23357—25 $\frac{3}{4}$	76054	

Z przeniesienia	23357—25 $\frac{3}{4}$	76054
do <i>Maga. Zbożo. R/Chm.</i> Za wartość p/Inwent. i opłacony proc. od assekuracji na przyszłe półrocze	6893—18 $\frac{1}{2}$	
do <i>Szopy R/Chm.</i> jak wyżej	2006	
do <i>Miesz. Służ. Adm. i folw. R/Chm.</i> jak wyżej	30090	
do <i>Miesz. Służ. Leśnej R/Chm.</i> jak wyżej	5015	
do <i>Cegielni R/Chm.</i> jak wyżej	2507—15	
do <i>Młyna.</i> Za wart. p/inwentarza i opłacony procent od assekuracji za przyszłe półrocze	5516—15	
do <i>Koni robo. R/Chm.</i> Za ich wart. p/inwent. . .	2880	
do <i>Wółów rob. R/Ch.</i> Za ich wart. p/inwent . .	3024	
do <i>Krów R/Chm.</i> Za ich wart. p/inwent. . .	2430	
do <i>Gruntów ornych R/Chm.</i> Za ich wart. p/inw.	84000	
do <i>Łąk R/Chm.</i> Za ich wart. p/inwent. . . .	11200	
do <i>Pastwisk odosob. R/Chm.</i> Za ich wart. p/inw.	3680	
do <i>Lasu R/Chm.</i> Za wart. p/inwent. . . .	47000	
Do przeniesienia	229600—14 $\frac{1}{4}$	76054

Z. przeniesienia	229600—14 $\frac{1}{2}$	76054
do <i>Narzędzi rol.</i> R/		
Chm. Za ich wart. p/inwe.	1666	
do <i>Młocarni</i> R/Chm.		
Za jej wart. p/inwent. i opłacony procent od asse- kuracji za przyszłe półro.	2507—15	
do <i>Pańszcz.</i> R/Chm.		
Za dni ciągł. 841 po złp. 3 piesz. 7329 po złp. 1 .	9852	
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Chm. Za 510 kóp po cenie produk. złp. 6 gr. 23 blisko, i 68 kor. po złp. 5 gr. 20 razem . . .	3828—13 $\frac{1}{2}$	
do <i>Żyta</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/ Chm. Za 240 kóp prze- szło po złp. 6 gr. 20, i 132 kor. po złp. 5 gr. 17 ce- nie produkcjinéj . . .	2337—25 $\frac{1}{2}$	
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Chm. Za 502 $\frac{1}{2}$ kóp po cenie produk. złp. 4 gr. 26 $\frac{1}{2}$, i 72 $\frac{1}{2}$ kor. po złp. 3 gr. 20	2719—20 $\frac{3}{4}$	
do <i>Grochu</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/Chm. Za wart. grochu z 30 morg. zebranego .	1183—3 $\frac{1}{2}$	
do <i>Owsa</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$ R/ Chm. Za 265 kóp po ce- nie produk. złp. 10 gr. 7	2711—25	
do <i>Wyki</i> z r. 183 $\frac{1}{5}$		
Do przeniesienia	256406—27 $\frac{1}{2}$	76054

Z przeniesienia	256406—27 $\frac{1}{2}$	76054
R/Chm. Za wart. wyki z		
30 morg. zebranéj . . .	1038—8 $\frac{1}{2}$	
do <i>Gryki</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Chm. Za wart. gryki z		
60 morg. zebranej . . .	2182—17 $\frac{1}{2}$	
do <i>Koniczy. 1 let. z r.</i>		
183 $\frac{1}{2}$, R/Chm. Za 1872		
cent. 50 funt. po cenie		
produk. gr. 23 blisko . .	1435—17 $\frac{1}{2}$	
do <i>Koniczy. 2 let. z r.</i>		
183 $\frac{1}{2}$, R/Chm. Za 1430		
cent. 50 funt. po cenie		
prod. złp. 3 gr. 3 blis. . .	1573—24 $\frac{1}{2}$	
do <i>Ziela. paszy</i> z ugo.		
<i>Psz.</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$, R/Chm.		
Za 1008 cent. po cenie		
produk. złp. 1 gr. 9 . . .	1310—23	
do <i>Ziela. paszy</i> z ugo.		
<i>Żyt.</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$, R/Chm.		
Za 1110 cent. 75 funt. po		
złp. 1 gr. 6	1443—29 $\frac{1}{2}$	
do <i>Owsa rem.</i> z r.		
183 $\frac{3}{4}$, R/Chm. za gar. 8 . .	2	
do <i>Słomy rem. targ.</i>		
z r. 183 $\frac{3}{4}$, R/Chm. Za 429		
cent. po cenie targ. złp.		
1 gr. 10	572	
do <i>Cegły rem.</i> z r.		
183 $\frac{3}{4}$, Za 110 tys. szt. po		
złp. 18 tys.	1980	
do <i>Wapna rem.</i> z r.		
183 $\frac{3}{4}$, Za 60 becz. po złp.		
2 gr. 15	150	
Do przeniesienia	268095—27 $\frac{3}{4}$	76054

Z przeniesienia	268095—27 ³ / ₄	76054
do <i>Stajni</i> R/Czar. Za jój wart. p/inwent. i opła- cony procent od assekura- cji za przyszłe półrocze	1083— 7	
do <i>Wotowni</i> R/Czar.		
Za, jak wyżej	706— 3	
do <i>Obory</i> R/Czar. Za, jak wyżej	641—27 ¹ / ₂	
do <i>Owczarni</i> R/Czar.		
Za, jak wyżej	6780— 8	
do <i>Stodół</i> R/Czar. Za, jak wyżej	6658— 6	
do <i>Magn. zbożo.</i> R/ Czar. Za, jak wyżej . . .	4375— 2 ¹ / ₂	
do <i>Miesz. służ. fol.</i> R/Czar. Za, jak wyżej .	15045	
do <i>Miesz. służ. leśnej</i> R/Czar. Za, jak wyżej .	1003	
do <i>Szopy</i> R/Czar. Za, jak wyżej	1003	
do <i>Koni robo.</i> R/Czar.		
Za ich wart. p/inwent. .	2016	
do <i>Stadniny</i> R/Czar.		
Za jój wart. p/inwent. .	871—12 ¹ / ₂	
do <i>Wotów robo.</i> R/Cz.		
Za ich wart. p/inwent. .	2772	
do <i>Owiec</i> R/Czar. Za wart. 1456 szt. po złp. 15 na d. 1 Sty. 21975		
Za wyży- wienie ich i lekar. od 1 Lip. do 31 Grud. . .	8394— 4	30369— 4
Do przeniesienia	341420— 8 ¹ / ₄	76054

Z przeniesienia	341420—8 $\frac{1}{4}$	76054
do <i>Owiec</i> R/Chm. Za		
wart. 2344 sztuk po złp.		
15 . . .	35160	
Za wyży-		
wienie ich i		
lekar. od 1		
Lip. do 31.		
Grud. .	11690—27 $\frac{3}{4}$	46850—27 $\frac{3}{4}$
do <i>Gruntów ornych</i>		
R/Cz. Za ich wart. p/inw.	53200	
do <i>Łąk</i> R/Czar. Za ich		
wart. p/inwent. . . .	13200	
do <i>Pastwisk odosob.</i>		
R/Czar. Za ich war. p/inw.	2100	
do <i>Pańszcz.</i> R/Czar.		
Za dni 205 ciąg. po złp.		
3 pieasz. 5537 po złp. 1, po		
dzień 1 Stycz. od Wło-		
ścian należących się . .	6153	
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za 290 kóp, prze-		
szło po złp. 6 gr. 24 $\frac{1}{2}$ i		
2 korce po złp. 7 gr. 5		
cenie produkcyjnej . .	2035—8	
do <i>Narzędzi rol.</i> R/Cz.		
Za ich wart. p/inwent. .	1252	
do <i>Żyta</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$ Za		
158 kóp, po cenie produk.		
złp. 6 gr. 22, blisko i za		
2 kor. po złp. 6 gr. 22 .	1066—28 $\frac{3}{4}$	
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za 256 kóp po		
Do przeniesienia	467278—12 $\frac{3}{4}$	76054

Z przeniesienia	467278—12 $\frac{1}{2}$	76054
cenie produk. złp. 4 gr.		
27 blisko	1219—19 $\frac{1}{2}$	
do <i>Owsa</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za 141 kóp po		
złp. 11 gr. 12 i 37 kor.		
gar. 8 po złp. 8 gr. 9		
cenie produk.	1959—23 $\frac{1}{2}$	
do <i>Grochu</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za wart. grochu		
z 19 morg. zebranego . .	110—1 $\frac{1}{2}$	
do <i>Wyki</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za wart. wyki z		
19 morg. zebranéj . .	584—25 $\frac{1}{2}$	
do <i>Gryki</i> z r. 183 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za wart. gryki z		
38 morg. zebranéj . .	1303—22	
do <i>Koniczy. 1 let.</i> z r.		
183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za 964 ccn.		
90 funt. po cenie prod.		
gr. 23 $\frac{1}{2}$	755—24	
do <i>Koniczy. 2 let.</i> z r.		
183 $\frac{4}{5}$ R/Cz. Za 212 cent.		
80 funt. po cenie produk.		
złp. 1 gr. 3 $\frac{1}{4}$	218—3	
do <i>Ziela. paszy</i> z r.		
183 $\frac{4}{5}$ R/Czar. z ugo. Psz.		
Za 766 cent. po cenie pro-		
duk. złp. 1 gr. 7 . . .	944—22	
do <i>Ziela. paszy</i> z ugo.		
Żyt. z r. 183 $\frac{4}{5}$ R/Czar.		
Za 788 cent. 21 funt. po		
złp. 1 gr. 6 $\frac{1}{2}$	959	
Do przeniesienia	475955—3 $\frac{1}{2}$	76054
Tom III.		36

Z przeniesienia	475955—3 $\frac{1}{2}$	76054
do <i>Koniczyny rem.</i> z r.		
183 $\frac{3}{4}$, R/Czar. Za 35 cent.		
po cenie targu. zł. 4 gr. 15	157—15	
do <i>Kassy</i> . Za gotowi-		
znę w kassie na dniu 1		
Stycz. 1836 r.	10195—29 $\frac{1}{2}$	
do <i>Żyta</i> na r. 183 $\frac{5}{6}$		
R/Chm. Za uprawę pod		
siew i wart. obsiania 60		
morg.	1394—16	
do <i>Pszeni.</i> na r. 183 $\frac{5}{6}$		
R/Chm. Za itd. jak wyżej	1401—21	
do <i>Siana</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Chm. Za 438 cent. 30		
funt. już zwiezio. i prze-		
ważonego po cenie prod.		
gr. 28 $\frac{2}{3}$ cent. i 480 cent.		
w stog. po gr. 25 cen. . . .	838—6	
do <i>Siana</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$, R/		
Czar. Za 1730 cent. w sto-		
gach znajdującego się po		
gr. 24 cenie produk. . . .	1384	
do <i>Żyta</i> na r. 183 $\frac{5}{6}$		
R/Czar. Za uprawę pod		
zasiew i wart. obsiania 38		
morg.	901	
do <i>Pszeni</i> cy na r. 183 $\frac{5}{6}$		
R/Czar. Za itd. jak wyżej	920—14	
do <i>Dziedzica Dóbr.</i>		
Na R/Import. z r. 183 $\frac{3}{4}$	15003	
do <i>Cegły</i> z r. 183 $\frac{3}{4}$. Za		
185 tys. szt. po cenie prod.		
złp. 20 gr. 15 $\frac{00}{100}$	3792—15	
Do przeniesienia	511944	76054

Z przeniesienia	511944	76054
do <i>Owsa</i> na r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Chm. Za podoranie i ubrono. 60 morgów . . .	391	
do <i>Owsa</i> na r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Czar. Za podoranie i ubrono. 38 morg. . . .	272—24	
do <i>Żyta</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$ R/ Czar. w Maga. Chm. Za 79 kor. żyta po cenie produk. złp. 6 gr. 22 i kosztu od- stawy do Magazy. Chmie.	561—10	
do <i>Pszenicy</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Czar. w Maga. Chm. Za 68 korcy odstawionój do Maga. Chm. po cenie prod. złp. 7 gr. 5 i kosztu odsta.	516—22	
do <i>Jęczmie.</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$		
R/Czar. w Maga. Chm. Za 131 kbr. odstawionego do Magazy: Chmie. po cenie produk. złp. 4 gr. 16 i kosztu odstawy . . .	650—8	
do <i>Słomy Ozi.</i> targa. z r. 183 $\frac{1}{2}$ R/Chm. Za 328 cent. 24 funt. po gr. 20	218—24 $\frac{1}{5}$	
do <i>Słomy Jaréj</i> z r. 183 $\frac{1}{2}$ R/Chm. Za 2 cent. 80 funt. po gr. 25 . . .	2—10	
do <i>Słomy Ozi.</i> targa. z r. 183 $\frac{1}{2}$ R/Czar. Za 119 cent. 29 funt. po gr. 20	79—15 $\frac{1}{5}$	
do <i>Słomy Jaréj</i> z r.		
Do przeniesienia	514636—24 $\frac{1}{5}$	76054

Z przeniesienia	514636— $24\frac{3}{5}$	76954
1834 $\frac{4}{5}$ R/Czar. Za 77 cent.		
40 funt. po gr. 25 . . .	64—15	
do Sądni z r. 1834 $\frac{4}{5}$ Za		
245 sążni kub. sosnowych,		
licząc wart drzewa, ura-		
banie i ułożenie . . .	3675	
do Nawozu z r. 1834 $\frac{4}{5}$		
R/Chm. Za 1665 fur otrzy-		
ma. od 1 L p. do 31 Grud.	1665	
do Nawozu z r. 1834 $\frac{4}{5}$		
R/Czar. Za 1184 fur jak		
wyiej	1184	
do Materjałów Skó-		
rza. Za skóry na dniu 1		
Stycznia w Maga. będące	67	
do Sądni z r. 1834 $\frac{3}{4}$. Za		
wart. 302 sąż. kub. sosno.		
po złp. 15	4530	
do Krów R/Czar. za		
wart. p/inwentarza . . .	1800	
		527622 $9\frac{3}{5}$
Kapitał do Balansu Zamknięcia		
złp. 527622 gr. $9\frac{3}{5}$.		
Dla zobojętnienia R/Kapitału . . .		527622 $9\frac{3}{5}$
		1131298 $19\frac{1}{5}$

Z czterech artykułów przytoczonych poznaliśmy stan interesów z półrocza pierwszego i po wciągnięciu wszystkich rachunków do Wielkiej Księgi, zobojętnienie ich otrzymaliśmy. Chcąc zaś po zamknięciu Księg na nowo je otworzyć, trzeba przybrać nowy rachunek idealny pod tytułem: Balans otwarcia, i takowy zadłużyć ze wszystkich rachunków zakredytowanych przez Balans zamknięcia, a zakredytować ze wszelkich tych, które były zadłużone przez Balans zamknięcia, ułożyć się więc w Dzienniku, dwa artykuły pod tytułem *Balans otwarcia do Różnych*, i *Różne do*

Balansu otwarcia, tym sposobem, wszystkie rachunki okażą się nam w nowych księgach w stanie takim, w jakim były przed zubożeniem ostatecznym przez *Balans zamknięcia*.

Uwaga o Rachunkach Owce R/Chm. i Owce R/Cz.

Po dopełnieniu tych rachunków ze strony długu przez *Balans zamknięcia* za wartość owiec na dniu 1 Stycznia znajdujących się, pozostają jeszcze koszty ich utrzymania i wyżywienia; kosztów tych niemożna uważać za stratę, ponieważ otrzymana wełna wrócić je winna, należy je zatem zbalansować także przez *R/Balans zamknięcia*, jak w obecnym razie uczyniłem.

Uwaga 2. Dla przekonania się za jednym rzutem oka o ilości zboża, lub inwentarza istniejącego lub byłego, należy w każdym rachunku w Wiekiej księdze przydać po jednej lub dwie kolumny na ilości, to jest w rachunkach zboża na korce, lub snopy, w rachunkach inwentarza żywego na sztuki i t. d.

Słów kilka o rejestrach pomocniczych.

Urządzić rejestra pomocnicze tak, aby można dowiedzieć się z nich o ilości, jakości, cenie kupna, lub sprzedaży różnych artykułów, i czasie kiedy to nastąpiło.

Do najważniejszych policzyć należy, Księgę Magazynową, tę wypada podzielić na kategorie odpowiadające naturze przedmiotów i stosowne porobić rubryki; opisywać je wszystkie i przytaczać wzory, nie uważam za rzecz konieczną, przetożby tylko koszty druku powiększyły się, nie rzucając żadnego światła na metodę utrzymywania podwójnego Ksiąg gospodarskich.

KONIEC TOMU TRZECIEGO I OSTATNIEGO.

SPIS RZECZY

W tém dziele zawartych.

	<i>Karta.</i>
1. O Buchalterji Centralnej w dobrach . . .	2
2. O Inwentarzu	5
3. Zasady Buchalterji podwójnej	19
4. O rachunkach otworzonych w Wielkiej księdze	12
5. O księgach głównych	15
6. O Bruljonie	15
7. O Dzienniku	15
8. O Wielkiej księdze	16
9. Tłomaczenie buchalteryczne artykułów Dzien- nika czyli sposoby ich układania	17
10. O Balansie miesięcznym	28
11. O Balansie rocznym czyli zobojętnianiu rachun- kow	30
12. O rachunkach zobojętniających się za pomocą rachunku Zyski i Straty	32
13. O Rachunkach dopełniających się za pomocą rachunku Kapitału	35
14. O Skorowidzu	36
15. Wzór Bruljonu A. czyli zbiór interessów hu- dowy i fabrykacji, w porządku daty	37
16. Wzór Dziennika A.	82
17. Wzór Wielkiej księgi A.	141
18. Skorowidz do Wielkiej księgi	176
19. Wykaz ogólny stanu interessów, tyjących się budowy gorzelnii, wołowni i fabrykacji oko-	

wity i jój przedaży, ułożony z powyższych rejestrów utrzymywanych podwójnie . . .	177
20. O Buchalterji podwójnej zastosowanej do Go- spodarstw Wiejskich	188
21. Wzór Dziennika B.~	
22. Sprostowanie błędów w Inwentarzu . . .	263
23. Uwagi nad Rachunkami w Gospodarstwie wiej- skiem	263

BALANS OGÓLNY

'RACHUNKÓW Z GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO.'

Nazwiska Rachunków otworzonych w Wielkiej Książce	Długi	Wierzytelności	R ó ż n i c e			
			Długi		Wierzytelności	
Kapitał		503615	17 ³ / ₄		503615	17 ³ / ₄
Stajnia R/Chm.	833	25 ³ / ₄	31	13 ³ / ₄	802	12
Wołownia R/Chm.	800	14 ¹ / ₂	30	5 ³ / ₄	770	9
Obora R/Chm.	900	16 ¹ / ₂	33	28 ³ / ₄	866	17 ³ / ₄
Owczarnia R/Chm.	10840	5 ¹ / ₂	408	29 ¹ / ₂	10431	6
Stodoły R/Chm.	10900	—	412	19	10487	11
Magazyn zbożowy R/Chm.	7163	27 ¹ / ₂	—	—	7163	27 ¹ / ₂
Szopa R/Chm.	2084	19 ¹ / ₂	78	19 ¹ / ₂	2006	—
Mieszkanie Służ. Adm. i folw. R/Chm.	31331	29 ¹ / ₂	1241	29 ¹ / ₂	30090	—
Mieszkanie Służ. Leśnej R/Chm.	5226	3 ¹ / ₂	211	3 ¹ / ₂	5015	—
Młyn	5900	18 ³ / ₄	1000	—	4900	18 ³ / ₄
Cegielnia	2736	19	229	3 ¹ / ₄	2507	15 ¹ / ₂
Konie Robo. R/Chm.	6959	18 ³ / ₄	2172	18	4787	3 ¹ / ₄
Woły Robocze R/Chm.	4295	1 ¹ / ₂	889	28	3405	2 ¹ / ₂
Krowy R/Chm.	3381	8 ¹ / ₂	972	—	2409	8 ¹ / ₂
Owce R/Chm.	51410	27	3290	—	48120	27
Grunta orne R/Chm.	84000	—	—	—	84000	—
Łąki R/Chm.	11200	—	—	—	11200	—
Pastwiska odosobnione R/Chm.	3680	—	73	18	3606	12
Las	48453	10 ³ / ₄	3823	20	44629	20 ³ / ₄
Narzędzia Rolnicze R/Chm.	1840	5 ¹ / ₂	—	—	1840	5 ¹ / ₂
Młocarnia	2640	—	—	—	2640	—
Pańszczyzna R/Chm.	16033	—	6181	—	9852	—
Pszenica z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm.	4324	13 ¹ / ₂	490	—	3834	13 ¹ / ₂
Zyto	2896	25 ¹ / ₂	559	—	2337	15 ¹ / ₂
Jęczmień	2803	3 ¹ / ₄	83	10	2719	20 ³ / ₄
Groch	1183	6 ¹ / ₂	—	—	1183	6 ¹ / ₂
Owies	3186	17 ¹ / ₄	750	—	2436	17 ¹ / ₄
Wyka	1038	8 ¹ / ₂	—	—	1038	8 ¹ / ₂
Gryka	2182	17 ¹ / ₄	—	—	2182	17 ¹ / ₄
Koniczyna 1 let. z r. 183 ⁴ / ₅ R/Chm.	2296	20	3382	15	—	—
" 2 " " " "	1981	10	1108	15	872	25
Zielona pasza z ugoru Pszen. R/Chm.	1959	12	1245	—	714	12
" " " Zyt. " "	1946	10	973	3 ³ / ₄	973	6 ¹ / ₄
Pszenica Rem. z r. 183 ³ / ₄ R/Chm.	1200	—	1528	15	—	—
Jęczmień " " " "	1200	—	1485	—	—	328
Groch " " " "	300	—	345	11 ¹ / ₄	—	285
Zyto " " " "	1500	—	1724	5	—	45
Owies " " " "	1594	—	1801	15	—	224
Siano " " " "	493	15	536	—	—	5
Słoma targa. " " " "	4394	20	4300	15	94	207
Słoma prosta " " " "	500	—	625	—	—	15
Cegła Rem. " " " "	2700	—	1200	—	1500	42
Wapno Rem. " " " "	300	—	240	—	60	—
Stajnia R/Czar.	1125	20 ³ / ₄	42	13 ³ / ₄	1083	7
Wołownia R/Czar.	733	23	27	20	706	3
Obora " " " "	667	12 ¹ / ₂	25	4 ³ / ₄	642	7 ¹ / ₂
Owczarnia " " " "	7046	2 ¹ / ₄	265	24 ³ / ₄	6780	7 ¹ / ₂
Stodoły " " " "	6919	6	261	—	6658	6
Magazyn zbożowy R/Czar.	4546	19	—	—	4546	19
Mieszkanie Służby folw. R/Czar.	15671	11	626	11	15045	—
Mieszka. Straży Leśnej " " "	1049	17 ¹ / ₄	46	17 ¹ / ₄	1003	—
Szopa R/Czar.	1042	9 ³ / ₄	39	9 ³ / ₄	1003	—
Konie Robocze R/Czar.	4793	15 ¹ / ₂	1188	12	3605	3 ¹ / ₂
Stadnina R/Czar.	931	12 ¹ / ₂	60	—	871	12 ¹ / ₂
Woły Robocze R/Czar.	3837	9	762	24	3074	15
Krowy R/Czar.	2479	19 ¹ / ₂	720	—	1759	19 ¹ / ₂
Owce " " " "	33136	5 ¹ / ₂	2015	—	31121	5 ¹ / ₂
Grunta orne R/Czar.	53200	—	—	—	53200	—
Do przeniesienia	489773	10 ¹ / ₂	553154	16	442577	28 ¹ / ₄
					505959	14

Nazwiska Rachunków otworzonych w Wielkiej Księżce	Długi		Wierzytelności		R ó ż n i c e			
					Długi		Wierzytelności	
Z przeniesienia	489773	10 1/4	553154	16	442577	28 1/4	505959	14
Łąki R/Czar.	13200	—	—	—	13200	—	—	—
Pastwiska odosobnione R/Czar.	2100	—	42	—	2058	—	—	—
Pańszczyzna R/Czar.	9983	—	3830	—	613	—	—	—
Pszenica z r. 1834 1/2 R/Czar.	2923	13	888	5	2035	8	—	—
Narzędzia Rolnicze	1341	8 3/4	—	—	1341	8 3/4	—	—
Zyto z r. 1834 1/2	1989	22 3/4	922	24	1066	28 3/4	—	—
Jęczmień	1974	10 1/2	724	21	1249	19 1/2	—	—
Owies	2262	23 1/4	360	25	1901	28	—	—
Groch	710	1 1/2	—	—	710	1 1/2	—	—
Wyka	584	25 1/2	—	—	584	25 1/2	—	—
Gryka	1303	22	—	—	1303	22	—	—
Koniczyna 1 letnia z r. 1834 1/2 R/Czar.	1463	10	2697	9	—	—	1233	29
„ 2 „ „ „	1168	22	2769	18	—	—	1600	26
Zielona pasza z ugoru Pszen.	1182	11	452	15	729	26	—	—
„ „ „ Żyt.	1180	3	364	14	815	19	—	—
Pszenica Rem. z r. 1834 1/2	915	22 1/2	1181	—	—	—	265	7 1/2
Zyto	910	—	1087	10	—	—	177	10
Jęczmień	808	—	1036	15	—	—	228	15
Owies	760	—	938	—	—	—	178	—
Groch	351	26 1/4	436	17 1/2	—	—	84	21 1/4
Siano	330	—	354	15	—	—	24	15
Koniczyna	157	15	—	—	157	15	—	—
Słoma targana	2324	8	2614	24	—	—	290	16
Słoma prosta	456	6	570	7 1/2	—	—	114	1 1/2
Kassa	41070	21	30874	21 1/2	10195	29 1/2	—	—
Służba folw. i Admini. R/Chm.	6995	5 3/4	1514	18 3/4	5480	17	—	—
Służba folw. R/Czar.	2200	1 3/4	955	23 1/4	1244	8 1/2	—	—
Zyto na r. 1834 1/2 R/Chm.	1394	16	—	—	1394	16	—	—
Siano z r. 1834 1/2	1566	2	2287	15	—	—	721	13
Zyski i Straty	90	—	—	—	90	—	—	—
Pszenica na r. 1834 1/2 R/Chm.	1401	21	—	—	1401	21	—	—
Siano z r. 1834 1/2 R/Czar.	1562	3	750	—	812	3	—	—
Zyto na r. 1834 1/2 „	904	—	—	—	904	—	—	—
Utrzymanie Kancellarii Admi.	166	—	—	—	166	—	—	—
Pszenica na r. 1834 1/2 R/Czar.	920	14	—	—	920	14	—	—
Dziedzic Dóbr	15003	—	—	—	15003	—	—	—
Pawłowski	600	—	600	—	—	—	—	—
Cegła z r. 1834 1/2	5539	3 1/4	2550	—	2989	3 1/2	—	—
Służba Leśna	1453	10 3/4	1453	10 3/4	—	—	—	—
Dukaty Hollenderskie	2535	—	2556	20	—	—	21	20
Owies na r. 1834 1/2 R/Chm.	391	—	—	—	391	—	—	—
Owies „ „ R/Czar.	272	24	—	—	272	24	—	—
Ruble Assynacyjne	279	—	282	—	—	—	3	—
Zyto z r. 1834 1/2 R/Czar. w Maga. Chm.	561	10	—	—	561	10	—	—
Pszenica „ „ „ „	516	22	—	—	516	22	—	—
Jęczmień „ „ „ „	650	8	—	—	650	8	—	—
Słoma Ozi. targa. z r. 1834 1/2 R/Chm.	300	—	175	20	124	10	—	—
„ „ prosta „ „ „	130	—	295	—	—	—	165	—
„ Jara z r. 1834 1/2 R/Chm.	158	10	322	—	—	—	163	20
„ Ozi. targana z r. 1834 1/2 R/Czar.	211	—	262	24	—	—	51	24
„ „ prosta „ „ „	52	15	65	15	—	—	13	—
Słoma Jara	174	5	286	—	—	—	111	25
Sążnie z r. 1834 1/2	3675	—	—	—	3675	—	—	—
Nawóz R/Chm.	1665	—	—	—	1665	—	—	—
„ R/Czar.	1184	—	—	—	1184	—	—	—
Procenta	—	—	14232	17	—	—	14232	17
Materiały skórzane w Maga.	67	—	—	—	67	—	—	—
Pastwisko z r. 1834 1/2 R/Chm.	540	—	540	—	—	—	—	—
„ „ „ R/Czar.	342	—	342	—	—	—	—	—
Wełna R/Chm. z r. 1834 1/2	12060	—	14462	—	—	—	2402	—
„ R/Czar. „ „	7830	—	9388	—	—	—	1558	—
Sągi z r. 1834 1/2	6750	—	2744	—	4006	—	—	—
	661366	14 1/4	661366	12 1/4	529601	0	529601	4 3/4

Adres (Adresse, Ang. direction).

Nazwisko osoby i miejsce jęj zamieszkania. Mówi się przesłać towary, list pod adresem tego a tego.

Adzio (Agiot. agio).

Wyraz handlowy, używany szczególnie w Wenecji i Hollandji, pochodzi z włoskiego Agio. Oznacza różnicę między monetą brzęczącą, a monetą bankową albo biletami. Gdy np. różnica monety Amsterdamskiej brzęczącej a bankowej wynosi $4\frac{1}{2}\%$, czyli gdy za 100 zł. holl. monety bankowej potrzeba dać $104\frac{1}{2}$ monety kursującej, mówimy naówczas że adzio jest $4\frac{1}{2}\%$.

Używa się jeszcze tego wyrażenia przy kupnie lub sprzedaży monet złotych w niektórych krajach i tak: gdy we Francyi chce ktoś kupić Napoleons d'or, których wartość każdej sztuki jest 20 fr. musi zapłacić srebrem cokolwiek więcej nad tę wewnętrzną wartość, i ta przewyżka zowie się adzio.

Ajenci wymiany i kurtjerowie (Stockbroker, Agent de Change, Wechsel Agent.)

W każdym mieście handlowém gdzie się znajduje giełda są i ajenci którzy zajmują się sprzedażą i kupnem rozmaitych towarów, i ułatwieniem rozmaitych interessów zhan-

dlem i przemysłem związek mających. Dla stawienia pewnej rękojmi osobom które powierzają im swe interesa, składają kaucję do Rządu której wielkość jest różna, i w ogóle zależy od wielkości miast i ruchu handlowego; że rękojnia materialna nie jest dostateczna, dowodzą liczne przykłady agentów, którzy kilka milionów swoim zlecicielom skraść i za granicę wciec potrafili. Ajenci są mianowani przez Rząd. Za granicą trudnią się oni samemi interesami wexlowemi, przedają i kupnem metalów drogich i papierów publicznych. Kurtjerowie zaś ułatwiają umowy na towary i assekuracje tychże na morzu i lądzie, liczba jednych i drugich jest przy każdej Giełdzie ściśle oznaczona i do potrzeby miejscowej zastosowana.

Akceptacja (Acceptation, acceptance, Annnehmung).

Wexle przed terminem wypłaty lub ich upadku, przedstawiane bywają *wystawionym*, dla przekonania się czy będą przez nich wypłacone lub nie. Zezwolenie z ich strony uskutecznia się, przez umieszczenie na wexlu wyrazu *Akceptuję* i własnoręcznego podpisu. Odmowa zaś udowodnia się tylko przez protest. Nie potrzeba jednak mniemać że skoro wexel jest akceptowany, tém samém będzie na terminie wypłacony.

Akceptant. (Accepteur, accepter).

Akceptujący wexel czyli obowiązujący się go wypłacić na terminie, tym zwykle jest wystawiony, lubo może być każda inna osoba obowiązująca się jego miejsce zastąpić.

Akcje (actions, stocks, actien).

Wszystkie wielkie spekulacje przemysłowe prowadzone są po największej części za pomocą kapitału zebranego przez

składki od różnych osób, i tak: przypuśćmy że do wykonania przedsięwzięcia jakiego potrzeba 100,000,000 złp. Dzieląc cały ten kapitał na 100 tysięcy części różnych $\frac{1}{1000}$ część zowie się akcją, a ten który jedną z tych części lub ilekolwiek posiada, nazywa się akcjonariuszem; zyski wówczas rozkładają się równo na każdą z akcji. Akcje te czyli dowody piśmienne, na ukaziciela przekonywają, że ich pierwotny właściciel złożył sumę na nich wyrażoną; akcje te sprzedają się na giełdzie, cena ich zależy od dochodów czyli zysków jakie przynoszą. Dyrektorowie przedsięwzięć przemysłowych z funduszków zebranych z akcji są wybierani z akcjonariuszów będących właścicielami największej ich liczby. Przykład akcji mamy u nas, na Towarzystwie wyrobów zbożowych.

Aby towarzystwo akcjonariuszów nie wystawiło się na wielkie straty, w razie niepomysłności doznanej wprowadzeniu w następnych latach interesów, zatrzymują oni na zapas pewną część zysków, i temi się później gdy jest prawdopodobieństwo bezpieczeństwa dzielią. Summa tą zapasowa (résérve) zowie się wówczas diwidenda.

Banki Francuzki, Angielskie, towarzystwa ogniowe, assekuracyjne, rulażów — czyli transportów, budowli, mostów i t. p. przedsięwzięć wielkich utworzyły się za pomocą akcji. Formowanie się towarzystw przemysłowych i handlowych za pomocą akcji jest bardzo korzystne dla społeczeństwa, na przypadek straty, nadzwyczajne niepomysłności mniej się dają czuć, będąc rozłożone na bardzo wiele indywiduów czyli akcjonariuszów, tak jak również w zysku wielu małych kapitalistów mogą mieć udział; w razie przeciwnym te małe kapitaliki z oszczędności zebrane, leżałyby martwe, niemogąc być przez ludzi nieprzemysłowych użyte, a tém samym byłyby powodem wielu nieochybnych strat dla ogółu. Tego to rodzaju stowarzysze-

niom przypisać należy wzrost przemysłu i handlu w Rossji, Anglii, Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki, Francji i wielu innych krajach.

Alonż (alonge).

Kawałek papieru, który się przykleja do wexłu, skoro przeciwna jego strona zapełniona jest indosacjami, aby można dalsze jego przekazy uskutecznić. Pierwszy który na tym alonżu umieszcza swoją indosacją, powinien dla uniknienia wszelkiego podstępu, wyszczególnić summę wexlową, datę i miejsce wystawienia, przez kogo i na kogo, termin i komu; albo po prostu nakreślić na przeciwnej stronie alonżu krzyż wielki na poprzek w kształcie X. Pokwitowanie przy odbieraniu pieniędzy daje się na pierwotnym wexlu.

Alpari (pair, at par-pari).

To wyrażenie ściaga się szczególnie do oznaczenia równej wewnętrznej wartości monet dwóch różnych krajów i tak np. 300 fr. mają w sobie tyle srebra ile 500 złp. a zatem dwie te summy są względem siebie alpari.

Arbitraż (arbitrage, arbitragerechnung).

(Obacz wymiana). Spekulacje na wexle w skutku trawowania lub remessowania za pośrednictwem różnych miejsc zagranicznych i krajowych, zowią się arbitrażem. Polega on na zmianie cen wexlów, na umiejętności zrobienia w każdej chwili długów i kredytu w danym czasie i miejscu.

Assekuracja (assurance, Insurance).

W dzisiejszych czasach przemysł ludzki doszedł do wysokiego stopnia. Stowarzyszenia czyli połączenia się ludzi,

w celu zabezpieczenia się od nadzwyczajnych strat, przyczyniły się do upowszechnienia przedsięwzięć hazardowych, korzystnych dla ogółu, stowarzyszenia mające na celu pokrycie strat niespodziewanych i nagłych nawet bardzo wielkich pojedynczych familji lub osób przez masę stowarzyszonych, nazywają się Assekuracyjnemi. Przybierają one rozmaite nazwiska stosownie do przedmiotu i celu jaki sobie dopiąć zamierzają: i tak: są towarzystwa ognio-we, Assekuracyjne na życie, Assekuracyjne morskie, towarne i t. p.

We wszystkich rodzajach stowarzyszeń assekuracyjnych każdy chcąc zabezpieczyć całość, musi ryzykować czyli opłacać w pewnych terminach lub raz na zawsze, summę oznaczoną, odpowiednią wielkości ryzyka czyli niebezpieczeństwa. Summa ta zowie się wynagrodzeniem assekuracyjném, (*prime d'assurance*) tym sposobem za małe wynagrodzenie, w razie utraty przedmiotu, odbiera od towarzystwa równą wartość szacunkową przedmiotu utraconego a zaasekurowanego.

Wszelkie wypłaty ze strony Towarzystw Assekuracyjnych odbywają się z funduszków zebranych od jego członków, im zatem większa jest ich liczba, tém większe jest podobieństwo utrzymania w dobrym stanie towarzystwa. W początkach po największej części pierwiastkowi członkowie *akcji* składają pierwotny kapitał czyli zakładowy i później do nich przyłączają się inni. Kapitał posiadany przez towarzystwo tego rodzaju, nie może leżeć martwo, ani też być użyty w takich przedsięwzięciach iżby niemógł być łatwo zrealizowany na gotowiznę gdy tego zajdzie potrzeba. W pierwszym przypadku wynikłaby strata dla ogółu z powodu umniejszenia ilości środka zamiany, w drugim towarzystwo, niemogłoby uiścić się ze swego zobowiązania, względem assekurowanych, wrazie niepomyślnych wypadków.

Assygnacja (assignation, assignment).

Polecenie piśmienne wydane do pewnej osoby, aby wypłaciła oznaczoną sumę.

Aval (aval, note of hand).

Akt albo podpis, przez który obowiązuje się zapłacić sumę wexlową, w razie gdy dłużnik nie może lub odmawia.

Awans (avance, advancing of money).

Wypłata przed terminem pewnej summy.

Balansować (Balancer un compte) to balance.

Czyli zobojętniać Rachunki w Wielkiej książce. Stanu ogólnego ze szczegółowych artykułów wciągniętych już do wielkiej księgi dojść nie można dopóty, dopóki wszystkie rachunki zamkniętymi nie zostaną, co uskutecznia się za pomocą Rachunku Zyski i Straty i drugiego idealnego Rachunku wprowadzonego do Buchhalteryi podwójnej pod tytułem, Balans zamknięcia ksiąg. Dług tego Rachunku składa się z summ dopełniających stronę wierzytelności wszystkich rachunków, a wierzytelność jest zbiorem summ dopełniających stronę długów wszystkich innych, tym sposobem, wszystkie Rachunki których dług przewyższa wierzytelność zamkniętymi zostaną, przez Rachunek Balans zamknięcia, to jest kredytuując te rachunki a zadłużając R/Balans zamknięcia, i odwrotnie te których wierzytelność przewyższa dług, zamkną się przez ich zadłużenie a zakredytowanie R/Balans zamknięcia.

Wszystkie rachunki przedstawiające zysk lub stratę zobojętniają się przez R/Zyski i straty. W pierwszym razie to jest na przypadek zysku, rachunek dany zadłuża się a R/Zyski i straty kredytuje. W drugim przeciwnie skoro już wszystkie

straty i zyski zostały wciągnięte do jednego Rachunku zyski i straty, w ówczas bilansuje się czyli z obojętnia ten ostatni Rachunek przez Rachunek kapitału, gdy już był otworzony lub R/Balansu zamknięcia gdy Rachunku na kapitał niema. Skoro rachunki te które się dały, zostały z obojętnione przez Rachunek zyski i straty, ostatecznie bilansują się przez R/Balans zamknięcia. Dług tego Rachunku będzie stanowił właśnie masę czynną majątku handlarza lub fabrykanta, a wierzytelność masę bierną; gdy ta ostatnia mniejsza jest od masy czynnej, stan takowy, dowodzi najniepomyślniej prowadzonych interesów, czyli stan blizki bankructwa.

Bank (Banque, Bank, Banco).

Nazywają powszechnie Bankami, depozyta, gdzie pieniądze przeznaczone na cyrkulacją są składane, w miejscu ich wypuszczają w obieg bilety albo obligacje, dowodzące że ich posiadacze są właścicielami depozytu odpowiadającego summom na biletach wyrażonym.

Były Banki zakładane dawniej li tylko dla zapobieżenia ciągłym zmianom co do wartości wewnętrznej monet, brzęczących; takim był Bank Amsterdamski, inne przeznaczone są na powiększenie środka zamiany, jak to ma miejsce w Banku Angielskim.

Gdy jaki Bank zasłużył sobie na ufność powszechną i używa kredytu, tak, że posiadacze jego biletów niemyśla o zamianie tychże na gotowiznę, naówczas może część depozytu wypożyczyć za procentem osobom pewną rękojmią dającym, i wtedy to masa biletów jego w cyrkulacji przewyższa summę gotowizny złożonej w kassie. Albo Bank ten może wypuścić nowe bilety i wypożyczyć je osobom z rękojmią pewną, bez powiększenia depozytu. W obydwóch tych przypadkach cyrkulujące bilety które prze-

wyższają depozyt w gotowiźnie, mają zawsze reprezentanta w Banku, w różnych wartościach, lecz niemogących się zrealizować, w tejże samej co one chwili, to jest: w obligacjach dłużników bankowych. A zatem niewymagalność biletów bankowych, pochodząca z ufności posiadaczów, pokrywa i balansuje niewymagalność prawną wierzytelności bankowych. Lecz Bank nie niepłaci używając pierwszej a przeciwnie jest płatny akordując drugą, co stanowi zysk z jego operacji.

Wszelkie utrudzenie lub restrykcja, przy zamianie tytułu do depozytu, na gotowiznę, przeistacza zupełnie naturę Banku.

Otworzyć Rachunek w Banku (Ouvrir un compte en Banque).

Jestto pierwsza czynność Buchhalterów Banku gdy szczególne osoby składają tam po raz pierwszy swoje fundusze.

Mieć rachunek w Banku (Avoir un compte en Banque).

To się znaczy mieć w nim swoje fundusze i posiadać możność przekazania summ należących się innym osobom od nas, za pomocą zadłużenia Rachunku naszego, lub powiększenia summ już złożonych przez nowe wpływy przez jego kredytowanie.

Kredytować kogo w Banku (Créditer quelqu'un en Banque).

Zrobić kogo wierzycielem banku przez zapisanie w Wielkiej księdze na prawej stronie jego rachunku summy odpowiadającej; również zadłużyć kogo, jest to uczynić go dłużnikiem. Mieć zatem kredyt w Banku, jest to być Banku wierzycielem, a mieć dług jest być dłużnikiem.

Bankier (Banquier Banker, Banquierer.

Przemysł głównie polega na użyciu zręcznym i stosownym kapitału i pracy. Gdyby więc niebyło ludzi zajmujących się zbieraniem summ pieniężnych z rąk tych, którzyby nie umieli ich korzystnie dla siebie i dla społeczności użyć, przemysł i handel musiałby wiele na tém cierpieć. Nowszym to czasom winniśmy bardzo ważny rodzaj zatrudnień nagromadzania kapitałów brzęczących i udzielania ich za pewnym wynagrodzeniem ludziom przemysłowym. Zatrudnienia te właśnie są przedmiotem Bankierów, za ich to pośrednictwem Rządy zaciągają ogromne nieraz długi, przemysłowi i handlarze odbierają wielkie zasiłki w brzęczącej monecie, przesyłają fundusze w różne miejsca wewnątrz kraju i za granicę, spekulują na monecie, metale drogie, zakupują różne akcje, słowem bez Bankierów nieobejdzie się żadna spekulacja i przedsięwzięcie gdzie wielkie kapitały są potrzebne.

Banki oszczędności (Banques de prévoyance, Savings Banks.

Ubóstwo, niedostatek i nędza po największej części trapić zwykły ludzi z klasy roboczej. Niewchodząc w ścisłe i obszerne rozumowania w tym przedmiocie, poprzestanę na przytoczeniu środków ogólnych na dopełnieniu których polega możność polepszenia losu massy ludzi nieszczęśliwych a ze wszech miar użytecznych. Gdyby robotnik umiał pracować i miał sposobność swoich zdolności i nabytęj wprawy zawsze korzystnie używać, gdyby postępowanie jego w każdym razie było moralne, gdyby nakoniec, tenże sam robotnik umiał oszczędzać część dochodu swego, i miał miejsce gdzieby mógł owoce swęj oszczędności bezpiecznie składać i pewien dochód od nich ciągle wzrastający

na kapitał zamieniać, w ówczas możnaby być prawie matematycznie pewnym że liczba ubogich i nędzarzy, nie-
skończenie by się zmniejszała.

Zadosyć uczynienie powyższym warunkom nie jest nie podobném, zależy ono od wychowania i wykształcenia, szczególnież moralnego i przemysłowego robotników i od sposobności umieszczania owoców tyle zachwalane, przez ekonomistów i każdego rozsądnego człowieka oszczędności. Co większa oszczędność doprowadza do dobrego bytu, a ten postawi robotnika w możności dania dzieciom swoim lepszego wychowania i stosowniejszego do przeznaczenia. W wielu już krajach obmyślono środki ułatwiające robotnikom składania korzystnego owoców ich pracy. Zakłady na ten cel przeznaczone zowią się Bankami lub Towarzystwami oszczędności. Szczupłość niniejszego pisma niedozwala mi przechodzić w szczególności planów wszystkich zakładów tego rodzaju, dosyć będzie wspomnieć o jednym z nich Londyńskim aby nabyć dosyć jasnego wyobrażenia o innych.

Bank ten otwarty jest w każdą sobotę w wieczór i w Poniedziałek rano, w celu przyjmowania depozytów. Wypłaty tylko w Poniedziałek mają miejsce. Gdy się uzbiera summa wynosząca 1 funt sterl. 42 złp. wtedy przynosi procent jój właścicielowi w stosunku 3 funt. 15 szy: 10 pe. od 100 funt. za 52 tygodnie, albo $2\frac{1}{2}$ pensów to jest $12\frac{1}{2}$ gr. od 100 funt. na dzień. Rachunki Banku zamykają się czyli balansują z pierwszym Poniedziałkiem w kwietniu i procent obliczony przenosi się czyli przydaje do wierzytelności każdego osobistego rachunku, przez co na rok następujący powiększy się kapitał. Mniejsza summa nad szyling 1 to jest 2 złp. nieprzyjmuje się, również w pierwszym roku nie może Bank podług ustaw istniejących więcej na 100 funt. szterlingów albo więcej nad 50 funt. w na-

stępnych przyjmować. Każdy robotnik składający w Banku pewne sumki otrzymuje książkę w której w najdrobniejszych szczegółach ma opisane korzyści wynikające z oszczędności, prócz tego znajduje tam tabelle obliczonych już procentów a nadto urządzone są rejestra w taki sposób, iż w miarę składania w Banku lub odbierania pewnych summ, wszystko mu tam zapisują, przez co wie co posiada, czego się spodziewać może i zachęca się przez to do coraz większej oszczędności.

Do tego rodzaju towarzystw policzyć należy exystujące dziś w Londynie towarzystwo assekuracyjne robotników przeciw chorobom i nadzwyczajnym innym przypadkom, które pozbawiają stowarzyszonych możliwości zarobkowania. Ponieważ towarzystwo to aczkolwiek liczne nie było dosyć zamożne w kapitał, i ten z powodu złego planu niezupełnie korzystnie był użyty, a liczba przypadków nieszczęśliwych bardzo wielka, nie ma nadziei aby mogło długo się jeszcze utrzymywać. Gdyby jednak wszyscy fabrykanci, handlarze, bankierowie, słowem wszyscy przemysłowi z małym, ale co rok powtarzającym się datkiem przyszedli byli temu towarzystwu na pomoc, niezawodnie pomyślność kassy dobroczynnej byłaby ciągle wzrastała. Stowarzyszeni większą mieliby pewność utrzymania się do późnej starości, a taki ich stan niezawodnie obudziłby chęć w innych robotnikach składania oszczędzonych małych zapasów, bo byłby pewny wsparcia ale nie jałmużny, wsparcia, połączonego z miłym uczuciem że w nim część owoców swjej własnej pracy znajduje. Pomyślność wszystkich tych podobnych stowarzyszeń, zależy od liczby ciągle wzrastającej ich członków, w takim to towarzystwie ta szlachetna i moralna maxyma w całej by się mocy objawiła: „że wszyscy składają się na jednego a jeden na wszystkich.“

***Bankructwo (Banqueroute, bankruptcy
Bankerott.***

Jest proste lub podstępne. Stan pierwszy jest skutkiem nierozsądku, złego rządzenia się, marnotrawstwa, nieumiejętności w prowadzeniu interesów, ger hazardownych, drugi stan pociąga za sobą zdradę, podstęp, ukrycie prawdziwego położenia, zatajenie majątku z krzywdą wierzycieli.

Beczka morska (tonneau de mer). Ton,

Jest to waga 1000 kilogramów towarów. Ponieważ ciężkość gatunkowa rozmaitych towarów jest różna, w ogólności więc na jedną beczkę towarów ciężkości gatunkowej mniejszej liczy się mniej funtów, a na artykuły której ciężkość gatunkowa jest większa więcej. Objętość beczki morskiej zwyczajna licząc jedną w drugą oceniają na 42 stóp sześciennych a zatem okręt którego objętość części przeznaczonej do ładowania wynosi 4,200 stóp sześć będzie w sobie mieścić, 100 beczek.

***Billans handlowy (Balance du commerce,
Balance of Trade).***

Potrzeby jakiegokolwiek bądź kraju samą tylko produkcją wewnętrzną zaspokojone być niemogą. Są dary przyrodzenia które w pewnych uprzywilejowanych od natury miejscach rodzą się, są także pewne od dawna już kwitnące i wydoskonalone fabryki które zwykły dostarczać płodów przerobionych gustowniejszych i lepiej zaopatrujących żądania osób mających środki do ich nabycia. Słowem handel zewnętrzny czyli zagraniczny ważną jest gałęzią przemysłu krajowego, za pośrednictwem to handlu ze-

wnętrznego wyprowadzają się towary, tak pierwsze jak przerobione przewyższające żądanie czyli konsumpcję wewnętrzną, a natomiast z różnych krajów i części świata sprowadzają się w zamian inne potrzebniejsze. Różnica między masą wartości wprowadzonych a masą wartości wyprowadzonych za granicę kraju, zowie się Bilansem. Gdy pierwsza masa jest większa od drugiej, zowią to Bilansem korzystnym dla kraju, a przeciwnie gdy druga przewyższa pierwszą niekorzystnym.

Ponieważ handlarze podarunków nie zwykli sobie robić, czyli inaczej darmo towarów odstępować, ale starają się ściśle wartości onych oznaczyć i w zamian równą wartość w towarach lub w pieniądzu brzęczących za nie pobierać, niewidzę przeto powodów, dlaczego z mniemanej tylko różnicy bilansów miała wyniknąć strata krajowa, jak powszechnie utrzymują.

Bilety bankowe (billets de Banque, notes of Banque, Bankbillet).

Są to wexle na ukaziciela wypłacalne à vista. U nas sam tylko Bank Polski ma prawo ich wypuszczania. Wartość biletów zależy głównie od pewności jaką mają ich posiadacze w zrealizowaniu w każdej chwili na gotowiznę. Gdy moneta tego rodzaju używa zupełnego kredytu, są pożądaneśże wówczas od monety brzęczącej i niekiedy mają od tej ostatniej wyższą wartość. Bank wypuścić może biletów w większej ilości, aniżeli na to posiada kapitału w brzęczącej monecie, i ztąd to pochodzą główne jego zyski, nigdy jednak masa biletów w kraju, nie powinna przechodzić monety metalowej. Jeżeli Bank wypuszczając bilety w obieg odbiera w zamian równą wartość w jaki bądź sposób wyrażoną, wtedy nie ma się nigdy czego lękać.

Massa biletów bankowych powinna być zawsze proporcjonalna do kapitału rzeczywistego przez Bank posiadanego. Wypuszczać bilety z umiarkowaniem i rozsądnie w spekulacjach handlu, przedsięwzięciach przemysłowych używać, oto są ogólne prawidła, według których postępując można silnie przyczynić się do pomyślności powszechniej.

Brulion (Mémorial).

Księga używana w pomoc buchhalterji, do zapisywania w porządku dat wszystkich interessów jakie się załatwiają w domu handlowym.

Brutto (brut).

Waga towarów razem z pakami, beczkami, obwinieniem i t. d. Od téj ogólnej wagi odciagnawszy wagę tych rzeczy, reszta stanowi wagę towaru co się zowie *netto*.

Buchhalter (Teneur de livres).

Tak nazywają osobę utrzymującą główne księgi interessów handlowych, bankowych, finansowych lub przemysłowych. Osoba ta najbliżej obeznana z tokiem najważniejszych interessów handlarza, bankiera i kupca, powinna zasługiwać na wielką ufność.

Buchhalterja (tenue des livres, book - keeping Buchhaltung).

Sztuka utrzymywania ksiąg handlowych czyli zapisywania wszystkich chociażby najskomplikowańszych interessów, tak jednak aby można w każdej chwili zdać sobie sprawę jak najściślej z wszelkiej operacji, a tém samém wystawić w jak najprawdziwszém świetle stan majątku.

Buchhalterja jest podwójna i pojedyncza za pomocą pierwszej, wszystkie interesa zapisują się do jednej książki nazwanéj Dziennikiem, za pomocą zaś drugiej, same tylko czynności na kredyt miejsce w nim znajdują. Wszystkie zaś inne przenoszą się do ksiąg posilkowych, pierwsza więc odpowiada przepisom kodexu handlowego, druga jemu się zupełnie sprzeciwia.

Cedula czyli cennik giełdowy (Cote de change).

Ważną jest rzeczą dla poświęcających się handlowi i przemysłowi, posiadać wiadomość o cenach towarów, papierów, monet i metalów drogich w różnych miastach handlowych, ceny tych wartości podawane są urzędownie przez agentów wymiany i kurtierów po zamknięciu giełdy, zebrane i porządnie ułożone na jednej cwiartce papieru; stanowią tak nazwany kurs. Cenniki miejscowe, wzajemnie bankierowie, negocjanci z różnych miast sobie co poczta przesyłają aby mogli się kierować w prowadzeniu spekulacji.

Umiejętność i łatwość czytania i zrozumienia cenników polega głównie na znajomości jednostek różnych artykułów których ceny są podawane, jednostki te zwykle są opuszczane.

Cena (Prix, Price, Preis).

Ilość pieniędzy wyrównywająca co do wewnętrznej wartości odpowiadającej jednostce towaru, zowie się ceną. Jój wysokość zależy zwykle, od stosunku ilości żądania do ofiarowania.

Certyfikaty (Certificats).

Są to dowody wydane osobom we Francji na wypożyczone kapitały Rządowi w celu nabycia rentów 5% procentu z długu

ustalonego, a wypłacalne w oznaczonych terminach. Skoro zupełnie wypłata nastąpi, certyfikat wymienia się na w pi-
sanie do W. X. długu kraju. Certyfikaty sprzedają się na
Giełdzie.

Cła (droits de douane, duties of Customs).

Rząd na opędzenie potrzeb publicznych, mających na ce-
lu utrzymanie spokojności, bezpieczeństwa kraju, wzrostu
przemysłu, handlu, rękodzieł, słowem do tego wszystkiego
co przyczynia się do pomyślności powszechniej, musi mieć
 pewne dochody, które to w ogólności czerpią się z wła-
sności przez Rząd posiadanych i z podatków, te dzielą się
na bezpośrednie i pośrednie czyli konsumpcyjne. Pewna
opłata, od towarów i wszelkiego rodzaju wartości wpro-
wadzonych dla z użycia z zagranicy do kraju, lub tylko
przez niego przeprowadzonych zowie się *cłem*, i to dzieli
się na cło wchodowe, wychodowe, i przechodowe. Ważną
jest dla handlarza wiadomość taryf celnych wszystkich
krajów, ceny opłaty od towarów stanowią główną część
kosztów wpływających, na cenę samychże towarów a tém
samém spekulacja na nich. Na granicy i w wszystkich wiel-
kich miastach, są ustanowione komory celne i celnicy prze-
znaczeni przez Rząd do pobierania podatku o którym mo-
wa, dowodem pobranego podatku jest plomb, czyli oło-
wiana cyfra do towaru ocłonego przypięta.

Długi publiczne (dettes publiques, public. debts).

Pożyczki publiczne są dobrowolne i wymuszone. Gdy
na opędzenie potrzeb publicznych zwyczajne dochody nie-
wystarczają, wtedy Rząd za pośrednictwem Bankierów zna-
czniejszych lub wprost przez subskrypcję zaciąga odpo-
wiadającą gwałtownym potrzebom pożyczkę.

Długi są czasowe i wiekuiste czyli ustalone. Długi czasowe dzielą się na takie których termin całkowitej wypłaty ściśle oznaczony być niemoże, i te zwykle nazywają się Rentami dożywotnemi, i na takie których termin wypłaty naprzód oznaczony i w warunkach umowy z wierzycielami podany.

Renty dożywotnie (terminable or life annuities, rentes temporaires ou viagères, zeit oder Leibrenten).

Jest to właściwie procent wyższy jak bieżący od kapitału wypożyczonego z warunkiem jego utraty po śmierci, płacony przez Rząd, w miarę więc większej śmiertelności osób mających udział w tego rodzaju pożyczkach, Rząd lepiej wychodzi, gdyż summa opłacać się mających procentów co raz się zmniejsza.

Tontiny.

Od Tonti Neapolitańczyka. Gdy Rząd od pewnej liczby osób zapożycza kapitał i obowiązuje się opłacać procent od niego w całości dopóty, dopóki ostatni z téj kompanji nie umrze. W miarę śmierci 2ch 3ch 5ciu osób do téj pożyczki należących, procent od kapitału przez nich wypożyczonego, dzieli się między żyjących stosunkowo tak, że ostatni żyjący pobiera dochód za wszystkich, z dniem śmierci jego kończy się zobowiązanie Rządu.

Renty terminowe.

Gdy Rząd zapożycza kapitał od pewnej ściśle oznaczonej liczby i z nazwiska znanych osób, przyrzeka go umorzyć w danym przeciągu czasu wraz z procentem składanym, wtedy oblicza ile każdy od sta pobierać powinien, oczywiście że

dochód dla wierzycieli im termin krótszy, będzie większy, ale z drugiej strony po upływie tego czasu następuje utrata kapitału. Trzy powyższe środki zaciągania długów znane są we Francji i Anglii (obacz dzieło Zubellewicza Przew. Giełdy).

Dług Administracyjny (dette flottante; floating debt, schwebende Schuld).

Gdy największy dochód Skarbu publicznego pochodzi z podatków konsumpcyjnych, a ten ani co do terminu wpływu, ani co do ilości ściśle oznaczonym być nie może, Rząd więc często jest zmuszony dla pokrycia bieżących potrzeb zaciągnąć dług, wypuszczając tak nazwane bilety skarbowe, i te w bieżącym roku lub następnym umorzyć, gdyż i termin ich spłacenia pospolicie jest krótki. Przynoszą procent 6% lub 5% rocznie. Zdarzają się przypadki że tego rodzaju dług ulotny, przechodzi na stały i wieczysty co zależy od okoliczności i zamożności Skarbu.

Pożyczki loteryjne.

Urozmaicenie tego rodzaju pożyczek jest bardzo wielkie, dla dania o nich wyobrażenia dosyć będzie wspomnieć o naszych obligacjach udziałowych. U nas za pośrednictwem Bankiera A. S. Froenkla, Rząd w r. 1829 zaciągnął pożyczkę 42,000,000 złp. z warunkiem umorzenia tej summy wraz z procentem po 4% w przeciągu lat 25 i to za pomocą losowania. Papiery z tej pożyczki nazywają się obligacjami udziałowymi i nieprzynoszą ich właścicielom żadnego dochodu rocznego, cena ich wysoka dzisiaj pochodzi z nadziei wygrania wielkich losów. Przy losowaniu najmniejszą wygrana jest zwrotem nominalnej wartości obligacji i procentu prostego za liczbę lat upłynionych. Każda obliga-

cja ma nominalnej wartości 300 złp, na początku roku 1835 sprzedawały się po 435 złp. Niemożna ściśle oznaczyć zysku na tego rodzaju papierach, chyba w chwili sprzedaży onych lub wylosowania, bo tylko w ówczas właściwie mają wartość, gdyż przynosić mogą dochód.

Długi wiekiste (dettes fondées, funded debt fundiste Schuld.

Rząd przyrzeka opłacać zawsze procent a nigdy kapitału, procent zowie się rentem a osoby go pobierające rencistami. Na tego rodzaju długi, otwarta jest księga w Komisji Skarbu, lub Banku, do niej zapisują się lód pierwotni wierzyciele; Zre odbywane przekazy przy odstępowaniu praw do dochodów czyli rentów na rzecz innych. Dowody czyli papiery długów takich zowią się w Rosyi Inskrypcjami, we Francji Rentami, w Anglii (public funds.). Różnice między niemi są tylko co do stopy dochodu czyli procentów i terminów wypłaty onych, nad to że w tych długach rząd po jakimś czasie może zniżać procent. (obacz, *Zniżenie procentu*).

Dnie respektowe (jours de grâce, days of grace Respecttage).

W niektórych miastach handlowych utrzymuje się dotąd zwyczaj niewypłacania wexłów na terminie, ale później o dni kilka które się zowią dniami respektowemi. Ich liczba jest różna w różnych miejscach np. w Rosyi liczy się dni 10, to jest: jeżeli termin wypłaty wexlu na Odesę przypada 20 Stycznia, *Wystawiony* może go wypłacić dopiero 30, i po tym czasie jeżeli wypłacić go niechce, trzeba protestować. Negocjanci i Bankierowie znakomici i wielkiego używającego kredytu nie korzystają z dni respektowych, zwykle wypłacają na terminie wexlem objętym.

Dziennik (Journal, Day-Book, Tagebuch).

W buchhalterji podwójnej Dziennik jest zbiorem artykułów obejmujących interessa w porządku dat. Każdy artykuł zawiera w sobie datę, nazwisko Rachunków dłużnika i wierzyciela, sumę, szczegóły tyczące się interessu.

Fabryka (Fabrique, Fabrik).

Miejsce przeznaczone na zmianę kształtu lub natury różnych płodów pierwotnych w celu przerobienia ich na użyteczniejsze.

Faktura (Facture, Invoice, Factura).

Rachunek szczegółowy expedjowanych towarów przez negocjanta lub kommisanta dla innego negocjanta. Wykaz ten powinien w sobie obejmować: 1. datę transportu, 2. nazwiska osób które się tem zajmują i tego dla którego; 3. termin wypłaty; 4. nazwisko furmiana; 5. znaki szczególne i numera pak, skrzyń, worków i t. p. w których się znajdują towary; 6. gatunek, jakość i ilość towarów; 7. ich cena; 8. koszta, jako to: cła, wymienne i t. p.

Firma (raison - sociale).

Inaczej nazwa towarzystw z 2ch lub kilku osób złożonych w celu prowadzenia interessów handlowych pod solidarną wszystkich członków w kontrakcie spółki wyrażonych odpowiedzialnością. Samych tylko członków istotnie do umowy czyli kontraktu spółki handlowej należących imiona, mogą mieścić się w firmie.

Fundusz wexlowy (provision, Deckung).

Nazywają środki w rękę *Wystawionego*, na zaspokojenie na terminie wexlu wystawionego na niego. Fundusz ten powinien być dostarczony przez *Wystawcę* lub osobę na R/której wexel został wystawiony. Pomimo to *Wystawca* nieprzestaje być osobiście odpowiedzialnym względem pierwotnego posiadacza wexlu i indossantów, bo ci mogą nieznać tego na R/którego wexel został wystawiony i mieć ufnosć w samym tylko *Wystawcy*. Przeciwnie *Wystawiony* który wexel akceptował i zobowiązał się tém samém do jego wypłaty na terminie, musiał dobrze znać tę osobę. Znajduje się fundusz wexlowy, jeżeli na terminie ten na którego wexel został wystawiony, winien *Wystawcy*, lub temu na R/którego wexel był wydany sumę przynajmniej równą wexlowej.

Akceptacja każe się dorozumiewać że fundusz znajduje się w rękę *Wystawionego*, a służy za dowód jego bytności względem Indossantów. Czy wexel jest akceptowany lub nie, zawsze *Wystawca* jest obowiązany dowieść że fundusz na terminie *Wystawiony* już posiadał, jeżeli nie, musi dać rękojmią sam, chociaż protest po upadku wexlu nastąpił.

Giełda (Bourse, Exchangehouse, Börse).

Miejsce, targ publiczny, oznaczone przez Rząd, w którym się w pewnych godzinach zgromadzają handlarze, bankierowie, meklerowie, dla odbywania interesów sprzedaży i kupna rozmaitych wartości.

Handel (Commerce, trade, Handlung).

Wymiana wzajemna ziemiopłodów i produktów przemysłowych, cyrkulacja tych przedmiotów w skutku kupna i

przedaży stanowią główne zatrudnienia handlowe. Handel jest krajowy, lub zagraniczny.

Handlarz ryczałtowy (Négociant, trader).

W każdym kraju znajdują się osoby nazwane handlarzami hurtowymi czyli ryczałtowymi, które prócz kredytu posiadają znaczny kapitał i utrzymują liczne związki z zagranicznymi; sprowadzają z odległych stron w wielkich ilościach rozmaite towary, i te odstępują częściowo kramarzom. Takich handlarzy ryczałtowych uważać należy za pośredników między producentami a kupcami szczegółowymi.

Honorant (Intervenant).

Jeżeli *Wystawiony* niechce na terminie wystawionego wexlu wypłacić lub przed terminem akceptować. Osoba trzecia zastępująca go w tym razie dla utrzymania honoru *Wystawcy* zowie się Honorantem.

Jednostka (le Certain).

Dla łatwiejszego porozumienia się przy zamianie rzeczy wzajemnego użytku, przyjęto w handlu pewne ściśle oznaczone ilości towarów i w ogóle wszystkich przedmiotów handlowych i taką ilość powszechnie znaną jednym wyrazem oznaczoną, nazwano jednostką. I tak: jednostką targową przy kupnie lub sprzedaży zboża u nas jest korzec, we Francji hektolitr, w Anglii quarter etc. Sukno sprzedaje się na postawy, łokcie. Żelazo na centnary i t. d.

Taż sama jednostka przy kupnie lub sprzedaży wexłów zowie się jednostką wymiany.

Jednostka wymiany.

Nazywają zwykle pewną ilość niezmienną i stałą monet jednego kraju, za którą podaje się więcej lub mniej monet kraju drugiego, co się zowie ceną wymiany.

W trassowaniu czyli wystawianiu wexli również jak w kupnie onych, w kraju naszym w monecie zagranicznej oznacza się zwykle jednostka, a w polskiej cena. I tak wexle na Petersburg kupują się lub sprzedają płacąc więcej lub mniej od 186 złp. co stanowi cenę za jednostkę obejmującą 100 rubli assyg. Również wexle na Paryż oceniają się przez pewną kursem giełdowym oznaczoną ilość pieniędzy polskich za jednostkę 300 fr. np. więcej lub mniej od 500 złp.

Indosat.

Osoba na rzecz której wexel został cedowany.

Indosant (Endosseur).

Każdy posiadacz wexlu może być indosantem, w chwili kiedy wexel posiadany przekazuje na rzecz drugiego, za pomocą indosacji.

Kantor (Comptoir).

Oznacza w ogólności miejsce gdzie liczą pieniądze, i gdzie się biura negocjanta znajdują.

Kapitał.

Wszelkie nagromadzone wartości, czyniące dochód. W handlu zaś nazywamy kapitałem wszystko co handlarz posiada.

Kassa Amortyzacyjna (Caisse d'amortissement).

W Rossji, Francji, Anglii gdzie ważniejsze długi publiczne są zaciągane na wieczne czasy, Rząd obowiązuje się płacić swoim wierzycielom same tylko procenta nazwane rentami. Gdyby więc nieprzedsięwzięto żadnych środków

długi te wzrosłyby z czasem do tak wielkiej massy, iżby nietylko nowych zaciągać niemożna, ale nawet dochody bieżące na opłacenie procentów od dawnych niewystarczałyby. Dla zapobieżenia złemu wymyślono środek następujący, skoro Rząd zaciąga pożyczkę np. 100,000,000 fr. i obowiązkuje się płacić po 5% musi zarazem dochody czyli podatki powiększyć o 5 milionów na opłacenie procentów, a 1 milion na umorzenie kapitału w pewnym przeciągu czasu; ten jeden milion idzie do kasy amortyzacyjnej niezawisłej od Kom. Skarbu; milion ten służy do skupowania papierów z tego długu, na który był przeznaczony zwykle po cenie niższej jak jest nominalna, gdyby zaś te papiery podniosły się nad swą nominalną wartość, Kommissja Amortyzacyjna przenosi to kupno do innych papierów które są tańsze, lub też losem wyciąga renty, i płaci za nie po cenie nominalnej bez względu jakaby była podówczas cena targowa.

Kassjer (Caissier).

Osoba trudniąca się z powołania swego przyjmowaniem i wypłatą pieniędzy.

Kassuje się (annuller).

Wyraz używany w buchalterji, kładzie go Buchhalter w Dzienniku, przed artykułem którego dla zaszłej pomyłki chce uważać za niebyły.

Kaucja (Caution).

Rękojmia materialna za osobą trudniącą się poborem i wypłatą pieniędzy lub innych wartości nazywa się kaucją. Ponieważ ona nigdy nieprzechodzi sumy w ręku kaucjonowanego zostających, niemoże więc bezpieczeństwa stanowić. Więcej kaucja służy na pokrycie pomyłek niedo-

pilnowania się błędów w rachubie i to małych aniżeli na zasłonięcie się od strat z powodu nieuczciwości. Nieuczciwy, i przewrotny, nie poprzestanie na przywłaszczeniu summy odpowiadającej jego kaucji, boby na téj niegodziwej spekulacji nic niezyskał, ale targnie się na większą summę. Zdolności więc, nabyta wprawa, i wiadomości potrzebne, przytém uczciwość, wypróbowana i charakter nieugięty, oto są pewne i niezawodne rękojmie wszystkich którzy z pieniędzmi cudzemi mają do czynienia.

Kommissjonerowie (Commissionnaires).

Kommissjonerowie lądem i wodą zwykle niemają własnych koni, wozów i statków, ale podejmują się na własną odpowiedzialność transportu towarów w odległe nawet miejsca za pośrednictwem innych osób. Powinni oni zapisywać do swego dziennika naturę i ilość towarów a gdy zajdzie żądanie i ich wartość, Kommissjonier odpowiada za niedostawienie towarów na czas w miejsce przeznaczenia, wyjąwszy tylko przypadek nadzwyczajny którego przewidywać ani przeszkodzić nie jest w mocy człowieka, np. piorun uderzy i spali, woda zamrznie i t. p.

Kommissowe (Commission).

Opłata bankierom lub handlarzom gdy załatwiają interesy na R/drugich osób. W interessach bankowych kommissowe we Francji i Anglii jest $\frac{1}{2}$ % w Rossji, Niemczech i u nas $\frac{1}{3}$ -%. Od sprzedaży i kupna towarów opłaca 2% zwykle.

Kopja (Copie).

Wexle z długim terminem wydają się w 2ch lub 3ch kopiach, Original zowie się primą, pierwsza kopja secundą.

druga tereją i t. p. Kópją na żądanie posiadacza wexlu musi wydać *Wystawca*.

Kopje listów (Copie de lettres),

W domach handlowych znacznych używa się księgi do kopjowania wszystkich wychodzących listów.

Koszta (frais).

Wydatki przy kupnie lub sprzedaży pewnych towarów, jako to: wymienne, pakowe, cła wychodowe, transportowe do komory, listowe i t. d.

Kramarz (Marchand en détail).

Jest pośrednikiem między handlarzem a konsumentem.

Kredyt (Crédit).

Jest skutkiem ufności, opierającej się na tém wewnętrzném każdego przekonaniu, że osoba lub instytucja jakakolwiek swoje zobowiązania do skutku przywieść może i przywiedzie. Kredyt jest prywatny i publiczny, pierwszego skutkiem powiększanie bogactw, zamożność powszechna; drugiego łatwość zaciągania pożyczek rządowych.

Książki handlowe (livres de commerce).

Dla zabezpieczenia własnego majątku, dla zdania sobie sprawy z czynności handlowych, dla możności kierowania się w przedsięwzięć mających się spekulacjach, handlarze zwykle utrzymują pewne rejestra, w sposób jasny, zwięzły i łatwy do pojęcia. Prawo nakazuje kupcom utrzymywać jedną księgę nazwaną Dziennikiem (ob. Dziennik) w której dzień po dniu zapisywać mają wszystkie interessa wypływające z ich handlu. Prócz tego mają mieć Inwentarz.

Obiedwie te księgi obowiązani są zachowywać przez lat 10, służą one gdy są porządnie zapisywane za dowód w wielu wątpliwościach i sprawach, między negocjantami i handlarzami.

Ilość i jakość książek utrzymywanych przez handlarzy jest różna, zależy głównie od natury i obszerności handlu. Dzielą się zwykle na główne i posilkowe, do głównych należą: Dziennik i Wielka księga, do drugich: Bruljon, Skorowidz i księga Wexli do zrealizowania, 2re Wexli do spłacenia; 3cie Akceptacji; 4te Remess; 5te Trat; 6te Uwia-domień; 7me Kopij listów; 8me Terminów wypłat; 9te Przed-
daży towarów; 10te Kupna towarów; 11te Magazynowa; 12te Wydatków i t. p.

Kupno (Achat).

Nabycie rzeczy w skutku zamiany zowie się kupnem, które się odbywać może na kredyt, na gotowiznę i na zamianę. W handlu ułatwia się kupno i sprzedaż, albo bezpośrednio albo za pośrednictwem agentów wymiany i kurtjerów. Sposób drugi chociaż powiększa cenę przedmiotu jednak jest używanym, gdyż bardziej zapewnia dotrzymanie warunków umowy z kontraktującym. Przy kupnie na gotowiznę zyskujemy Eskont, przy kupnie na kredyt, mamy sposobność ciągnięcia korzyści i z tych pieniędzy którebyśmy musieli zaraz za towary wypłacić i z wpływów częściowych za towary.

Kupno i sprzedaż udowadnia się lód urzędowemi dokumentami, 2re obligacjami przez kontraktujących podpisanemi; 3cie cedułami agentów i kurtjerów a przez strony podpisanemi.

Kupony (Coupons).

Część procentu płacić się mającego przez Rząd od obligów publicznych co pół roku. U nas kupony od listów zastawnych są procentem 2°/_o za pół roku.

Likwidacja (Liquidation).

Gdy Bankier, handlarz lub przemysłowy raz na zawsze przestaje zatrudniać się interessami związek z jego powołaniem mającemi, w ówczas z powodu licznych stosunków z rozmaitemi osobami, powinien zrobić likwidacją majątku swego, to jest, odebrać od swych dłużników to co mu się należy, i spłacić czyli zaspokoić wierzycieli. W tego rodzaju czynnościach często się trafia, iż długi jedne są pewne, drugie bardzo wątpliwe, te ostatnie śmiało liczyć można do strat.

Likwidacja długów krajowych (liquidation de dettes publiques).

Ta czynność oznacza sprawdzenie i przekonanie się o rzetelności pretensji różnych osób do skarbu publicznego lub narodu jednego względem drugiego.

Likwidacja przy sprzedaży papierów publicznych.

Na giełdach zagranicznych jest operacją, za pomocą której ajenci wymiany, umarzają między sobą wzajemne pretensje, z umów kupna i sprzedaży rentów pochodzące.

W Londynie znajduje się dom pod nazwiskiem Clearing-house przy ulicy Lombard, w którym zgromadzają się Kommissanci bankierów i handlarzy, z wexlami na różne domy wystawionemi i kompensują wzajemnie należytości, w części umarzając, w części biorąc potrzebne im inne we-

xle, w części dopłacając gotowizną, czynność ta może się także nazwać Likwidacją.

Listy kredytowe (Lettres de crédit, letters of credit).

List Bankiera zaaddressowany do jego korespondenta mieszkającego w pewnym handlowym mieście, w którym obowiązuje tegoż do wypłacenia pieniędzy osobie wymienionej w liście podług jej żądania do konkurencji summy umówionej. Korespondent któryby zapłacił więcej nad przyznany kredyt, niemógłby przewyżki wymagać od Bankiera zleciciela.

Podług zwyczaju przyjętego posiadacz listu kredytowego powinien albo się na nim podpisać w przytomności bankiera, albo podpis swój na osobnych kartkach umieścić. Kartki takowe z podpisem posiadacza listu przesyłane bywają przez bankiera do tego lub tych wszystkich od których posiadacz listu ma odbierać w razie potrzeby pieniądze. Podpis ten służyć ma do przekonania się o tożsamości osoby. Wypłacający odbiera pokwitowanie stosowne, odwołując się do listu kredytowego, a to w duplikacie. Jedno zachowuje u siebie jako dowód w rachunkowości, drugi odsyła zlecicielowi; dla okazania, że wypłatę żadaną uskutecznił, przeto ułatwia zlecicielowi obrachunek z posiadaczem listu kredytowego.

Listy kredytowe zwykle są osobiste mogą jednak być cedowane na rzecz innych. W razie gdy posiadacz listu kredytowego przekazuje go na rzecz innej osoby lub zamiast udania się sam w celu odebrania pieniędzy, pisze do tego który je miał wypłacić aby mu żadaną sumę przesłał gdzieindziej. Te i tym podobne przypadki niebędąc przewidziane listem kredytowym, nieobowiązują korespon-

denta. Robiąc zaś tę przysługę w razie wynikłych zła strat, odpowiedzialność tém samém przyjmuje na siebie. Posiadacz listu kredytowego niemoże zmusić osoby do wypłaty należącej mu się summy.

Posiadacz listu kredytowego musi fundusz odpowiadający summie wyrażonej w liście Bankierowi na miejscu złożyć, albo dać stosowną rękojmią.

Listy zastawne (lettres de gage).

Są to obligacje towarzystwa kredytowego przynoszące 4°/_o procentu, nazwanego kuponami. Obligacje te zaczęto wydawać w r. 1826. Cały kapitał w listach zastawnych przez toż towarzystwo umorzony będzie w przeciągu lat 28. Członkami tego towarzystwa są właściciele gruntowi. Opłacają co rok 4°/_o na procent a 2°/_o na umorzenie kapitału przez nich zapożyczzonego na hypotekę i prócz tego pewną summę na administrację. Listy zastawne losem wyciągnięte w pół roku niszczone są publicznie.

Magazynowe (magasinage).

Opłata jaką sobie liczą negocjanci od składu towarów nadesłanych do nich na R/innych.

Monety (monnaie, Currency, Geld).

W miarę jak ród ludzki kształcił się moralnie i umysłowo, w miarę jak czynił postępy i udoskonalenia w przemysle; środki zamiany coraz brały inną postać. Od skorup, muszel, skór, do pieniędzy bitych, papierowej monety, biletów bankowych, wexlów, niezmierny jest przedział; a jednak to wszystko miało miejsce.

Wszystkie metale dopóty, dopóki są w łonie ziemi niemają dla człowieka żadnej wartości, skoro z niej zaś zostaną wydobyte, oczyszczone z obcych części i przerobione nabierają wartości wyrównywającej ilości pracy użytej

na ich wyprodukowanie. Materiały z których mają być robione pieniądze powinny posiadać następujące własności: 1)ć w małej objętości wielką wartość; 2)ć być trwałe i łatwemi do przenoszenia; 3)ć być podzielne. Powyższym własnościom odpowiadają metale drogie, to jest złoto, srebro, platyna, a w części nierównie mniejszej miedź, z nich też tylko w dzisiejszych czasach biją monety. Aby złoto i srebro w pieniądzach nie tak łatwo się wycierało, łączy się je zwykle z pewną ilością miedzi, kompozycja z dwóch trzech lub ilu kolwiek metali nazywa się *aliazem*.

Aliaże są zwykle twardsze od metali je składających. Stosunek wagi złota lub srebra czystego do wagi danej mieszaniny, nazywa się próbą. I tak: podług postanowienia królewskiego z dnia 1 Grudnia 1815 r. monety srebrne u nas mają próbę 9 łutów i 9 granów czyli razem 171 granów, co podzieliwszy przez ilość granów jednej grzywny kolońskiej, będziemy mieli najprostsze wyrażenie próby na monety srebrne polskie to jest: $\frac{171}{288}$, ułamek ten oznacza że na 288 funtach *np.* lub innej jakiegokolwiek wadze złotych, znajduje się 171 funtów czystego srebra, a 117 funt. miedzi. Zamieniwszy ułamek próby $\frac{171}{288}$ na dziesiętny, będziemy mieli wyrażenie na próbę monet srebrnych polskich $0,593\frac{3}{4}$. Ponieważ srebrne monety francuzkie mają próbę 0,900 to jest że na 1000 *np.* funtach tych monet znajduje się 900 funtów czystego srebra, wypada ztąd: że objętość monet dwóch tych krajów wziętych w ilości odpowiadającej co do równej wewnętrznej wartości, mają się w stosunku odwrotnym prób, to jest: objętość monet polskich do objętości monet francuzkich, jak 0,900 próba monet francuzkich do $0,593\frac{3}{4}$ próby monet polskich; nie więc dziwnego, że złotówka polska prawie tak jest wielka jak frank, chociaż od niego jest mniejszą co do wewnętrznej wartości, również

5 franków prawie wyrównywa co do objętości naszej 5cio złotych, chociaż wartość wewnętrzna téj sztuki jest przeszło 8 złp.

Ważną jest więc rzeczą dla osób poświęcających się handlowi lub przemysłowi, dowiedzieć się dokładnie o próbie monet, bo z tego mogą łatwo sądzić po zważeniu sztuki jednej lub kilku, ile w nich znajduje się czystego srebra. I tak dajmy, że mamy monet polskich srebrnych funtów 100, chcąc się dowiedzieć ile z nich otrzymalibyśmy czystego srebra, wypada wagę pomnożyć przez próbę, to jest: $100 \times \frac{171}{288} = 59\frac{108}{288}$ funtów czystego srebra, a zatem miedzi znajduje się w 100 funtach monety dopełnienie czyli $40\frac{180}{288}$ funtów.

Próba na monety złote w mennicy naszej wybijane jest 22 karaty—24 karaty nazywa się czyste złoto, więc $\frac{22}{24}$ stanowi próbę dukatów polskich 25cio i 50cio zło: to się znaczy że na 24 łutach np. dukatów polskich znajduje się 22 łuty czystego złota a 2 łuty miedzi.

Z danéj wagi dukatów polskich można dojść łatwo ilości czystego złota mając wiadomą próbę i tak: aby się dowiedzieć ile w 100 łutach dukatów polskich jest złota, pomnóż 100 łutów przez $\frac{22}{24}$ próbę i otrzymasz $\frac{2200}{24} = 91\frac{2}{3}$ łuta złota czystego a miedzi $8\frac{1}{3}$ łuta.

W monetach złotych francuzkich, próba jak w srebrze jest 0,900 w naszych zamieniona na dziesiętnę, próba jest 0,916 $\frac{2}{3}$. Próba więc naszych dukatów jest wyższa od francuzkiej, ztąd w równéj wartości pewna ilość naszych, odpowiadająca francuzkim ma mniejszą objętość.

Próba wszystkich wyrobów srebrnych jubilerskich oznacza się przez $\frac{16}{16}$ ztąd mogą być próby 13tej 12tej 15tej, co oznacza: że na 16 częściach mieszaniny srebrnej co do wagi, znajduje się 13, 12, 15 części czystego metalu a 3, 4, 1 miedzi.

Co do robót złotych jubilerskich próba oznacza się przez karaty. *Prawidło ogólne.* Aby dojść ilości czystego złota lub srebra, w danej sztabie mając wiadomą jej wagę i próbę, pomnóż wagę przez próbę, iloczyn będzie odpowiedzią żadaną.

Pokwitowanie (Acquit).

Po odebraniu pieniędzy za wexel, ostatni indosat, pisze na wexlu kwituję i podpisuje się.

Potrzeba (besoin, en cas de besoin).

Gdy wystawca nie jest pewny że wystawiony zechce wexel akceptować, lub na terminie wypłacić, w ówczas na wexlu obok wystawionego, pisze *wrazie potrzeby P. N. N.* to się znaczy że Pan N. N. zastąpi miejsce wystawionego.

Procent (Intérêt, Interest, Zinsen).

Wynagrodzenie od wyłożonego brzęczącego kapitału, na pewne jakie przedsięwzięcie przemysłowe, lub wypożyczonego innym nazywa się procentem, mogą go płacić Rządy lub prywatni od swych długów, stopa ich czyli wysokość zależy od umowy, zwykle zaś mierzy się pewnością i rękojnią jaką przedstawia dłużnik i obfitością kapitału w miejscu. Procent liczony i pobierany lub płacony od samego kapitału zowie się prostym, a od kapitału i procentu dołączonego razem, zowie się składanym.

Protest.

Gdy wystawiony odmawia prezentantowi akceptacji wexlu, lub też jego na terminie wypłaty, naówczas ten ostatni każe sobie sporządzić przez notariusza lub inną pra-

wem do tego upoważnioną osobę, akt urzędowy na udowodnienie tegoż odmówienia i jego powodów. Notariusz udaje się w tym celu do *Wystawionego* ze świadkami lub sam stosownie do ustaw miejscowych i żąda od niego uroczystego względem przedstawionego wexlu oświadczenia, przystępuje do zdziałania aktu i w nim zastrzega prezentantowi od Indossantów (Giranten, endosseurs) i *Wystawcy*, zwrot kapitału, poniesionych szkód i kosztów prawnych. Czynność ta ze strony prezentanta wykonana nazywa się protestowaniem, a sam akt piśmienny służy za dowód urzędowy odmówienia, *protestem wexlowym*.

Głównejsze przypadki w których protestowanie ma miejsce są następujące.

a) Z powodu odmówionej *akceptacji* (Protest Mangel Annahme; protêt faute d'acceptation; protesto di non accettazione).

b) Z powodu odmówionej wypłaty (Protest Mangel Zahlung, protêt faute de payement, Protesto di non pagamento).

c) Gdy wystawiony niechce całkowitej summy wexlowej akceptować lub wypłacić.

d) Gdy przechowrywacz prymy nie chce jęj wydać na przedstawienie sekundy lub kopji wexlu, na której z imienia jest podany lub gdy też niedostatecznie akceptowaną wydaje.

e) Kiedy zachodzi pośrednictwo do wypłaty wexlu którego wystawiony nie honorował, następuje protestowanie dla zabezpieczenia praw pośrednika (Interventions Protest, Protesto d'interventione).

f) Kiedy warunkowo wystawieni (Hülfsadressen) pośrednictwa odnawiają.

g) Kiedy posiadacz nawet nieupadłego jeszcze wexlu z pewnością się dowiaduje: że *wystawiony* lub *akceptant*

popadł w niemożność wypłacenia (*Sekuritäts-Protest*, *Sicherheits-Protest*).

h) Kiedy *Wystawiony* lub *akceptant* nieznajduje się w terminie wypłaty na miejscu podaném w wexlu. (*Perquisitions-Protest*, *Protest der Nachforschung*, *Protest in der Wind*).

i) Kiedy który u poprzedzających indossantów po uskuteczniéném protestowaniu przeciw *Wystawionemu* lub *akceptantowi* odmawia dostarczania rękojmi lub zwrotu summy wexlowej i poniesionych szkód i kosztów (*Contraprotest*, *Gegenprotest*).

Protest wexlowy obejmować powinien:

a) Imię i nazwisko *prezentanta*, ze wzmianką zasad jego prawa do protestowania, a mianowicie czyli tenże jest właścicielem wexlu lub też upoważnionym do jego przedstawienia do *wypłaty* lub *akceptacji*.

b) Dokładną *kopję wexłu*, jego *indossacji* i wzmiankę o liczbie jego *duplikatów* lub *kopji*.

c) Miejsce i czas *protestacji*.

d) Imię i nazwisko osoby której wexel został przedstawiony.

e) Przytoczenie powodów odmówienia *akceptacji* lub *wypłaty* i t. d.

f) Zastrzeżenie prawa *posiadacza* do zwrotu kapitału, procentu, i poniesionych szkód i kosztów.

g) Podpis urzędnika sporządzającego *protest* i prawem przepisanych liczby świadków (nowsze ustawy wexlowe wielu krajów wcale świadków nieprzepisują).

Protest należy w czasie prawem przepisany sporządzić i najpierwszą pocztą w miejsce jego przeznaczenia wysłać. Prezentant przesyła go zwykle temu od którego wexel otrzymał, a tém samém ostatniemu indossantowi, mogą jednak w tém zachodzić szczególne okoliczności, w skutku

których rozsądną jest rzeczą inaczej sobie pōslapić, a mianowicie gdy idzie o oszczędzenie próżnych kosztów.

Potrącenie procentu od summy, wypłaconej przed jej terminem zowie się eskontowaniem, a sam procent, eskontem.

Rachunki bieżące (Comptes courants, Accounts-Current).

Te mogą być z procentami lub bezprocentowe. Jak je-dne tak drugie służą na to: aby się przekonać o położeniu naszém względem osób z któremi prowadzimy interessa; co polega na zapisywaniu tego wszystkiego co osoby nam są winne, również jak tego co się im od nas należy.

Procenta obliczają się wzajemnie. Od wszelkich summ zapłaconych na R/korrespondenta naszego, liczą się na naszą korzyść, a od summ przez nich zapłaconych za nas, idą na jego korzyść.

Remmesować (Remettre).

Przesłanie posiadanego przez nas wexlu, osobie na zaspokojenie długu, lub inną jaką spekulacją, zowie się remmesowaniem, a wexel w tén sposób przez nas indosowany lub wystawiony i przesłany, remmesą.

Różnica (différence).

Pochodzi raz z wyższej a drugi raz z niższej ceny papierów publicznych. Spekulacja na różnicę odbywa się targiem zobowiązującym.

Skorowidz (Répertoire).

Księga podłużna a wązka podzielona na 24 części, każda osobną literę alfabetu obejmująca, w której umieszczają się

nazwiska Rachunków otwartych w Wielkiej Księdze wraz z odpowiadającymi im foliami.

Stempel (timbre).

Do wszystkich umów pismiennych mających za przedmiot wartości w pieniądzech wyrazić się mogące, koniecznie użytym być musi papier stemplowy, którego cena zależy jedynie od wysokości summ kontraktowych.

Stopa monet.

Ilość sztuk monety wybitych z danej wagi czystego złota lub srebra nazywa się stopą menniczną. — U nas z jednej grzywny kolońskiej czystego srebra wybijają $86\frac{86}{125}$ sztuk jedno złotych, których $51\frac{474}{1000}$ waży wraz z miedzią 1 grzywnę.

$43\frac{43}{125}$ dwuzłotówek, z tych

$25\frac{1474}{2000}$ waży 1 grzywnę brutto,

$17\frac{244}{625}$ pięciozłotówek, z których

$10\frac{1474}{5000}$ waży 1 grzywnę brutto.

52 sztuk pojedynczych 25cio-złotowych wybijają z jednej grzywny czystego złota, a 26 podwójnych.

Moneta polska zdawkowa 5cio i 10cio groszowa służy tylko do opędzenia potrzeb cyrkulacji zwyczajnej w rzeczach mniejszej wagi, wartość jej nominalna nieodpowiada wartości rzeczywistej.

Z jednej grzywny kolońskiej wybijają 138 złp. próba jest 3 łuty i 2 grany czyli $\frac{56}{238}$ czyli $0,195\frac{3}{4}$ blisko. Ztąd widzimy iż ta sama grzywna kolońska czystego srebra, w grubiej monecie, warta jest tylko $86\frac{86}{125}$ złp., a w pięcio-groszowej lub dziesięcio-groszowej 138 złp.

Co do miedzianych monet:

Z jednego centnara wagi kolońskiej czyli ze 110 funtów kolońskich miedzi wybija się sztuk 18 tysięcy jedno-groszowych a 6 tysięcy 3 groszowych.

Aby dojść wewnętrznej wartości monet zagranicznych wypada wiedzieć stopę menniczną, próbę monet zagranicznych i naszych. Stosunek ich wag do naszych.

Przykład. Grzywna kolońska = 233, gram: 8112778. z takiej grzywny kolońskiej czystego srebra wybijają u nas $86\frac{36}{125}$ złotych czyli 86, złp. 688 a zatem dowiemy się ile z jednego kilogramu czyli 1000 gramów, wybićby można układając proporcją:

233, gr. 8112778: 1000 gr. = 86, złp. 688: X; $x=570$, złp. 765 otrzymać można z jednego kilograma czystego srebra, a że z kilograma czystego srebra wybijają we Francji 222 fr. 222 zatem:

370 złp. 765 = 222 fr. 222 co podzieliwszy przez siebie będziemy mieli 1 złp. 688 albo 1 złp. $20\frac{1}{25}$ gr. na wartość wewnętrzną jednego franka.

Takim to sposobem dochodzi się bezwzględna wartość monet wszystkich krajów.

Stopa procentu (Taux d'intérêt).

Ilość pobieranego dochodu od kapitału użytego, w jakim bądź przedsięwzięciu przemysłowym obliczona na stu, kapitału.

Spekulacja (speculation).

Skupowanie różnych wartości w chwili gdy takowe są tanie, a sprzedawanie gdy są droższe.

Tara (Târe, Tarra).

Odrzucenie pewnej ilości wagi na całej wadze jakiego bądź towaru z powodu wagi opakunków jako to, skrzyń, pak, beczek, baryłek, i t. p. materiałów. Tara w różnych krajach i miastach jest różna, zależy po największej części od zwyczajów miejscowych.

Targ (marché).

W podwójnym bierze się znaczeniu raz uważa się za miejsce na którym odbywają się umowy o kupno i sprzedaż rozmaitych przedmiotów, drugi raz za samą umowę. I tak mówimy: targ na wełnę, konie i t. p. czyli miejsce w którym się sprzedaje wełna, konie i t. p. lub też gdy przeciwnie, niema targu na wełnę to się znaczy niema pokupu, niema umów na wełnę.

Targi w kupnie i sprzedaży papierów publicznych rozmaicie się odbywają i tak są: targi pełne czyli na gotowiznę (a bargain formoney, marché au comptant, Tagskäufe, Constant-Geschäfte) gdzie zakupione renty płaci się gotowizną.

2re Targ zobowiązujący (marchés fermes, ou à terme, a time bargain, Lieferungsgeschäfte oder Zeitzkäufe). — W tego rodzaju umów równie papiery jak za nie pieniądze, dostarczają się po cenie dziś umówionej, ale dopiero po niejakiem czasie ściśle oznaczonym.

3cie Targ na goliznę targ różnicowy (operations à deconvert, ungedechte oder Differentz-Geschäfte).

Gdzie ani sprzedający nieposiada rentów ani kupujący odpowiadać ilości pieniędzy na ich zapłacenie.

Wszelkie spekulacje na papiery długów publicznych znajdzie czytelnik w dziełku mojem, o Giełdzie Paryzkiej z r. 1832 do którego, pragnących bliżej poznać ten przedmiot odsyłam.

Termin wypłaty (Echéance).

Różnie się oznacza na wexlach. I tak mogą być wexle wypłacalne 1° à vista czyli za okazaniem 2re za pewną liczbę dni, tygodni, miesięcy lub uso od okazania. W takim razie termin oznacza się od chwili akceptacji przez wystawionego; 3cie za pewną liczbę dni, tygodni, usances,

miesiący od daty; 4te w dniu ściśle oznaczonym np. 19 Lutego 1835 r. i t. p. 5te Na początku w środku lub przy końcu pewnego jarmarku.

Towarzystwa (Societés).

Połączenie majątku zdolności kilku, kilkunastu lub kilkuset osób w celu wykonania pewnych przedsięwzięć handlowych lub przemysłowych, podług pewnych naprzód oznaczonych warunków nazywa się towarzystwem.

Towarzystwa te stosownie do ustaw obowiązujących u nas dzielą się na:

1. Towarzystwo pod imieniem zbiorowem czyli Firmą.
2. Towarzystwo komandytowe.
3. Towarzystwo bezimienne czyli (anonyme).

Co do pierwszego. Gdy zbiera się dwie trzy lub kilka osób z odpowiadającemi przedsięwzięciu kapitałami, umawiają się na piśmie, urzędownie lub prywatnie pod pewnemi warunkami prowadzić interessa, z odpowiedzialnością solidarną, jednego za wszystkich a wszystkich za jednego. Zbiór takich osób z nazwiska w kontrakcie wyrażonych w oznaczonym dokładnie zamiarze, nazywa się towarzystwem firmowém. W firmie musi się koniecznie znajdować przynajmniej jedno imię członka tego towarzystwa i tak jeżeli Paweł, Antoni, Jan, składają go, wtedy firmą musi być np. Antoni i spółka, co którykolwiek z tych 3ch zrobi jakiekolwiek zobowiązanie na siebie przyjmie, byleby to było w imieniu całego towarzystwa, wszyscy członkowie muszą go dotrzymać, i z majątku swego za jednego z pośród siebie są odpowiedzialni.

Co do drugiego. Gdy 2ch lub 3ch robią umowę solidarną między sobą w celu prowadzenia interesów handlowych lub przemysłowych, a przytém przybierają kompanistów, dla powiększenia funduszy swoich, którzy to

kompaniści ponoszą część straty wrazie niepowodzenia stosunkowo do swoich wkładów. Towarzystwo takie zowie się komandytowem, działa ono również jak pierwsze pod firmą w której musi być nazwisko jednego lub więcej członków solidarnych. Członka komandytowego nazwisko w firmie miejsca mieć nie może. Towarzystwo to względem siebie jest firmowem, a względem kompanistów komandytowem.

Co do drugiego. To towarzystwo nie może mieć tytułu żadnego z członków ale nazwisko samego przedmiotu do którego jest przeznaczone, np. Towarzystwo wyrobów zbożowych, Kredytowe, Oszczędności, Assekuracji i t. p. Żadne z podobnych towarzystw bez wiedzy Rządu i wyraźnego pozwolenia Monarchy zawiazane być nie może. Towarzystwo takowe w samych początkach składa się z kilku tylko osób, które napisawszy dokładnie plan swego przedsięwzięcia, wskazawszy fundusze do przywiedzenia go do skutku potrzebne, ilość akcji, spodziewane zyski, podają ten projekt wraz z prośbą do Rządu, który gdy uzna iż cel tego towarzystwa jest moralny i że pierwsi jego założyciele przedstawiają dostateczną rękojmią majątkową i charakteru, i gdy wreszcie przekonany będzie że przedsięwzięcie nie tylko dla spółników ale i dla kraju stać się może użytecznem, wówczas z opinią pochlebną przedstawia plan takowy Monarsze i gdy ten go zatwierdzi, towarzystwo to po spisaniu umowy między pierwiastkowemi jój członkami co do warunków jego istnienia, za rozpoczynające się przez pisma publiczne, przez afisze w Trybunale handlowym i Giełdzie ogłasza się, wzmiankując cel, nazwiska, powołanie i miejsce zamieszkania członków.

Skoro rzeczy dojdą do tego stopnia, dla uzbierania funduszy do wykonania przedsięwzięcia potrzebnych, wypuszcza towarzystwo akcje (ob. akcje) na okaziciela i te

w różnych miejscach przedaje. Posiadacze największej liczby tych akcji zwykle należą do Administracji.

Towarzystwo komandytowe może również akcje wypuszczać. Prócz 3ch powyższych towarzystw pozwala prawo łączenia się bankierom lub kupcom pod warunkami prywatnie przez stowarzyszonych podpisanemi, zwykle na czas krótki w celu korzystania z zysków z pewnej jakiej ściśle oznaczonej spekulacji (*société en participation*). Dowody istnienia takiego towarzystwa zwykle czerpią się z ksiąg handlowych, korespondencji a nawet z zeznania świadków.

Trasować. wystawić wexel (tirer, to draw).

Wystawić wexel na osobę która nam jest dłużna, lub która na to zezwoliła w skutku korespondencji, jest toż samo, co piśmiennie zobowiązać ją do zapłacenia na terminie oznaczonym pewnej summy.

Tratta (traite).

Każdy wexel, przez nas lub kogo innego wystawiony i własnością naszą będący.

Trybunał handlowy (Tribunal de commerce).

Ten zwykle w krajach gdzie handlarze są oświeceni, składa się z samych negocjantów i bankierów znanych ze swych wiadomości, obszernego majątku i charakteru; najbliżej znający interesa handlowe i stosunki handlarzy najtrafniej też mogą wyrokować.

Waluta, (valeur. value, Zahlwerth).

To wyrażenie używa się pospolicie w wexlach, służy ono do oznaczenia natury przedmiotu otrzymanego w za-

mian za wexel, ztąd pisze się w wexlu walutę odebrałem w gotowiznie, w towarach, w listach zastawnych i t. d.

Wexel (lettre de change. Bill of exchange, Wechselbrief).

Każdy pojmuje łatwo ile trudności doznać by musiał, gdyby mu przyszło przesłać pocztą brzęczącą monetę za granicę w celu zapłacenia długu, lub ułatwienia jakiego interessu. Stosunki między narodami w skutku wzajemnych długów przyczyniły się do wynalazku i utrzymania doład wypłat rzeczywistych, w odległych nawet miejscach za pomocą piśmiennych zobowiązań nazwanych wexlami. Wexle mogą wystawiać czyli pisać, sami tylko negocjanci kupcy, fabrykanci, bankierowie, a w ogólności ludzie przemysłowi. Z obowiązań te mają oddzielne i różne od ogólnych kodexem cywilnym objętych, przepisy, są one ostre, pociągają za sobą przymus osobisty, a to dla tém większego zabezpieczenia od strat i zawodu posiadaczy wexlowych.

Wystawiający wexel obowiązuje osobę mieszkającą w inném miejscu do zapłacenia pewnej summy w monecie jego kraju, osobie na rzecz której wexel jest napisany.

Każdy wexel obejmuje w sobie: miejsce zamieszkania, wystawionego, datę, summę, termin wypłaty, nazwisko osoby której powyższa summa ma być zapłacona, do czego przydaje się, „lub zlecenie mającej“ w czém waluta została odebrana za ten wexel. Podpis wystawionego i adres z obowiązanego do wypłaty. Dajmy na to: że Froenkel et Cie chcą zobowiązać wexlowo Braci Mallet et Cie do wypłacenia Panu Antoniemu summę 3000 fr. za co odebrali w zamian 5000 złp. wydadzą więc wexel na Malleta et Cie.

Warszawa d. 20 Listopada 1834 r. D. n. 3000 fr.

Za miesiąc od daty zechcecie Panowie wypłacić, Panu Antoniemu lub zlecenie mającemu, summę trzy tysiące fran-

ków, walutę odebrałem w gotowiznie. Co raczycie Panowie zapisać podług mego uwiadomienia.

do

FROENKEL.

Braci Mallet et, Cie

w Paryżu.

Każdy Bankier lub kupiec wystawiając wexel, natychmiast uwiadamia listownie Wystawionego, iż na niego wystawił wexel, opisując *dla kogo, na jaką sumę i z jakim terminem*. Robią to dlatego, aby gdy wexel ten przedstawiony będzie do wypłaty lub akceptacji Wystawiony mógł się przekonać o rzetelności i prawdziwości wexlu.

Upadły (failli).

Gdy w skutku niepomyślnych wypadków, kupiec, negocjant, bankier lub fabrykant nie jest w możności wypłacenia na terminie długów zaciągniętych, mówimy iż jest upadłym.

Uso (usance, uso).

Przeciąg czasu służący do oznaczenia terminu wypłaty wexlu. Czas ten jest rozmaity a to stosownie do zwyczajów miejsc, na które wexle są wystawione. Wiadomość o Uso jest niezmiernie ważna dla handlarzy i bankierów.

Wielka księga (Grand livre, Ledger, Conto-buch).

Księga z papieru wielkiego formatu, przeznaczona do wciągania wszystkich artykułów, czyli interessów z Dziennika; stosownie do kategorji, czyli ogółowych rachunków. Przepisuje się każdy artykuł dwa razy w tej księdze, to jest: raz ze strony długu jednego lub kilku rachunków, drugi raz ze strony wierzytelności drugiego lub wielu rachunków.

Wspólny termin wypłaty (Echéance commune average times of Payment).

Gdy kto ma wypłacić kilka summ w różnych epokach, może wypłatę całkowitej summy zredukować do jednej epoki, która w ówczas zowie się wspólnym terminem.

Wymiana (Change),

Spłacenie długów wzajemnych dwóch miast wewnątrz kraju lub dwóch narodów, za pomocą wexlów nazywa się wymianą. Polega ona na sprzedaży lub kúpie monety zagranicznej lub krajowej w pewnych oznaczonych terminach mogącej być odebrana w innych miejscach i to za pomocą wexlu. Przy tego rodzaju tranzakcji wypada mieć koniecznie wiadomą jednostkę wymiany i cenę.

Wymienne (Courtage, brokarage).

Opłata ajentom wymiany i kurtjerom. Opłata liczy się u nas w interessach wexlowych 3 gr. od 100 złp. albo 1 złp. od $\frac{00}{00}$ złp. — za granicą a mianowicie wę Francji i Anglii pobierają ajenci $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$.

Wypłata (Payement).

Wexel powinien być zapłacony w monecie na nim wyrażonej. Dłużnik wexlowy niemoże dać w zapłacie innych wexlów upadłych lub à vista, ani assygnacji na domy najpewniejsze, ani na Bank, ani nawet biletów bankowych tegoż banku które cyrkulują jak brzęcząca moneta, jeżeli na to wierzący nieprzystanie. Koszta wypłaty ponosi dłużnik. Ten który wypłaca wexel, przed terminem jego upadku jest odpowiedzialnym za ważność wypłaty. Wypłata wexlu na terminie gdy niezaszła żadna opozycja przypuszcza się za legalną, je-

żeli dłużnik uskutecznił ją w dobrej wierze, nawet niewłaściwemu posiadaczowi wexlu. Gdyby wystawiony zapłacił sumę podstępnie powiększoną, niema prawa od wystawcy wymagać przewyżki. Posiadacz wexlu niemoże bydz zmuszony do odebrania summy przed terminem. Wypłata wexlu za okazaniem sekundy, tercji i t. d. jest prawna, skoro na jednej z nich wyrażonem jest, że przez tę wypłatę umarza się wartość innych. W wexlach wystawionych w kilku kopjach konieczną jest rzeczą, ażeby na każdym z nich wyrażono że on jest primą, sekundą, tercją i t. d. i że skoro jeden z tych wexli jest wypłacony inne tracą swoją wartość. Bytność wielu exemplarzy tegoż samego wexlu nieupoważnia wystawionego do odmówienia lub spóźnienia wypłaty. Jeżeli się znajduje kilka kopij tegoż samego wexlu może być dwa przypadki, albo jedna z nich była akceptowana, albo żadna, w pierwszym razie dłużnik powinien wypłacić za okazaniem kopją wexlu przez niego akceptowaną, w drugim za okazaniem którejkolwiek z nich. Jeżeli wystawiony, w dobrej wierze zapłacił za okazaniem dwóch exemplarzy tego samego wexlu, na których nie było wzmianki że się znajduje więcej takich exemplarzy, ma rekurs do wystawcy. Ten który wypłacił za okazaniem sekundy, tercji i t. d. nieściągawszy wprzód kopij, na której znajdowała się jego akceptacja nieuwalnia się bynajmniej od odpowiedzialności względem posiadacza akceptowanego wexlu. Ma on tylko regres do wystawcy, w razie gdy ten podwójnie ten sam wexel sprzedał, albo do tego który sumę wexlową nieprawnie pobrał. Opozycja przy wypłacie przyjmuje się tylko w przypadkach utraty wexlu, albo bankructwa posiadacza, lub w razie gdy prawny posiadacz dawszy poprzednio plenipotecją, za pomocą pewnej ograniczonej indosacji, innej osobie lub indosacji in blanco, takową plenipotecją cofa; opozycja w chwili wypłaty, może być przyjętą gdy indosacja ostat-

nia nie została zapłacona przez plenipotentą lub inną osobę. Na przypadek zatrąty wexlu nie akceptowanego, ten do którego on należał może wymagać wypłaty przedstawiając sekundę, tereją lub którąkolwiek z kopij.

Jeżeli na wexlu zatraconym znajduje się akceptacja, wypłata za okazaniem sekundy, tereji i t. p. może być wymagana na mocy wyroku, za udzieleniem stosownej rekojmii posiadacza. Za tę rekojmią uważa się zobowiązanie bankiera lub negocjanta, znanego z reputacji i dostatecznego majątku. Posiadacz który zgubił wexel i niema sekundy, tereji i t. p. może żądać wypłaty, jeżeli dowiedzie w Trybunale za pomocą swoich ksiąg porządnie utrzymywanych, i dając rekojmią, że jest prawdziwym onych właścicielem.

Prywatny zaś nieposiadając dokładnych rejestrów, ma toż samo prawo skoro tylko innemi dowodami wesprze swoje pretensje. W przypadku odmówionej wypłaty na żądanie, posiadacz wexlu zgubionego, zachowuje wszelkie swoje prawa na mocy protestu. Akt ten powinien być zrobiony nazajutrz po terminie. Potrzeba go przedstawić wystawcy i indosantowi w formie i czasie przepisany. Właściciel wexlu zgubionego, aby mógł otrzymać sekundę, powinien się zgłosić do poprzedzającego indosanta, który jest obowiązany dać mu pomoc swoją i wyjednać zgubionego wexlu kopją, ten u poprzednika który idzie dalej, tak że aż dojdzie do samego wystawcy. Koszta z tego powodu poniesione ciążą ostatecznie na tej osobie która zatrafiła wexel.

Rekojmia wymagana od właściciela zgubionego wexlu staje się niepotrzebną po upływie 3 lat, jeżeli w tym przeciągu czasu nie zaszło jakie żądanie albo proces prawny w tym przedmiocie. Wypłaty na Rachunek całkowitej summy wexlowej uwalniają wystawcę i indosantów od pre-

tensji względem takich upłat, posiadacz jednak wexlu powinien protest uformować z powodu nieodebranej reszty należącej się.

Trybunał handlowy nie może pod żadnym względem przedłużyć terminu wypłaty wexlu.

Wystawca (tireur, Drawer, Aussteller).

Osoba wystawiająca wexel. w Wexlach suchych czyli osobistych, *Wystawca* i *Wystawiony* są jedną i tą samą osobą.

Wystawiony (tiré, Drawee, Bezogene).

Ten który jest zobowiązany wexlowo do zapłacenia pewnej summy na terminie.

Zadłużyć (débitier).

Zadłużyć Rachunek lub osobę oznacza toż samo co zapisać w ksiązkach, iż ten rachunek lub osoba jest winien pewną summę. W buchhalterji podwójnej w trzech następujących przypadkach rachunki osób i przedmiotów zadłużają się. 1o d gdy rachunki odbierają przedmiot jaki a nie dają w zamian równiej wartości. 2re gdy są winne z powodów prawem przewidzianych. 3cie gdy są przyczyną straty.

Zdrożenie i staniałość papierów publicznych (la hausse et la baisse).

Pierwszy fenomen pociąga zniżenie, drugi podwyższenie stopy procentu od kapitału brzęczącego w rentach ulokowanego. Zbadanie wszystkich okoliczności wpływających

na cenę tego rodzaju wartości dla tego samego że jest niezmiernie obszerne niemoże być przedmiotem niniejszego dzieła. W ogólności jednak da się powiedzieć; aby kapitał mógł przynieść pewien dochód, musi być ostatecznie przemysłowo użyty, bo nawet opłata od długów krajowych, czerpie się z dochodu ogólnego, a ten pochodzi ze współczesnego działania pracy i kapitału. Jeżeli więc kapitaliści będą mieli dosyć pewności w użyciu kapitału swego w przedsięwzięciach przemysłowych i z tych wyższy jak w obligacjach rządowych ciągnąć będą mogli dochód, niezawodnie poświęcą go raczej na powiększenie bogactw krajowych, aniżeli na kupno papierów.

Jednak mniej więcej można utrzymywać: że dwa fenomena powyższe zeleżą;

Na łatwości i zyskowności użycia kapitału w przemyśle.

Na kredycie kupców, fabrykantów i Rządu.

Na spekulacjach dobrze lub źle zrozumianych.

Na oświeceniu przemysłowém handlarzy.

Na szybkim a gruntowném pojęciu i skombinowaniu interesów tych wszystkich którzy przyczyniają się swą pracą i przemysłem do wzrostu bogactw krajowych.

Na ocenieniu okoliczności obecnych i przewidzeniu tych które się na przyszłość rozwinąć mogą.

Nakoniec każdy który zna cały mechanizm towarzyskiego bytu, nieda się tak łatwo oszukać przez gadaniny i podstępny chytrych giełdowych graczy, których spekulacje polegają głównie na fałszywych wieściach wpływających na zmniejszenie lub podwyższenie ceny papierów publicznych.

Zakredytować (Créditer).

Jaki rachunek lub osobę, jest to zapisać w książkach handlowych (księgach kupieckich) iż się temu rachunkowi lub osobie pewna summa należy, lub jest to umieścić ze strony

wierzytelności tegoż rachunku lub osoby w Wielkiej książce summę odpowiadającą.

W buchalterji podwójnej w następujących trzech przypadkach Rachunki przedmiotów lub osób kredytuują się czyli są wierzycielami. 1° gdy rachunek lub osoba pozbywa się jakiego przedmiotu a nieodbiera w zamian inną równą wartość. 2° gdy Rachunkom lub osobie należy się z powodów prawem przewidzianych pewna summa, i nakoniec 3° gdy rachunki lub osoby zyskują.

Zleciciel (Commetant).

Osoba powierzająca wykonanie jakiego interessu na jej Rachunek Meklerowi czyli agentowi wymiany.

Zniżenie stopy procentu (réduction de rentes).

Gdy papiery długów publicznych wiecznych podniosą się w cenie targowej wyżej nad ich nominalną wartość, czyli co na jedno wychodzi gdy procent od kapitału włożonego na kupno rentów, jest niższym od procentu płaconego przez Rząd, naówczas Rząd, za pośrednictwem bankierów, oznajmia publicznie wierzycielom takich papierów, iż nadal będzie opłacał od tychże procent stosunkowo niższy, ktoby się tém nieukontentował może ze skarbu albo od bankierów z którymi Rząd wszedł w układy odebrać nominalną wartość swoich papierów, np. jeżeli renty 5% we Francji przedawać się będą po 120 złp. za 5 rentów czyli za 100 kapitału nominalnego, to dowodzi, że właściciel nowy tych papierów zapłaciwszy 120 będzie miał od swego kapitału tylko 5 dochodu, czyli 4% od sta, do tej więc stopy Rząd ma prawo, zniżyć posiadane renty przez jego wierzycieli.

